

AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELENİN KÜRESEL BOYUTU

Hasan AYKIN

Ankara, 2010

**T.C.
Maliye Bakanlığı
Strateji Geliştirme Başkanlığı**

**AKLAMA VE TERÖRÜN
FİNANSMANI İLE
MÜCADELENİN KÜRESEL
BOYUTU**

Hasan AYKIN

Ankara – 2010

T.C.
Maliye Bakanlığı
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Yayın No:2010/406

www.sgb.gov.tr
e-mail: sgbyayin@sgb.gov.tr

Her hakkı Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı'na aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

ISBN: 978-975-8195-46-6

1000 Adet
Ankara, Mart 2010

Tasarım: İvme
Tel: 0312 230 67 01

Baskı: Ümit Ofset Matbaacılık
Tel: 0312 384 26 27

SUNUŞ

Soğuk Savaşın sona ermesi ve küreselleşme ile birlikte uluslararası alanda tehdit algılamalarında önemli değişmeler meydana gelmiştir. Organize suçluluk ve terörizm gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde önemli tehditler arasında ön sıralara yükselmiştir. Bunda, organize suç örgütleri ve terör örgütlerinin suç piyasasının her alanında faaliyet göstermesi, narkoterörizm olgusu, suç gelirlerinin aklanması, küreselleşme ve bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin sağladığı imkânlar etkili olmuştur.

Her yıl trilyon dolarla ifade edilen düzeyde suç geliri elde bu örgütler, suç gelirlerini yasal sisteme sokarak meşru kaynaktan elde edilmiş gelir görüntüsü kazandırmak, başka bir deyişle aklamak için her türlü yola başvurumaktadırlar. Aklanan suç geliri, suç örgütlerinin oluşturduğu tehdidi daha da artırmaktadır. Yasal sistem içinde bir iş adamı kimliği ile dolaşan suç örgütü liderleri veya terör örgütü üyeleri yargıyı, kolluğu, siyaseti etkileme imkânına kavuşabilmektedir. Böylece suç örgütleri, bireysel ve ekonomik hak ve özgürlükler alanı ile demokrasi, hukukun üstünlüğü, etkin işleyen serbest piyasa ekonomisi için her zamankinden daha büyük bir tehdit haline gelmektedir.

Organize suç ve terör örgütleri ile mücadelede klasik yöntemlerin istenen sonuçlara ulaşmada yetersiz kalması, yeni araç ve yöntemlerin devreye sokulmasını zorunlu kılmıştır. Bu araçlar, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele olarak öne çıkmıştır.

Suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadele ile, temel saiki gelir elde etmek olan çıkar amaçlı suç örgütlerini gelirden mahrum bırakmak suretiyle suç işlemenin cazibesini azaltmak amaçlanmaktadır. Mücadele için öngörülen araçlar ise, aklamamanın suç haline getirilmesi, suç gelirlerine el konulması, bunların müsaderesi; başta kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirimleri olmak üzere önleyici tedbirlerin uygulanması, gerekli kurumsal altyapının oluşturulması ve uluslararası işbirliğidir. Suç piyasasının ve suç örgütlerinin küreselleşmesi, mücadelenin de küresel düzeyde yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle uluslararası işbirliği ve ülke mevzuatlarının uyumlaştırılması önem taşımaktadır.

Terörün finansmanı ile mücadele son 10-15 yıl öncesine kadar üzerinde fazla durulmayan bir konu olmuştur. Ancak, terör örgütlerinin suç geliri elde etme ve aklama konularında organize suç örgütlerine yakınlaşması, başta uyuşturucu ticareti olmak üzere pek çok suç faaliyetinden önemli miktarlarda gelir elde etmeleri, terörün finansmanı ile mücadele boyutunu göz ardı edilemeyecek bir konu haline getirmiştir. Birleşmiş Milletler 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Sözleşmeyi imzaya açmak suretiyle bu alanda uluslararası nitelikte önemli bir adım atmıştır. Ancak, terörün finansmanı ile mücadeleye hız kazandıran 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletlerine yönelik saldırılar olmuştur.

Türkiye, gerek organize suç örgütleri, gerekse terörizm tehdidi ile karşı karşıya bulunan bir ülkedir. Bu nedenle aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konuları Türkiye'nin de öncelikleri arasındadır. Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele araçlarına ilişkin küresel boyutun kavranması, ulusal sistemin oluşturulması, anlaşılması ve geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü tüm Dünyada mücadele sistemi Mali Eylem Görev Gücü'nün (Financial Action Task Force-FATF) aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik 40+9 Tavsiyesi çerçevesinde şekillenmektedir.

Aklama ve terörün finansmanı ile mücadelenin küresel araç ve unsurlarını ayrıntılı bir şekilde inceleyen, kapsam ve niteliği itibari ile alanında ilk olan bu çalışmanın, konuya ilgi duyanlar, akademisyenler ve ulusal düzeyde aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede görev alanlar açısından değerli bir kaynak eser olacağı düşüncesindeyim. Bu nedenle çalışmayı yapan değerli meslektaşım Sayın Hasan AYKIN'ı çalışmasından dolayı kutlarım.

Naci AĞBAL
Maliye Müsteşarı
Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon
Kurulu Başkanı

Önsöz

Küreselleşmenin ve bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin sunduğu imkân ve fırsatlardan çıkar amaçlı organize suç örgütleri ve terör örgütleri çok yoğun bir şekilde faydalanmaktadır. Küresel finans sisteminin aldığı boyut ve derinlik, ülkelerin fiziki sınırlarının eski önemini yitirmesi, internet başta olmak üzere bilişim teknolojilerindeki gelişme bu örgütlerin küresel boyutta rahat bir şekilde faaliyet göstermelerine imkân tanımaktadır.

Küreselleşme, suçla mücadele edenler için çoğu kez aynı düzeyde imkân ve fırsat sunmamaktadır. Suçlular için önemsizleşen ülke sınırları, kanun uygulama birimleri ve yargıçlar için suçluların yakalanması ve yargılanmasının önünde hala önemli bir engel teşkil etmektedir. Farklı hukuk sistemleri, mevzuat ve uygulamalardaki farklılıklar suçlulara avantaj sağlamaktadır. Sınırlar, suçluları değil polis, savcı ve hakimleri durdurmaktadır.

Kara para aklamanın ve terörün finansmanında sınır aşan işlemlere çoğunlukla başvurulmaktadır. Uluslararası sistemde aklanan kara paranın yıllık hacminin 1 ila 3 trilyon ABD Doları civarında olduğu tahmin edilmektedir. Aklanmış para sayesinde sistemde rahatça hareket edebilen suçlular, sahip oldukları devasa servet nedeniyle örgütlü suçun uluslararası ve ulusal düzeyde oluşturduğu güvenlik sorununu daha da üst düzeye çıkarmaktadır.

Küresel düzeyde rahat bir şekilde faaliyet gösteren suç örgütleri ile mücadelenin, küresel düzeyde işbirliği olmaksızın başarıya ulaşma imkânı bulunmamaktadır. Kitapta, gerek çıkar amacıyla gerekse politik amaçla hareket eden suç örgütleri ile mücadelede bir araç olarak ortaya çıkan aklama ile mücadele ve terör örgütlerine münhasır olarak son dönemde önem kazanan terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik küresel düzeyde geliştirilen önlemler ve kurumsal yapılar incelenmektedir.

Çalışma, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığında uluslararası ilişkiler ve mevzuat bölümlerinden sorumlu Başkan Yardımcısı olarak görev yaptığım sırada, başta FATF ve Egmont Grup çalışmalarına Türk Heyeti Başkan veya üyesi sıfatı ile katılmak suretiyle edindiğim tecrübeler ve son iki yıl içinde harcanan yoğun mesainin bir ürünüdür.

Bir ürün ortaya koymak kadar bunun yayımlanarak ilgililere ulaştırılması da önemli bir aşamadır ve emeği gerektirir. Bu açıdan, Maliye Müfettişliği döneminden itibaren desteğini hep yanımda hissettiğim Maliye Müsteşarı Sayın Naci AĞBAL'a hem kitabın basımı hem de Sunuş yazısı yazmak suretiyle verdiği destek için teşekkür ederim. MASAK ve Maliye Teftiş Kurulu Başkanlığı sırasında Başkan Yardımcısı olarak birlikte çalıştığım Sayın Genç Osman YARAŞLI'ya kitap yazımı ve diğer akademik çalışmalar sırasında verdiği entelektüel katkı ve destek için müteşekkirim. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığının bir yayınevi hassasiyeti ve ciddiyeti ile konuyu sahiplenmesi ve emek harcaması nedeniyle Başkan Sayın Doç. Dr. Ahmet KESİK, Daire Başkanı Füsun SAVAŞER ve emeği geçen diğer çalışanlarına da teşekkürü borç bilirim.

Çalışma sırasında, bana destek olan ve en önemli şeylerini, zamanlarını bana lütfeden değerli eşim Birsen ve dünyanın en değerli varlıkları oğullarım Emir, Emre ve Eren'e ise nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

Çalışmanın ilgi duyanlara faydalı olması dileğiyle.

Ankara, Mart 2010

Hasan AYKIN

İÇİNDEKİLER

Sunuş	ii
Önsöz.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv
KISALTMALAR	xvi
Giriş.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KARA PARA AKLAMAYA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kara Para Aklama	5
1.1.1. Viyana Konvansiyonuna Göre Aklama	6
1.1.2. Strasburg Konvansiyonuna Göre Aklama	7
1.1.3. 4208 sayılı Kanunda Aklama Suçu.....	8
1.1.4. 5237 sayılı Kanunun 282 nci Maddesi Uyarınca Aklama	10
1.2. Öncül Suç.....	11
1.2.1. Öncül Suç Belirlemede Yaklaşımlar.....	12
1.2.1.1. Tüm Suçlar Yaklaşımı.....	12
1.2.1.2. Liste Yaklaşımı.....	12
1.2.1.3. Eşik Yaklaşımı	12
1.2.1.4. Karma Yaklaşım.....	13
1.2.2. Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Öncül Suç Yaklaşımı	13
1.3. Kara Para.....	15
1.3.1. 4208 sayılı Kanunda Kara Para.....	17
1.3.2. 5237 sayılı Kanunda Kara Para.....	17
1.4. Kara Para Aklamanın Aşamaları.....	17
1.4.1. Yerleştirme Aşaması.....	19
1.4.2. Ayırıştırma Aşaması	20
1.4.3. Bütünleştirme Aşaması	20

İKİNCİ BÖLÜM

AKLAMA İLE MÜCADELEDE KÜRESEL BOYUTUN ÖNEM KAZANMASI

2.1. Aklama ile Mücadelenin Gündeme Gelmesi	21
2.2. Kara Paranın ve Aklamanın Ulaştığı Boyut.....	23
2.3. Aklamaya Küresel Cevap Verme Zorunluluğu.....	26
2.4. Aklama ile Mücadelenin Temel Unsurları	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AKLAMA İLE MÜCADELENİN ANA AKTÖRÜ: MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ (FATF)

3.1. Mali Eylem Görev Gücü	31
3.2. Kuruluşu ve Üye Yapısı	32
3.3. Üye Kabul Şartları ve Üyelik Süreci.....	34
3.4. Organizasyonu ve Çalışma Usulü	35
3.5. FATF'in Yetkileri ve Görev Süresi.....	37
3.6. FATF'in 40+9 Tavsiyesi	38
3.6.1. Aklama ile Mücadeleye İlişkin 40 Tavsiye	39
3.6.1.1. Yasal Sisteme İlişkin Tavsiyeler (Tavsiye 1-3).....	40
3.6.1.1.1. Aklama Suçunun Kapsamı (Tavsiye 1-2)	41
3.6.1.1.2. Geçici Tedbirler (Dondurma, El Koyma) ve Müsadere (Tavsiye 3)	42
3.6.1.2. Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele İçin Finansal Kuruluşlar, Finansal Kuruluşlar Dışındaki Kuruluşlar ve Profesyonellerce Alınacak Tedbirler (Tavsiye 4-25)	42
3.6.1.2.1. Gizlilik Hükümleri ve Tavsiyelerin Uygulanması (Tavsiye 4)	44
3.6.1.2.2. Müşterinin Tanınması Prensibi (Customer Due Diligence) ve Kayıt Tutma (Tavsiye 5-12)	44
3.6.1.2.2.1. Müşterinin Tanınmasına Yönelik Tedbirler (Customer Due Diligence CDD) (Tavsiye 5)	45
3.6.1.2.2.2. Politik Nüfuz Sahibi Kişilere (Politically Exposed Persons) Dikkat Gösterilmesi (Tavsiye 6)	50
3.6.1.2.2.3. Sınır Ötesi Muhabir Bankacılık İşlemleri (Tavsiye 7).....	52
3.6.1.2.2.4. Yeni ve Gelişen Teknolojilerin Ortaya Çıkardığı Risklere Dikkat Edilmesi (Tavsiye 8).....	53
3.6.1.2.2.5. Kimlik Tespit ve Teyidinde Üçüncü Tarafa Güven (Tavsiye 9).....	54
3.6.1.2.2.6. Muhafaza ve İbraz (Tavsiye 10)	54
3.6.1.2.2.7. Karmaşık ve Olağandışı İşlemlere Dikkat Edilmesi (Tavsiye 11).....	57
3.6.1.2.2.8. Müşterini Tanı Uygulamasının Diğer Yükümlülerce de Sağlanması (Tavsiye 12).....	57
3.6.1.2.3. Şüpheli İşlem Bildirimleri ve Uyum (Tavsiye 13-16).....	57
3.6.1.2.3.1. Şüpheli İşlem Bildirimi (ŞİB) (Tavsiye 13).....	57
3.6.1.2.3.2. Şüpheli İşlem Bildirimlerinin İfşa Edilmemesi ve Bildirimde Bulunanların Korunması (Tavsiye 14).....	60

3.6.1.2.3.3. Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadeleye Yönelik Program Geliştirilmesi (Tavsiye 15)	61
3.6.1.2.3.3.1. Müşteri Kabul Politikası Oluşturulması.....	61
3.6.1.2.3.3.2. Çalışanların Eğitimi	62
3.6.1.2.3.3.3. Uyum Görevlisi.....	63
3.6.1.2.3.4. Diğer Yükümlülerin de 13-15 ve 21'inci Tavsiyelere Tabi Olması (Tavsiye 16).....	63
3.6.1.2.4. Aklama ve Terörün Finansmanının Tespiti ile İlgili Diğer Tedbirler (Tavsiyeler 17-20)	63
3.6.1.2.4.1. Müeyyideler (Tavsiye 17).....	63
3.6.1.2.4.2- Tabela Bankalar (Shell Banks) (Tavsiye 18).....	64
3.6.1.2.4.3. Nakit İşlem Bildirimi ve Diğer Bildirimler (Tavsiye 19)	65
3.6.1.2.4.4. Finansal Olmayan Diğer Kuruluşlar ve Güvenli İşlem Teknikleri (Tavsiye 20).....	68
3.6.1.2.5. FATF Tavsiyelerine Yeteri Düzeyde Uymayan Ülkelere Yönelik Alınacak Diğer Tedbirler (Tavsiye 21-22)	68
3.6.1.2.5.1. Yüksek Riskli Ülkelere Özel Dikkat Gösterilmesi (Tavsiye 21)	68
3.6.1.2.5.2. Yabancı Ülkedeki Şube ve Acentelar (Tavsiye 22)	69
3.6.1.2.6. Düzenleme ve Gözetim (Tavsiye 23-25).....	69
3.6.1.2.6.1. Düzenleme, Denetim ve Gözetim (Tavsiye 23)	69
3.6.1.2.6.2. Diğer Yükümlülerin de Etkili Düzenleme ve Denetime Tabi Olması (Tavsiye 24).....	70
3.6.1.2.6.3. Rehberler ve Geribildirim (Tavsiye 25).....	70
3.6.1.2.7. Kurumsal ve Diğer Tedbirler (Tavsiye 26-32).....	71
3.6.1.2.7.1. Mali İstihbarat Birimi (Tavsiye 26)	71
3.6.1.2.7.2. Kanun Uygulama Birimleri (Tavsiye 27).....	71
3.6.1.2.7.3. Görevli Otoritelerin Yetkileri (Tavsiye 28)	71
3.6.1.2.7.4. Denetim Otoriteleri (Tavsiye 29).....	72
3.6.1.2.7.5. Kaynaklar, Çalışanların Dürüstlüğü ve Eğitimi (Tavsiye 30)	72
3.6.1.2.7.6. Ulusal Düzeyde Koordinasyon (Tavsiye 31)	73
3.6.1.2.7.7. İstatistik (Tavsiye 32).....	73
3.6.1.2.8. Tüzel Kişilere İlişkin Şeffaflık ve Düzenlemeler (Tavsiye 33-34)	74
3.6.1.2.8.1. Tüzel Kişiler ve Nihai Faydalanıcılar (Tavsiye 33)	74
3.6.1.2.8.2. Nihai Faydalanıcılara (beneficial owner) İlişkin Yasal Düzenlemeler (Tavsiye 34).....	74
3.6.1.2.9. Uluslararası İşbirliği (Tavsiye 35).....	74

3.6.1.2.9.1. Uluslararası Sözleşmeler (Tavsiye 35).....	74
3.6.1.2.10. Adli İstinabe ve Suçluların İadesi (Tavsiye 36-39)	75
3.6.1.2.10.1. Adli Yardımlaşma (Tavsiye 36).....	75
3.6.1.2.10.2. Fiilin İki Ülkede de Suç Olması (Dual Criminality) (Tavsiye 37)	75
3.6.1.2.10.3. Suç Gelirlerinin Müsaderesi ve Bunlara El Koyma (Tavsiye 38)	75
3.6.1.2.10.4. Suçluların İadesi (Tavsiye 39).....	75
3.6.1.2.10.5. Diğer İşbirliği Şekilleri (Tavsiye 40)	76
3.7. Metodoloji.....	76
3.8. FATF Tavsiyelerine Uyumun Takibi ve Müeyyide	76
3.9. FATF'in Ülke Değerlendirme Sonuçları.....	79
3.10. FATF Benzeri Bölgesel Kuruluşlar.....	82

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MALİ İSTİHBARAT BİRİMLERİ ORTAK PLATFORMU: EGMONT GRUBU

4.1. Kuruluşu ve Organizasyon Yapısı.....	84
4.2. Egmont Grubun Temel Yapıtaşları Mali İstihbarat Birimleri	85
4.3. Mali İstihbarat Birimleri ile İlgili Temel Uluslararası Kriterler.....	86
4.4. Mali İstihbarat Birimlerinin Fonksiyonları	88
4.4.1. Şüpheli İşlem ve Diğer Bildirim ve Bilgileri Almak	88
4.4.2. Analiz Yapmak	89
4.4.3. Analiz Sonuçlarını İlgili Birimlere Dağıtmak.....	90
4.5. Egmont Grubu Üyesi Mali İstihbarat Birimleri	93
4.6. Mali İstihbarat Birimi Modelleri	99
4.6.1. İdari Tip FIU	100
4.6.2. Adli veya Savcılık Tipi FIU.....	101
4.6.3. Kolluk (Polis) Tipi FIU.....	101
4.6.4. Karma Tip FIU.....	102
4.6.5. Türkiye Mali İstihbarat Birimi.....	103
4.7. FIU Modellerine İlişkin Değerlendirme	103
4.8. Egmont Güvenli Bilgi Değişim Ağı.....	104
4.9. Mutabakat Muhtıraları	105
4.9.1. Genel Hatları ile Mutabakat Muhtıraları.....	105
4.9.2. Paylaşım Kapsamındaki Bilgiler.....	107
4.9.3. Mutabakat Muhtırası Örneği.....	107

BEŞİNCİ BÖLÜM

AKLAMA İLE MÜCADELE VE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

5.1. Viyana Konvansiyonu	111
5.2. Palermo Konvansiyonu	113
5.3. BM Yolsuzluka Mücadele Sözleşmesi	117
5.4. BM Uluslararası Kara Para Aklama Bilgi Ağı	120
5.5. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi	120

ALTINCI BÖLÜM

DİĞER ULUSLARARASI AKTÖRLER

6.1. Avrupa Konseyi (AK)	122
6.1.1. Avrupa Konseyi'nin R(80)10 sayılı Tavsiye Kararı	122
6.1.2. Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme (AK Sözleşmesi 141)	123
6.1.3. Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, El Konulması ve Müsaderesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (AK Sözleşmesi 198)	125
6.2. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı	127
6.2.1. Sözleşmeye İhtiyaç Duyulma Nedeni	127
6.2.2. Sözleşmenin Kapsamı	128
6.2.3. Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet Verme Suçu	129
6.2.4. Yabancı Kamu Görevlisine Verilen Rüşvetin Aklamının Öncül Suçu Olması	130
6.2.5. Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet ve Aklama İlişkisi	132
6.2.6. Değerlendirme	133
6.3. Avrupa Birliği (AB)	134
6.3.1. 91/308/EEC Sayılı Direktif	135
6.3.2. 2001/97/EEC Sayılı Direktif	135
6.3.3. 2005/60/EC Sayılı Direktif	136
6.3.4. 2006/70EC Sayılı Direktif	138
6.4. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund – IMF)	138
6.5. Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişi (SECI)	140
6.6. Interpol (Uluslararası Kriminal Polis Örgütü)	141

YEDİNCİ BÖLÜM

AKLAMA İLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI ÖZEL KESİM AKTÖRLERİ

7.1. Basel Komitesi	143
7.1.1. Kara Para Aklama İlkeler Açıklaması	143

7.1.2. Etkili Bankacılık Denetimi İçin Temel İlkeler.....	145
7.2. Wolfsberg Grubu.....	146
7.3. Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği.....	148
7.4. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonu Örgütü.....	150

SEKİZİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELENİN KÜRESEL BOYUTU

8.1. Giriş.....	153
8.2. Terörizmin Finansmanı ile Mücadele	153
8.3. Terörle Mücadelenin Finansman Boyutunun Önem Kazanması	154
8.3.1. Terör Örgütleri-Organize Suç Örgütleri Yakınlaşması.....	156
8.3.2. Narkoterörizm.....	157
8.3.3. Yasal Ekonomik Sistemin Kullanılması ve Kara Para Aklama	160
8.3.4. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması	161
8.3.5. Küreselleşme ve Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmeler	162
8.4. Terörün Finansmanı ile Mücadeleye Küresel Cevap Zorunluluğu.....	165
8.5. Terörün Finansmanı ile Uluslararası Mücadelede 11 Eylül Faktörü	168

DOKUZUNCU BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE KÜRESEL AKTÖRLER VE GİRİŞİMLER

9.1. Giriş.....	170
9.2. Birleşmiş Milletler (BM).....	171
9.2.1. Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme	171
9.2.2. Terör Faaliyetlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi ..	172
9.2.3. Finansmanı Suç Haline Getirilen Terör Eylemleri	174
9.2.4. Uluslararası İşbirliği	176
9.2.5. Önleyici Tedbirler	178
9.3. BM Güvenlik Konseyi (BMGK) Kararları	180
9.3.1. Taliban Yönetimine BMGK Kararları Aracılığı ile Baskı Politikası	182
9.3.2. Küresel Terörizme ve Finans Kaynaklarına Karşı Küresel Baskı Dönemi	187
9.3.2.1. 1373 sayılı BMGK Kararı	187
9.3.2.2. 1390 sayılı BMGK Kararı	191
9.3.2.3. 1452 sayılı BMGK Kararı	192
9.3.2.4. 1455 sayılı BMGK Karar	193

9.3.2.5. 1526 sayılı BMGK Kararı	193
9.3.2.6. 1617 sayılı BMGK Kararı	195
9.3.2.7. 1730 sayılı BMGK Kararı	197
9.3.2.8. 1735 sayılı BMGK Kararı	198
9.4. FATF ve Terörün Finansmanı ile Mücadele	203
9.4.1. Terörizmin Finansmanı ile Mücadeleye İlişkin Birleşmiş Milletler Belgelerinin Onaylanması ve Yürürlüğe Konulması (Özel Tavsiye I)	204
9.4.2. Terörizmin, Terörist Eylemlerinin ve Terör Örgütlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi (Özel Tavsiye II).....	204
9.4.3. Terörizmin ve Terör Örgütlerinin Finansmanında Kullanılan Malvarlıklarının Dondurulması, El Konulması ve Müsaderesi (Özel Tavsiye III)	205
9.4.4. Terörizmle İlgili Şüpheli İşlemlerin Bildirimi (Özel Tavsiye IV)	206
9.4.5. Uluslararası İşbirliği (Özel Tavsiye V).....	207
9.4.6. Alternatif Havale Yöntemleri (Özel Tavsiye VI)	207
9.4.7. Elektronik Transferler (Özel Tavsiye VII)	212
9.4.8. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar (Özel Tavsiye VII).....	213
9.4.9. Kuryeler Aracılığıyla Para Nakli (Özel Tavsiye IX)	213
KAYNAKLAR.....	217
INDEX.....	229
EK 1: FATF ve FATF Benzeri Kuruluşların Üyeleri.....	234
EK 2: Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile İlgili İngilizce-Türkçe ve Türkçe-İngilizce Terimler Sözlüğü.....	237

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kara Para Aklamanın Genel Döngüsü ve Aşamaları	19
Şekil 2 Aklama ile Mücadele Sisteminin Genel Yapısı.....	27
Şekil 3: FATF’ın Organizasyon Şeması.....	37
Şekil 4: Türkiye’nin 40+9 Tavsiye’den Aldığı Notların Dağılımı	81
Şekil 5: FATF-FSRBs Küresel Ağı.....	83
Şekil 6: Tipik FIU Bilgi Akış Şeması.....	91
Şekil 7: FIU Örgütlenme Modellerinin Ülkeler İtibarıyla Sayısal ve Yüzde Olarak Dağılımı.....	104
Şekil 8: Organize Suç Örgütü-Terör Örgütü Benzerliği.....	157
Şekil 9: Hawala Sisteminin İşleyişi.....	197

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Aklanan Kara Para Miktarı ile İlgili Çeşitli Tahmin ve Hesaplamalar	25
Tablo 2: Eylül 2009 İtibarıyla FATF Üyeleri.....	33
Tablo 3: Bazı Politik Liderlerin Yaptığı Yolsuzluk Rakamları.....	51
Tablo 4: Ülkeler İtibarıyla Kayıtların Saklanma Süreleri.....	56
Tablo 5: Bazı Ülkelerdeki Bildirim Türleri ve Limitler	65
Tablo 6: Üçüncü Tur Değerlendirmesi Yapılan FATF Üyeleri ile Değerlendirmelerin Yapıldığı Genel Kurul Tarihleri	79
Tablo 7: FATF Üçüncü Tur Değerlendirme Raporu'na Göre Türkiye'nin 40 Tavsiye ve 9 Özel Tavsiyeye Uyum Derecesi.....	81
Tablo 8: Egmont Üyesi Mali İstihbarat Birimleri	93

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AK	Avrupa Konseyi
AML-CFT	Anti Money Laundering and Combatting the Financing of Terrorism (Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele)
BM	Birleşmiş Milletler
BMGK	Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
ESW	Egmont Secure Web (Egmont Güvenli Ağı)
FATF	Financial Action Task Force (Mali Eylem Görev Gücü)
FIU	Financial Intelligence Unit (Mali İstihbarat Birimi)
FSRBs	FATF Style Regional Bodies (FATF Benzeri Bölgesel Kuruluşlar)
IAIS	International Association of Insurance Supervisors (Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği)
IMoLIN	International Money Laundering Information Network (Uluslararası Kara Para Aklama Bilgi Ağı)
MASAK	Mali Suçları Araştırma Kurulu
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı)
PEP	Politically Exposed Person (Politik Nüfuz Sahibi Kişi)
SECI	Southeast European Co-operative Initiative
ŞİB	Şüpheli İşlem Bildirimi
UNODC	United Nations Office of Drugs and Crime (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi)

Giriş

Soğuk Savaşın sona ermesinin ardından dünyada yeni bir dönem başlamıştır. Uluslararası alanda tehdit algılamaları önemli ölçüde değişmiştir. İki kutuplu, sürekli gerilimin yaşandığı bildik dünya düzeni artık yoktur. Tek bir büyük tehdit yerine küçük ama pek çok tehditler ortaya çıkmıştır.¹ Buna paralel olarak, uluslararası güvenlik konseptinde önemli değişiklikler meydana gelmiş, askerî alan dışındaki pek çok unsur uluslararası güvenliğin konusu olarak kabul edilmeye başlanmıştır.² Bu kapsamda organize suç örgütleri ve terörizm her zamankinden daha fazla olarak uluslararası toplumun öncelikli güvenlik sorunları arasında yer almaya başlamış ve bu durum güvenlik strateji belgelerine³ ve güvenlik çalışmaları literatürüne⁴ de yansımıştır.

Uluslararası nitelikli terörizm, kitle imha silahlarının yayılması, organize suç örgütleri, uyuşturucu ticareti gibi uluslararası topluma yönelik yeni tehditlerin ortak özellikleri, tek bir ülke ile sınırlı olmaması, dünyanın her bölgesinin bu tehditlere açık olması, tehditlerin birbirleriyle yakın ilişkili olması, devlet dışı aktörlerin söz konusu olması, bu nedenle klasik caydırma yöntemlerinin etkisiz kalması, müzakere imkânının bulunmaması, asimetrikliği, öngörülemez ve bazen tahmin edilemez nitelikte olmasıdır.⁵

---

¹ John Mueller, *Overblown*, London, Free Press, 2006.

² Simon Dalby, “Contesting an Essential Concept: Reading the Dilemmas in Contemporary Security Discourse”, *Critical Security Studies*, Keith Krause ve Michael C. Williams (Ed.), Minneapolis: Borderlines, 1997, s.4.

³ European Union, A Secure Europe in a Better World: European Security Strategy, Brussels, 12 Aralık 2003., ss. 3-4. <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>

⁴ Fierke, Karin M. (1997), “Changing World of Security”, Keith Krause ve Michael C. Williams (Eds.), *Critical Security Studies*, Minneapolis: Borderlines, ss. 223-254.; Giraldo, Jeanne ve Trinkunas, Harold, (2007), “Transnational Crime”, Alan Collins (Ed.), *Contemporary Security Studies*, Oxford: Oxford University Press, ss. 346-366; Güney, Nurşin A., (2006), *Batı'nın Yeni Güvenlik Stratejileri AB-NATO-ABD*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık; olodziej, Edward A. (1992) 'Renaissance in Security Studies? Caveat Lector!'. *International Studies Quarterly* 36(4): 421-38; Krause, Keith and Williams, Michael C. (1996) 'Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods'. *International Studies Quarterly* 40(2): 229-54; Matthews, Jessica Tuchman (1989) 'Redefining Security'. *Foreign Affairs* 68(2): 162-77; Ullman, Richard (1983) “Re-defining Security”, *International Security*, 8:128-53

⁵ Cihangir Dumanlı, *Ulusal Güvenlik Sorunlarımız*, Bizim Kitaplar, İstanbul, 2007, s. 19.

Tehditlerin niteliğindeki farklılık, bunlarla mücadele için yeni, farklı, etkin önlemlerin alınması gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu önlemlerin uluslararası boyutta olması ve askeri güç dışındaki unsurları da içermesi gerekmektedir. Bu kapsamda özellikle organize suç örgütleri, uyuşturucu ticareti ve terörizmle mücadelede kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelenin uluslararası boyuta taşınması söz konusu olmuştur.

Aklama ile mücadele, başta uluslararası boyutta uyuşturucu ticareti yapanlar olmak üzere suç örgütleri ile mücadele için alternatif bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Amaç, suçluları suç gelirlerinden mahrum bırakmak suretiyle bunların etkinliğini azaltmak ve işlenen suç türlerinin cazibesini azaltmaktır.

Aklama suçunun ana unsurları uluslararası bir sözleşmede ilk kez Viyana Konvansiyonu ile birlikte yer almıştır. Sözleşmenin imzaya açılmasından kısa bir süre sonra dünyanın gelişmiş yedi ülkesi (G-7) bir araya gelerek aklama ile mücadele amacıyla Mali Eylem Görev Gücü (*Financial Action Task Force- FATF*) oluşturulmasına karar vermişlerdir. Daha sonra aklama ile mücadele için, ülke mevzuatlarının uyumlaştırılması, aklama faaliyetlerinin önlenmesine yönelik tedbirler, mücadele için kurumsal yapının oluşturulması ile uluslararası işbirliğinin artırılmasına yönelik FATF'in 40 Tavsiye Kararı yayımlanmıştır. FATF'in üye sayısı hızla artmış, aynı zamanda FATF Benzeri Bölgesel Yapılar (*FATF Style Regional Bodies – FSRBs*) oluşmuştur. Günümüzde aklama ile mücadelenin küresel ağı 180'den fazla ülkeyi kapsamaktadır. Dolayısıyla kara para aklama ile mücadelenin uluslararası boyutu hızla önem kazanmış ve yaygınlaşmıştır.

Uluslararası terörizmin hızla tırmanması, tahrip gücünü artırması, oluşturduğu asimetrik tehdit bu alanda da yeni mücadele araçları arayışını hızlandırmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından 10 Ocak 2000 tarihinde terörizmin finansmanı ile uluslararası boyutta mücadele amacıyla Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Sözleşme imzaya açılmıştır. Söz konusu Sözleşme, terörizmle mücadelenin göz ardı edilen boyutu olan terörizmin finansmanı ile mücadele boyutuna vurgu yapmıştır. Ülkelerden terörizmin finansmanını suç haline getirmelerini ve terörizmin finansmanı ile etkin uluslararası işbirliği ve koordinasyonu öngören sözleşme bu alandaki en önemli düzenlemelerden birisidir.

Terörizmin finansmanı ile mücadelenin uluslararası alanda ivme kazanması esas olarak 11 Eylül 2001 terör eylemleri sonrasında olmuştur. Amerika Birleşik Devletlerinin (ABD) tazyiki gerek uluslararası kuruluşların gerekse ülkelerin bu alanda hızlı adımlar atmaları sonucunu doğurmuştur. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları ile terör örgütlerine veya bunlara yardım edenlere ait olduğu iddia edilen fonların dondurulmasına yönelik uluslararası düzenlemeler söz konusu olmuştur.

11 Eylül'ün hemen ardından FATF aklama ile mücadele fonksiyonunun yanında terörün finansmanı ile mücadele yetkisi ile donatılmıştır. FATF bu yetkiye istinaden kısa bir süre içinde aklama ile mücadeleye ilişkin tavsiyelere ilave olarak, terörizmin finansmanı ile mücadeleye ilişkin Özel Tavsiyeler yayımlamıştır. Şu ana kadar terörizmin finansmanı ile mücadele amacına yönelik olarak 9 Özel Tavsiye hazırlanmıştır.

Terör örgütlerinin organize suç örgütleri gibi suç piyasasının pek çok alanında faaliyet göstermesi nedeniyle önemli miktarda kara para elde etmeleri ve bu paraları aklama gereği duymaları, aklama ve terörizmin finansmanı için ortak tedbirlerin uygulanmasını gündeme getirmiştir. Bu yüzden aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye ilişkin tedbirlerde paralellikler söz konusudur. Buna rağmen terörizmin finansmanının kendine has özellikleri dikkate alınarak özel tavsiyeler öngörülmüştür.

Kitapta, uluslararası tehdit algılamasındaki değişime bir cevap niteliğinde ortaya çıkan aklama ile mücadelenin küresel altyapısı ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Terörün finansmanı ile mücadelede büyük oranda aklama ile mücadelede kullanılan araçlardan yararlanılması söz konusu olduğundan terörün finansmanı ile mücadelenin küresel boyutu da ana hatları ile incelenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KARA PARA AKLAMAYA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kara Para Aklama

Kara para aklama (*money laundering*), çok genel tanımı ile, suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin yasal olmayan kaynağının gizlenmesi amacıyla meşru bir kaynaktan elde edilmiş gelir gibi gösterilmesi yönündeki işlem ve eylemlerdir.⁶

Kara para aklama aynı zamanda, kişilerin suçlarını gizleyebilmek veya suç gelirlerine yasal görüntü kazandırmak amacıyla, suçtan elde ettikleri malvarlığı değerlerinin niteliğini, kaynağını, yerini, durumunu, hareketini ve kime ait olduğunu saklama, örtme veya olduğundan farklı göstermelerine yönelik işlem ve faaliyetler şeklinde de tanımlanabilir.⁷

Suçlular kara para aklarken iki gaye birden güder. Birinci gaye kara paranın elde edilmesi amacıyla işlenen öncül suçtan (*predicate offence*) uzaklaşmaktır. Çünkü büyük miktardaki ve çoğu kez nakit formundaki kara para, bu parayı elinde bulunduran için adeta suçun kanıtı niteliğindedir. Kişinin kanun uygulama birimlerince tespitini kolaylaştırır. Bu nedenle kara paranın bir an önce bu niteliğinden arındırılması, aklanması gerekir.

İkinci ve esas gaye ise, elde edilen kara paranın müsaderesinin önüne geçilmesi ve bu paranın rahat bir şekilde kullanılmasıdır. Çünkü suç örgütleri için suç geliri elde etmek temel saiktir. Yapılan araştırmalar, suç örgütleri için suç gelirinin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmalar, suç örgütleri için gelirden mahrum kalma riskinin işlenen suç için öngörülen cezadan çok daha önemli ve caydırıcı olduğunu göstermiştir.⁸ Aklama ile mücadele de esas itibarıyla bu tespite dayanmaktadır. Suç

---

⁶ Aklama tanımları için bakınız: *Oxford English Dictionary*, (1989), Second Edition, s. 702; P.A. Schott, *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*, Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX, Washington, The World Bank/IMF, s. I.1; MASAK, *Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi*, Ankara, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı Yayını, 2006, s. 1;

⁷ Hasan Aykın, "Yenilenen Aklama Suçu Sonrasında Kara Paranın Ve Kara Para Aklayıcısı Olmanın Sınırları", *E-Yaklaşım Dergisi*, Eylül 2009, Sayı 201.

⁸J. Reuvid, "Teeth for Regulators and International Standarts of Practice", *The Regulation and Prevention of Economic Crime Internationally*, London: Kagan Page, 1995.

gelirinden mahrum olmak istemeyen suçlular için ortak nokta, suç gelirini öncül suçtan uzaklaştırmak ve suç geliri için güvenli limanlar bulmak amacıyla her türlü araç ve yöntem kullanarak suç gelirlerini aklamaktır.⁹

Aklama fiili, neyin kara para olarak kabul edildiği ile doğrudan ilgilidir. Çünkü aklamanın öznesi kara paradır. Hukuki, ahlaki, toplumsal, ekonomik bakış açılarına göre yapılan farklı kara para tanımlarını bir yana bırakırsak, neyin kara para olduğu ve hangi eylemlerin aklama fiilini oluşturduğu hususunda bakılacak yer, aklamayı suç haline getiren hukuk metinleridir.

Uluslararası alanda aklama suçunun unsurlarını içeren ilk hukuksal metin Viyana Konvansiyonudur. Strasburg Konvansiyonu ise bir ileri aşamaya tekabül etmektedir. Bu nedenle, Viyana Konvansiyonu ve Strasburg Konvansiyonlarında yer alan aklama suçu tanımlarına yer verilecektir. Daha sonra bu tanımların Türk Hukuk sistemine nasıl yansıdığını göstermek amacıyla 4208 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan aklama suçu tanımları üzerinde kısaca durulacaktır.

1.1.1. Viyana Konvansiyonuna Göre Aklama

Ülkelerin uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığının uluslararası boyutu bulunan değişik yönleri ile daha etkin bir biçimde mücadele etmelerini sağlayabilmek için uluslararası işbirliğini artırmayı amaçlayan Viyana Konvansiyonunun¹⁰ “Suçlar ve Yaptırımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) alt bendi ile (c) alt bendinin (i) başlıklı paragrafında aklama suçunun temel unsurlarını görmek mümkündür. Anılan madde uyarınca Sözleşmede sayılan suçlardan¹¹ birinden veya bu suçlara iştiraktan kaynaklandığını bilerek bir malvarlığının:

- Yasadışı kaynağının gizlenmesi,

---

⁹ William C. Gilmore, *Dirty Money*, Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2004, s. 11.

¹⁰ Viyana Konvansiyonu olarak anılan Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi. Aralık 1988 tarihinde imzaya açılmış ve Kasım 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

¹¹ Sözleşmenin amacı uluslararası nitelik kazanan narkotik suçlarla mücadelede etkinlik sağlamak olduğu için, kara paraya kaynaklık eden sözleşme kapsamındaki suçlar narkotik nitelikli suçlarla sınırlı kalmıştır. Bu açıdan Sözleşme aklama suçunun unsurlarını ilk kez ortaya koymasına karşın öncül suçlar açısından dar kapsamlıdır.

- Olduğundan farklı gösterilmesi,

- Suçun işlenmesine karışmış kişinin eylemlerinin yasal sonuçlarından kaçmasına yardımcı olmak amacıyla malvarlığının başka bir malvarlığına dönüştürülmesi veya başka birine devredilmesi,

-Sözleşmede sayılan suçlardan birinden veya bunlardan birine iştirakten kaynaklandığını bilerek, malvarlığının gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin, hareketinin, gerçek sahibinin gizlenmesi ya da olduğundan farklı gösterilmesi,

-Anayasa ilkeleri ve ülkelerin hukuk sisteminin temel kavramları saklı kalarak, Sözleşmede sayılan suçlardan ya da bu suçlara iştirakten kaynaklandığını bilerek, bu malvarlığının edinilmesi, sahip olunması ya da kullanılması aklama suçunun unsurlarının oluşturmaktadır. Sözleşme ile üye devletlerin söz konusu unsurları içerecek şekilde aklama fiilini suç haline getirmeleri istenilmektedir.

1.1.2. Strasburg Konvansiyonuna Göre Aklama

Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşmenin (Strasburg Konvansiyonu¹²) 6 ncı maddesi “suç gelirlerinin aklanmasının suç haline getirilmesi” başlığını taşımaktadır. Maddede aklama suçu aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

- Suçtan kaynaklanan gelir olduğunu bilerek,
- Bunun yasadışı kaynağını gizlenmesi veya değiştirilmesi
- Öncül suçun işlenmesine karışan herhangi bir kişinin, eyleminin hukuki sonuçlarından kaçmasına yardım etmek amacıyla bir malın dönüştürülmesi veya yerinin değiştirilmesi,
- Suçtan kaynaklanan bir gelir olduğunu bilerek herhangi bir malın gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin, kullanımının, durumunun, hareketinin, bu malla ilgili hakların ya da mülkiyetin gizlenmesi veya olduğundan farklı gösterilmesi,

---

¹² Strasburg Konvansiyonu Kasım 1990 tarihinde imzaya açılmış ve 1993 Eylül ayında yürürlüğe girmiştir.

- Hukuk sisteminin temel kavramlarına tabi olarak, suç geliri olduğunu bilerek bir malın edinilmesi, zilyetliği veya kullanılması aklama suçunu oluşturmaktadır.

1.1.3. 4208 sayılı Kanunda Aklama Suçu

Aklama ile mücadele konusunda Türkiye'deki ilk düzenleme 4208 sayılı Kanundur.¹³ Aklama ile mücadele konusunda düzenleme yapılması konusu Türkiye'nin kendi dinamiklerinin bir sonucu değildir. Başta Mali Eylem Görev Gücü olmak üzere dış tazyiklerin önemli etkisi olmuştur.

Türkiye'de 4208 sayılı Kanunun çıkarılmasında FATF'in etkisi, FATF'in dünyada kara para önlemleri konusunda ülkeler üzerinde ne denli etkili olduğunu göstermek açısından önemli bir örnektir. FATF, kara parayı suç haline getiren mevzuatı olmadığı için Türkiye'yi "kara liste"ye dahil etmiş,¹⁴ bundan birkaç ay sonra 4208 sayılı Kanun kabul edilmiş ve Türkiye "kara liste"den çıkarılmıştır.¹⁵

4208 sayılı Kanunda yer alan aklama suçunun unsurları Viyana Konvansiyonu ve Strasburg Konvansiyonunda yer alan aklama suçu tanımları ile paralellik arz etmektedir.

Aklama suçu, 4208 sayılı Kanunun ikinci maddesinin (b) bendinde tanımlanmıştır. Buna göre *aklama suçu*; Türk Ceza Kanununun 296 ncı maddesinde belirtilen haller haricinde, Kanunun ikinci maddesinin (a) bendinde sayılan fillerin işlenmesi suretiyle elde edilen kara paranın elde edenlerce meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, bu yolla elde edildiği bilinen kara paranın başkalarınca iktisap edilmesi, bulundurulması, elde edenlerce veya başkaları tarafından kullanılması, kaynak veya niteliğinin veya zilyet ya da malikinin değiştirilmesi,

---

¹³ 4208 sayılı Kanunun uzun ismi "Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"dur. Kanun 13.11.1996 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş ve 19/11/1996 tarih ve 22822 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁴ FATF, (1996), Financial Action Task Force on Money Laundering Issues a Statement About the Lack Of Anti-Money Laundering Law in Turkey", SG/COM/NEWS (96)85, Paris, 19 Eylül 1996.

¹⁵ FATF, (1996), Financial Action Task Force on Money Laundering Welcomes Anti-Money Laundering Law in Turkey, SG/COM/NEWS(96)116, Paris, 12 Aralık 1996.

gizlenmesi veya sınır ötesi harekete tabi tutulması veya bu hareketin gizlenmesi, madde belirtilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının veya yerinin değiştirilmesi veya transfer yoluyla aklanması veya kara paranın tespitini engellemeye yönelik fiillerdir. Söz konusu tanım uyarınca aklama suçunun aşağıdaki şekilde alt ayrımlara ayrılarak incelenmesi mümkündür:

- Kara paranın meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi: Kara para ile döviz alınması, mevduat hesabı açılması, gayrimenkul veya menkul mal alınması, kara paranın çeşitli finansal araçlara yatırılması gibi eylemler “değerlendirme” fiili kapsamında düşünülebilir. Değerlendirmede nihai kullanım söz konusu olmayıp, paranın şekil değiştirilmesi, başka bir malvarlığı değerine dönüştürülmesi söz konusu olmaktadır.

Söz konusu fiil sadece öncül suç işleyenlerce işlenebilir. Bu kapsamda aklama suçunun faili olabilmek için aynı zamanda öncül suçun da faili olmak gerekmektedir. Bu kişilere literatürde kendi kara parasını aklayanlar (*self money launderer*) denilmektedir.

- Kara paranın kullanılması: Bu fiil gerek öncül suç faili gerekse üçüncü kişiler tarafından işlenebilir. Kara paranın kullanımını suretiyle aklanmasını içermektedir. Kara paranın seyahat, lüks tüketim harcamaları ve sair şekillerde kullanılması bu kapsamda değerlendirilebilir.
- Kara paranın kaynak veya niteliğinin veya zilyed ya da malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi: Bu fiil de gerek kendi kara parasını aklayanlar gerekse üçüncü kişilerce işlenebilir. Örneğin kara para ile bir gayrimenkul alınması, bunun başka birine devredilmesi, kara para ile başkası adına hesap açılması durumlarında söz konusu fiilden bahsedilebilecektir.

1.1.4. 5237 sayılı Kanununun 282 nci Maddesi Uyarınca Aklama

Aklama suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesinde “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir. 4208 sayılı Kanunun aklama suçunu ve buna ilişkin cezalarını düzenleyen hükümleri böylece zımnen ilga olmuştur. 5549 sayılı Kanunla da ilgili maddeler açıkça yürürlükten kaldırılmıştır.

Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesine göre, alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin, yurt dışına çıkarılması veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutulması suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması olarak tanımlanmaktadır. Öngörülen ceza ise üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adlî para cezasıdır.

Madde hükmüne göre, aklama suçunun işlenebilmesi için:

1. Alt sınırı altı ay ve üzeri hapis cezasını gerektiren bir suçun işlenmesi,
2. İşlenen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin bulunması,
3. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin:
  - a. Yurtdışına çıkarılması veya
  - b. Bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutulması,

gerekmektedir.

Söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suç olarak tanımlanmıştır. Birinci seçimlik hareket, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin yurt dışına çıkarılmasıdır. Bu seçimlik hareketin gerçekleştirilişi sırasında, yurt dışına transfer edilen malvarlığı değerlerinin suçtan elde edilmiş olduğunun bilinmesi gerekir. Başka bir deyişle, bu seçimlik hareket açısından genel kastın varlığı yeterlidir.¹⁶

İkinci seçimlik hareket ise, serbest hareket olarak belirlenmiştir. Bu hareketler açısından önemli olan, bunların gerçekleştirilişi sırasında güdülen amaçtır. Başka bir deyişle, suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin, gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla çeşitli işlemlere tabi tutulması gerekir. Bu işlemler, değişik şekillerde gerçekleşebilir. Örneğin, yurt dışında işlenmiş olan bir suçtan kaynaklanan gelirin, meşru yolla elde edilmiş bir para gö-

---

¹⁶ 5237 sayılı Kanununun 282 nci maddesinin gerekçesinden.

rüntüsüyle yabancı sermayeyi teşvik mevzuatı çerçevesinde ülkeye sokulması hâlinde de bu suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir.¹⁷

Birinci seçimlik hareket için genel kasıt yeterli iken, ikinci seçimlik hareket için özel kastın varlığı gereklidir.

1.2. Öncül Suç

Aklama suçunun maddi konusu, suçtan kaynaklanan malvarlığıdır. Aklama suçu niteliği itibari ile mürtabit bir suçtur. Bu nedenle oluşması bazı ön şartlara bağlıdır. Bu şartlardan birincisi mevzuatta belirlenmiş aklamaya konu malvarlığı değerinin oluşmasına neden olan bir suçun (*öncül suç-predicate offence*) işlenmesidir. Diğeri ise işlenen öncül suç sonunda aklamaya konu bir malvarlığı değerinin olmasıdır. Aklama suçu bu aşamadan sonra, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin niteliğinin gizlenmesi, olduğundan farklı gösterilmesi veya meşru yolla edinilmiş bir değer olarak gösterilmesi yönündeki fiiller sonucunda oluşmaktadır. Dolayısıyla aklama suçu aşağıdaki sürecin varlığını gerekli kılmaktadır:

ÖNCÜL SUÇ → KARA PARA (SUÇ GELİRİ) → AKLAMA SUÇU

Bu nedenledir ki, aklama suçunun kavranması açısından öncelikle öncül suç kavramının kapsamının net bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. Hangi suçların öncül suç olduğu hususu aklama suçunun konusunun tayini açısından hayati öneme sahiptir. Öncül suçun belirlenmesinde uluslararası alanda değişik yaklaşımlar söz konusudur.

1.2.1. Öncül Suç Belirlemede Yaklaşımlar

Öncül suç belirlemede temel olarak dört yaklaşım söz konusudur. Bu yaklaşımlar aşağıda ana hatları ile özetlenmektedir.

1.2.1.1. Tüm Suçlar Yaklaşımı

Bu yaklaşımda tek ölçüt gelir getirici bir suçun varlığıdır. Buna göre hiçbir ayırım yapmaksızın hangi suçtan kaynaklanırsa kaynaklansın, elde edilen suç gelirinin niteliğinin gizlenmesi, meşru bir kaynaktan elde edilmiş gibi gösterilmesi ve benzeri işlemlere tabi tutulması durumunda aklama suçu söz konusu olacaktır. Öncül suçun bu şekilde belirlenmesi durumunda aklama ile mücadelenin temel çıkış noktası olan önemli suçların yanında pek çok suçun da aklama ile mücadelenin kapsamına girmesi suçla mücadelede

---

¹⁷ 5237 sayılı Kanununun 282 nci maddesinin gerekçesinden.

kaynakların etkin kullanılmaması, esas amacın dışına çıkılması, öncelik belirlemesi yapılamaması sonuçlarını ortaya çıkarabilecektir.

1.2.1.2. Liste Yaklaşımı

Bu yaklaşımda öncül suçlar tek tek sayılmak suretiyle listelenir. Listede yer alan suçların işlenmesi suretiyle elde edilen gelirlerin aklanması durumunda aklama suçu oluşur. Bu sistem öncül suçların ciddi bir şekilde analiz edilerek listelenmesi halinde asıl odaklanılan suçları öne çıkarması, mücadeleye ilişkin kaynakların en etkin şekilde kullanılması, mücadeleye katkısı beklenen özel kesimin odaklanacağı suçların daha belirgin bir şekilde sunulmasına imkân vermesi açısından olumlu özelliklere sahiptir. Ancak, gelişen teknoloji, suç türlerinin önemlerinde ve yaygınlıklarındaki gelişmeye paralel olarak hızlı güncellemelerin yapılması gereği söz konusudur. Yasama sistemi yavaş işleyen ülkelerde değişen şartlara uyum konusunda bazı olumsuzluklara yol açabilir.

1.2.1.3. Eşik Yaklaşımı

Bu yaklaşımda suçlar için öngörülen hapis cezası bir eşik olarak belirlenir. Belirlenen hapis cezasına eşit ve üzerindeki suçlar öncül suç olarak kabul edilir. Eşik sisteminde eşğin ülkenin ceza siyasetine uygun şekilde seçilmesi durumunda aklama ile mücadelenin amacına uygun bir optimalite sağlaması söz konusu olabilir. Ancak eşğin çok düşük tutulması durumunda aklama ile mücadelenin ortaya çıkmasındaki asıl saiklerden uzaklaşılması söz konusu olacaktır. Ters durumda ise bazı suç alanları ile mücadele aklama ile mücadele enstrümanları kullanılamayacaktır.

Eşik yaklaşımında iki farklı yöntem söz konusudur. Birincisi alt eşik, diğeri ise üst eşik yöntemidir. İki farklı yöntemin belirlenmesi hukuk sistemlerinin özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Anglosakson hukuk geleneğinin bulunduğu ülkelerde cezanın üst limiti kanunla tayin edilmekte alt limit bulunmamaktadır. Bu nedenle bu ülkelerde üst eşik yöntemi uygulaması söz konusu olmaktadır.

- a. Alt eşik yaklaşımına göre, alt sınırı belli süre veya bu sürenin üzeri (örneğin altı ay ve üzeri) hapis cezasını gerektiren bütün suçlar öncül suçtur.

b. Üst eşik yaklaşımına göre ise üst sınırı belli bir süre veya bu sürenin üzeri (örneğin bir yıl ve üzeri) hapis cezasını gerektiren bütün suçlar öncül suçtur.

1.2.1.4. Karma Yaklaşım

Yukarıdaki yöntemlerin bazılarının kombinasyonu şeklinde uygulanan yaklaşımdır.

1.2.2. Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Öncül Suç Yaklaşımı

Aklama ile mücadelenin standart koyucu bir organı olarak FATF öncül suçlarla ilgili olarak suç kategorisi oluşturmuş, en az bu kategoride yer alan suçları kapsamı koşulu ile, ülkelerin eşik yöntemi, liste yöntemi veya karma bir yöntem benimsemeleri arasında fark gözetmemiştir. FATF tarafından belirlenen öncül suç kategorileri aşağıdaki gibidir.¹⁸

- Organize suç örgütü üyeliği
- Haraç, şantaj
- Terörün finansmanı dahil terörizm,
- İnsan ticareti ve göçmen kaçakçılığı,
- Çocukların cinsel istismarı dahil cinsel istismar,
- Narkotik ve psikotropik maddelerin yasadışı ticareti,
- Yasadışı silah ticareti,
- Çalıntı ve diğer malların yasadışı ticareti,
- Yolsuzluk ve rüşvet,
- Dolandırıcılık,
- Kalpazanlık,
- Taklit ve korsan ürün üretimi,
- Çevre suçu,
- Öldürme, ağır yaralama,

---

¹⁸ FATF, (2009), *Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations*, (Updates as of 27 February 2009), Paris, FATF/OECD, 1009, ss. 62-63.

- Fidyeye, adam kaçırmaya, yetkisiz alıkoymaya,
- Hırsızlık ve soygun,
- Kaçakçılık,
- Sahtecilik,
- Korsanlık,
- İçerden öğrenenlerin ticareti ve piyasa manipülasyonu.

Öncül suç belirlenmesinde eşik yöntemini benimseyen ülkelerden alt eşik yöntemini kabul edenler suç için öngörülen cezanın alt sınırı 6 ay ve üzeri tüm suçları, üst eşik yöntemini kabul edenler ise suç için öngörülen cezanın üst sınırı bir yıl ve üzeri tüm suçları öncül suç olarak belirlemelidirler.

1.3. Kara Para¹⁹

Sözlük anlamı ile kara para, yasadışı yollardan sağlanan kazançtır.²⁰ Kara para terimine karşılık olarak İngilizce’de “*dirty money*” (kirli/kara para) veya “*proceeds of crime*” (suç geliri) terimleri kullanılmaktadır.

Avrupa Birliği’nin aklama ve terörün finansmanı ile ilgili temel düzenlemesi olan ve Üçüncü Direktif olarak adlandırılan 2005/60 EC sayılı Direktifte “*dirty money*” ibaresi tercih edilmiştir. Ancak kara para ile aynı anlamı ifade etmek üzere suç geliri kavramının daha yaygın bir şekilde kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Viyana Konvansiyonu olarak anılan Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (madde 1) ve Palermo Konvansiyonu olarak anılan Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nde (madde 2) suç geliri kavramı tercih edilmiştir.

Kara para kavramı, Türkiye’nin uluslararası alanda aklama ile mücadelenin önem kazanması sonrasında Türkiye’nin bu konuda düzenleme yapması yönündeki dış baskılar sonucu girmiş bir kavramdır. Türkiye’de ilk

---

¹⁹ Kara para ibaresi, 4208 sayılı Kanunda bitişik şekilde “karapara” olarak yazılmış ve bu hali yaygın şekilde kullanılmıştır. Ancak imla kuralları açısından doğru olanı ve Türk Dil Kurumunun kabul ettiği hali ayrı yazılan “kara para” şeklindedir. Bu nedenle çalışmada “kara para” şeklindeki yazım tercih edilmiştir. Ancak, Kanundan doğrudan alıntı yapılan durumlarda Kanun metninin aslına sadık kalınarak bitişik şekilde yazılan formu kullanılacaktır.

²⁰ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, 2005.

önceleri kara para terimi tercih edilmiştir. Nitekim 4208 sayılı Kanunda kara para kavramı Kanunun isminden itibaren tercih edilmiş, Kanunun ikinci maddesinde kara para kavramı tanımlanmıştır.

4208 sayılı Kanunla benimsenen “*kara para*” ibaresinin yerine 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesi ile yeni bir kavramlaştırmaya gidilmiştir. Kara para yerine “*suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri*” ibaresi tercih edilmiştir. Ancak, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile tercih edilen bu ibare yeterince hüsnü kabul görmemiştir. Nitekim Türk Ceza Kanununun bir yılı biraz aşkın bir süre sonra Kasım 2006’da yürürlüğe giren Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında 5549 sayılı Kanunda, Kanunun adından da anlaşılacağı üzere, “*suç geliri*” kavramı tercih edilmiştir. Ancak, “*Suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri ve suç geliri arasında bir kavram kargaşasına neden olmamak amacı ile, 5549 sayılı Kanunun ikinci maddesinde “Suç geliri: suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini ifade eder” denilmiştir. Son dönemde kara para kavramı kadar, suç geliri kavramının da yaygın olarak kullanılmaya başladığı görülmektedir.*

Kara paranın tanımlanmasında konuya hangi açıdan yaklaşıldığı önem taşımaktadır. Sosyal, ahlaki ve ekonomik açıdan kara para aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:²¹

Sosyal anlamda kara para, toplumsal hayata doğrudan veya dolaylı olarak zarar veren her türlü faaliyetten elde edilen kazançtır.

Ahlaki anlamda kara para, kanunlarca yasaklanmış olsun veya olmasın toplum nazarında ahlaki görülmeleyen fiiller sonucunda elde edilen tüm kazançlar olarak tanımlanabilir. Ahlaki boyutu esas alan bu tanım kara paranın en geniş tanımıdır.

Ekonomik anlamda kara para, kanunlar tarafından suç sayılan fiillerin yanı sıra, ekonomik hayatı düzenleyen kural ve usuller ihlal edilerek elde edilen kazançları kapsamaktadır. Bu çerçevede işin bizzat kendisinin yasadışı olması söz konusu olmayabilir. Örneğin diş hekimliği diploması olmadığı halde diş tedavi hizmeti sunan bir kişinin yaptığı işin bizzat kendisi suç değildir. Buna rağmen gerekli şartları taşımadan bu hizmeti vermesi

---

²¹ TBB, *Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri*, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği Yayın No: 235, 2003, s.5

yasalara aykırıdır. Aynı durum küçüklere alkollü içecek satılmasında da geçerlidir. Söz konusu işyeri alkollü içki satma ruhsatına sahip dahi olsa, küçüklere içki satması yasaktır.

Yukarıdaki tanımlar geniş kapsamlı ve çoğu kez kişiden kişiye farklı yorumlanabilecek türden unsurları bünyesinde barındırmaktadır. Oysa aklama suçunun konusu olan kara paranın ne olduğunun hukuk düzleminde açık bir şekilde belirlenmesi önem arz eder. Bunun için *hukuki anlamda kara para* kavramı tanımına ihtiyaç vardır. Hukuki anlamda kara para, ülke mevzuatında öncül suç (*predicate offence*) olarak belirlenen fiillerden elde edilen para dahil her türlü malvarlığı değerleridir.

1.3.1. 4208 Sayılı Kanunda Kara Para

Kara paranın en net tanımı 4208 sayılı Kanunun “Tanımlar” başlıklı 2 nci maddesinin (a) bendinde yapılmıştır. Buna göre *kara para*; maddede sayılan kanunların ve kanun maddelerinin suç saydığı fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen;

- para
- para yerine geçen her türlü kıymetli evrak
- mal
- gelirler
- bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değerlerdir.

1.3.2. 5237 sayılı Kanunda Kara Para

5237 sayılı Kanunla birlikte aklama suçu Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesinde düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre alt sınırı altı ay ve daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini kara para olarak isimlendirmek gerekecektir. Ancak 282 nci maddede kara para kavramı yerine, “suçtan kaynaklanan malvarlığı değerleri” kullanılmıştır. Maddenin gerekçesinin ikinci paragrafında ise “Suç işlemek suretiyle veya dolayısıyla elde edilmiş olan ekonomik değerler” ibaresine yer verilmiştir. Kanun koyucunun niteliği para dahil ne olursa olsun suçtan elde edilen her türlü ekonomik değeri veya malvarlığı değerini kavramayı amaçladığı görülmektedir. Nitekim madde gerekçesinde malvarlığı

değerlerinin elde edildiği suçun türü veya mahiyetinin önemli olmadığı, önemli olanın, bu suçun konusunu oluşturan ekonomik değerlerin, başka bir suçun işlenmesi suretiyle veya dolayısıyla elde edilmiş olması olduğu belirtilmiştir.

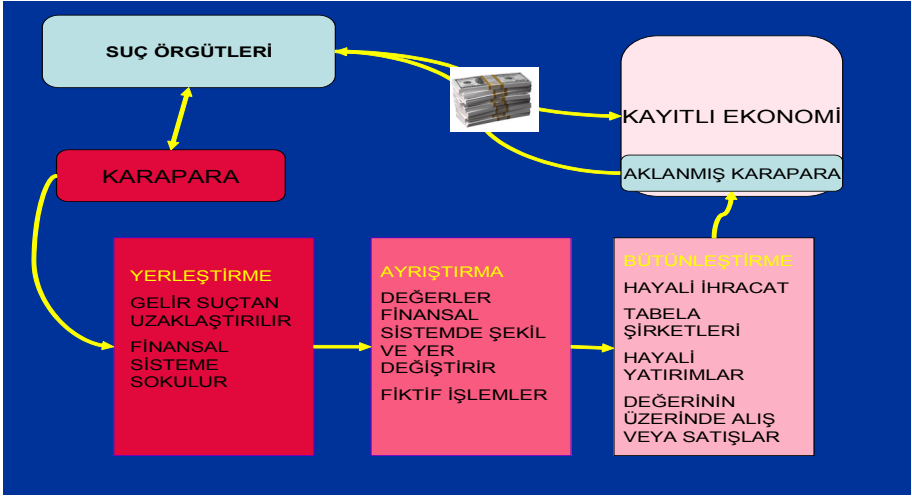
1.4. Kara Para Aklamanın Aşamaları

Kara para aklama faaliyetleri ile öncelikle öncül suçtan uzaklaşılması, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin gizlenmesi ve olduğundan farklı gösterilerek yasal görünüm kazandırılması amaçlanmaktadır. Böyle bir amacın gerçekleştirilmesi çeşitli unsurlara bağlı olarak çok basit veya çok zor olabilmektedir. Örneğin, ülkedeki kayıt dışı ekonominin büyüklüğü, aklama ile mücadele konusundaki düzenlemelerin varlığı ve bunların etkin şekilde uygulanıp uygulanmadığı, bankacılık sistemi başta olmak üzere finans sisteminin işleyişi, alternatif havale yöntemlerinin kullanım sıklığı, yakın komşular başta olmak üzere uluslararası düzeyde aklama ile mücadele konusunda alınan mesafeler bunlar arasında sıralanabilir. Ancak, ülkenin şartları ne olursa olsun, eğer önemli miktarda suç geliri elde edilmekte ise bunun bir türlü aklanması suçlular ve özellikle organize suç örgütleri için çoğu kez zorunlu bir unsurdur. Aklamayı kolaylaştıran veya zorlaştıran unsurlar sadece aklamanın aşamalarını azaltıp artırmakta veya kullanılan yöntemlerin niteliğini etkilemektedir.

Kara paranın aklanması esas itibarıyla bir süreçtir. Bu süreç bazen tek aşamalı olabileceği gibi bazen çok aşamalı ve karmaşık bir şekilde gerçekleşmektedir. Ancak kara paranın aklanmasından esas itibari ile üç aşamadan bahsedilmektedir. Bunlar yerleştirme (*placement*), ayırıştırma (*layering*) ve bütünleştirme (*integration*) aşamalarıdır.

Her aklama fiilinde üç aşamanın da kullanılması zorunlu değildir. Ülkenin ekonomik yapısı, finansal sistemin derinliği, aklama ile mücadele sisteminin yetkinliği unsurları aklama aşamalarında azalma veya artmalara neden olabilmektedir. Aklama ile mücadele önlemleri artırıldıkça daha fazla aşama ve daha sofistike yöntemler kullanılması gereği ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan aklama aşamalarını, birbirini muhakkak takip etmesi gereken süreçler olarak görmemek gerekir. Hatta bazen kara paranın aklanmasına dahi ihtiyaç bulunmadığını belirtmek gerekir. Örneğin uyuşturucudan kara para elde edilmesinde üreticisi, laboratuvarcısı, uluslararası organizatörü, dağıtıcısı, torbacısı v.s. pek çok kişi yer alır ve kazanç elde eder. Bu kişiler

arasında en büyük pay bu işin organizasyonunun yapanlara kalır ve genellikle bunların özel olarak aklama faaliyetlerinde bulunması gerekir. Oysa uyuşturucu bitkisini yetiştirenler genelde cüzi bir miktar para elde ederler. Bu kişilerin elde ettiği kara para çoğu kez aklamayı gerekli kılmadan doğrudan harcanır. Bu açıdan kara para aklama aşama ve yöntemlerinin kara paranın elde edildiği suç türü, elde edilme yöntemi, kara paranın nakit formunda olup olmadığı, ülke şartları, elde edilen kara paranın büyüklüğü açısından farklılıklar gösterebileceğini bilmek etkin mücadele araçları geliştirme açısından önem arz etmektedir.

Şekil 1: Kara Para Aklamanın Genel Döngüsü ve Aşamaları

1.4.1. Yerleştirme Aşaması

Başta uyuşturucu ticareti olmak üzere pek çok yasadışı faaliyet sonucu elde edilen paranın önemli bir kısmı nakit formunda olmaktadır. Önemli miktardaki nakit para adeta işlenen suçun delili niteliğindedir. Bu yüzden bu paranın nakit formundan çıkarılması suçtan uzaklaşmak, tespit edilme riskini minimize etmek ve suç gelirinin müsaderesini engellemek açısından bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. İşte yerleştirme aşaması bu zorunluluğun bir sonucu olarak suç gelirlerinin nakit formundan kurtarılmak amacıyla finansal sisteme sokulması aşamasıdır. Suç gelirinin finansal sisteme bir kez sokulması sonrasında hesaplar ve ülkeler arasında dolaştırılması suretiyle izinin kaybettirilmesi imkânına kavuşulmuş olacaktır.

Yerleştirme aşaması aklayıcıların en savunmasız olduğu aşamadır. Aklayıcıların bu aşamada yakalanma riskleri çok yüksektir. Bunun içindir ki,

aklama ile mücadele kapsamında finansal kuruluşlar başta olmak üzere yükümlülere getirilen müşterinin tanınması, şüpheli işlem bildiriminde bulunması gibi tedbirler esasında yerleştirme aşamasında aklayıcıların finansal sisteme sızmalarını önlemeye veya sızmışlarsa bunu tespite yöneliktir. Müşterinin tanınmasına yönelik tedbirlerin etkili bir şekilde uygulanması aklayıcıların finansal kuruluşlar ve diğer yükümlüleri kullanmalarını engelleme yönünde önemli bir fonksiyon ifa edecektir.

1.4.2. Ayırıştırma Aşaması

Ayırıştırma aşamasında paranın öncül suçtan mümkün olduğunca uzaklaştırılması, izinin sürülmesinin güçleştirilmesi amaçlanır. Bunun için kara para ülke içinde değişik hesaplar arasında ve uluslararası alanda transfer işlemlerine tabi tutulur. Aynı zamanda çok çeşitli finansal araçlar kullanılarak yasal işlemlere benzeyen pek çok işlem gerçekleştirilmek suretiyle, para çeşitli yatırım araçları, hesaplar ve kişiler arasında dolaştırılır. Aklayıcılar tarafından, fiktif kişiler ile tabela şirketleri de dahil olmak üzere çeşitli kişi ve hesaplar arasında dolaştırılan, yurtdışındaki tabela bankalarına gidip gelen veya off-shore merkezlerinde işlem gören para bir taraftan öncül suçtan uzaklaşırken, diğer yandan aklama ile mücadele eden kamu otoritelerince takibi güç hale gelir.

1.4.3. Bütünleştirme Aşaması

Kara para elde edenlerce aklama kadar, aklanan paranın sahipliğinin sürekli olarak kontrol altında tutulması büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden aklama aşamalarının sonunda, aklanan kara paranın asıl sahibine dönmesi temel amaçtır. Kara paranın çeşitli aşama ve yöntemler sonunda aklandıktan sonra, yasal görünüm altında sahibine dönme aşaması bütünleştirme (*integration*) aşamasıdır. Daha önceki aşamalarda suçla bağlantısı koparılan kara para yasal bir gelir veya malvarlığı unsuru olarak ilgili kişiye geri döner.

İKİNCİ BÖLÜM

AKLAMA İLE MÜCADELEDE KÜRESEL BOYUTUN ÖNEM KAZANMASI

2.1. Aklama ile Mücadelenin Gündeme Gelmesi

Kara para aklama kavramının ilk kez 1970’li yıllarda²² kullanılmaya başlanmasına rağmen, benzeri faaliyetlerin milattan önce 4000 yıla kadar uzandığı iddia edilmektedir.²³ Ancak aklama faaliyetleri 20. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren dikkate değer ölçüde artış göstermiştir.

Doğrudan aklama ifadesi kullanılmasa da, aklamanın unsurlarını içeren ilk çaba Amerika Birleşik Devletlerinde 1970 yılında Banka Gizlilik Yasası’nın kabulü ile ortaya çıkmıştır.²⁴ ABD’de aklamanın suç haline getirilmesi Ekim 1986 tarihli Karapara Aklama Kontrol Kanunu ile olmuştur. Aynı yıl İngiltere Uyuşturucu Ticareti Suçları Kanunu ile uyuşturucu suçları ile sınırlı olmak üzere aklamayı suç haline getirmiştir.²⁵

Aklamanın uluslararası düzeyde mücadele edilmesi gereken bir sorun olarak görülmesinde çeşitli etkenler etkili olmuştur. Organize suç örgütlerinin uluslararası toplum için tehdit oluşturma boyutunun öncesine oranla artması, suç piyasasının büyümesi, küreselleşme ve bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin suç piyasasının aktörlerine sunduğu imkânlar aklamanın oluşturduğu tehdidi artıran unsurlardan başlıcalarıdır.

Ülkelerin dışa açılmaları ve gümrük işlemlerindeki prosedürü azaltmaları kara para kaynağını oluşturan malların ülkelerarası dolanımını mümkün kılmıştır.²⁶

Aklama ile mücadelenin önem kazanmasında, başta uyuşturucu ticareti, insan kaçakçılığı ve ticareti gibi suçlar nedeniyle elde edilen suç gelirlerinin devasa boyutlara ulaşması, buna paralel olarak aklamanın ulaştığı boyut, aklama nedeniyle organize suç örgütlerinin uluslararası

---

²² Jeffery Robinson, *Karapara Aklayıcıları*, Arion Yayınevi, 2006, s. 19.

²³ <http://www.countermonylaunders.com/p01.htm>

²⁴ Peter Reuter ve Edwin M Truman, *Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering*, Washington, DC: Institute for International Economics. 2004, s.1

²⁵ Gilmore, a.g.e., s. 20.

²⁶ Ramazan Başak, *50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi*, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No:206, İstanbul, 1998, s. 21.

düzyeyde uluslararası toplum için oluşturduğu tehdidin artması, küreselleşme ile birlikte organize suç örgütlerinin daha rahat faaliyet gösterebilmeleri önemli bir unsurdur.

Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, suç gelirlerinin aklanmasını daha kolay, hızlı ve düşük maliyetli bir faaliyet haline getirmiştir. Özellikle finansal piyasaların entegrasyonu, finansal evrende sınırların kalkması, pek çok yeni finansal enstrümanın ortaya çıkması, fonların ve değerlerin uluslararası finans sisteminde çok kısa sürede yer ve sahip değıştirebilmesi aklayıcılar için inanılmaz fırsatlar sunmuştur.

Günümüzde milyonlarca dolar 15 saniye içinde dünyada bir tur atabilir hale gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında Güney Amerika'da uyuşturucu ticaretinden elde edilen para Karayip Adalarına ve buradan Avusturya üzerinde New York'a ve oradan da Londra'ya belki bu satırları okumak için geçen süre içinde ulaştırılabilir.²⁷ Bu da kara paranın izinin sürülmesini zorlaştıran bir unsur olarak karşımıza çıkar.

Küreselleşme, aklama yöntem ve araçlarının ülke sınırı tanımaz bir nitelik kazanması sonucunu doğurmuştur. Suç piyasasının aktörleri, dünyanın değışik bölgelerine rahatça hareket edip, sahip oldukları değerleri transfer edebilir hale gelmiştir.

Küreselleşmenin suç piyasası aktörlerine sağladığı bu imkânlarla, bunlarla mücadele eden kanun uygulama birimleri aynı ölçüde sahip değildir. Yargı yetkisi ve ulusal egemenlik unsurları, sınırsız bir dünyada yaşayan suç piyasası aktörleri ile mücadele eden kolluk, savcı ve hakim için sınırların devam ettiği bir dünya anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, ülke sınırları suçluları değil yargıçları durdurmaktadır. Bu noktada, en az organize suç örgütleri kadar organize olabilmek için uluslararası işbirliğinin önemi sıklıkla vurgulanır hale gelmiştir. Çünkü hiçbir ülke uluslararası organize suç örgütleri ve bunların devasa boyuta ulaşan aklanmış gelirleri ile tek başına mücadele edemez.

Kara paranın en önemli öncül suçları olan uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, insan ticareti gibi suçlarla ve aklama suçu ile mücadeleye önem veren ülkeler, uluslararası işbirliği olmadan ve ülkelerin mevzuatları

---

²⁷Peter Lilley, *Dirty Dealing, The Untold Truth About Global Money Laundering*, London: Kogan Page, 2006, s.4

uyumlaştırılmadan tek başlarına yürüttükleri çabalarla başarılı olamayacaklarını görmüşlerdir. Bunun üzerine gerek öncül suçlar ve gerekse aklama ile mücadele için uluslararası işbirliği ve ülke mevzuatlarının uyumlaştırılmasına yönelik uluslararası girişim ve anlaşmalar gündeme gelmiştir.²⁸ Bu kapsamdaki çabaların başında 1988 tarihli Viyana Konvansiyonu, 1989 tarihinde FATF'in oluşturulması, 1990 tarihli Strasburg Konvansiyonu, 1995 tarihinde Egmont Grubunun kurulması ve 2000 tarihli Palermo Konvansiyonu²⁹ gelmektedir.

2.2. Kara Paranın ve Aklamının Ulaştığı Boyut

Büyüyen suç piyasasında organize suç örgütleri, yasadışı uyuşturucu ve silah ticareti, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, kaçakçılık, dolandırıcılık gibi pek çok suçu işlemek suretiyle çok büyük miktarlarda suç geliri elde etmektedirler.

Suç piyasasının gizlilik, kayıt dışılık ve benzeri niteliklerinin bir sonucu olarak elde edilen bu suç gelirlerinin miktarını kesin olarak ölçmek imkânsızdır. Ancak tahminler bunun küçümsenmeyecek boyutlarda olduğunu göstermektedir. Uluslararası yasadışı uyuşturucu ticaretinin tahmini değeri 2005 yılı için 320 milyar, insan ticaretinden elde edilen tahmini gelir ise 32 milyar ABD dolarıdır.³⁰ Sahtecilik suçlarından yılda 150 ila 470 milyar dolar, yasadışı hafif silah ticaretinden ise 1 ila 4 milyar dolar arasında suç geliri elde edildiği tahmin edilmektedir.³¹

Organize suç örgütleri bu denli yüksek kazançlar nedeniyle sürekli olarak büyümekte, pek çok uluslararası şirketten daha büyük hasıla ve varlık büyüklüğüne erişmektedir. Kolombiya'nın en bilinen organize suç örgütü

---

²⁸Hasan Aykın "Karaparanın Aklanmasıyla Mücadele Konusundaki Temel Uluslararası Metinler ve Oluşumlar", *Uluslararası Ekonomik Sorunlar*, Sayı 25, Mayıs 2007, s. 33.

²⁹ Palermo Konvansiyonu olarak anılan, Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi organize suçlarla mücadele öngören ilk uluslararası düzenlemedir. 15 Kasım 2000'de BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş, 12-15 Aralık 2000 tarihinde de Palermo'da imzaya açılmıştır

³⁰ UNODC, *2007 World Drug Report*, New York: United Nations Publication, 2007, s. 170.

³¹Kimberley Thachuk, "Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele", *Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu (Ankara 23-24 Mart 2006)*, Genelkurmay Başkanlığı Terörizme Mücadele Mükemmeliyet Merkezi Yayını, Genelkurmay Basımevi., 2006, ss. 60-61.

Cali Karteli'nin varlıklarının değerinin 206 milyar dolar, Çin Triadları'nın yıllık hâsılasının 200 milyar dolar, Japon Yakuzaları'nın yıllık hâsılasının ise 90 milyar dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir.³²

Elde edilen yüksek miktarda suç geliri, yasal görüntü kazandırılarak maskelenmediği sürece suçlular için işlenen öncül suçun ortaya çıkarılma riskini artıran bir unsurdur. İlk elde edildiği şekli ile suç geliri hem işlenen suçun delili niteliğindedir, hem de her an müsadereye konu olabilir.

Dünyada aklanan paranın ne kadarının hangi ülkede aklandığı ve hangi alanlarda yoğunlaştığı konusunda güvenilir tahminler mevcut değildir. Bu belirsizliğin altında, kara paranın doğasında yer alan gizlilik ve belirsizlik yanında, kara para kavramının ülkeden ülkeye değişmesi ve aklanan miktarın tahmininde kullanılan tekniklerin zayıflıklar içermesi bulunmaktadır.³³ Buna rağmen aklamaya konu gelirlerin büyüklüğü ile ilgili olarak yapılan tahminleri aklama faaliyetlerinin ulaştığı boyut konusunda fikir vermesi açısından, ihtiyatla da olsa, zikretmek faydalı olacaktır. Birleşmiş Milletler tarafından yapılan bir tahmine göre bir yılda aklanan kara para miktarı 1,5 trilyon dolar civarındadır. IMF bu rakamı daha sonraki yıllar için 2 trilyon dolar olarak tahmin etmiştir.³⁴ 2000'li yıllara ilişkin olan Birleşmiş Milletler tahmininde aklanan kara paranın dünya yurtiçi gayrisafi hâsıllarının toplamının yüzde ikisi ile beşi arasında olduğu varsayımı esas alınmıştır. 2006 yılında dünya yurtiçi gayrisafi toplam hâsılasının 60 trilyon doların üzerinde olduğu dikkate alındığında aklanan kara para rakamının 1,2 ila 3 trilyon dolar arasında değiştiğini söylemek mümkündür.³⁵ Bu büyüklük aklamanın ulaştığı boyut ve gücü göstermektedir.

---

³²Peter Lilley, *Dirty Dealing, The Untold Truth About Global Money Laundering*, London: Kogan Page, 2006, ss. 17-28.

³³ Peter Reuter ve Edwin M Truman, *Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering*, Washington, DC: Institute for International Economics. 2004, s. 4.

³⁴ Peter Lilley, a.g.e., s. x3.

³⁵ Hasan Aykın, "Kayıtdışı Ekonominin Yaygın Olduğu Ortamda Kara Para ile Etkin Mücadele Mümkün mü?", *Yaklaşım Dergisi*, Mart 2008, sayı 183, s.203

Tablo 1: Aklanan Kara Para Miktarı ile İlgili Çeşitli Tahmin ve Hesaplamalar

Tahmini Yapan	Yıllar	Hacim (ABD Doları)
National Criminal Intelligence Service (NCIS; Washington D.C. USA)	1998	1,3 trilyon
	2001	1,9 trilyon
	2003	2.1 trilyon
UN-Estimates (New York; USA)	1994-1998	700 milyar-1 trilyon
International Monetary Fund and Interpol (Washington D.C; USA)	1996	500 milyar
Ilöd Takats	2005	600 milyar-1,5 trilyon
Raymond W. Baker (2007, 2005) 2002	2002	1-1,6 trilyon
M. D. Agarwal and Aman Agarwal	2002	500 milyar-1 trilyon
	2005	2-2,5 trilyon
The Economist (London)	1997	400 milyar
	2001	600 milyar
Sam Kerry	1997	420 milyar-1 trilyon
Michael Schuster	1994	500-800 milyar
John Walker	1998	2,85 trilyon

Kaynak: Friedrich Schneider, *Money Laundering and Financial Means of Organized Crime. Some Preliminary Empirical Findings*, CESifo Venice Summer Institute 2008 – *Illicit Trade and Globalization Conference* 14-15 July 2008, s. 10.

Yukarıdaki tahmin rakamları birkaç hususu öne çıkarmaktadır. Bunlardan birisi, kara paranın miktarını tahmin etmenin güçlüğü ve bu kapsamda tahminler arasındaki farkların büyüklüğüdür. Bir diğeri ise tahminler ne kadar farklı da olsa aklanan kara para miktarının azımsanmayacak büyüklükte olduğu ve yıllar itibarıyla sürekli artış trendi içinde bulunduğudır. Bu artış trendi, aklama ile mücadele kapsamındaki önlemlerin artırılarak uygulanması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

2.3. Aklamaya Küresel Cevap Verme Zorunluluğu

Organize suç örgütleri 1980'lerin ortalarından itibaren tüm dünyada faaliyet alanlarını genişleterek çok boyutlu bir yapı haline gelmiş³⁶ ve bu değişime paralel olarak gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde her zamankinden daha büyük bir güvenlik sorunu teşkil etmeye başlamıştır. BM, NATO ve AB, Soğuk Savaş sonrasında uluslararası organize suç örgütlerini tehdit sıralamasında ön sıralara yerleştirmeye başlamışlardır. Bunda,

³⁶ UN, *Global Studies on Organized Crime*, Vienna: Office for Drug Control and Crime Prevention, 1999, s. 4.

küreselleşme ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ile yasal ekonomik sisteme sokularak aklanan büyük miktardaki kara para önemli role sahiptir.

Aklama faaliyetinin çok büyük bölümü organize suç örgütleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Aklamanın boyutu büyüdükçe suç örgütleri de büyümekte ve bunlarla savaş neredeyse imkânsız hale gelmektedir.³⁷

Aklanan büyük miktardaki servet ve ekonomik değerler, organize suç örgütlerine ekonomik gücün yanında prestij ve politik nüfuz da sağlamaktadır.³⁸ Böylece suçlular bir iş adamı veya sanayici maskesi ile toplumda saygın bir kimlikle yaşamlarını sürdürme imkânı elde etmektedirler. Siyasete, yargıya ve bürokrasiye daha kolay sızabilmektedirler. Organize suç örgütleri hükümetlere, parlamentolara, polis yönetimine ya da adliye sarayına sızacak kadar güç kazandığında ise artık kendilerini vuracak kolu felce uğratma gücü de kazanarak gerçek ve sürekli bir dokunulmazlığa kavuşmaktadırlar.³⁹

Organize suç örgütleri elde ettikleri ekonomik gücün de etkisiyle, siyasi, adli, idari ve ekonomik mekanizmaların işleyişinde zafiyete ve toplumsal yozlaşmalara yol açmakta; siyaset, yargı, bürokrasi ve hatta özel sektörde rüşvet ve yolsuzluğu artırmakta; toplumu ve değerleri yozlaştırmaktadır.

Ekonomik ve mali nitelikli suç olan⁴⁰ aklama faaliyetlerinin yaygınlığı, diğer etkilerinin yanında, rekabetçi bir ekonomi kurmayı engellemekte, mali sisteme önemli zararlar vermekte, ülke güvenliğini zaafa uğratmakta, iş ahlakı ve genel ahlakı bozmaktadır.⁴¹ Aynı zamanda suç örgütlerinin büyüyerek gelişmesine zemin oluşturmaktadır.

Aklamanın ortaya çıkardığı tehditler nedeniyle önce bazı ülkelerde aklamayla mücadeleyle yönelik adımlar atıldığı görülmektedir. Doğrudan

---

³⁷ John Carlson, "Money Laundering and Corruption: Two Sides of the Same Coin", *No Longer Business as Usual Fighting Bribery and Corruption*, Paris, OECD, 2000, s.129.

³⁸ Gilmore, a.g.e., s. 19.

³⁹ Jean Ziegler, *Suçun Derebeyleri Demokrasiye Karşı Yeni Mafyalar*, (Çev. Ali Cevat Akkoyunlu), İstanbul: Doğan Kitap, 1999, s. 52.

⁴⁰ Hasan Aykın, "Mali Suç", *Yaklaşım Dergisi*, Kasım 2009, Sayı 203.

⁴¹ Genç Osman Yaraşlı, "Mali Suçlar ve Takibi", *Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu 30 Nisan-1 Mayıs*, TOBB Yayın No: 2005 -25, s.271.

aklama ifadesi kullanılsa da, aklamının unsurlarını içeren ilk çaba 1970’li yıllarda ABD’de ve 1980’li yılların ikinci yarısının başında İngiltere’de ortaya çıkmıştır. Ulusal düzeydeki bu çabaların tek başına yeterli olmaması nedeniyle, daha sonra uluslararası düzeyde mücadele için adımlar atılmaya, stratejiler geliştirilmeye başlanmıştır.

Aklama ile mücadeleye özellikle son yirmi yılda artan şekilde önem verilmesindeki temel neden, gittikçe faaliyet alanları genişleyen ve uluslararası nitelik kazanan organize suç örgütleri ile mücadeleyi daha etkin hale getirmektir. Nitekim Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin Başlangıç bölümünde, ciddi nitelikli suçların giderek artan ölçüde uluslararası sorun haline geldiği ve buna karşı olan mücadelenin de uluslararası düzeyde modern ve etkin yöntemleri gerektirdiği belirtilmiştir. Suçluların suçtan elde ettikleri gelirden mahrum bırakılmaları uluslararası boyut kazanan suçlarla mücadele kapsamında modern ve etkin yöntemlerden biri olarak görülmüştür.

Aklamayla mücadele neticesinde, suç gelirlerinin suç örgütlerince ve diğer suçlularca kullanımının engellenmesi suretiyle çıkar amacıyla suç işleyenlerin yaşam kaynağının kurutulması amaçlanmaktadır. Çünkü para, organize suç örgütleri için kan gibidir. Aklama ise bu sürecin kalbidir. Böylece temiz kan sağlıklı ve zinde kalması için tüm vücuda pompalanır. Aklamayı başarılı bir şekilde yürüten organize suç örgütleri sürekli olarak büyür toplumun ve ekonominin her alanına dal budak salarlar.⁴²

Yapılan araştırmalar, suç örgütleri için suç gelirinin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmalar, suç örgütleri için gelirden mahrum kalma riskinin işlenen suç için öngörülen cezadan çok daha önemli ve caydırıcı olduğunu göstermiştir.⁴³ Bu ise organize suç gelirleri ile mücadelede, suç gelirlerinin aklanması ile mücadelenin önemini ortaya koymaktadır. Organize suç örgütlerini suç gelirlerinden mahrum

---

⁴² Hasan Aykın, “Dünyanın (...) En Büyük Endüstrisi Organize Suç Örgütleri ve Kara Para Aklama-1”, *Yaklaşım Dergisi*, Sayı. 176, Ağustos 2007.

⁴³ J. Reuvid, "Teeth for Regulators and International Standarts of Practice", *The Regulation and Prevention of Economic Crime Internationally*, London: Kagan Page, 1995.

bırakmadan, bu örgütlerin yaşamın her alanını yozlaştırıcı etkisinin ortadan kaldırılması ihtimali bulunmamaktadır.⁴⁴

2.4. Aklama ile Mücadelenin Temel Unsurları

Aklama ile mücadelenin küresel boyutta önem kazanması, konuya kapsamlı yaklaşımı gerekli kılmıştır. Bu kapsamda aklama ile mücadele için genel bir sistem öngörülmüştür. Bu sistem şu ana unsurları içermektedir:

- 1- Aklamanın tüm ülkelerde suç haline getirilmesi ve aklama suçuna ilişkin düzenlemelerin uyumlaştırılması, kara paraya el konulması ve müsaderesi hususlarına ilişkin etkin mekanizmaların oluşturulması,
- 2- Aklama ile mücadeleye özel kesiminde de katılımı da dahil önleyici tedbirlere ağırlık verilmesi,
- 3- Aklama ile mücadele için gerekli kurumsal altyapının oluşturulması,
- 4- Ulusal ve uluslararası düzeyde sıkı ve etkin işbirliğinin sağlanması.

Aklama ile mücadele sistemini bir yapıya benzettiğimizde, bu yapı iki temel sütun üzerinde şekillenmektedir. Bu sütunlar *önleyici* ve *bastırıcı* tedbirlerdir. Sistemin kirislerini ise ulusal ve uluslararası işbirliği oluşturmaktadır. Bunu Şekil 2 ile aşağıdaki gibi ifade etmek mümkündür.

Bastırıcı tedbirler, geleneksel suçu önleme ve suçluyu cezalandırmayı öngören, aklama suçunu işleyenlerin yakalanması, soruşturulması, yargılanması ve cezalandırılmasını, aklamaya konu mal varlığı değerlerine el konulması ve müsaderesini içermektedir. Bastırıcı tedbirler, suç gelirini aklayanların etkin bir şekilde tespit edilmesi, yargılanması ve cezalandırılmasına yönelik olarak şekillendirilmektedir.

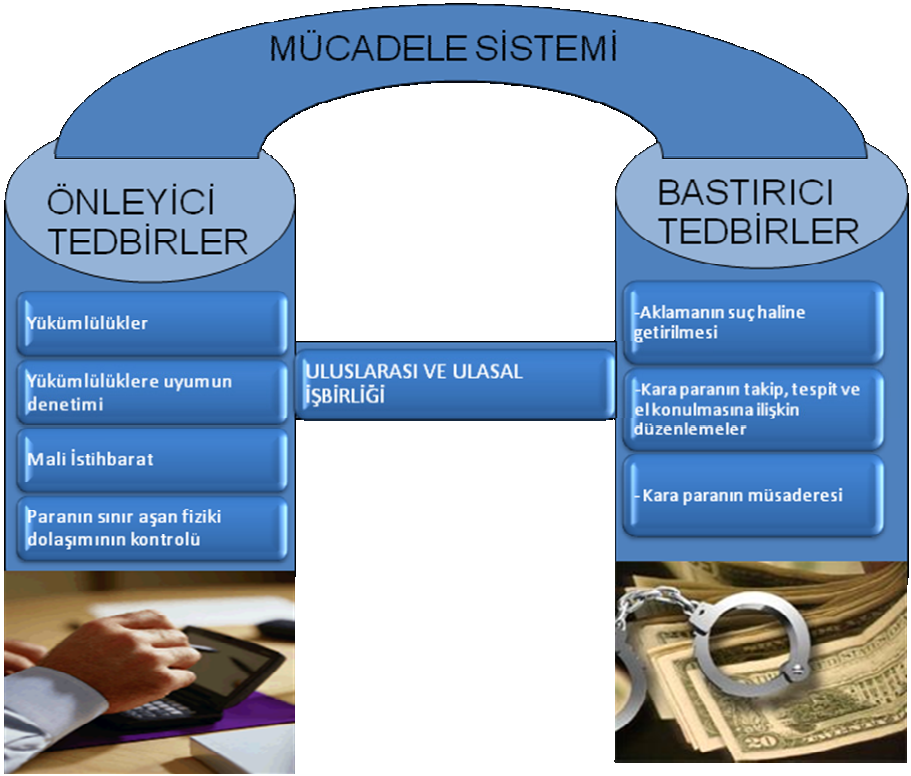
Önleyici tedbirlerle suçun işlenmesi zorlaştırılır. Aklama suçu açısından önleyici tedbirler, suç geliri elde edenlerin bu gelirlerinin finansal sistem veya diğer kişi ve kuruluşları kullanarak aklamaktan caydırmayı veya bunu zorlaştırmayı amaçlar. Aklama suçunu işlemek üzere eylemlere başlanmışsa bu kez önleyici tedbirlerle, aklayıcıların bu eylemlerini tamamlamadan tespit edilmesi sağlanmaya çalışılır. Önleyici tedbirler aynı

---

⁴⁴ B. Rider, "Taking the Profit Out of Crime", *Money Laundering and Control*, (Ed. B. RIDER ve M. ASHE), Dublin, Round Hall Sweet & Maxwell, 1996, s.1.

zamanda yargılama sırasında gerçek suçluların cezalandırılması için gerekli delillendirme süreci için de önemli katkılar sağlar.

Ulusal ve uluslararası düzeydeki işbirliği ise mücadelenin temelinde yer almaktadır. Aklama suçunun önemli ölçüde uluslararası nitelik kazanması uluslararası ilişki ve işbirliği boyutunu öne çıkarmaktadır.

Şekil 2: Aklama ile Mücadele Sisteminin Genel Yapısı

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AKLAMA İLE MÜCADELENİN ANA AKTÖRÜ: MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ (FATF)

3.1. Mali Eylem Görev Gücü

Mali Eylem Görev Gücü (*Financial Action Task Force – FATF*) aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konusunda hukuk, finans ve kanun uygulama birimlerinden uzmanları bir araya getiren politika oluşturma organı ve uluslararası düzeyde aklama ve terörün finansmanı ile mücadele alanında standart koyucu (*standart setler*) kuruluşudur.

Konulan standartlara uyumu izleyen ve uyumsuzluk durumunda, uyumsuz ülkelere ilişkin olarak uygulama imkânına sahip olduğu müeyyide mekanizmaları ile etkisini her geçen gün artırmaktadır. Economist Dergisinin⁴⁵ ifadesi FATF, ülkelerin aklama ile mücadele konusunda uyması gereken kuralları belirleyen ve ülkeleri bu kurallara uydurma konusunda güce sahip olan dünyanın bu konudaki en önemli kuruluşudur.

Günümüzde FATF Tavsiyeleri çerçevesinde oluşturulan aklama ile mücadele standartları, tüm dünyada yüzseksenin üzerindeki ülkede kabul görmüş ve büyük ölçüde bu ülkelerin iç hukukuna yansıtılmıştır. Aynı şekilde Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası (WB) tarafından da aklama ve terörün finansmanı konusunda FATF standartları esas alınmaktadır.

Birleşmiş Milletler de üye devletleri FATF Tavsiyelerini uygulamaya davet etmektedir. Nitekim Birleşmiş Milletlerin Temmuz 2005'te yayımlandığı 1617 sayılı Güvenlik Konseyi Kararında⁴⁶ “*FATF tarafından oluşturulan kapsamlı uluslararası standartlar olan Aklama ile Mücadele için Kırk Tavsiye ile FATF in Dokuz Özel Tavsiyesinin tüm Üye Ülkeler tarafından uygulanmasını çok güçlü bir şekilde talep eder*” ifadesine yer verilmiştir (md. 8).

---

⁴⁵ Economist, “The financial front line: Hitting terrorist’ cash” Finance & Economics, Oct. 25th 2001.

⁴⁶ UN Security Council *Resolution 1617, 29 Temmuz 2005*, Threats to international peace and security caused by terrorist acts. <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/446/60/PDF/N0544660.pdf?OpenElement>

3.2. Kuruluşu ve Üye Yapısı

FATF esas olarak uyuşturucu ticaretinin ulaştığı boyut ve sınır aşan örgütlü suçların oluşturduğu tehditle mücadeleye katkı amacına yönelik olarak oluşturulmuştur. G-7 Ülkeleri Devlet ve Hükümet Başkanlarının Temmuz 1989 tarihli Paris Zirvesinde; uyuşturucu üretimi, ticareti ve tüketimi ile bu suçlardan elde edilen gelirlerin aklanması ile etkili mücadele için acil ve etkili adımların atılması ihtiyacı bulunduğu sonucuna ulaşılmış ve bu ihtiyaca cevap olması amacıyla eylem gücü (*task force*) oluşturulmasına karar verilmiştir. Hükümetler arası (*intergovernmental*) bağımsız bir yapı olan FATF bu kararın neticesinde ortaya çıkmıştır.⁴⁷

Paris Zirvesine katılan Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, İngiltere ve Avrupa Toplulukları Komisyonu dışında Avusturya, Avustralya, Belçika, Lüksemburg, Hollanda, İspanya, İsveç ve İsviçre de bu oluşuma katılmaya davet edilmiştir.

1990 yılında tüm OECD ve finansal merkez özelliğindeki ülkelerin bu oluşuma üye olabilecekleri yönünde mutabakata varılmıştır. Bu karar sonrasında Türkiye'nin de içinde bulunduğu diğer sekiz OECD ülkesi ile Hong Kong ve Körfez İşbirliği Konseyi üye listesine eklenmiştir. Türkiye'nin üyelik tarihi 24 Eylül 1991'dir. FATF'in üye sayısı 32 ülke iki uluslararası kuruluş olmak üzere toplam 34'tür.

1991-1992 yılları FATF'in en hızlı büyüdüğü dönem olmuş ve bu dönemde üye sayısı 16'dan 28'e yükselmiştir. Daha sonraki dönemde FATF üyelik şartlarını ağırlaştırmıştır. Bunun bir yansıması olarak 1993-2009 arasında sadece altı yeni üye FATF'e kabul edilmiştir.

---

⁴⁷ FATF, *Annual Report 2006-2007*, Paris, FATF/OECD, 2007, s. 1.

Tablo 2: Eylül 2009 İtibarıyla FATF Üyeleri

ÜYELER			
Almanya	Amerika Birleşik Devletleri	Arjantin	Avrupa Komisyonu
Avustralya	Avusturya	Belçika	Birleşik Krallık
Brezilya	Çin	Danimarka	Finlandiya
Fransa	Güney Afrika	Hollanda	Hong Kong (Çin)
İspanya	İrlanda	İtalya	İsveç
İsviçre	İzlanda	Japonya	Kanada
Körfez İşbirliği Konseyi	Lüksemburg	Meksika	Norveç
Portekiz	Rusya Federasyonu	Singapur	Türkiye
Yeni Zelanda	Yunanistan		

Hindistan ve Güney Kore Cumhuriyeti gözlemci üye statüsünde yer almakta olup FATF üyeliğinin en yakın adayları arasındadır. FATF'in gözlemci üyeleri arasında aşağıdaki kuruluşlar bulunmaktadır:

- Afrika Kalkınma Bankası
- Asya Kalkınma Bankası
- Amerika Ülkeleri Örgütü/Terörizmle Mücadele Inter-Amerikan Komitesi
- Amerika Devletleri Örgütü/Inter-Amerikan Uyuşturucu Denetim Komisyonu
- Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası
- Avrupa Merkez Bankası
- Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi
- Birleşmiş Milletler Terörizm Karşıtı Komite
- Dünya Bankası
- Dünya Gümrük Örgütü
- Egmont Grubu

- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
- Europol
- Inter-Amerikan Kalkınma Bankası
- Interpol
- Off-shore Bankacılık Denetim Grubu
- Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği
- Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü
- Uluslararası Para Fonu
- CFATF
- EAG
- ESAAMLG
- GIABA
- İngiliz Uluslar Topluluğu Sekreteryası

3.3. Üye Kabul Şartları ve Üyelik Süreci

FATF ulaştığı üye sayısı sonrasında yeni üye kabulünde katı davranmaya ve ağır kriterler uygulamaya başlamıştır. FATF mevcut yapıda gözlemci üyelik ve sonrasındaki üyelik için ciddi kriterler getirmiş bulunmaktadır. Örneğin üyelik için, temel ve teknik olmak üzere iki kriter seti oluşturulmuştur.⁴⁸ Aday ülkenin:

- Gayri safi yurtiçi hasılasının büyüklüğü,
- Bankacılık sektörünün büyüklüğü,
- Küresel finansal sistem içindeki yeri ve finansal sisteminin dışa açıklık ve uluslararası piyasalarla etkileşim düzeyi,
- Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele açısından bölgesindeki öncü durumu,
- Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemini uygulama konusundaki taahhüdü,

temel kriterlerine sahip olması gerekmektedir. Ancak bu kriterlere ilave olarak diğer uluslararası kuruluşlara üyelik, ülkenin FATF içindeki bölgesel denge unsuruna etkisi ve benzeri ilave unsurlara da bakılmaktadır.

⁴⁸ FATF, *Annual Report 2007-2008*, Paris, FATF/OECD, ss.31-32.

Yukarıda zikredilen temel kriterlerin yanında daha çok FATF standartlarına uyumu garanti altına almayı amaçlayan teknik ve diğer kriterler de aranmaktadır. Gözlemci üyelik statüsü kazanılması ve sonrasındaki üyelik süreci 5 ila 10 yıla varan bir süreyi içerebilmektedir.

Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında üye sayısını artırarak genişleme yerine, FATF benzeri bölgesel yapıların (FATF Style Regional Bodies- FSRBs) oluşturulmasını teşvik etmek suretiyle etki alanını genişletmeyi tercih etmiştir. Nitekim FATF'in aklama ve terörün finansmanı ile mücadele ağı, FATF benzeri bölgesel kuruluşlarla birlikte 180'in üzerinde ülkeye ulaşmıştır.⁴⁹

3.4. Organizasyonu ve Çalışma Usulü

FATF'in karar organı tüm üyelerinin katılımı ile oluşan FATF Genel Kurulu'dur. Başkan FATF Genel Kurulu tarafından bir yıllık süre için seçilmektedir. Bir önceki başkan, mevcut başkan ve bir sonraki dönem başkanı birlikte yönlendirme komitesi olarak görev yapmaktadır.

FATF'in iş ve işlemleri için Başkan Yardımcısı ve 10-15 civarında diğer personel istihdam edilmektedir. FATF'in tavsiye, rehber ve çalışmaları esas itibarıyla çalışma grupları tarafından gerçekleştirilmektedir.

FATF, OECD çatısı altında faaliyet göstermesine rağmen, OECD'nin bir organı değildir. Aksine, OECD FATF'in gözlemci üyelerinden birisidir. OECD'den bağımsız bir şekilde faaliyet göstermekte olup üyelere topladığı aidat ve bağışlardan oluşan kendine ait bir bütçesi bulunmaktadır. Üye aidatları ülkenin milli geliri, kişi başına düşen gelir ve benzeri kriterlerin çeşitli formülasyonlara tabi tutulması suretiyle hesaplanmaktadır. Üye aidatı en yüksek ülke ABD olup, Japonya ve Almanya gibi ülkeler diğer yüksek aidat ödeyen ülkeler arasındadır. FATF sekreteryası 10-15 civarında personelden oluşmakta olup Paris'te OECD binasında faaliyet göstermektedir. OECD bina ve diğer imkânlarını kullanma karşılığında bu kuruluşun masraflarına kullandığı oranda katkıda bulunmaktadır.

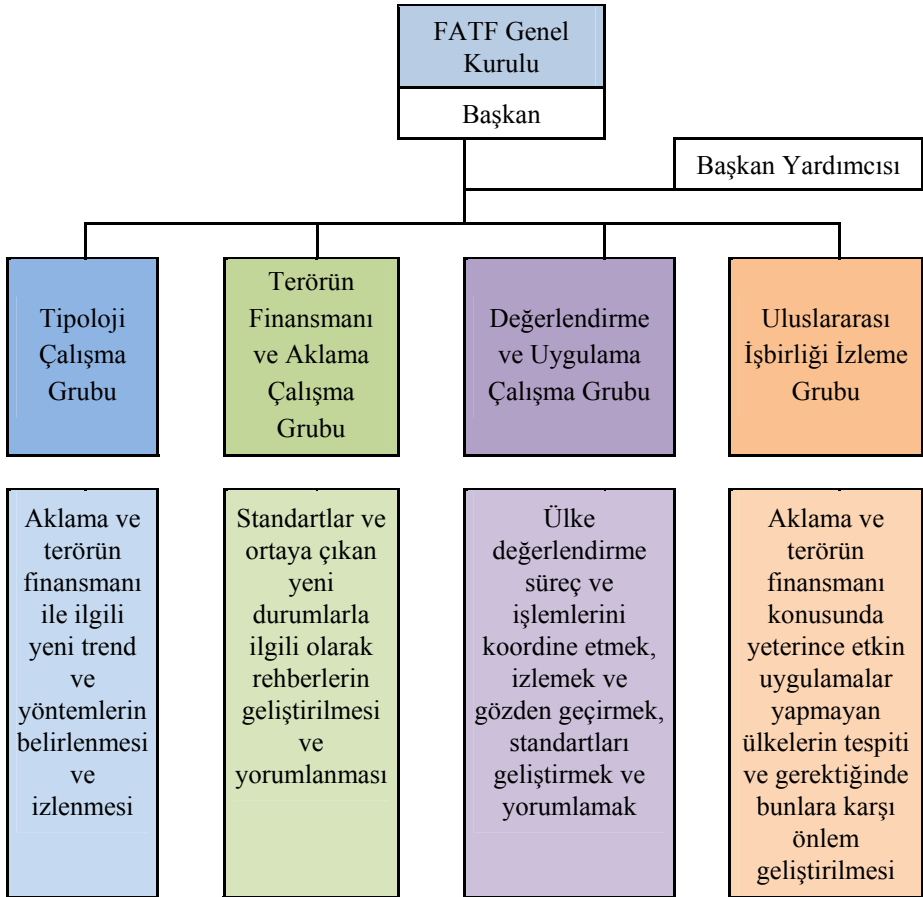
FATF sekreteryasının sınırlı sayıda kişiden oluşması nedeniyle, pek çok çalışma üye ülkelerden uzmanların katıldığı çalışma grupları tarafından şekillendirilmektedir. FATF bünyesinde dört çalışma grubu bulunmaktadır.

---

⁴⁹ FATF, *Annual Report 2007-2008*, s.i.

Ülkelerin Tavsiyelere uyum durumunu değerlendirmek üzere değerlendirmeci görevlendirilmektedir. Genellikle beş kişiden oluşan ülke değerlendirmecilerinin üçü üye ülke uzmanlarından oluşmaktadır. Sekreteryaya dışındaki kişilerin masrafları ilgili üye ülke tarafından karşılanmaktadır.

FATF, ülke değerlendirme raporlarını, çalışma gruplarının ulaştığı sonuçları ve önemli gördüğü diğer hususları Genel Kurul (*Plenary*) toplantılarında tartışmaktadır. Genel Kurul toplantıları Ekim, Şubat ve Haziran aylarında olmak üzere yılda üç kez yapılmaktadır. Toplantılardan ikisi genellikle Fransa’da biri ise FATF Başkanının vatandaşı olduğu ülkenin ev sahipliğinde gerçekleştirilmektedir. Kararlar 34 üyenin konsensüsü ile alınmaktadır.⁵⁰

Şekil 3: FATF’in Organizasyon Şeması

⁵⁰ FATF, Annual Report 2008-2009, Paris, FATF/OECD, s.6.

3.5. FATF'in Yetkileri ve Görev Süresi

FATF, belirli bir süre için oluşturulmuş bir eylem gücüdür. Görev süresi üye ülkelerin bakanlar düzeyinde yaptıkları toplantılarda belli periyotlarla uzatılmaktadır. FATF'in görev süresi son olarak 14 Mayıs 2004 tarihinde yapılan bakanlar toplantısında 8 yıllık periyot (Eylül 2004- Aralık 2012) için yenilenmiştir.⁵¹

Kendisine verilen yetkiler çerçevesinde FATF, ülkelerin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konusundaki tedbirlerinin uygulamalarındaki gelişmeleri izlemek, aklama ve terörün finansmanı ile ilgili teknik ve karşı tedbirleri sürekli gözden geçirmek ve 40+9 Tavsiyenin küresel düzeyde kabul ve uygulanmasını teşvik etmektedir.⁵²

2008 Nisanında yapılan Bakanlar toplantısı ile FATF'in görev süresi ile ilgili orta dönem değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme sonunda FATF'in 2004-2012 dönemi yetkileri 2008 Bakanlar toplantısı sonunda aşağıdaki dört temel amaç çerçevesinde revize edilmiştir.⁵³

- 1- Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele için küresel düzeyde standart ve tedbirleri güncellemek, açık ve anlaşılır hale getirmek,
- 2- Standartların küresel düzeyde uygulamasını teşvik etmek,
- 3- Aklama ve terörün finansmanı ile ilgili yeni tehditleri tespit etmek ve bunlara karşı mücadele yöntem ve araçlar geliştirilmek,
- 4- Tüm dünyada üye ve paydaşları ile sıkı ilişki içinde olmak.

3.6. FATF'in 40+9 Tavsiyesi

1990 yılında aklama ile mücadele için 40 Tavsiye (*Forty Recommendations*) hazırlanmıştır. FATF tarafından aklama ile mücadele kapsamında 40 Tavsiye oluşturulurken Viyana Konvansiyonundan önemli ölçüde yararlanılmıştır. Ancak FATF, Viyana Konvansiyonundaki yaklaşımdan farklı olarak suç gelirlerinin aklanması ile mücadele için sadece aklama fiilinin suç haline getirilmesini yeterli görmemiştir. Bunun yanında,

---

⁵¹ FATF, *MANDATE FOR THE FUTURE OF FATF (September 2004 – December 2012)*, 14 May 2004 Paris.

⁵² FATF, *Annual Report 2006-2007*, s. 1.

⁵³ FATF, *Annual Report 2007-2008*, 1

birçok önleyici tedbirin de uygulanması gerekliliğini ortaya koymuştur.⁵⁴ Bu nedenle FATF'in 40 Tavsiyesi üç temel alan üzerine yoğunlaşmıştır:

- 1- Ülkelerin yasal sistemlerinin aklama ile mücadele açısından güçlendirilmesi;
- 2- Finansal sistemin aklama ile mücadele konusundaki rolünün artırılması ve
- 3- Uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi.

1990 yılında hazırlanan 40 Tavsiye, daha sonra 1996 ve 2003⁵⁵ yıllarında aklama konusunda ortaya çıkan yeni gelişmeleri ve iyi uygulama örneklerini dikkate alarak revize edilmiştir.

11 Eylül olayları sonrasında 15 Avrupa Birliği üyesi ülke FATF'in yetki alanının terörizmin finansmanını önlenmesini de kapsayacak şekilde genişletilmesi çağrısında bulunmuşlardır. Benzer şekilde G-7 Maliye Bakanları FATF'e terörün finansmanı konusunda özel tavsiyeler oluşturma çağrısında bulunmuştur. Bunun üzerine FATF tarafından 29-30 Ekim 2001 tarihlerinde Washington D.C.'de olağanüstü toplantı yapılmış ve FATF'in kara para aklama ile mücadele görevine terörizmin finansmanını önlenmesi de eklenmiştir. Aynı zamanda terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda hazırlanan 8 Özel Tavsiye (*Eight Special Recommendations*) yayımlanmıştır. 8 Özel Tavsiye'ye 22 Ekim 2004 tarihli FATF Genel Kurul toplantısında nakit paranın fiziki olarak taşınmasını kontrol altına almaya yönelik olan Özel Tavsiye IX eklenmiştir.⁵⁶ Bu tavsiye ile birlikte FATF'in terörizmin finansmanı ile mücadeleye yönelik olarak bugüne kadar yayımlanan Özel Tavsiyelerin sayısı 9'a ulaşmıştır. FATF tarafından yayımlanan tüm tavsiyeler "40 artı 9 Tavsiye" olarak da adlandırılmaktadır.

FATF günümüzde, suç gelirlerin aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele konusunda standart koyucu bir organ haline gelmiştir. FATF üyesi ülkeler, FSRBs, IMF ve Dünya Bankası, "40 artı 9 Tavsiye" ve

---

⁵⁴ Gilmore, a.g.e., s. 93.

⁵⁵FATF, *The Forty Recommendations, (Incorporating the Amendments of 22 October 2004)* Paris, FATF/OECD.

⁵⁶ FATF, *Special Recommendations on Terrorist Financing*, Paris, FATF/OECD, 2004.

Metodolojiyi⁵⁷ aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konusunda temel referans ve değerlendirme aracı olarak dikkate almaktadırlar. Ülke mevzuatları, önleyici tedbirler ve uluslararası işbirliği “40 artı 9 Tavsiye” ve Metodolojiye göre şekillenmektedir.

3.6.1. Aklama ile Mücadeleye İlişkin 40 Tavsiye

FATF yayımladığı Tavsiyeler ve Metodoloji ile birlikte ülkelerin etkin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemine sahip olmalarını amaçlamaktadır. FATF’e göre aklama ve terörün finansmanı ile etkin bir mücadele sistemi:

- a. Aklama ve terörün finansmanını suç haline getiren, suç gelirlerine ve teröre ilişkin fonlara el konulması ve bunların müsaderesinin kanun düzeyinde düzenlenmesini,
- b. Finansal kuruluşlar ve diğer yükümlüler için getirilen yükümlülüklerle uyumu sağlayacak, yasal veya zorlama gücü olan diğer düzenlemelerin yapılmasını,
- c. Gerekli yetki, görev ve cezalandırma gücü ile donatılmış uygun kurumsal ve idari yapının bulunmasını,
- d. Geniş kapsamlı uluslararası işbirliğine imkân tanıyan kanun ve diğer tedbirlerin varlığını

gerektirmektedir. Ayrıca, yetkili ve görevli birimlerin tüm sistemin etkin şekilde işlemlerini sağlayacak güce de sahip olması şarttır.

Etkin bir aklama ile mücadele sistemi konusunda ülkeler için standartlar dizisi olan 40 tavsiye dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler ve ilgili tavsiye numaraları aşağıdaki gibidir:

- a. Yasal sistem (Tavsiye 1-3)
- b. Önleyici tedbirler (Tavsiye 4-25)
- c. Kurumsal yapı ve diğer tedbirler (26-34)
- d. Uluslararası işbirliği (35-40)

---

⁵⁷FATF, *Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations*, Paris, FATF/OECD, 2009.

3.6.1.1. Yasal Sisteme İlişkin Tavsiyeler (Tavsiye 1-3)

Yasal sisteme ilişkin tavsiyelerle ilgili amaç tüm ülkelerde aklamanın suç haline getirilmesi, suç gelirlerine el konulması, suç gelirlerinin dondurulması ve müsadereesine ilişkin yasal düzenlemelerin harmonizasyonudur. Uyuşturucu ticareti, insan ticareti ve kaçakçılığı ve pek çok suçun uluslararası boyutta işlendiği ve suçluların küresel sistemin sağladığı seyyaliyetten, fiziksel sınırların önemini kaybetmesinden ve bilişim teknolojileri başta olmak üzere diğer her türlü imkândan sonuna kadar yararlandığı düşünüldüğünde ülkelerin aklama ile mücadeleye yönelik hukuk sistemlerinin birbirleri ile uyumlu hale getirilmesi bir zorunluluk halini almaktadır. FATF, yasal sisteme ilişkin tavsiyelerle bu yönde temel standartları oluşturmaya çalışmaktadır.

3.6.1.1.1. Aklama Suçunun Kapsamı (Tavsiye 1-2)

Tavsiye 1'de aklamanın suç haline getirilmesi ve aklama suçunun temel nitelikleri ortaya konulmuştur. Buna göre tüm ülkeler:

- Aklama suçunu 1988 tarihli Viyana Konvansiyonu ve 2000 tarihli Palermo Konvansiyonu esas alarak suç haline getirmelidirler.
- Aklama suçunu tüm ciddi suçlara uygulamalıdır. Öncül suç belirlenmesinde liste, eşik yöntemi veya bunların kombinasyonları uygulanabilir.
- Öncül suç belirlenmesinde eşik yöntemini benimseyen ülkelerden alt eşik yöntemini kabul edenler suç için öngörülen cezanın alt sınırı 6 ay ve üzeri tüm suçları, üst eşik yöntemini kabul edenler ise suç için öngörülen cezanın üst sınırı bir yıl ve üzeri tüm suçları öncül suç olarak belirlemelidirler.
- Hangi yöntem benimsenirse benimsensin öncül suçların en az FATF tarafından belirlenen belirli suç kategorilerini kapsamaması gerekir.
- Öncül suç başka bir ülkede dahi işlenmiş olsa aklama suçu ülkede işlendiği takdirde bunun yargılamasını yapmalıdırlar.
- İç hukuk sisteminin temel prensiplerine aykırı olmamak üzere öncül suçu işleyenlerin aklama suçunun faili olmaları durumunda ayrıca aklama fiili nedeniyle cezalandırılmaları sağlanmalıdır.

Böylece ülkelerin birbirleriyle uyumlu, öncül suçun hangi ülkede işlendiğinin önemli olmadığı, adli yardımlaşmayı kolaylaştıracak şekilde aklama fiilini suç haline getirilmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır.

Tavsiye 2'de aklama suçunun manevi unsuruna yer verilmiştir. Tavsiyede aklama suçunun oluşumu için fiilin bilerek ve isteyerek işlenmesi gerektiği belirtilmekte, manevi unsurun varlığının ispatı açısından Viyana ve Palermo Konvansiyonlarında ortaya konan objektif şartların varlığını yeterli görecektir bir sistem öngörülmektedir. Aynı zamanda tüzel kişiler için de etkili, orantılı ve caydırıcı cezai veya idari ve hukuki yaptırımların bulunması istenilmektedir.

3.6.1.1.2. Geçici Tedbirler (Dondurma, El Koyma) ve Müsadere (Tavsiye 3)

Özellikle fonların çok hızlı bir şekilde uluslararası işlemlere tabi tutulduğu küreselleşmiş finansal sistemde, suç geliri olduğundan şüphelenilen varlıklarla ilgili dondurma (*freezing*) ve el koyma (*seizing*) türü geçici tedbirler önem taşımaktadır. Bu öneme binaen Tavsiye 3'te, Viyana ve Palermo Konvansiyonlarında belirtilen tedbirlerin uygulanması ve iyi niyetli üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmeksizin; suç gelirlerinin, öncül suçların işlenmesinde kullanılan araçların veya bu mal varlığına tekabül eden değerlerin yetkili makamlarca müsaderesini (*confiscation*) mümkün kılacak ve gerekli geçici tedbirlerin uygulanmasına imkân verecek mevzuat düzenlemelerinin yapılması istenilmektedir.

3.6.1.2. Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele için Finansal Kuruluşlar, Finansal Kuruluşlar Dışındaki Kuruluşlar ve Profesyonellerce Alınacak Tedbirler (Tavsiye 4-25)

Diğer suçlarda olduğu gibi aklama suçu ile mücadelede de önleyici tedbirler büyük önem arz eder. Önleyici tedbirler sayesinde, suç işleme imkânlarının azaltılması ve yakalanma riskinin artırılması suretiyle potansiyel suçluları suç işlemekten vazgeçirmek veya suçun işlenmesini zorlaştırmak, bu mümkün olmazsa bu kişileri suç işlenmeden veya işlenirken tespit etmek amaçlanır. Bu açıdan önleyici tedbirlerden, aklayıcıların hayatını zorlaştırması beklenir.⁵⁸ Önleyici tedbirler aynı zamanda yargılama

---

⁵⁸ P. Arlacchi, "The need for a global attack on money-laundering", *Attacking the Profit of Crime: Drugs, Money and Laundering*, Vienna: United Nations, 1998, s. 6.

sırasında gerçek suçluların cezalandırılması için gerekli delillendirme süreci için de önemli katkılar sağlar.⁵⁹

Aklayıcılar, suç gelirlerine yasal görüntü kazandırma amacıyla yoğun olarak finansal kuruluşları, *finansal olmayan belirli kuruluşları*⁶⁰ ve *profesyonelleri*⁶¹ kullanırlar. Bu açıdan aklayıcılar için, suç gelirlerinin finansal kuruluşlar arasında transfer edilmesi, değişik finansal yatırım araçlarına veya varlıklarına dönüştürülmesi sırasında finansal kuruluşlar ve finansal olmayan belirli kuruluşlar ve profesyoneller büyük önem taşırlar.⁶² Bu kuruluş ve kişiler aklama ve terörün finansmanı açısından yükümlü grubu olarak isimlendirilebilir. Bunun içindir ki; FATF, suçla mücadele önleyici tedbirlerin önemini dikkate alarak, özel kesimin kamu ile etkin işbirliğini öngören ve başta finansal kuruluşlar olmak üzere diğer bazı kuruluş ve kişilere yükümlülükler getiren önleyici tedbirleri gündeme getirmiştir.

Bu tedbirler esas itibarıyla; yükümlülerin müşterilerini tanımasını, müşterilere ve hesaplara ilişkin kayıtların ilgili mevzuatta öngörülen süre saklanarak yetkilerce istenildiğinde ibraz edilmesini ve şüpheli işlem bildirimini içermektedir. Yükümlülerin iç kontrol ve risk sistemi oluşturmaları, çalışanların eğitimi, politika, prosedür ve süreçlerinin oluşturulması gibi diğer tedbirler esas itibarıyla bu üç tedbirin etkinliğini sağlamaya yöneliktir.

Önleyici tedbirler, 40 tavsiye içinde en ağırlıklı bölümü teşkil etmektedir. Söz konusu tedbirler, aklama ve terörün finansmanını önlemek için finansal kuruluşlar, belirli bazı finansal olmayan kuruluşlar ile bazı

---

⁵⁹ Hasan Aykın, “Aklama ile Mücadele Sisteminde Önleyici Tedbirler”, Aklama ve Terörün Finansmanı (Editör: S. AYDIN), Ankara, Adalet Yayınevi, 2008, s. 6.

⁶⁰ Finansal olmayan belirli kuruluşlar FATF tarafından gazinolar, gayri menkul, değerli metal ve değerli taş alım satımı yapanlar olarak sıralanmaktadır. Bakınız: FATE, (2009b) *Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations*, Paris, FATF/OECD. Bundan sonra “*Methodology*” olarak anılacaktır.

⁶¹ Profesyoneller avukat, noter, muhasebeci gibi meslekleri bağımsız olarak icra edenlerle şirket kuruluşu ve benzeri işlemleri müşterileri adına yürütenleri ifade etmektedir. Bunların sorumluluğu tüm işlemlerini kapsamamaktadır. Bakınız FATF, *Methodology*.

⁶² Paul Allan Schott, *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*, The World Bank, 2004, Washington, s.VI.1.

profesyonel meslek mensupları tarafından alınması istenilen tedbirleri içermektedir.

3.6.1.2.1. Gizlilik Hükümleri ve Tavsiyelerin Uygulanması (Tavsiye 4)

Ticari sır, bankacılık sırrı ve benzeri sır hükümleri uzun süre aklayıcıların belirlenmesinin önünde önemli bir engel oluşturmuştur. Gizlilik hükümlerinin geçerli olduğu bir ortamda, aklama ile mücadele edecek birimlerin kara paranın ve aklayıcıların izini sürmesi neredeyse imkânsız hale gelir. Bu yüzden Tavsiye 4'te finansal kuruluşlar için öngörülmuş gizliliğe ilişkin düzenlemelerin FATF Tavsiyelerinin yerine getirilmesine engel olmamasının sağlanması ülkelerden istenilmektedir.

3.6.1.2.2. Müşterinin Tanınması Prensibi (Customer Due Diligence) ve Kayıt Tutma (Tavsiye 5-12)

Aklama yöntemleri aklayıcıların hayal gücü ile sınırlı olmasına rağmen, aklamada genelde üç aşamanın varlığı kabul edilmektedir. Bunlar, *yerleştirme*, *ayırıştırma* ve *bütünleştirme* aşamalarıdır. *Yerleştirme* aşamasında kara para ekonomik sisteme sokulur. *Ayırıştırma* aşamasında para hem kaynağından uzaklaştırılır hem de farklı ekonomik değerlere dönüştürülür. *Bütünleştirme* aşamasında kara para yasal bir görüntü içinde sahibine geri döner. Yerleştirme aşaması para aklayıcılarının harekete geçtikleri, suç fiiline en yakın ve en savunmasız oldukları aşamadır. Bu nedenle önleyici tedbirlerden müşterinin tanınması kuralı, bu aşamada aklamanın engellenmesi veya aklayıcıların tespiti açısından büyük önem taşımaktadır.⁶³

Önemli miktardaki kara paranın, kanun uygulama birimlerinin dikkatini çekmeksizin, doğrudan ekonomik sisteme sokulması güçtür. Bu nedenle, çoğu kez suçlular yükümlüleri kullanma gereği duyarlar. İşte, müşterinin tanınmasına yönelik tedbirler⁶⁴ ile suçluların suç gelirlerini finansal sisteme veya diğer belirli alanlara yerleştirmelerinin

---

⁶³ Hasan Aykın, “Aklama ile Mücadele Sisteminde Önleyici Tedbirler”, *Aklama ve Terörün Finansmanı* (Editör: S. Aydın), Ankara, Adalet Yayınevi, 2008, ss. 10-11.

⁶⁴ Müşterinin Tanınması tedbirleri için “Know Your Customer” “Know Your Client” veya “Customer Due Diligence” kavramları kullanılmaktadır.

sınırlandırılması amaçlanır.⁶⁵ *Müşterinin tanınması*, müşteri işlemlerinde ve bilgilerinde açıklığın sağlanması; karşılıklı güven unsuruna dayalı bir ilişki kurulması ve sürdürülmesini gerektirir.⁶⁶ Müşterinin tanınması kuralı finansal kuruluşlarla diğer yükümlülerin aklayıcılar ve terörü finanse edenler tarafından kullanılmasının önlenmesi için önemli bir fonksiyona sahiptir.

Başta finansal kuruluşlar olmak üzere aklamada kullanılma riski yüksek olan kurum, kuruluş ve kişilerin kiminle iş yaptıklarını bilmeleri ve iş yaptıkları kişilere ilişkin kayıt tutarak bunu belirli bir süre saklamaları aklama ile mücadelenin olmazsa olmazlarından.

Müşterinin tanınmasına yönelik tedbirler, basit olarak müşterinin kimliğinin tespiti olarak algılanmamalıdır. Müşterinin tanınması uygulaması, müşterinin kim olduğunun tespitine ilave olarak, müşterinin kimlik ve adres bilgisi gibi bilgilerinin doğruluğunun teyidi, müşteri kabul politikaları oluşturulması, riskli müşterilere özel dikkat gösterilmesi, müşterinin sonraki işlemlerinin sürekli olarak takip edilmesi gibi pek çok tedbiri içeren geniş bir yelpazeye tekabül etmektedir. Bu nedenle yükümlülerin müşterinin tanınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirirken basit müşterinin kimliğinin belirlenmesi ve kayıt tutulmasının ötesinde müşteri kabul politikaları oluşturmalarını ve müşteri tanımlama programlarını, yüksek riskli hesaplar için daha kapsamlı inceleme yapacak ve şüpheli faaliyetler için proaktif hesap incelemesini içerecek şekilde formüle etmelerini gerekmektedir.

3.6.1.2.2.1. Müşterinin Tanınmasına Yönelik Tedbirler (Customer Due Diligence CDD) (Tavsiye 5)

Tavsiye 5'te finansal kuruluşlar tarafından müşteri kimliklerinin tespit ve teyit edilmesi ve müşterini tanı ilkesinin gerektirdiği tedbirlerin uygulanmasını sağlayacak düzenleme ve tedbirlerin alınması ülkelerden istenmekte, kimlik tespitini gerektirecek işlemlerle tespit ve teyit yöntemi ile ilgili tavsiyelerde bulunmaktadır.

---

⁶⁵ Peter Reuter ve Edwin M Truman, *Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering*, Institute for International Economics, 2004, s. 46.

⁶⁶ TBB, *Karaparanın Aklanması ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri*, Yayın No: 235, Ankara, 2003.

Kimlik Tespiti Gerektiren Durumlar

Tavsiye uyarınca yükümlüler,

- 1- Hesap açılması, kiralık kasa hizmeti, kredi kartı verilmesi, kredi sözleşmesi yapılması gibi müşteri ile yükümlü arasında sürekli iş ilişkisi tesis eden işlemlerde miktar gözetmeksizin,
- 2- 15.000 € (veya \$) ve üzeri süreklilik arz etmeyen (*occasional*) tek veya birbiri ile bağlantılı ancak toplamı 15.000 € (veya \$) ve üzeri olan işlemlerde,
- 3- Özel Tavsiye VII kapsamındaki elektronik araçlar kullanılmak suretiyle fonların (1000 € veya \$ ve üzeri elektronik transferler için) bir finansal kurumdan başka bir finansal kuruma gönderilmesi şeklindeki süreklilik arz etmeyen işlemlerde,
- 4- Aklama veya terörün finansmanı konusunda şüphelenildiğinde öngörülmuş eşik veya istisnaları dikkate almaksızın,
- 5- Müşterinin kimliğinin tespiti ile ilgili olarak daha önce temin edilmiş bilgilerin doğruluğu ve uygunluğu konusunda şüphe duyulduğunda miktar gözetmeksizin,

müşterilerinin kimliklerini tespit ederler.

Müşterinin Kimliğinin Belirlenmesi ve Teyidi

Yükümlülerin müşterilerini tanımalarında en önemli adım müşterinin kim olduğunun belirlenmesi aşamasıdır. Buna müşterinin kimliğinin tespiti (*customer identification*) denilmektedir. Ancak, bu aşamanın sonraki aşamadaki uygulamalarla müşterinin tanınması (*know your customer*) şeklinde devam etmesi gerekir.

Yukarıda sayılan kimlik tespiti gerektiren durumlar söz konusu olduğunda yükümlüler, işlem sahibinin ve varsa adına işlem yapılanın sürekli veya *geçici ya da gezici müşteri*,⁶⁷ gerçek veya tüzel kişi olup olmadığına bakmaksızın kimliğini tespit etmekle yükümlüdürler. Müşterinin

---

⁶⁷ *Geçici ya da gezici müşteri* ile, ilgili yükümlü nezdinde herhangi bir hesabı olmayan veya hesabı olsa dahi hesaba bağlı olarak işlem gerçekleştirilmeyen, yükümlü ilişkisinin sadece bir veya birkaç işlemle sınırlı kaldığı müşteriler kastedilmektedir. Söz konusu müşteriler, uluslararası literatürde *occasional customer*, *walking customer* gibi kavramlarla ifade edilmektedir.

kimlik bilgilerinin güvenilir, geçerli belge, veri ya da bilgiler kullanarak teyit edilmesi kimlik tespit işleminin ayrılmaz bir parçasıdır.

Anonim veya Fiktif İsmle Hesap Açılmaması

Anonim veya fiktif isme açılan hesaplar, sahibinin kimliğinin tespitine imkân vermezler. Bu tür hesaplar, hesap numarası, şifre veya hesabı açan kurumca düzenlenmiş belgelere sahip olanlar tarafından kullanılır. Bu özelliği nedeniyle kolay bir şekilde devredilebilir ve el değiştirebilir. Aklayıcılar ve terörü finanse edenler için inanılmaz ölçüde kullanışlı bir araçtır. Bu nedenle, müşterinin tanınması kuralının kabul edildiği bir durumda isimsiz hesapların veya gerçek bir kişiye karşılık gelmeyen fiktif hesapların açılmaması gerekir. Nitekim FATF'in 5. Tavsiyesinde bu durum açıkça belirtilmiştir. Tavsiyede daha önce açılmış bu tür hesapların da kapatılması istenilmektedir.

İşlemin Gerçek Sahibinin veya Nihai Faydalanıcısının (Beneficial Owner) Kimliğinin Tespiti

Elde edilen suç gelirlerinin aklanmasında kanun uygulama birimlerinin dikkatini çekmemek için en çok kullanılan yöntemlerden birisi de, suç gelirinin gerçek sahibinin perde arkasında kalarak işlemlerinde diğer gerçek kişiler ile tüzel kişileri kullanmalarıdır. Şirkete fon sağlayan kişinin bir başkası olmasına rağmen, şirket ortak veya sahipleri arasında gözükmemesi durumu buna bir örnektir. Şirket ortağı olarak şirket çalışanları ve benzeri göstermelik kişiler kullanılır. Böylece yüksek riskli olarak kabul edilerek kanun uygulama birimlerinin yakın gözetiminde olan kişiler yapılan işlemlerde gözükmeyebilir. Bu kişiler yaptıkları işlemlerin izinin sürülmesini engellerler. Bu da aklayıcıların tespitini ve aklamaların önlenmesini güçleştirir. Bunun önüne geçmek için yükümlülerce yapılan işlemler sırasında, işlemin arkasındaki, işlemi kontrol eden veya işlemde nihai olarak faydalanan gerçek kişinin (bu kişiler uluslararası literatürde "beneficial owner" olarak isimlendirilmektedir ve yazının bundan sonraki kısmında da kısaca bu kavram kullanılacaktır.) kimliğini tespiti yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Nitekim FATF tavsiyelerinde yükümlülerin, beneficial owner'ın kim olduğunu belirlemek ve bunların kimliğinin doğru olup olmadığı konusunda herhangi bir şüpheye yer vermemek için gerekli tedbirleri almaları istenilmektedir. Yükümlülerden ayrıca tüm müşterileri için, müşterinin bir

başka kişi adına hareket edip etmediğini belirlemeleri ve adına hareket edilen kişinin kimlik bilgilerinin teyidinde kullanılacak yeterli kimlik verilerini elde etmek için gerekli önlemleri almaları da istenilmektedir.⁶⁸

Beneficial owner konusunda Avrupa Birliği net bir yaklaşım sergilemiştir. Aklama ve terörün finansmanı konusunda Birliğin güncel ve temel düzenlemesi olan ve 3 No.lu Direktif olarak bilinen 2005/60/EC sayılı düzenlemesinin tanımların yer aldığı 3. maddesinin (6) numaralı fıkrası beneficial owner'ı tanımlamaktadır. Fıkroda genel bir tanım sonrasında beneficial owner olarak isimlendirileceklerin taşınması gerekli minimum özellikler sayılmış, şirketteki pay oranına ilişkin bir limit belirlenmiştir. Örneğin tüzel kişide yüzde 25 ve üzeri pay sahiplerinin beneficial owner olduğu kabul edilmiştir. Dolayısıyla yükümlülerin, bir tüzel kişi ile sürekli iş ilişkisi tesis ederken aynı zamanda yüzde yirmibeş ve üzeri hisseye sahip ortakların da kimliklerini tespit etmesi söz konusu olacaktır.

Hesap ve İşlemlerin Sürekli Takibi

Müşterinin tanınmasının ana unsurlarından bir diğeri de müşteri hesap ve işlemlerinin sürekli takibidir. Müşterilerin ve işlemlerin sürekli takibi, işlemlerin müşteri ile ilgili olarak sahip olunan bilgiler ve müşterinin iş profili ile uyumlu olmasını, fonların kaynağının takibini ve müşteri bilgilerinin güncel tutulmasını kapsamaktadır.⁶⁹

Kurulan İş İlişkisi ile İlgili Bilgi Edinmek

Müşterinin tanınmasında, müşterinin ne tür bir işle iştigal ettiği ve hesap açmasındaki amacın ne olduğu konusunda bilgi sahibi olmak önemlidir. Nitekim FATF tavsiyeleri uyarınca yükümlüler, müşterilerinin kimliklerinin tespiti yanında tesis edilmek istenilen işlemin türü ve gerçekleştirme amacı hakkında bilgi edinmek durumundadırlar.⁷⁰ Çoğu kez tesis edilen işlemin nedeni çok belirgin olabilir. Örneğin memurlar veya emekliler için bankada hesap açılışı sırasında bu hesabın maaş işlemleri için açıldığı kolaylıkla bilinir. FATF standartları uyarınca, eğer bu konuda yeterli bilgi edinilemiyorsa iş ilişkisinin başlatılmaması, başlatılmış iş ilişkisinin sona erdirilmesi söz konusu olmalıdır. Buna ilaveten bu tür durumların

---

⁶⁸ Methodology, Recommendation 5, Criteria 5.5.

⁶⁹ Methodology, Recommendation 5, Criteria 5.7.

⁷⁰ Methodology, Recommendation 5, Criteria 5.6.

şüpheli işlem bildirimini olarak mali istihbarat birimine bildirilmesi hususunun da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.⁷¹

Yüksek ve Düşük Riskli Müşterilerin ve İşlemlerin Belirlenmesi

Müşterinin tanınması kuralının uygulanmasında müşteri ve işlem tipinin içerdiği risk durumuna uygun şekilde davranılması gerekir. Risk temelli yaklaşım (*risk based approach*) gerek FATF tavsiyelerinin gerekse Basel Komitesince hazırlanmış dokümanların temel prensibidir.

Yüksek riskli kategoriler için artırılmış (*enhanced*) müşterini tanı uygulamaları yapılırken, düşük risk kategorisindeki müşteri ve işlemler için basitleştirilmiş (*simplified*) veya azaltılmış (*reduced*) müşterini tanı uygulamaları söz konusu olur. Örneğin, kamuya ait şirketler, devlet iktisadi teşebbüsleri düşük risk grubunda yer alırlar. İşlem bazında ise, küçük rakamlı sigorta işlemleri, bireysel emeklilik programları aklama açısından düşük risk taşıyan kategoride değerlendirilebilir.

Ancak, düşük risk kategorisinde de olsa müşterinin kimliğinin belirlenmesi genel kuraldır. Çünkü müşterinin kimliğini belirlemeden ilgilinin risk düzeyini belirlemek imkânsızdır. Aklama riski düşük müşteri ve işlemlerde teyitle ilgili adımlarda basitleştirmeler veya işlemin amacı veya işin niteliği ile ilgili toplanacak bilgilerin miktarında azaltmalar söz konusu olur.

Yüksek risk kategorisinde yer alan müşteri ve işlemler için ise artırılmış müşterinin tanınması kuralı uygulanır. Bu, müşterinin kabulü, kimliğinin tespiti ve teyidi sırasında ve sonrasında müşteri hesap ve işlemlerinin yakından takibi hususlarını içermektedir. FATF, yükümlülerin özellikle yüksek risk kategorisindeki müşteriler ve iş ilişkileri için, “müşterini tanı ilkesi” prosedürü altında güncelleme ve mevcut kayıtların düzenli olarak gözden geçirmeleri, gerekli belge, veri ve bilgileri temin etmelerini istemektedir.⁷²

---

⁷¹ Methodology, Recommendation 5, Criteria 5.15.

⁷² Methodology, Recommendation 5, Criteria 5.7.2

3.6.1.2.2.2. Politik Nüfuz Sahibi Kişilere (Politically Exposed Persons) Dikkat Gösterilmesi (Tavsiye 6)

Tavsiye 6'da riskli müşteri kategorisi içinde yer alan siyasi nüfuz sahibi kişilerle girişilecek iş ilişkisinde uygulanması gerekli ilave tedbirler üzerinde durulmaktadır.

FATF tarafından politik nüfuz sahibi kişilerin tanımı aşağıdaki şekilde yapılmıştır:⁷³

“Politik nüfuz sahibi kişiler, yabancı ülke devlet başkanları, başbakanları, bakanları, parlamento üyeleri, önemli siyasi parti yöneticileri, idari, adli ve askeri birim üst düzey yöneticileri, kamu sermayeli şirketlerinin üst düzey yöneticileri gibi önemli kamusal görevleri üstlenmiş veya yürütmekte olanlardır. Bu kişilerin aile bireyleri veya yakın ilişki içinde buldukları kişiler de politik nüfuz sahibi kişilerin bizzat kendileri gibi itibar riski içermektedirler. Bu tanım, orta veya daha alt düzeydeki yöneticileri kapsamayı hedeflememektedir.”

Politik nüfuz sahibi kişilerle ilgili olarak Avrupa Birliği de ayrıntılı düzenlemeler yapmıştır.⁷⁴

Yukarıdaki politik nüfuz sahibi kişi tanımı, sadece yabancı bir ülkede önemli bir kamusal görev üstlenen müşterileri kapsamaktadır. Dolayısıyla yerli politik nüfuz sahibi kimselere uygulanması söz konusu değildir.

Politik nüfuz sahibi kişilerin, kamusal güç ve yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle kendileri veya yakınları için çıkar sağlamaları, rüşvet, irtikâp, zimmet fiillerini işlemeleri riski daha yüksektir. Öncül suç kapsamında yer alan bu tür yolsuzluk fiilleri sonucu elde edilen suç gelirlerinin aklanması için çoğunlukla bu fonların yurt dışındaki finansal kuruluşlara aktarılması söz konusu olmaktadır.

---

⁷³ FATF, *The Forty Recommendations*, Glossary, Politically Exposed Persons.

⁷⁴ European Union (EU), *Commission Directive 2006/70/EC of 01 August 2006*.

Tablo 3: Bazı Politik Liderlerin Yaptığı Yolsuzluk Rakamları

Politik Lider	Ülke	Yolsuzluk Miktarı (Milyar \$)
Ferdinand Marcos (1972-86)	Filipinler	5-10
M. Suharto (1967-1998)	Endonezya	15-35
Mobutu Sese Seko (1993-98)	Zahire	5
Sani Abacha (1993-1998)	Nijerya	2-5
Slobodan Miloseviç (1989-2000)	Sırbistan/ Yugoslavya	1
Jean-Claude Duvalier (1971-86)	Haiti	0,3-0,8
Alberto Fujimori (1990-2000)	Peru	0,6
Pavlo Lazarenko (1996-1997)	Ukrayna	0,114-0,2
Arnaldo Aleman (1997-2002)	Nikaragua	0,1
Joseph Estrada (1998-2001)	Filipinler	0,07-0,08

Kaynak: UN&WB, Stolen Asset Recovery (StAR) Initiative: Challenges, Opportunities, and Action Plan, Washington DC, The World Bank, 2007, s. 11.

Politik nüfuz sahibi kişilerin işlemlerinde arttırılmış müşterini tanı kuralının uygulanması suretiyle, aklama riski yüksek bu kesimin daha yakından takip edilmesi amaçlanmaktadır. Bu yapılırken de her ülkenin yabancı ülkenin politik nüfuz sahibi kişilerle ilişkisine özel dikkat göstermesi suretiyle, dünyadaki tüm politik nüfuz sahibi kişilerin işlemlerinin izlenmesi ve kontrolü sağlanmaya çalışılmaktadır.

Politik nüfuz sahibi kişilerle ilgili olarak öngörülen ilave müşterinin tanınması tedbirleri:⁷⁵

- Yükümlülerin müşterilerinin politik nüfuz sahibi kişilerden olup olmadığını tespiti yarayacak uygun risk yönetim sistemi oluşturmaları,
- Bu kişilere hesap açılışında üst yöneticinin onayının alınması,
- Bu kişilerin varlık ve fonlarının kaynağının tespiti konusunda makul tedbirler alınması,

⁷⁵ FATF, *The Forty Recommendations*, Recommendation 6.

- Bu kişilere ait hesap ve işlemlerin sürekli ve dikkatle izlenmesi hususlarını içermektedir.

Politik nüfuz sahibi kişilere yönelik tedbirlerle ilgili en önemli sorunlardan birisi, yükümlü nezdinde hesap açtırmak isteyen kişinin politik nüfuz sahibi kişilerden olup olmadığının tespitidir. Çünkü PEP listesi yayınlayan herhangi bir kamu kurumu bulunmamaktadır. Özel şirketlerin, sürekli güncelledikleri PEP listeleri bulunmaktadır. Bu yüzden yükümlülerin PEP'lerin tespiti sırasında açık kaynaklardan veya ticari amaçla bu tür liste oluşturan kuruluşlardan faydalanması söz konusu olmaktadır.

Buna rağmen başka ülkedeki PEP'lerin bunların akraba ve yakın arkadaşlarının belirlenmesine yönelik yeterli bilginin toplanmasının hükümetin desteği veya başka türden girişimlerin bulunmaması durumunda pek mümkün olmayacağı dile getirilmektedir.⁷⁶

3.6.1.2.2.3. Sınır Ötesi Muhabir Bankacılık İşlemleri (Tavsiye 7)

Tavsiye 7'de aklama açısından daha riskli bir işlem olan sınır ötesi muhabir bankacılık ilişkileri ve diğer benzeri ilişkilerle ilgili olarak finansal kuruluşlar tarafından alınacak ilave tedbirlere yer verilmektedir.

FATF'in 7 nci Tavsiyesi uyarınca finansal kuruluşların yurt dışı muhabirlik ilişkilerinde aşağıdaki tedbirleri almaları istenilmektedir:

- a) Muhatap finansal kuruluşun aklama veya terörün finansmanı konularında soruşturma geçirip geçirmediği veya herhangi bir cezai yaptırıma tabi tutulup tutulmadığı, iş konusu, itibarı ve üzerindeki denetim yeterliliği hususlarında kamuya açık kaynaklardan yararlanarak yeterli bilgi edinmek,
- b) Muhatap finansal kuruluşun aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele sistemini değerlendirmek,
- c) Yeni muhabir ilişkiler kurmadan önce üst düzey yöneticinin onayının alınmasını gerekli kılmak,
- ç) Muhatap ve muhabir finansal kuruluşların birbirlerine karşı olan sorumluluklarını yazılı belge haline getirmek,

---

⁷⁶ Transparency International (UK), *Clean Money Dirty Money*, Policy Research Paper 02, June 2003, s. 8.

- d) Muhabirlik ilişkisinin aktarmalı muhabir hesapların (*payable-through accounts*) kullanılmasını kapsadığı durumlarda muhatap finansal kuruluşun bu müşterinin tanınmasına yönelik yeterli önlemleri aldığından ve talep edildiğinde ilgili müşterilerin kimlik bilgilerini sağlayabileceğinden emin olmak.

Ayrıca finansal kuruluşların, tabela bankalarla (*shell banks*) ve hesaplarını tabela bankalara kullanımadığından emin olamadıkları finansal kuruluşlarla muhabirlik ilişkisine girmemeleri de istenilmektedir.⁷⁷

3.6.1.2.2.4. Yeni ve Gelişen Teknolojilerin Ortaya Çıkardığı Risklere Dikkat Edilmesi (Tavsiye 8)

Bilişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak günlük yaşamdaki pek çok işlemin, telefon, internet, ATM cihazları ve benzeri diğer araçlarla, yüz yüze ilişkiye girmeksizin gerçekleştirilmesi mümkün hale gelmiştir. Bu durum, özellikle aklama açısından bünyesinde riskler barındırmaktadır. Çünkü internet üzerinden işlem yapan kişinin internet bankacılığında banka tarafından kendisine internet şifresi verilmiş müşterisi olduğu varsayılır. Oysa söz konusu internet şifresine sahip olan veya bu şifreyi herhangi bir şekilde elde eden kişi veya kişiler bu işlemleri gerçekleştirebiliyor olabilir. Böyle bir durum, müşterinin tanınmasının hayati önem taşıdığı aklama ile mücadele sistemi için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Bu tehdit nedeniyle yükümlülerin gelişen teknolojilerin ortaya çıkarabileceği risklere karşı, bu sistemlerin aklama için kullanılmasını önlemek amacıyla önlemler geliştirmeleri gerekmektedir.⁷⁸ Özellikle finansal kuruluşların yüz yüze olmayan işlemlerle ilişkili özel risklerin belirlenmesi ve önlenmesine yönelik politika ve süreçler geliştirmeleri önem arz etmektedir.

Tavsiye 8'de; yeni ve gelişen teknolojilerin getirdiği kimlik bilgilerini gizlemeye imkân veren kara para aklama riskini artıran uygulama ve yöntemlere karşı finansal kuruluşların özel dikkat göstermeleri ve bu teknolojilerin aklama amacıyla kullanılmasını önlemek için gereken tedbirleri almaları gerektiği belirtilmektedir.

---

⁷⁷ FATF, The Forty Recommendations, Recommendation 18.

⁷⁸ FATF, The Forty Recommendations, Recommendation 8.

3.6.1.2.2.5. Kimlik Tespit ve Teyidinde Üçüncü Tarafa Güven (Tavsiye 9)

Tavsiye 9'da; müşteri kimliğinin tespiti ve teyit edilmesinde bir kolaylık unsuru olan üçüncü tarafa güven hususu düzenlenmektedir. Finansal kuruluşlar müşteri kimliğinin tespiti ve teyidi hususları ile ilgili olarak finansal kuruluşların aracı kurumlara veya diğer üçüncü kişilere güvenebilecektir. Ancak müşteri kimliğinin tespiti ve teyit edilmesi ile ilgili tüm sorumluluk üçüncü kişiye güvenen finansal kuruluşa ait olacaktır.

3.6.1.2.2.6. Muhafaza ve İbraz (Tavsiye 10)

Tavsiye 10'da; kayıtların muhafaza ve ibrazı konusu düzenlenmektedir. Buna göre finansal kuruluşlar tarafından ulusal veya uluslararası işlemlere ilişkin gerekli bütün kayıtlar, yetkili makamlardan gelecek bilgi taleplerini ivedilikle karşılayabilmek için en az beş yıl süreyle saklanmalı ve istenildiğinde ilgili mercilere ibraz edilmelidir.

Müşterinin tanınmasına yönelik olarak temin edilen bilgilerin ve müşterilerin gerçekleştirmiş oldukları işlemlerin kayıtlarının belli süre saklanması ve yetkili otoritelere istenildiğinde ibraz edilmesi aklama ile mücadele açısından büyük önem taşımaktadır. Bu kayıtların saklanması bir taraftan müşterilerin işlemlerinin sürekli takibi açısından önemli olduğu kadar, aklama şüphesi bulanan işlem veya aklama suçu işlediğinden şüphelenilen kişilerin tespiti, soruşturulması ve yargılanması aşamasında delil olarak kullanılması açısından da önemlidir. Bu yönüyle kayıtların saklanmakta olduğunun bilinmesi önleyici bir etkiyi de bünyesinde içermektedir.

Saklanması ve yetkili otoriteler tarafından istenildiğinde ibraz edilmesi gereken kayıtlar, müşterinin tanınması kuralı çerçevesinde alınmış bilgi ve belgelerle (bu kayıtlar bazı belgelerin aslı veya fotokopisi olabileceği gibi bu belgelerdeki bilgilere ilişkin kayıtlar da olabilir.), müşterinin hesap hareketlerine ve iş ilişkilerine ait kayıtlardır. Saklanması gerekli bilgilerden başlıcalarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:⁷⁹

- Müşterinin ve/veya beneficial owner'ın adı soyadı, tüzel kişiler için unvanı,

---

⁷⁹FATF, *Methodology*, Recommendation 10, Criteria 10.1.1

- Adresi,
- İşlemin tarihi ve niteliği,
- İşleme konu fonun miktarı ve türü,
- Hesabın türü ve numarası,
- Kaydı yapılan diğer ilgili bilgiler.

FATF,⁸⁰ Bankacılık Denetimine ilişkin Basel Komitesi,⁸¹ Wolfsberg Aklama ile Mücadele Prensipleri,⁸² Avrupa Konseyi⁸³ ve Avrupa Birliği⁸⁴ tarafından belgelerin saklanması ile ilgili sürenin en az beş yıl olması prensibi benimsenmiştir.

Aşağıdaki tabloda farklı ülkelerde kayıtların saklanması ile ilgili süreler yer verilmiştir.

---

⁸⁰ FATF, *Forty Recommendations*, Recommendation 10.

⁸¹ Basel Committee on Banking Supervision, a.g.e., paragraf 26.

⁸² Wolfsberg AML Principles, 9 Record retention requirements.

⁸³ Council of Europe, *2005 Council of Europe Convention on laundering, search, seizure and confiscation of the proceeds of crime and on the financing of terrorism*, article 13.

⁸⁴ EU, *Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of Money laundering and terrorist financing*, article 30.

Tablo 4: Ülkeler İtibarıyla Kayıtların Saklanma Süreleri

Ülke Adı	Belge Saklama Süresi (Yıl)	Ülke Adı	Belge Saklama Süresi (Yıl)
ABD ⁸⁵	5	İsviçre ⁸⁶	10
Almanya ⁸⁷	5	İtalya ⁸⁸	10
Avustralya ⁸⁹	7	Japonya ⁹⁰	7
Brezilya ⁹¹	5	Kanada ⁹²	5
Fransa ⁹³	5	Lüksemburg ⁹⁴	5
Hindistan ⁹⁵	10	Portekiz	5 ve 10*
Hollanda ⁹⁶	5	Rusya ⁹⁷	5
İngiltere ⁹⁸	5	Türkiye ⁹⁹	8
İspanya ¹⁰⁰	5	Yunanistan ¹⁰¹	5

*Kimlik tespitinden itibaren 10, iş ilişkisinin bitmesinden itibaren 5 yıl.

⁸⁵ FATF, *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terroism Of United States Of America*, June 2006, s.26.

⁸⁶ http://www.kpmg.ch/library/pdf/20030321_MLA.pdf, Erişim 17/08/2007.

⁸⁷ <http://www.hsbcnet.com/public/tcm/cibm/pcm/pdf/germany.pdf>, Erişim. 17/08/2007.

⁸⁸ FATF, *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terrorism of Italy*, October 2005, s.6.

⁸⁹ FATF, *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terrorism Of Australia*, October 2005, s.111.

⁹⁰ OECD, *Report On The application of The Convention On Combating Bribery of foreign Public Officials In International Business Transactions And The 1997 Recommendation On combating Bribery In International Business Transactions*, s.28.

⁹¹ COAF, “Law No9.613” <https://www.coaf.fazenda.gov.br/conteudo-ingles/legislacaoe-normas/legislation/law-no-9613-of-march-3-1998/>, Erişim. 17/08/2007.

⁹² FINTRAC, *Guideline 6G: Record Keeping and Client Identification for Financial Entities*, <http://www.fintrac.gc.ca/publications/guide/guide6/22>, Erişim. 17/08/2007.

⁹³ <http://www.hsbcnet.com/public/tcm/cibm/pcm/pdf/france.pdf>, Erişim. 17/08/2007.

⁹⁴ USDS, 2007.

⁹⁵ <http://fiuindia.gov.in/maintenance-retention.htm>, Erişim. 17/08/2007.

⁹⁶ USDS, 2007.

⁹⁷ USDS, 2007.

⁹⁸ FATF, *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terroism of United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*, June 2007, s.132.

⁹⁹ 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, Madde 8.

¹⁰⁰ FATF, *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terroism of Spain*, June 2006, s. 94.

¹⁰¹ FATF, *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terrorism of Greece*, June 2007.

3.6.1.2.2.7. Karmaşık ve Olağandışı İşlemlere Dikkat Edilmesi (Tavsiye 11)

Tavsiye 11’de; görünürdeki yasal ve ekonomik amacı ile uyumlu olmayan bütün karmaşık, olağandışı, büyük ölçekli işlemlere ve bütün olağan dışı işlem türlerine finansal kuruluşlarca özel dikkat gösterilmesi, bu tür işlemlerin esası ve amacının mümkün olduğunca incelenmesi ve bulguların yetkili makamlara ve denetçilere yardımcı olabilecek şekilde yazılı kayda geçirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.2.8. Müşterini Tanı Uygulamasının Diğer Yükümlülere de Sağlanması (Tavsiye 12)

Tavsiye 12’de; finansal kuruluşlar dışındaki yükümlüler için de müşterini tanı ilkesinin ve kayıtların saklaması yükümlülüğünün uygulanması gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.3. Şüpheli İşlem Bildirimleri ve Uyum (Tavsiye 13-16)

3.6.1.2.3.1- Şüpheli İşlem Bildirimi (ŞİB) (Tavsiye 13)

FATF’in 13 üncü Tavsiyesine göre *şüpheli işlem*; fonların aklama veya terörün finansmanı ile ilgili olduğu yönünde şüphe veya şüpheliyi gerektirecek hususların mevcut olduğu işlemlerdir.

Tavsiye 13, finansal kuruluşların bir fonun suç geliri olduğu veya terörün finansmanı ile ilgili bulunduğu yönünde şüphe duymaları veya şüpheliyi gerektirecek makul bir nedene sahip bulunmaları durumunda bunu derhal mali istihbarat birimine bildirmelerinin ülke mevzuatında yasa veya yönetmelik düzeyinde bir zorunluluk olarak yer alması konusunu içermektedir.

Buradaki kilit kavramlar “*şüphe*” ve “*şüpheliyi gerektirecek husus*”tur. “*Şüphe*”, işleme konu fon veya malvarlığının yasadışı kaynaktan elde edilmiş olabileceği konusunda işlemi gerçekleştiren görevlide oluşacak, subjektif bir durumu ifade etmektedir. Kişinin subjektif değerlendirmeleri, algı ve sezileri, işlemin yapılması sırasında müşterinin davranışları, müşteri ile ilgili olarak daha önce yapılan işlemler ve diğer unsurlar işlemi gerçekleştiren kişide işlemin şüpheli olduğu yönünde kanaate sahip olmasına neden olmaktadır. Bu şüphe, işlemin büyüklüğü, özellikleri, niteliği gibi genel özelliklerden doğabileceği gibi müşterinin gelir ve servet durumu,

işinin niteliği ve kapasitesi gibi öznel durumlardan ve her halükarda tüm bu nedenlerin bir araya gelmesinden ortaya çıkabilir.

“Şüpheliyi gerektirecek husus” ise, işlemin niteliği ve yapılış tarzı nedeniyle işlemi yapan herhangi bir görevlinin işlemin şüpheli olduğunu düşünebileceği veya şüphelenmesi gerektiği durumu ifade eder. Bu yönü ile şüpheliyi gerektirecek hususun varlığı, objektif şartların bulunduğu ve bu şartların olduğu her durumda ilgililerin şüpheli işlem bildiriminde bulunmasının gerekli olduğu halleri ifade etmektedir. Yapılmak istenilen veya tamamlanan işlemin olağan işlemlerden sapması, makul gerekçelerinin bulunmaması, sıra dışı bir nitelik arz etmesi durumunda şüpheliyi gerektirecek hususların varlığından bahsedilebilir. Niteliği itibarıyla daha önce tanımlanmış şüpheli işlem tiplerine uyan ve makul bir izahı bulunmayan işlemlerde ilgililerin şüpheli işlem bildiriminde bulunması gerekir.

Şüpheli işlem, özelliği itibarıyla geniş kapsamlı bir kavramdır. Ancak çoğu normal işlemlerden farklı nitelik arz eden hesap hareketleri, işlemler veya farklı müşteri profilleri ile ilgilidir. Müşterinin ekonomik varlığı ile işlemleri arasındaki orantısızlık veya işin görünen ekonomik, ticari veya hukuksal amacına göre çok yüksek miktarda ve karmaşık işlemler genelde şüphelenilmesi gereken işlemlerdir. Bu açıdan bir işlemde şüphelenilmesi müşterilerin ve işlemlerinin yakından takip edilmesi ile mümkündür.

Şüpheli işlemlerin belirlenmesinde otomatik uyarı verecek sistemler, yazılımlar kullanılabilir. Bu tür sistemler, çoğu kez, yükümlünün işlemlerini yürütürken karşılaşılabilecekleri risklerden kaçınmak amacıyla uygulamaya koyduğu sistemler olup buna aklama ve terörün finansmanına ilişkin parametrelerin girilmesi ile bu alandaki riskleri de önlemede katkı sağlayabilecektir. Bu tür sistemlerin uygulamada yerini alması büyük önem taşımakla birlikte, sadece bu sistemlere güvenmek yerinde olmayacaktır. Şüpheli unsurunun pek çok şüpheli işlem ve müşteri profili açısından parametrelerle tanımlanamaması ve bazen şüphelinin işlemde değil doğrudan müşterinin hal ve hareketlerinden de doğabileceği hususu dikkate alınarak müşteri ile birebir ilişki içinde olan görevlilerin bu konudaki eğitim ve tecrübelerinin büyük önem taşıdığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Aklama ile mücadele sistemi içinde şüpheli işlem bildirimleri ayrı bir yer tutmaktadır. Lilley,¹⁰² aklama ile mücadele konusundaki düzenlemelerin

---

¹⁰² Lilley, a.g.e., s. 192.

başarısının şüpheli işlem bildirim sisteminin etkinliğine bağlı olduğunu ileri sürmektedir. Nitekim şüpheli işlem bildirimini düzenleyen Tavsiye 13 FATF'in temel tavsiyeleri (*key recommendations*) arasında yer almaktadır.

ŞİB ile suç gelirlerinin aklanmasına yönelik muhtemel işlemler konusunda yetkili otoritelerin uyarılması amaçlanmaktadır.¹⁰³ ŞİB sayesinde yükümlüler faaliyetlerini yürütürken aklamayla mücadele konusunda görevli kamu otoritelerinin gözü ve kulağı olmaktadır. Bir benzetme yapmak gerekirse, mali istihbarat birimi beyin, yükümlüler de şüpheli işlem bildirimini kanalıyla beyne iletiler yollayan duyu organları görevi görmektedirler.¹⁰⁴

ŞİB uygulaması, uluslararası sözleşmelerde yerine getirilmesi gerekli bir zorunluluk olarak yer alması ve FATF'in bu konudaki standartlar getirmesi ile birlikte tüm dünyaya yayılmıştır. Günümüzde ülkelerin büyük çoğunluğunda yasal bir zorunluluk olarak şüpheli işlem bildirimini uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulamanın bulunmadığı veya yasal bir zorunluluk olarak yer almadığı ülkeler sınırlı sayıdadır. Bu ülkeler ABD Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan Narkotik Strateji Raporu'nun İkinci Cildinde;¹⁰⁵ Angola, Azerbaycan, Burindi, Doğu Timor, Eritre, Guinea, Kazakistan, Kenya, Kuzey Kore, Kırgızistan, Küba, Liberya, Madagaskar, Malawi, Moritanya, Micronesia, Moğolistan, Nepal, Özbekistan, Papua Yeni Gine, Raunda, Sao Tome ve Principe, Solomon Adaları, Tacikistan, Togo ve Uganda'da olarak yer almaktadır.

3.6.1.2.3.2. Şüpheli İşlem Bildirimlerinin İfşa Edilmemesi ve Bildirimde Bulunanların Korunması (Tavsiye 14)

Tavsiye 14, finansal kuruluşların, bunların yöneticilerinin ve çalışanlarının;

a) Şüpheli işleme konu fona kaynaklık eden suçun tam niteliğini bilip bilmemeleri ve yasadışı eylemin gerçekleşip gerçekleşmediğine bakmasının mali istihbarat birimine iyi niyet kuralları çerçevesinde yaptıkları şüpheli işlem bildirimlerinden dolayı, bilgilerin ifşasına ilişkin herhangi bir mevzuatı

---

¹⁰³ Reuter ve Truman, a.g.e., s.46

¹⁰⁴ Hasan Aykın, "Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi", *Bankacılar Dergisi*, Sayı: 65, Haziran 2008.

¹⁰⁵ USDS, *International Narcotics Control Strategy Report Volume II Money Laundering and Financial Crimes*, United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs. 2008, s. 63-73.

ihlal etmeleri gibi bir nedenle hiçbir şekilde hukuki ve cezai bakımdan sorumlu tutulmayacakları hususunun yasa ile güvenceye bağlanmasını,

b) Mali istihbarat birimine şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğu veya bununla ilgili bilgi sunulduğuna ilişkin bilgilerin ifşa etmelerinin yasaklanmasını öngörmektedir.

Şüpheli işlem bildiriminde bulunanların kimliklerinin gizlenmesi ve yapmış oldukları bildirimler nedeniyle herhangi bir cezai veya hukuki müeyyideye muhatap olmamaları sistemin işlemesi açısından önemlidir. Nitekim FATF'in 14 üncü Tavsiyesinde; yükümlülerin, bunların yönetici ve çalışanlarının iyi niyet hükümleri çerçevesinde yaptıkları bildirimlerden dolayı cezai ve hukuki yaptırımlara tabi tutulmamaları için ülkelerin yasal düzenleme yapmaları zorunlu kılınmıştır.

Şüpheli işlem bildirim sisteminin etkinliği açısından yükümlüler, bunların yönetici ve çalışanları tarafından mali istihbarat birimine şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğu veya çeşitli bilgilerin rapor edildiği hususunun açıklanmasının yasaklanması büyük önem taşır. Bu husus FATF'in 14 no.lu Tavsiyesinde düzenlenmiştir. Böyle bir tedbirle, şüpheli işlem yapan kişilerin bu işlemlerinin mali istihbarat birimine bildirildiği bilgisine ulaşmalarının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Aksi takdirde işleminin mali istihbarat birimine bildirileceğini veya bildirildiğini bilen kişi ya işlemde vazgeçecek veya söz konusu işlemle ilgili olarak yetkili otoritelerin girişimlerini etkisiz bırakacak karşı tedbirlere girişebilecek ya da bildirimde bulunan görevliye zarar verebilecektir.

3.6.1.2.3.3. Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadeleye Yönelik Program Geliştirilmesi (Tavsiye 15)

FATF'in 15 no.lu Tavsiyesi ve Metodolojinin bu tavsiyeye ilişkin bölümünde söz konusu hususlar aşağıdaki şekilde yer almaktadır. Buna göre yükümlüler:

- 1- Aklama ve terörizmin finansmanını önlemek için dahili politika, prosedür ve denetim mekanizmaları tesis etmek ve sürdürmekle yükümlü olmalı ve bunları çalışanlarına açıklamalıdır. Bu politika, prosedür ve denetim mekanizmaları müşterini tanı ilkesi, kayıt tutulması, olağandışı ve şüpheli işlemlerin araştırılması ve bildirim yükümlülüğünü içermelidir.

- 2- Uygun uyum yönetim düzenlemeleri geliştirmeli ve örneğin en azından idari düzeyde yüksek nitelikli bir personeli *uyum görevlisi* (compliance officer) olarak atamalıdır.
- 3- Uyum görevlisi ve diğer yetkili kişiler müşteri kimlik bilgileri ile diğer müşteri takip bilgilerine, işlem kayıtları ve ilgili bilgilere her zaman erişebilmelidirler.
- 4- Yükümlüler, bu politika, prosedür ve denetimlerle uyumu test etmek (örnekleme testlerini içerecek şekilde) için, yeterli kaynağa ve bağımsız denetim mekanizmalarına sahip olmalıdır.
- 5- Yükümlüler, aklama ve terörizmin finansmanı ile ilgili yeni metot, eğilim ve teknik gelişmeler konusunda çalışanlarını bilgilendirmek için sürekli eğitim programları düzenlemelidir. Özellikle müşterinin tanınması ilkesi ve şüpheli işlem bildirim yükümlüğü ile aklama ve terörizmin finansmanına yönelik yasa ve yükümlülüklerinin gerekçeleri açıklanmalı ve çalışanların bu gerekçeleri anlamaları sağlanmalıdır.
- 6- Yükümlüler çalışanlarını işe alırken yüksek standartları sağlamak için gerekli izleme prosedürlerine sahip olmalıdır.

3.6.1.2.3.3.1. Müşteri Kabul Politikası Oluşturulması

Müşteri kabul politikası yükümlülerin sürekli iş ilişkisi kuracakları müşterileri ile ilgili olarak uygulayacakları politikaları içermektedir. Yükümlülerin ve özellikle de mali kuruluşların hesap açılışı, kredi sözleşmesi yapılması gibi sürekli iş ilişkisi tesis eden işlemler için uygulayacakları politika ve prosedürleri önceden oluşturmaları ve bu konuda çalışanlarını bilgilendirmeleri gerekmektedir. Müşteri kabul politikası oluşturma aşamasında yükümlülerden, normalin üzerinde risk içeren müşteri profili de dahil olmak üzere müşteri kabul politikalarını ve prosedürlerini geliştirmeleri beklenilmektedir. Bu politikaların oluşturulması sırasında müşterinin iş geçmişi, yerleşik olduğu ülke, bağlantılı hesapları, ticari faaliyetleri ve diğer risk göstergeleri gibi faktörler göz önünde bulundurulur. Yükümlüler müşterilerin risk düzeyine göre prosedürleri farklılaştırırlar. Yüksek riskli müşterileri için daha yoğun inceleme gerektiren, dereceli müşteri kabul politika ve prosedürleri geliştirilir. Örneğin riskli müşteriler ile iş ilişkisine girme kararının üst yönetim tarafından verilmesi öngörülür.

3.6.1.2.3.3.2. Çalışanların Eğitimi

Yükümlü bünyesinde çalışır ve güçlü bir iç raporlama mekanizmasının oluşturulması ancak çalışanların eğitimi ile mümkündür. Kurum çalışanlarının yaptıkları iş ve buldukları pozisyonlar dikkate alınarak uygun eğitim programından geçirilmeleri ve bu programların çalışanların bilgilerini sürekli güncel tutacak şekilde tekrarlanması gerekir. Kuruma yeni başlayan veya görevi değişen her personel için de gerekli eğitimler verilmelidir.

FATF in 15 inci Tavsiyesi ile ilgili olarak Metodoloji’de,¹⁰⁶ finansal kuruluşlarca, çalışanlarının aklama ve terörün finansmanı ile ilgili bilgi düzeylerini sürekli güncel tutmalarını garanti edecek bir eğitim sistemi kurmaları 15.3 no.lu kriter olarak yer almaktadır. Söz konusu eğitimlerin aklama ve terörün finansmanı teknik, metot ve trendler ile ilgili mevzuatı kapsamı gerekmektedir. Kriterde özellikle müşterinin tanınması ve şüpheli işlem bildirimine ilişkin eğitimlere ayrı bir vurgu yapılmaktadır.

Kurum bünyesinde bu eğitimlerin verilmesi ve sürekli güncel tutulması yanında, yapılanların takibi ve yetkili otoritelere ibrazı açısından tüm eğitim faaliyetlerinin ayrıca kayıt altına alınması önem taşır. Eğitim faaliyetlerinin etkinliğinin ölçülmesi amacıyla gerekli kontrol ve geribildirim mekanizmalarının oluşturulması da gerekir.

3.6.1.2.3.3.3. Uyum Görevlisi

Şüpheli işlem bildiriminin yükümlü bünyesinde kim tarafından mali istihbarat birimine raporlanacağı hususu önemlidir. Sadece şüpheli durumları mevzuatta öngörülen usullere uygun bir şekilde mali istihbarat birimine raporlamakla görevli olanlar “*bildirim görevlisi*” veya “*raporlama görevlisi*” (*reporting officer*) olarak adlandırılır. Oysa aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında uyum görevlisinden beklenen bundan fazlasıdır.¹⁰⁷ FATF’in 15 inci Tavsiyesinde, finansal kuruluşların aklama ve terörün finansmanını önlemek amacıyla iç prosedürler, politikalar ve kontrol sistemi oluşturmaları ve bunları çalışanları ile paylaşmaları istenilmektedir. Finansal kuruluşların işletme büyüklüklerine uygun bir *uyum birimi* oluşturmalarının zorunlu kılınması tavsiye edilmektedir. Bu uyum biriminin

---

¹⁰⁶ FATF, Methodology (2009b), s.27

¹⁰⁷ FATF, Methodology.

başına getirilecek uyum görevlisi üst yönetici seviyesinde olmalı, yeterli kaynak ve personelle desteklenmeli ve gerekli işlem kayıtları ile müşteri bilgilerine zamanında erişebilmelidir. Uyum görevlisinin yetki ve sorumlulukları net bir şekilde belirlenerek yazılı hale getirilmelidir. Ayrıca şüpheli işlemlerin uyum görevlisine ulaştırılması süreçleri çok açık bir şekilde belirlenmelidir.

3.6.1.2.3.4. Diğer Yükümlülerin de 13-15 ve 21 inci Tavsiyelere Tabi Olması (Tavsiye 16)

Tavsiye 16'da; finansal kuruluşlar dışındaki diğer yükümlülerin de 13-15 ve 21 inci tavsiyelerde belirtilen yükümlülüklere tabi olmalarının sağlanması gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.4. Aklama ve Terörün Finansmanının Tespiti ile İlgili Diğer Tedbirler (Tavsiye 17-20)

3.6.1.2.4.1. Müeyyideler (Tavsiye 17)

Yükümlülüklere uyumun sağlanmasında, aykırı davranışların cezalandırılması önem taşır. Uygun, caydırıcı ve orantılı yaptırımların bulunmadığı durumda yaptırımların etkinliği ortadan kalkar. FATF'in 17 no.lu Tavsiyesinde ülkelerden, kara paranın aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele amacıyla getirilmiş yükümlülüklere aykırılık durumunda yükümlüler için öngörülen cezai, hukuki ve idari yaptırımların etkili, orantılı ve caydırıcı nitelikte olmasını sağlamalarını istemektedir. Metodolojinin 17 no.lu Tavsiyesi ile ilgili bölümünde yer alan kriterler ise aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- 1- Ülkeler, aklama ve terörün finansmanı ile mücadele için getirilen yükümlülüklere uymamaları durumunda yükümlülere uygulamak üzere etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlara sahip olmalıdırlar.
- 2- Ülkeler yaptırımları uygulamak üzere yetkilendirilmiş bir otorite (mali istihbarat birimi veya diğer bir denetleyici birim) belirlemelidirler. İhlal edilen yükümlülüğe veya yükümlülüğün niteliğine göre yaptırımı uygulamak üzere farklı otoriteler sorumlu tutabilir.
- 3- Yaptırımlar ihlal fiiline göre sadece tüzel kişiler için değil, aynı zamanda finansal kuruluşların veya işletmelerin üst düzey yöneticileri ile diğer yöneticileri için de geçerli olmalıdır.

- 4- İhlal edilen yükümlülüğe ve ihlal fiilinin ciddiyetine göre geniş ve orantılı bir yaptırım aralığı olmalıdır. Yaptırımlar, disiplin cezası, para cezası, faaliyet veya çalışma izninin iptali, sınırlandırılması veya geçici olarak durdurulması gibi duruma göre farklı nitelik ve kapsamda olmalıdır. Bu kapsamda, yükümlünün yazılı olarak uyarılması, alınması istenilen tedbirlerle ilgili düzenli rapor istenmesi, para cezası kesilmesi, kişilerin o faaliyet alanında çalışmasına süreli veya süresiz yasak getirilmesi, yönetici ve denetçilerin yetkilerinin sınırlandırılması, ödemeleri durdurma veya verilen lisansın geri alınması türünden yaptırımlar söz konusu olabilir.

3.6.1.2.4.2. Tabela Bankalar (Shell Banks) (Tavsiye 18)

Tavsiye 18’de; ülkeler tarafından tabela bankaların kurulmasına ve işlemlerini sürmesine izin verilmemesi, finansal kuruluşlar tarafından paravan bankalarla muhabir banka ilişkisine girilmemesi veya böyle bir ilişkinin sürdürülmemesi, hesaplarının paravan bankalar tarafından kullanılmasına izin veren muhatap yabancı finansal kuruluşlarla iş ilişkisi kurulmaması gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.4.3. Nakit İşlem Bildirimi ve Diğer Bildirimler (Tavsiye 19)

Tavsiye 19’da; nakit veya nakit yerine geçen değerlerin sınır ötesi fiziki hareketlerini, bunlar hakkındaki bilgilerin amacına uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak üzere, tespit veya takip etmeyi mümkün kılacak tedbirlerin alınması ve bankaların, diğer finansal kuruluşların ve aracı kurumların, belirli bir miktarın üstündeki ulusal veya uluslararası nakit işlemlerini, kara para aklama ve terörün finansmanı olaylarına yönelik olarak yetkili makamların kullanımına elverişli bir bilgisayar veri tabanı olan ulusal bir merkezi organa bildirmek üzere kurulacak bir sistemin uygulanabilirliğini ve bunun getireceği yararları dikkate almaları gerektiği belirtilmektedir.

Nakit işlem bildirimi, yükümlülerin belirli bir tutarın üzerindeki nakit formundaki işlemlerinin yetkilendirilmiş otoriteye bildirmelerini veya raporlamalarını içermektedir. Bir işlemin nakit işlem bildirimi olarak kabul edilebilmesi için banknot veya bozuk paralarla yapılması gerekmektedir. Değer ifade eden diğer finansal araçlarla yapılan işlemler nakit işlem

bildiriminin konusuna girmemektedir. Bu yüzden nakit işlem bildirimini, tüm finansal işlemlerin bildirimi olarak algılanmamalıdır. Daha fazla işlemin kendisine bildirilmesini isteyen mali istihbarat birimleri yukarıdaki bildirimlere ilaveten örneğin elektronik fon transferlerine ilişkin bildirimleri de devreye sokabilmektedir. Kanada Mali İstihbarat Birimi FINTRAC’a nakit işlem bildirimini yanında elektronik fon transferi de raporlanmaktadır.¹⁰⁸

Tablo 5: Bazı Ülkelerdeki Bildirim Türleri ve Limitler

Ülkeler	Bildirim Türü	Limit
Almanya	Nakit işlem bildirimini	12.500 €
	Şüpheli işlem bildirimini	Limit yok
Türkiye	Nakit İşlem bildirimini	Yasal altyapı var ancak, İkincil düzenleme yapılmadığı için uygulaması yok
	Uluslararası fon transferlerine ilişkin bildirim	İhracat, ithalat, görünmeyen işlemler ve sermaye hareketleri dışındaki işlemler nedeniyle Yurt dışına yapılan 50.000 \$ ve üzerindeki transferler ¹⁰⁹
	Şüpheli işlem bildirimini	Limit yok.
Amerika Birleşik Devletleri	Nakit işlem bildirimini	10.000 \$ ve üzeri
	Uluslararası fon transferlerine ilişkin bildirim	10.000 \$ ve üzeri
	Yabancı ülke banka veya finansal kuruluşlarındaki hesapların bildirimini	Yılın herhangi bir anında hesap bakiyesinin 10.000 \$ veya üzeri olduğunda
	Şüpheli eylem bildirimini	5.000 \$

¹⁰⁸ Hasan Aykın, “Kara Para Aklama ile Mücadelede Nakit İşlem Bildirimi ve Türkiye Uygulaması”, Yaklaşım Dergisi, Sayı 192, Aralık 2008, s. 241.

¹⁰⁹ FATF, (2007a), *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terroism of Turkey*, Paris, FATF/OECD, 2007, s. 76. Rapora göre Merkez Bankasına gönderilen bu veriler Merkez Bankası tarafından aylık olarak MASAK ve Gelir İdaresi Başkanlığına, üç aylık olarak da Hazine Müsteşarlığına gönderilmektedir. (s. 76)

Avustralya	Şüpheli işlem bildirim	Limit yok
	Nakit işlem bildirim	10.000 \$
	Uluslararası elektronik fon transferlerine ilişkin bildirim	Limit yok
	Elektronik olanlar dışında (posta, beraberinde vs.) fonların yurtdışına çıkarılması ve yurda getirilmesine ilişkin bildirimler	10.000\$
Kanada	Şüpheli işlem bildirim	Limit yok
	Nakit işlem bildirim	10.000\$
	Elektronik transfer bildirim	10.000\$
	Gümrükte nakit bildirim	10.000\$

Kaynak: Hasan AYKIN, “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı 65. Haziran 2008, s. 43.

Bildirimi gereken nakit işlem türleri, öngörülen eşik tutarlar ile aklama ve terörün finansmanı açısından düşük risk kategorisinde olduğu için istisna tutulan işlem ve müşteri kategorileri ülkeler itibarıyla farklılıklar içermektedir. FATF’in 19 uncu Tavsiyesinde ülkelerin, belli bir tutarın üzerindeki yurtiçi ve yurtdışı tüm nakit işlemlerin ulusal düzeyde merkezi bir otoriteye bildirilmesi hususunu dikkate almaları (*consider*) istenilmektedir. Bu anlamda 19 uncu Tavsiyede nakit işlem bildirim türündeki bildirim uygulaması ülkelerin takdirine bırakılmış iken; 13 üncü Tavsiyede şüpheli işlem bildiriminin kanun düzeyinde ve zorunlu bir uygulama olarak aklama ile mücadele sisteminde yer alması istenilmektedir.

Nakit işlem bildiriminin şüpheli işlem bildiriminden önemli bir farkı, belirlenen limitin üzerinde olan ve istisna tutulmayan tüm nakit işlemlerin yetkili otoriteye (FIU) bildirilmesidir. Oysa şüpheli işlem bildiriminde sadece şüpheli olarak değerlendirilen işlemlerin limit gözetilmeksizin yetkili otoriteye bildirilmesi söz konusudur. Bu açıdan nakit işlem bildiriminde yükümlünün gönderilecek bilgi konusunda herhangi bir inisiyatifi bulunmazken; şüpheli işlem bildiriminde yükümlü büyük ölçüde inisiyatif kullanmakta, yapacağı değerlendirme sonucunda şüpheli olduğu kanaatine ulaştığı işlemleri bildirimine konu etmektedir.

Nakit işlem bildirimini başta Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Avustralya, Kanada ve Almanya olmak üzere pek çok ülkede uygulanmaktadır. Genellikle 10.000 ABD Doları ve üzerindeki tüm nakit işlemlerin yetkilendirilmiş otoriteye, genellikle de mali istihbarat birimine bildirilmesi şeklinde uygulanmaktadır. Avustralya’da yılda ortalama 2 milyonun üzerinde nakit işlem bildirimini alınmaktadır.¹¹⁰ Bu rakam Kanada’da 2006 yılında 6 milyonu geçmiştir.¹¹¹ Kanada aynı zamanda 8 milyonun üzerinde elektronik fon transfer bildirimini de almaktadır.

3.6.1.2.4.4. Finansal Olmayan Diğer Kuruluşlar ve Güvenli İşlem Teknikleri (Tavsiye 20)

Tavsiye 20’de; tavsiyelerin kara para aklama ve terörün finansmanı riski taşıdığı belirtilen finansal olmayan iş ve meslekler dışındaki iş ve mesleklere de uygulanması hususunun göz önünde bulundurulması ve kara para aklama için nispeten az risk taşıyan modern ve güvenli para yönetim tekniklerinin geliştirilmesinin teşvik edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.5. FATF Tavsiyelerine Yeteri Düzeyde Uymayan Ülkelere Yönelik Alınacak Diğer Tedbirler (Tavsiye 21-22)

3.6.1.2.5.1. Yüksek Riskli Ülkelere Özel Dikkat Gösterilmesi (Tavsiye 21)

Tavsiye 21’de; finansal kuruluşların, FATF Tavsiyelerini uygulamayan ya da eksik uygulayan ülkelerin vatandaşları, şirketleri ve finansal kuruluşları ile girecekleri iş ilişkilerine ve işlemlere özel dikkat göstermeleri gerektiği ve FATF tavsiyelerine uymamaya ya da yeterince uyum göstermemeye devam ederse ülkelerin buna karşı uygun tedbirleri almaları gerektiği belirtilmektedir.

FATF Tavsiyelerini uygulamayan ya da eksik uygulayan ülkeler aklama yönünden riskli ülke kategorisinde değerlendirilmektedir. FATF’in 21 no.lu Tavsiyesi finansal kuruluşların riskli ülkelerin vatandaşları, şirketleri ve mali kuruluşları ile girecekleri iş ilişkilerine ve işlemlerine özel dikkat göstermelerini istemektedir. Ülkelerin yetkili otoritelerinin diğer ülkelerin aklama ile mücadele sistemlerindeki yetersizlikler nedeniyle ortaya çıkabilecek risklere karşı kendi mali kurumlarına yol gösterecek etkili önlemlerin bulunması gerekmektedir.

---

¹¹⁰ AUSTRAC, a.g.e., s. 33.

¹¹¹ FINTRAC, a.g.e., s.17.

Riskli ülkelerin vatandaşları, şirketleri ve mali kuruluşları ile yapılacak işlemlerin açık hukuki ve ekonomik amacının bulunmaması durumunda yükümlülerin, işlemlerin esasını ve amacını araştırmaları ve elde edecekleri bulguları mümkün olduğu ölçüde yetkili makamlara yardımcı olabilecek tarzda kayda almaları gerekmektedir.

Tavsiye 21 ülkelerin FATF Tavsiyelerine uyumunu sağlamada önemli bir araçtır.

3.6.1.2.5.2. Yabancı Ülkedeki Şube ve Acenteler (Tavsiye 22)

Tavsiye 22’de; finansal kuruluşların, tabi oldukları yükümlülükleri yurt dışındaki, özellikle bu tavsiyeleri uygulamayan ya da eksik uygulayan ülkelerde bulunan şubeleri ve hisse çoğunluğuna sahip oldukları iştiraklerine de bu ülkelerin mevzuatının izin verdiği ölçülerde uygulanmasını sağlamaları gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.6. Düzenleme ve Gözetim (Tavsiye 23-25)

3.6.1.2.6.1. Düzenleme, Denetim ve Gözetim (Tavsiye 23)

Tavsiye 23’te; ülkelerin, finansal kuruluşların yeterli düzenleme ve denetime tabi olmalarını ve FATF tavsiyelerini etkin biçimde uygulamalarını sağlamaları gerektiği belirtilmektedir. FATF 23 no.lu Tavsiyesi ile ülkelerden:

- 1) Yükümlülerin yeterli düzenleme ve denetime tabi olmalarını ve FATF tavsiyelerini etkin biçimde uygulamalarını sağlamalarını,
- 2) Belirlenmiş bir yetkili otorite veya otoritelerin, yükümlülerin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele yükümlülüklerini yeterli derecede yerine getirilmesi konusunda sorumlu ve yetkili olmasını,
- 3) Yetkili otoritelerin, suçluların veya onlarla ilişkili kişilerin mali kuruluşlarda önemli miktarda hisse sahibi, nihai faydalanıcı ya da yönetici olmasını engelleyecek gerekli yasal ve düzenleyici önlemleri almalarını,
- 4) Mali kuruluşların yönetici ve üst düzey yetkililerinin belirli suçlardan mahkûm olmamış olmaları, yeterli tecrübeye sahip olmalarını sağlayacak düzenlemelere sahip olmalarını,

- 5) Para ve kıymet transferi veya döviz alış-satışı gerçekleştiren gerçek ve tüzel kişilerin ancak yetkili otoriteden alınacak izinle faaliyete geçebilmelerini,
- 6) Para veya kıymet transferi veya döviz alış-satışı gerçekleştiren gerçek ve tüzel kişilerin, aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede yönelik ulusal yükümlülöklere ilişkin mevzuata tabi olmalarını ve uyumlarının takibi için etkin yasal düzenleme ve prosedürlerin uygulamaya konulmasını,
- 7) Sektördeki aklama ve terörün finansmanı riskine bağılı olarak para ve kıymet transferi veya döviz alış-satışı gerçekleştirenler dışındaki mali kuruluşların faaliyete geçmelerinin ruhsata bağlanması ve gerekli gözetim ve denetime sahip olmalarını

istemektedir.

3.6.1.2.6.2. Diğer Yükümlülerin de Etkili Düzenleme ve Denetime Tabi Olması (Tavsiye 24)

Tavsiye 24'te; finansal kuruluşlar dışındaki diğer yükümlülerin (DNFBPs) de etkili düzenleme ve denetim faaliyetlerine tabi tutulması gerektiğı belirtilmektedir.

3.6.1.2.6.3. Rehberler ve Geribildirim (Tavsiye 25)

Tavsiye 25'te; yetkili makamların, finansal kuruluşlar ve finansal karakterli olmayan iş ve meslek sahiplerine, kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik uygulamalarda ve özellikle şüpheli işlemleri tespit ve bildirim konusunda yardımcı olacak rehberler hazırlaması ve bu kuruluşlara geri bildirimde bulunması gerektiğı belirtilmektedir.

3.6.1.2.7. Kurumsal ve Diğer Tedbirler (Tavsiye 26-32)

3.6.1.2.7.1. Mali İstihbarat Birimi (Tavsiye 26)¹¹²

Bu tavsiye ile ölkelerden, aklama ve terörün finansmanına ilişkin şüpheli işlem bildirimleri ile diğer bilgileri alacak (yetki verilmişse isteyecek) bunları analiz edecek ve bu analiz sonuçlarını ilgili otoritelere dağıtacak merkezi bir mali istihbarat birimi kurmaları istenilmektedir. Mali

---

¹¹² Mali istihbarat birimi ile ilgili ayrıntılı bilgi Egmont Grubunun anlatıldığı bölümde yer almaktadır.

istihbarat birimi, şüpheli işlemlerin analizi dahil fonksiyonlarını uygun bir şekilde yerine getirebilmek için finansal, idari ve kanun uygulama birimlerinin verilerine doğrudan veya dolaylı bir şekilde zamanında erişebilmelidir.

3.6.1.2.7.2. Kanun Uygulama Birimleri (Tavsiye 27)

Tavsiye 27’de; kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesi incelemelerinden sorumlu kanun uygulama birimlerinin kurulması, özel soruşturma tekniklerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi, mal varlığı incelemesinde uzmanlaşmış olaya münhasır geçici veya kalıcı grupların kullanılması ve diğer ülkelerdeki yetkililerle işbirliği halinde diğer etkin mekanizmaların da devreye sokulmasının teşvik edilmesi istenmektedir.

3.6.1.2.7.3. Görevli Otoritelerin Yetkileri (Tavsiye 28)

Aklama ve terörün finansmanı suçları ile suçların öncül suçlarını oluşturan diğer fiilleri soruşturan yetkili otoriteler bu görevlerini yaparken, kişileri ve mekânları araştırma yetkisine sahip olmalı; aynı zamanda, finansal kuruluşlar, diğer ticari işletmeler ve gerçek kişilerin işlem kayıtlarını, müşterini tanı ilkesi çerçevesinde alınmış kimlik bilgilerini, hesap dosyalarını ve ticari işlemlere ilişkin kayıtlarını ve diğer kayıt, belge ve bilgilerini alabilmelidirler. Bu tür yetkiler kanuni prosedürler çerçevesinde (örneğin, mahkeme izni, savcılık talimatı gibi) yürütülmeli, aklama ve terörün finansmanı ile suçtan elde edilmiş malvarlıklarının dondurulması ve müsaderesine hizmet eder nitelikte olmalıdır.

Yetkili otoritelerin, kara para aklama ve terörün finansmanı kapsamında tanık ifadesine başvurma yetkileri de bulunmalıdır.

3.6.1.2.7.4. Denetim Otoriteleri (Tavsiye 29)

Aklama ve terörün finansmanı kapsamında finansal kuruluşları denetleme konusunda yetkilendirilen otoriteye aklama ve terörün finansmanı ile ilgili olarak getirilen yükümlülükler uyumu sağlamaya uygun yetkiler verilmelidir. Denetleyici otorite, finansal kuruluşları yerinde teftiş dahil teftiş yetkisine sahip olmalıdır. Bu teftişler, finansal kuruluşların politikaları, süreçleri, defter ve kayıtlarının incelenmesi ve örnekler üzerinde araştırmayı da kapsamalıdır.

Denetleyici otorite gözetim imkânı verecek kayıt, doküman ve verilerin oluşturulması konusunda yükümlülükler getirebilmelidir. Bu

yükümlülüklerin bir sonucu olarak, yükümlülüklere uymayanlar için uygun müeyyideler uygulayabilmelidir.

Tavsiye 29’da; denetim birimlerinin, finansal kuruluşların kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesiyle ilgili yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini izleme ve bu yükümlülüklere uymasını sağlama ve idari yaptırım uygulama yetkilerinin olması gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.7.5. Kaynaklar, Çalışanların Dürüstlüğü ve Eğitimi (Tavsiye 30)

Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele görev alan mali istihbarat birimi, kolluk ve savcılık ile denetleyici otorite ve diğer yetkili birimler uygun yapıda, yeterli bütçe ve insan kaynağına sahip olmalı, teknik ve diğer kaynaklarla etkin bir şekilde faaliyetini yürütecek şekilde desteklenmelidir. Uygun yapıya sahip olma, aynı zamanda işlemlerine müdahale ve etkileri de önleyecek, yeterli operasyonel bağımsızlık ve idari özerkliğe sahip olmalıdır.

İlgili otoritelerin personeli yüksek profesyonel standartlara sahip olan kişiler arasından seçilme ve bu sürdürülmeli, personelin dürüstlük ve uygun yeteneklere sahip olmasına büyük önem verilmelidir. Personel aklama ve terörün finansmanı konusunda uygun eğitimden geçirilmelidir. Savcı ve hâkimlere aklama ve terörün finansmanı suçları ile suç gelirlerine el koyma ve müsadere konusunda gerekli eğitimler verilmelidir.

3.6.1.2.7.6. Ulusal Düzeyde Koordinasyon (Tavsiye 31)

Kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesi için politika yapıcılar, mali istihbarat birimi, yasa uygulama ve denetim mercileri arasında etkin bir işbirliği ve koordinasyon mekanizması oluşturulmalıdır.

3.6.1.2.7.7. İstatistik (Tavsiye 32)

Ülkeler uygulanmakta olan aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sisteminin etkinliğini sürekli olarak gözden geçirmelidirler. Bunun için yetkili otoritelerin sistemin etkinliği ve verimliliğine ilişkin gerekli kapsamlı istatistiklere sahip olması gerekmektedir. Söz konusu istatistikler en azından aşağıdaki hususlarda olmalıdır:

- Şüpheli işlem bildirimleri ve diğer bildirimler
  - o Şüpheli işlem bildirimlerinin sayısı, şüpheli işlem bildiriminde bulunanlar yükümlü grupları itibarıyla sayıları

- Analiz edilen ve ilgili makamlara iletilen şüpheli işlem bildirimlerinin ayrıntılı dökümünü
- Diğer bildirimler.
- Aklama ve terörün finansmanına ilişkin incelemeler, soruşturmalar ve mahkûmiyetler ile dondurulan, el konulan ve müsadere edilen varlıklar
- Uluslararası işbirliği ve adli yardımlaşmaya ilişkin veriler
- Diğer eylemler (Denetleyici otorite tarafından yürütülen teftişler ve benzeri gibi).

3.6.1.2.8. Tüzel Kişilere İlişkin Şeffaflık ve Düzenlemeler (Tavsiye 33-34)

3.6.1.2.8.1. Tüzel Kişiler ve Nihai Faydalanıcılar¹¹³ (Tavsiye 33)

Tavsiye 33’de; tüzel kişiliklerin kara para aklanması amacıyla kullanılmasını önleyecek tedbirlerin alınması ve tüzel kişiliklerde hak sahibi olanlara ve bu kuruluşları kontrol edenlere (nihai faydalanıcı – beneficial owner) ait doğru bilgilere yetkili makamlarca zamanında erişilebilmesinin sağlanması gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.8.2. Nihai Faydalanıcılara (beneficial owner) İlişkin Yasal Düzenlemeler (Tavsiye 34)

Tavsiye 34’te; kişiler arasında yapılan hukuki anlaşmaların kara para aklanması amacıyla kullanılmasını önleyecek tedbirlerin alınması, yetkili makamların nihai faydalanıcılara ilişkin doğru ve kesin bilgilere zamanında erişilebilmelerinin ve finansal kuruluşların, bu anlaşmalara taraf olan gerçek

---

¹¹³ Elde edilen suç gelirlerinin aklanmasında kanun uygulama birimlerinin dikkatini çekmemek için en çok kullanılan yöntemlerden birisi de, suç gelirinin gerçek sahibinin perde arkasında kalarak işlemlerinde diğer gerçek kişiler ile tüzel kişileri kullanmalarıdır. Şirkete fon sağlayan kişinin bir başkası olmasına rağmen, şirket ortak veya sahipleri arasında gözükmemesi durumu buna bir örnektir. Şirket ortağı olarak şirket çalışanları ve benzeri göstermelik kişiler kullanılır. Böylece yüksek riskli olarak kabul edilerek kanun uygulama birimlerinin yakın gözetiminde olan kişiler yapılan işlemlerde gözükmez. Bu kişiler yaptıkları işlemlerin izinin sürülmesini engellerler. Bu da aklayıcıların tespitini ve aklamının önlenmesini güçleştirir. Bunun önüne geçmek için yükümlülere yapılan işlemler sırasında, işlemin arkasındaki, işlemi kontrol eden veya işlemden nihai olarak faydalanan gerçek kişinin (bu kişiler uluslararası literatürde “beneficial owner” olarak isimlendirilmektedir.

kişiler veya tüzel kişileri nihai olarak kontrolünde bulunduranlara ilişkin bilgilere erişmesini kolaylaştıracak tedbirleri uygulamaya koymaları istenilmektedir.

3.6.1.2.9. Uluslararası İşbirliği (Tavsiye 35)

3.6.1.2.9.1. Uluslararası Sözleşmeler (Tavsiye 35)

Tavsiye 35'te; ülkelerin, Uyuşturucu ve Psikotrop Madde Kaçakçılığının Önlenmesine Dair 1988 Tarihli, Sınır Aşan Örgütlü Suçların Önlenmesine Dair 2000 Tarihli, Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair 1999 Tarihli BM Sözleşmelerine taraf olmak ve tam olarak uygulamak için acil tedbirler almaları ve Suç Gelirlerinin Araştırılması, Aklanması, El Konulması ve Müsaderesine Yönelik 1990 tarihli Avrupa Konseyi Sözleşmesini ve 2002 Tarihli Terörizme Karşı Inter-Amerikan Sözleşmesi gibi diğer ilgili uluslararası sözleşmeleri de onaylamaları ve uygulamaları gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.10. Adli İstinabe ve Suçluların İadesi (Tavsiye 36-39)

3.6.1.2.10.1. Adli Yardımlaşma (Tavsiye 36)

Tavsiye 36'da; ülkelerin, kara para aklama ve terörün finansmanı ile ilgili inceleme, soruşturma ve tahkikat süreçlerinde mümkün olduğunca kapsamlı, süratli, olumlu ve etkin karşılıklı yasal yardımlaşmada bulunmaları gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.10.2. Fiilin İki Ülkede de Suç Olması (Dual Criminality) (Tavsiye 37)

Tavsiye 37'de; fiilin her iki ülkede de suç olmaması durumunda bile ülkelerin mümkün olduğunca en geniş biçimde karşılıklı yasal yardımlaşmayı yerine getirmeleri gerektiği belirtilmekte ve fiilin, her iki ülkede de suç sayılması gerektiği durumlarda, suçun aynı kategoride olmasına veya aynı terminolojiyle adlandırılmasına bakılmaksızın, fiilin her iki ülkede de suç olarak kabul edilmesi, karşılıklı yasal yardımlaşma veya suçluların iadesi için yeterli sayılması gerekmektedir.

3.6.1.2.10.3. Suç Gelirlerinin Müsaderesi ve Bunlara El Koyma (Tavsiye 38)

Tavsiye 38'de; yabancı ülke tarafından, kara para aklama ya da öncül suçlardan elde edilen gelirlerin, aklanan veya buna tekabül varlığın, bu

suçların işlenmesinde kullanılan veya kullanılmak istenilen vasıtaların; tespiti, dondurulması, zaptı veya müsaderesi talep edildiğinde acil mukabele etme yetkisinin bulunması gerektiği ve müsadere edilen mal varlığın paylaşılmasını da içerebilecek el koyma ve müsadere işlemlerinde işbirliğine yönelik anlaşmalar yapılması gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.10.4. Suçluların İadesi (Tavsiye 39)

Tavsiye 39'da; ülkelerin kara para aklamayı iadesi mümkün suçlardan sayması gerektiği ve her ülkenin kendi vatandaşlarını iade etmesi veya ülkenin vatandaşlığı sebep göstererek iadeyi gerçekleştirmemesi durumunda isnat edilen suçlardan soruşturmanın başlaması için konuyu ivedilikle kendi yetkili makamlarına iletmesi gerektiği belirtilmektedir.

3.6.1.2.10.5. Diğer İşbirliği Şekilleri (Tavsiye 40)

Tavsiye 40'ta; ülkelerin yetkili makamların diğer ülkelerdeki muadili olan kurumlarla mümkün olan en geniş şekilde uluslararası işbirliğinde bulunmaları gerektiği belirtilmektedir.

3.7. Metodoloji

FATF ve FATF benzeri bölgesel kuruluşların (FSRBs) ülke değerlendirmelerinde ile IMF ve Dünya Bankası'nın Mali Sektör Değerlendirme Programı (FSAP) çerçevesinde edindiği tecrübelerden faydalanılarak Tavsiyelere ilişkin temel ve ek kriterler oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kriterler seti "Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele Standartlarına Uyum Değerlendirmesi Metodolojisi" (Methodology for Assessing Compliance with Anti Money Laundering and Combatting the Financing of Terrorism Standarts; AML-CFT) adı ile 2004 yılında yayımlanmıştır. Değişik zamanlarda güncelleştirilen Metodoloji'nin en son güncellemesi 27 Şubat 2009 tarihinde yapılmıştır.

Ülke değerlendirmeleri tavsiyeler çerçevesinde oluşturulan söz konusu Metodolojideki kriterlere göre yapılmakta ve her tavsiye için belirlenen ilkeleri karşılama oranına göre ülkenin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemine uyumlu, büyük oranda uyumlu, kısmen uyumlu, uyumsuz veya uygulanamaz derecelerinden birisi verilmektedir.

3.8. FATF Tavsiyelerine Uyumun Takibi ve Müeyyide

FATF, tavsiyelere uyum konusunda etkili bir takip sistemi oluşturmuştur. Bu takip sistemi FATF üyesi ülkelerin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemlerinin periyodik olarak değerlendirilmesi ile sağlanmaktadır. FATF, üye ülkeleri daha önce iki kez değerlendirmeye tabi tutmuş olup şu anda 3. tur ülke değerlendirmelerini sürdürmektedir. Üye olmayan ülke değerlendirmeleri de FSRBs tarafından yerine getirilmektedir. FATF aynı zamanda üye olmayan ülkelerin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapasitelerini de izlemekte ve yetersiz olanları uyuma zorlayıcı mekanizmaları işletmektedir.

Değerlendirme süreci değerlendirecek ülkenin Metodolojide yer alan kriterlerle ilgili soruformu (*questionary*) cevaplama ile başlamaktadır. Söz konusu cevaplar beş kişilik değerlendirmeci tarafından incelenmektedir. Değerlendirmecilerin ikisi FATF sekreteriyasından, 3'ü ise FATF üyesi ülkelere gelen kolluk, hukuk ve finans alanlarında uzmanlardan oluşmaktadır.

Değerlendirmeciler yaklaşık 15 gün süren yerinde ziyaret (*on-site visit*) kapsamında ülkeye gelmekte, ilgili kurum temsilcileri ile toplantılar yapmakta, sorular yöneltilmektedirler. Bu ziyaretler ile ülke sisteminin doğrudan gözlemlenmesi ve doğrudan konu ile ilgili kişilerden bilgi alınması amaçlanmaktadır.

Soruform ve ziyaretler sonrasında oluşturulan taslak rapor değerlendirilen ülkeye gönderilmekte ve taslak raporla ilgili olarak ülke görüşü alınmaktadır. Alınan görüşler sonrasında ilgili ülke temsilcileri ile değerlendirilmeciler OECD merkezinde bir araya gelerek yüz yüze görüşmelerle (*face to face meetings*) taslak rapor üzerinde tartışmakta, değerlendirilmeciler tarafından yapılan değerlendirmeler ve her bir tavsiye bazında yapılan derecelendirmeler üzerinde tartışılmaktadır. Bu aşamadan sonra şekillenen taslak rapor FATF üyesi ülkelerin görüşüne FATF Genel Kurulundan iki-üç hafta önce sunulmakta, diğer ülke ve kuruluşların katkı ve eleştirileri alınmaktadır. Katkı ve eleştirilerin alınmasında büyük ölçüde elektronik posta yöntemi kullanılmaktadır. Bu açıdan süreç hızlı bir şekilde işlemektedir.

Genel Kurul öncesi FATF'in oluşturduğu bir komisyon ile değerlendirilen ülke temsilcileri bir araya gelerek Raporun Genel Kurulda

öne çıkarılması gereken hususlar (*key points*) üzerinde tartışmaktadırlar. Daha sonra ülke taslak raporu özellikle öne çıkarılması kararlaştırılan hususlar üzerinden FATF Genel Kurulunda tartışılarak kabul edilmekte ve nihai rapor haline gelmektedir. Raporun FATF internet sitesinde yayımlanıp yayımlanmaması konusunda değerlendirilen ülkenin rızasına göre hareket edilmektedir. Bu güne kadar hiçbir ülke Raporun yayımlanmaması yönünde görüş bildirmemiştir. Bu nedenle tüm değerlendirme Raporlarına FATF'in internet sayfasından (www.fatf-gafi.org) kolaylıkla ulaşılması mümkündür.

Genel Kurul tarafından kabul edilen Raporda yer alan eksikliklerin giderilmesi için çeşitli takip süreçleri öngörülmüştür. Bunlar ülke raporunda tespit edilen eksikliklere ilişkin iki yılda yapılan iyileştirmeleri içeren süreç (*biennial update*) ve ülkenin sisteminin düzenli izlenmesidir (*regular follow up*). Bu takip süreçleri ile FATF, Tavsiyelere uyum konusunda etkinlik sağlanmaktadır. Tespit edilen eksikliklerin giderilmesi yönünde gerekli adımlar atılmadığı takdirde ağırlığına göre aşağıdaki uygulamalar yapılması söz konusu olabilecektir:

- FATF Başkanı tarafından ilgili ülke Maliye Bakanının dikkatini çeken bir mektup yazılması
- İlgili ülkeye aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemindeki eksikliklerin giderilmesi için güçlü bir mesaj vermek amacıyla üst düzey ziyaret gerçekleştirilmesi,
- Ülkenin FATF Tavsiyelerine uyum gösteremediğini belirten bildirisinin yayımlanması,
- Ülkenin FATF üyeliğinin askıya alınması,
- Ülkenin üyeliğinin sona erdirilmesi.

FATF'in 21 inci Tavsiyedeki en ağır yaptırım, üye olmayan ülkeler için de geçerli olan ülkenin “kara liste” olarak adlandırılacak iş birliği yapmayan ülke kategorisinde değerlendirilmesidir.¹¹⁴ Bu durum ülkenin

---

¹¹⁴ FATF tarafından kara para aklama ile mücadele sisteminin zayıflığı belirlenen 25 kriterle değerlendirilen “İşbirliği Yapmayan Ülke ve Bölgeler” (Non-Cooperat4 Countries and Territories- NCCT) listesi belirlenmektedir. Bu kapsamda 2001-2002 yıllarında FATF üyeleri dışındaki 47 ülkeyi derinlemesine incelemiş ve bunlardan 23 ünü NCCT listesi olarak yayımlamıştır. Ancak bu ülkeler aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemlerindeki gelişmelerle birlikte bu listeden çıkarılmıştır. En son 13 Ekim 2006 tarihinde Burma olarak da bilinen Myanmar'ın listeden çıkmasıyla NCCT listesinde hiçbir ülke kalmamıştır. Ancak FATF'in son dönemde yeni bir liste oluşturma çalışması içinde olduğu bilinmektedir.

finans piyasalarında itibarını önemli ölçüde zedelemekte, uluslararası işlemlerde değişik zorluk ve maliyetlere katlanmasına neden olmaktadır. Nitekim Türkiye ilk değerlendirme sonucunda “kara liste”ye alınmıştır. Bunun üzerine 4208 sayılı Kararın Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun çıkarılmak suretiyle bu listeden çıkmıştır. Dolayısıyla, görünüşte bir görev gücü olan FATF, ülkeleri tavsiyelere uyum konusunda zorlama mekanizmalarını elinde bulunduran güçlü bir oluşumdur.

3.9. FATF’in Ülke Değerlendirme Sonuçları

FATF Üçüncü Tur ülke değerlendirmelerini yürütmektedir. Bu değerlendirmeler FATF tarafından belirlenen bir takvim çerçevesinde yürütmektedir. Her genel kurulda bir ila üç arası ülkenin değerlendirme raporu görüşülmektedir. Bu güne kadar değerlendirme süreci tamamlanan ülkeler ile değerlendirmenin yapıldığı genel kurul tarihleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 6: Üçüncü Tur Değerlendirmesi Yapılan FATF Üyeleri ile Değerlendirmelerin Yapıldığı Genel Kurul Tarihleri

FATF Genel Kurul Tarihi	Değerlendirilen Ülkeler		
Haziran 2005	Belçika	Norveç	
Ekim 2005	Avustralya	İtalya	İsviçre
Şubat 2006	İrlanda	İsveç	
Haziran 2006	Danimarka	İspanya	ABD
Ekim 2006	İzlanda	Portekiz	
Şubat 2007	Türkiye		
Haziran 2007	Çin	Yunanistan	Birleşik Krallık
Ekim 2007	Finlandiya		
Şubat 2008	Kanada	Singapur	
Haziran 2008	Rusya Federasyonu	Hong Kong (Çin)	
Ekim 2008	Japonya	Meksika	
Şubat 2009	Güney Afrika		

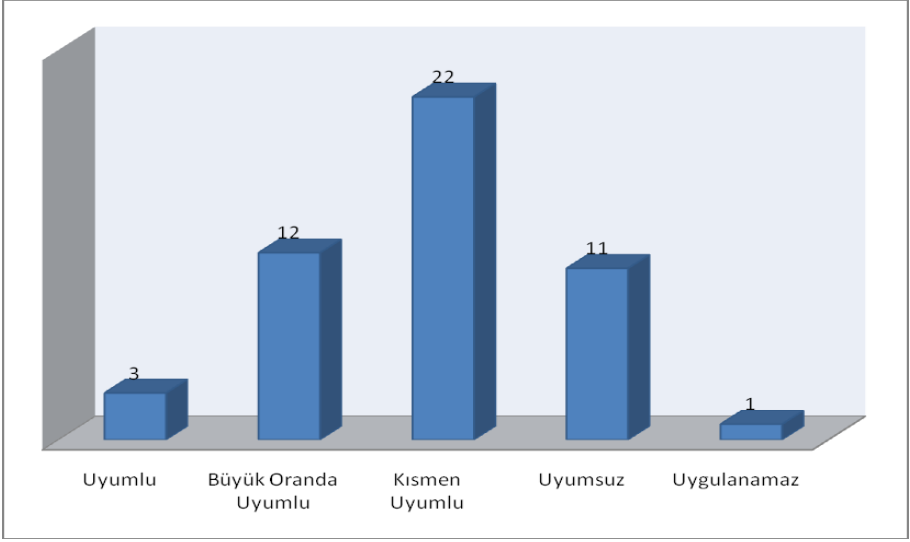
Türkiye en son Üçüncü Tur Karşılıklı Değerlendirmeye tabi tutulmuştur. 2005 yılında başlayan süreç Değerlendirme Raporunun¹¹⁵ Şubat 2007'de Strasburg'ta yapılan FATF-MONEYVAL ortak Genel Kurulunda (*joint plenary*) kabul edilmesi ile tamamlanmıştır.

Türkiye aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemindeki eksiklikler nedeniyle takip sürecindedir. FATF'in 2009 Şubat Genel Kurulunda Türkiye kaydedilen ilerlemeleri aktarmıştır. Şu anda normal 3 yıllık takip sürecine girmiştir. Anılan takip süreci kapsamında, Türkiye'nin Üçüncü Tur Karşılıklı Değerlendirme ertesinde hazırlayarak FATF'e ilettiği ilk İzleme Raporu (*Follow-up Report*) Şubat 2009 tarihinde FATF Genel Kurul Toplantısında görüşülmüş ve anılan Toplantıda Türkiye'nin ikinci İzleme Raporu Şubat 2010 tarihinde yapılan FATF Genel Kurul Toplantısında görüşülmüştür.

Türkiye'nin 40+9 Tavsiye açısından tavsiyelere uyum durumu ile ilgili olarak verilen notlar aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Tablodan da görüleceği üzere Türkiye'nin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemi sadece 3 Tavsiye açısından tam uyumlu (C) ve 12 Tavsiye açısından ise büyük oranda uyumlu (LC) bulunmuştur. Zayıf not anlamına gelen kısmen uyumlu (PC) ve uyumsuz (NC) değerlendirmesi, sırasıyla 22 ve 11 Tavsiye için söz konusu olmuştur. Bir Tavsiye'nin ise Türkiye için uygulanamaz olduğuna karar verilmiştir. Bu haliyle Türkiye'nin Tavsiyelere uyum derecesi şu ana kadar yapılan değerlendirme sonuçlarına göre Yunanistan'dan sonra en düşük düzeydedir.

---

¹¹⁵ FATF, *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terrorism of Turkey*, Paris, FATF/OECD, 2007.

Şekil 4: Türkiye'nin 40+9 Tavsiye'den Aldığı Notların Dağılımı

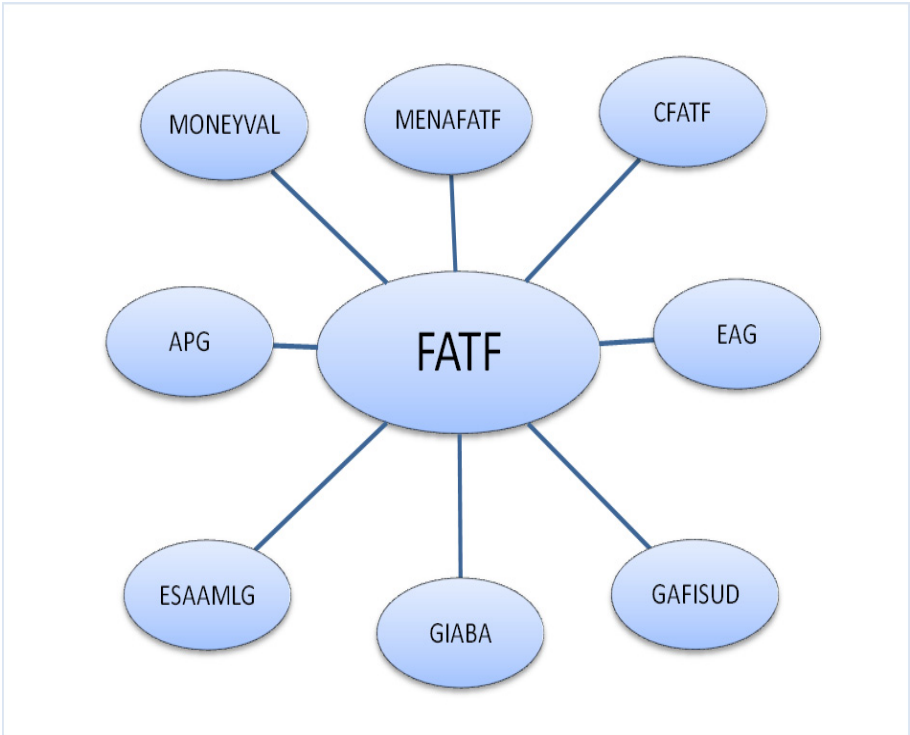
Tablo 7: FATF Üçüncü Tur Değerlendirme Raporu'na Göre Türkiye'nin 40 Tavsiye ve 9 Özel Tavsiyeye Uyum Derecesi¹¹⁶

Tavsiye	Uyum	Tavsiye	Uyum	Tavsiye	Uyum	Tavsiye	Uyum	Özel Tavsiye	Uyum
1	PC	11	NC	21	NC	31	LC	I	PC
2	LC	12	NC	22	NC	32	PC	II	PC
3	LC	13	PC	23	PC	33	PC	III	PC
4	LC	14	LC	24	NC	34	N/A	IV	PC
5	NC	15	PC	25	PC	35	PC	V	PC
6	NC	16	NC	26	LC	36	LC	VI	PC
7	NC	17	PC	27	PC	37	LC	VII	NC
8	PC	18	PC	28	LC	38	PC	VIII	PC
9	NC	19	C	29	PC	39	LC	IX	LC
10	C	20	C	30	PC	40	LC		

¹¹⁶ FATF, üye ülkelerin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemlerini 40+9 tavsiyenin her biri için geliştirilmiş kriterler dikkate alınmak suretiyle değerlendirmektedir. Değerlendirme sonucunda her bir tavsiye için uyumlu (Compliant - C), büyük oranda uyumlu (Largely Compliant - LC), kısmen uyumlu (Partially Compliant - PC), uyumsuz (Non-Compliant - NC) notları vermektedir. Şayet ülkenin sistemi o tavsiyenin uygulanmasına imkan vermiyorsa uygulanamaz (not applicable - na) değerlendirmesi yapılmaktadır.

3.10. FATF Benzeri Bölgesel Kuruluşlar

FATF'in 34 üyesi bulunmaktadır. Ancak aklama ve terörün finansmanı ile mücadele uluslararası alanda mevzuat uyumlaştırması ve etkin işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle FATF'in üye sayısı sınırlı tutulurken bölgesel oluşumlar şeklinde FATF Benzeri Kuruluşlara (FATF Style Regional Bodies – FSRBs) ağırlık verilmektedir. FATF üyeleri aynı zamanda bölgelerinde bulunan FSRB'nin üyesi ve başka bölgelerdeki FSRBs'nin ise gözlemci üyesi statusünde olabilmektedir. Örneğin Türkiye Avrasya Grup ve MONEYVAL'in gözlemci üyesidir. FATF gerek kendi üyeleri gerekse FSRBs ile 180'in üzerindeki ülkede aklama ve terörün finansmanına ilişkin Tavsiye ve standartların uygulanması izleyebilmektedir. FSRBs kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında kendi bölgelerinde FATF tarafından gerçekleştirilen türden ülke inceleme ve değerlendirme süreçlerini gerçekleştirmektedirler. Bunu yaparken de FATF'in 40+9 Tavsiyesini, Metodolojisini ve El Kitaplarını kullanmaktadırlar.

Şekil 5: FATF-FSRBs Küresel Ağı

- 1- Kara Para Aklamaya Karşı Asya Pasifik Grubu (Asia Pacific Group on Money Laundering - APG),
2. Karayipler Mali Eylem Görev Gücü (Caribbean Financial Action Task Force- CFATF)
3. Kara Para Aklamaya Karşı Doğu ve Güney Afrika Grubu (Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group - ESAAMLG),
4. Güney Amerika Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force on Money Laundering in South Africa – GAFISUD),
5. Ortadoğu Güney Afrika Mali Eylem Görev Gücü (Middle East & North Africa Financial Action Task Force - MENAFATF),
6. MONEYVAL (*Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures*)
7. Karapara Aklamaya Karşı Hükümetlerarası Afrika Eylem Grubu (Groupe Intergouvernemental d'Action contre le Blanchiment de l'Argent en Afrique- Intergovernmental Group on Anti Money Laundering in Africa -GIABA),
8. Avrasya Grubu (Euroasia Group),
9. Kıyı Bankacılığı Denetim Grubu (Off-shore Group Banking Supervisory- OGBS)

FATF ve FSRBs'lerin gözlemci üyeleri dahil tüm üyelerini toplu halde gösteren liste bölüm sonunda sunulmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MALİ İSTİHBARAT BİRİMLERİ ORTAK PLATFORMU: EGMONT GRUBU

4.1. Kuruluşu ve Organizasyon Yapısı

Organize suç örgütlerinin ve aklamanın uluslararası niteliğinin öne çıkması, ülkelerin istihbarat paylaşımını önemli hale getirmiştir. Egmont Grup bu önemin bir ürünüdür.

9 Haziran 1995 tarihinde Brüksel’de 24 ülke ve 8 uluslararası kuruluşun bir araya gelmesiyle oluşturulmuş olan ve adını toplantının yapıldığı saraydan alan Egmont Grubun temel amacı; ülkelerin ulusal düzeydeki aklama ile mücadele sistemlerinin gelişmesine yardımcı olmak ve aklama ile ilgili uluslararası bilgi değişimlerin önündeki engelleri ortadan kaldırmaktır¹¹⁷. Söz konusu bu yardımın kapsamına mali istihbarat birimlerine teknolojik yardım, personelin eğitimi, tecrübe ve bilgi aktarılmasının yanı sıra uluslararası bilgi değişiminin geliştirilip, sistematik bir yapıya kavuşturulması da girmektedir. Egmont Grubu çalışmalarını, üye ülke temsilcilerinin katılımı ile düzenlenen toplantılar yoluyla gerçekleştirmektedir.

Egmont Grubun oluşturulması, kara paranın aklanmasıyla mücadelede uzun ve yoğun çalışmaların ürünüdür ve temellerini çeşitli uluslararası girişim ve kararlardan almıştır. Viyana Konvansiyonu, Basle İlkeler Bildirisi ve özellikle FATF 40 Tavsiye kararında teşvik edilen kara paranın aklanmasının önlenmesinde uluslararası işbirliğinin sağlanması hususu Grubun oluşturulmasında etkili olmuştur. 1996 yılında, hedeflere ulaşmada somut adımlar atılabilmesi amacıyla “çalışma grupları” oluşturulmuştur.

Bunlardan “mevzuat çalışma grubu” (*Legal Working Group*); üye ülkeler arasında mevzuat farklılıklarının araştırılarak, bilgi değişimi başta olmak üzere kara paranın aklanmasıyla mücadelede ilgili ulusal yasalardaki engellerin ortadan kaldırılması, ortak bir uluslararası kara para mevzuatı oluşturulabilmesi amacını taşımaktadır.

---

¹¹⁷ Hasan Aykın “Kara paranın Aklanmasıyla Mücadele Konusundaki Temel Uluslararası Metinler ve Oluşumlar”, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar*, Sayı 25, Mayıs 2007.

“Eđitim ve İletiřim alıřma Grubu” (*Training and Communication Group*); üye űlkelerin bařta FIU’ları olmak űzere kara para ile műcadelede diđer birimlerin eđitilmesi, tecrűbe ve teknoloji aktarılması konuları ele alınmaktadır.

“Dıř İliřkiler alıřma Grubu” (*External Relations*) ise kara parayla műcadeleye sistematik olarak girmek isteyen űlkelere yardımcı olmak, bu konudaki uluslararası organizasyonlara ve giriřimlere yenilerini katmak, dűnya çapında kara paranın aklanması ile műcadele alanını geniřletmeyi amaçlamaktadır.

Enformasyon yűnetimi (*Enformation Management Group*), bilgi yűnetimi, bilgi paylařımına iliřkin alt yapı konuları ile ilgili çalıřmalar yűrűtmektedir.

Egmont Grubu faaliyetlerini alt çalıřma gruplarıyla sűrdűrmektedir. Hedefler dođrultusunda temel kararlar ise üye űlkelerin FIU’larının bařkanlar dűzeyinde temsil edildiđi “Genel Kurul” toplantılarında ele alınmaktadır.

4.2. Egmont Grubun Temel Yapıtaşları Mali İstihbarat Birimleri

Haziran 1995’te kurulan Egmont’un űzerinde çalıřtıđı en űnemli konu Mali İstihbarat Birimi tanımını getirmek olmuřtur. Egmont Grup FIU tanımını ilk kez Kasım 1996’da Roma’da dűzenlenen Egmont Genel kurulunda yapmıřtır. Sadece aklama ile műcadele ile sınırlı olarak yapılan bu tanım Haziran 2004 tarihinde Guernsey’de dűzenlenen Egmont Genel Kurulunda terűrűn finansmanını da kapsayacak řekilde geniřletilmiřtir. Guernsey’de kabul edilen FIU tanımı ařađıdaki gibidir:¹¹⁸

“Mali İstihbarat Birimi (FIU), kara para aklama ve terűrizmin finansmanı ile műcadele amacıyla; suç gelirleri ve terűrizmin potansiyel finansmanı ile ilgili veya ulusal mevzuatı geređi olarak kendisine bildirilmesi zorunlu finansal bilgileri almak (ve eđer mevzuatla yetkili kılınmıřsa istemek), analiz etmek ve bu analiz sonuçlarını yetkili otoritelere dađıtmakla gűrevli ulusal merkezi birimdir.”

---

¹¹⁸ EGMONT GROUP, *Statement of Purpose of the Egmont Group of Financial Intelligence Units*, Guernsey, 23 June, 2004.

FIU tanımı yapılmasıyla güdülen amaç, kara paranın aklanmasıyla ilgili FATF ve diğer uluslararası organizasyonlardan farklı olarak Egmont Grubuna ait ve faaliyetlerinde esas alacağı tanıtıcı ve ayırt edici ortak bir kavram geliştirmektir. FIU tanımı yapılırken bir yandan FIU'ların diğer idari birimlerden farkı vurgulanmaya çalışılırken, diğer yandan bu birimlerin içerisinde yer aldıkları teşkilatların yapılarına göre idari, adli ya da polis kapsamında olmalarına değinilmemiştir.

Egmont Grubunca kabul edilen tanımdan da anlaşılacağı üzere, FIU'ların temel fonksiyonu kara paranın aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili olarak mali bilgileri toplamak, analiz etmek ve analiz sonuçlarını ilgili birimlere sevk etmektir. Ancak bu birimlerin ortak özelliği üç temel fonksiyonda toplanmasına rağmen yetki ve görev alanlarının bu üç fonksiyonla sınırlı kalacağı anlamına gelmemektedir. Uluslararası örneklerinde aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında soruşturma, düzenleme ve hatta aklama veya terörün finansmanına ilişkin fonların sınırlı süre ile dondurulmasına karar verme yetkisi bulunan FIU'lar bulunmaktadır.

4.3. Mali İstihbarat Birimleri ile İlgili Temel Uluslararası

Kriterler

FATF üye ülkelerin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sistemini değerlendirirken aklama ile mücadeleye yönelik 40 Tavsiye ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik 9 Özel Tavsiyedeki hususları dikkate alarak oluşturduğu Metodolojiyi kullanmaktadır. Metodoloji'de ülkelerin mali istihbarat birimleri ile ilgili olarak getirdiği değerlendirme kriterleri aşağıdaki gibidir:¹¹⁹

Kriter 1- Her ülke, FATF'in 26 ncı Tavsiyesinde belirtilen niteliklere sahip bir FIU oluşturmalıdır. FIU oluşturulurken, ülkeler ayrı yeni bir kamu birimi şeklinde bir yapılanmayı tercih edebilecekleri gibi, var olan bir kamu otoritesinin içinde bir birim olarak da kurulabilir.

Kriter 2- FIU veya başka bir yetkili otorite, finansal kuruluşlar ve diğer bildirim yükümlülüğü bulunanlar için raporlama şekli, raporlamada kullanılacak formlar ve raporlama sırasında uyulacak kurallar konusunda rehber hazırlamalıdır.

---

¹¹⁹ Methodology, 2009b.

Kriter 3- FIU şüpheli işlem bildirimlerinin analizi dahil, fonksiyonlarını uygun şekilde yerine getirebilmek için finansal ve idari verilerle kolluğun verilerine doğrudan veya dolaylı olarak ancak zamanında erişebilmelidir.

Kriter 4- FIU, bildirimde bulunma zorunluluğu bulunanlardan fonksiyonlarını uygun şekilde yerine getirmek amacıyla ihtiyaç duyduğu ilave bilgileri doğrudan veya başka bir yetkili otorite aracılığı ile alma konusunda yetkili olmalıdır.

Kriter 5- FIU, aklama veya terörün finansmanı ile ilgili bir durum söz konusu olduğunda gerekli işlemlerin veya soruşturmanın yapılması amacıyla elindeki bilgi ve analiz sonuçlarını diğer kamu kurumlarına aktarma konusunda yetkili kılınmalıdır.

Kriter 6- FIU, herhangi bir müdahale veya etkiye maruz kalmayacak şekilde yeterli operasyonel bağımsızlık ve otonomiye sahip olmalıdır.

Kriter 7- FIU'nun uhdesinde bulunan bilgiler güvenli bir şekilde korunmalı ve sadece Kanunların belirlediği sınırlar çerçevesinde paylaşılmalıdır.

Kriter 8- FIU, faaliyetleri ile aklama ve terörün finansmanına ilişkin istatistik, tipoloji ve eğilimleri içeren kamuoyuna açık periyodik raporlar yayımlamalıdır.

Kriter 9- FIU oluşturan ülkeler Egmont Grup üyesi olmayı düşünmelidir.

Kriter 10- Ülkeler Egmont Grubun mali istihbarat birimleri arasında aklama olayları ile ilgili bilgi değişimleri için oluşturduğu bilgi değişim amaç ve prensiplerine uygun hareket etmelidirler.

4.4. Mali İstihbarat Birimlerinin Fonksiyonları

Mali istihbarat birimlerinin fonksiyonları ülkeden ülkeye farklılık göstermesine rağmen tüm mali istihbarat birimleri tarafından paylaşılan üç temel ortak fonksiyon vardır: (1) aklama ve terörün finansmanı ile ilgili başta şüpheli işlem bildirimleri olmak üzere *bilgileri almak*, (2) *analiz etmek* ve (3) analiz sonuçlarını ilgili diğer birimlerle *paylaşmak*. Bu paylaşım gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde yapılmaktadır.

4.4.1. Şüpheli İşlem ve Diğer Bildirim ve Bilgileri Almak

Mali istihbarat birimleri analizlerine temel teşkil eden en önemli finansal bilgileri, şüpheli işlem bildirimleri ve nakit işlem bildirimleri gibi sürekli olarak yapılan bildirimler yolu ile sağlar. Bunların yanı sıra FIU'lara pek çok kaynaktan da bilgi aktarımı söz konusu olur.

Şüpheli işlem bildirimleri FATF'in 13 üncü tavsiyesi ile ülkelerin zorunlu olarak uygulamaya geçirmeleri istenilen bildirim türü olup, işleme konu fonların aklama veya terörün finansmanı ile ilgili olduğu yönünde bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek durumun yetkili otoriteye raporlanmasını içermektedir.

Şüpheli işlem bildirimleri ile suç gelirlerinin aklanmasına yönelik muhtemel işlemler konusunda yetkili otoritelerin uyarılması amaçlanmaktadır.¹²⁰ Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele açısından şüpheli işlem bildirimleri ve bunların analizi ayrı bir yer tutmaktadır: Lilley,¹²¹ aklama ile mücadele konusundaki düzenlemelerin başarısının şüpheli işlem bildirim sisteminin etkinliğine bağlı olduğunu ileri sürmektedir. Şüpheli işlem bildirimleri sayesinde yükümlüler faaliyetlerini yürütürken aklamaya mücadele konusunda görevli kamu otoritelerinin gözü ve kulağı olmaktadır. Bir benzetme yapmak gerekirse, mali istihbarat birimi beyin, yükümlüler de şüpheli işlem bildirimleri kanalıyla beyne iletiler yollayan duyu organları görevi görmektedirler.¹²² Bu açıdan mali istihbarat biriminin birinci fonksiyonu çeşitli kanallardan ilgili mali veri ve bilgileri almak şeklinde ortaya çıkmaktadır. Diğer temel fonksiyonları ise alınan mali nitelikteki veri ve diğer bilgilerin nitelikli mali istihbarata dönüştürülmesi amacıyla analize tabi tutulması ve bu analiz sonuçlarının ilgili birimlere dağıtılmasıdır. Diğer temel fonksiyonlara aşağıda değinilmektedir.

4.4.2. Analiz Yapmak

FIU'ların ikinci temel fonksiyonu bildirim yükümlülüğü bulunan gerçek ve tüzel kişilerden alınan bildirimler ile diğer veri ve bilgilerin analizidir. Bu analizlerin amacı, söz konusu bildirimde yer alan veri veya bilgilerle diğer kaynaklardan sağlanan bilgilerin FIU tarafından

---

¹²⁰ Reuter ve Truman, a.g.e., s.46

¹²¹ Lilley, a.g.e., s. 192.

¹²² Aykın, Aklama ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi, s. 39.

zenginleştirilerek daha ileri bir araştırma ve soruşturmayı gerektirecek unsurlar ihtiva edip etmediği yönünden değerlendirilmesi, başka bir deyişle istihbarat üretilmesidir.

Analiz işinin FIU tarafından, araştırma ve soruşturma işlemlerinin ise kolluk birimleri tarafından yapılması şeklindeki kesin bir ayrımı her ülke örneğinde görmek mümkün değildir. Bu ayrım, ülkede tercih edilen FIU tipine göre farklılık gösterebilmektedir.

Bildirimlerin analizinde izlenen yöntem ülkelerin bildirim sayılarına bağlı olarak değişebilmektedir. Bazı ülkelerin bildirim sayıları yıllık binin altında iken, bazı ülkelerin bildirimleri yüzbinler, bazen milyonları bulmaktadır.¹²³

Çok sayıda bildirim alan FIU'lar bu bildirimleri öncelik sıralamasına tabi tutarak önemli olanları ile uğraşmaktadırlar. Alınan önemli sayıdaki bildirimden hemen analiz edilmeyenler hem sonraki önemli bildirimlerin tespiti hem de operasyonel ve stratejik analizlerin yapılmasında önemli bir veri kaynağı olarak kullanılabilir. Pek çok FIU, ilk alındığında öncelikli olarak değerlendirmedikleri bildirimleri “uyuyan veri” (*sleeping data*) olarak kaydetmekte ve daha sonraki dönemde gelen yeni bildirimlerle karşılaştırılmaktadır.

Bir bildirim alınması üzerine analitik süreç işlemekte, önemli görülen bildirimler ilgili ilave bilgilerin toplanması ile devam etmekte, elde edilen tüm veri ve bilgilerin çeşitli tür analizlere tabi tutularak ya kanun uygulama birimleri ve savcılıklara gönderilmesi gerekli bir dosya haline gelmekte ya da şüpheli bir durumun olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Alınan verilerin zaman içinde sayısının ve hacminin artması nedeniyle bilişim teknolojilerinin yoğun olarak kullanılması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Alınan bildirimlerin, hızlı bir şekilde analiz edilebilmesi yoğun IT (*information technology*) altyapısı ile birlikte özel analiz programlarının kullanılmasını gerekli kılmaktadır.

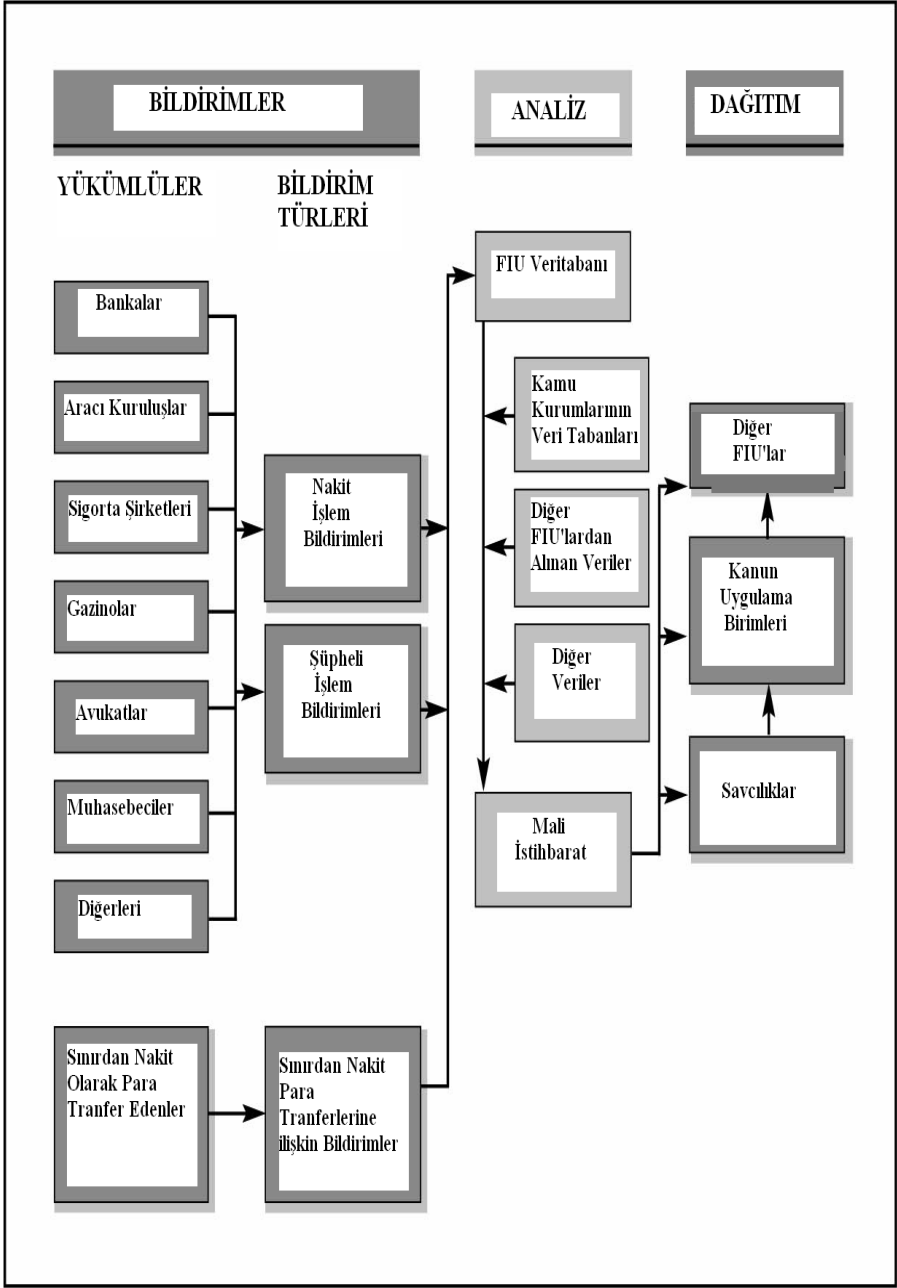
---

¹²³ Bazı ülkelerdeki şüpheli işlem bildirim sayıları ile ilgili olarak bakınız. Hasan Aykın, “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi”, Bankacılar Dergisi, Sayı:65, Haziran 2008, s. 42. (Söz konusu makaleye www.tbb.org.tr adresinde yer alan Bankacılar Dergisi'nin ilgili sayısından ulaşılabilir).

FIU tarafından alınan veya istenilen tüm bildirim ve verilerin analizinde üç tür analiz yönteminin kullanılması söz konusudur. Bunlar taktik, operasyonel ve stratejik analizlerdir. FIU'nun bu analizler sırasında kendi bünyesindeki veri tabanlarını, diğer kamu kurumlarınca tutulan ilgili veritabanlarını, kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgi ve verileri, diğer FIU'lardan alınan istihbari bilgileri, bildirimle ilişkin olarak bildirim yapanlardan ilave olarak istenilen bilgileri kullanması söz konusu olmaktadır. Analiz sırasında kullanılacak veri kaynaklarının zenginliği, zamanında ve hızlı bir şekilde elde edilebilir olması analizlerin kalitesi açısından büyük önem taşımaktadır.

4.4.3. Analiz Sonuçlarını İlgili Birimlere Dağıtmak

FIU'ların üçüncü temel fonksiyonu analiz sonuçlarını ilgili birimlere dağıtmaktır. Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele görevinin yerine getirilmesi açısından FIU'larca oluşturulan mali istihbaratın başta kolluk ve savcılık olmak üzere ilgili diğer kamu kurumları ve gerektiğinde yabancı ülke FIU'ları ile paylaşılması kritik öneme sahiptir. Özellikle fonların çok hızlı bir şekilde bir finansal kurumdan diğerine veya ülke dışına gönderilebilmesi nedeniyle FIU'ların mali istihbaratı ceza soruşturmaları amacıyla yetkili otoritelere mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde iletmesi gerekmektedir.

Şekil 6: Tipik FIU Bilgi Akış Şeması

Mali İstihbarat Birimlerinin Diğer Fonksiyonları

Bir birimin, mali istihbarat birimi olarak isimlendirilebilmesi için yukarıda sayılan üç temel fonksiyona sahip olması gerekli ve yeterlidir. Ancak, uluslararası alandaki uygulamalarında FIU'ların bu fonksiyonlara ilave fonksiyonlar üstlendikleri görülmektedir. Bu ilave fonksiyonlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

1. Aklama ve Terörün Finansmanı ile mücadeleye ilişkin olarak getirilen yükümlülüklerle uyumun denetimi,
2. Aklama veya terörün finansmanı ile ilişkili olduğu yönünde ciddi şüphe veya delil bulunan durumlarda finansal işlemlerin durdurulması ve/veya finansal varlıkların süreli olarak dondurulması,
3. Gerçek ve tüzel kişi yükümlü çalışanlarının eğitimi,
4. Aklama ve terörün finansmanı ile ilgili araştırmalar yapılması,
5. Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konusunda kamuoyu duyarlılığının artırılması,
6. Aklama ve terörün finansmanına ilişkin soruşturma ve incelemelerde rol üstlenilmesi.

Bazı FIU'lar sadece aklama ve terörün finansmanına ilişkin değil tüm finansal istihbaratın toplandığı ve depolandığı merkez fonksiyonu görmektedir. FIU'larda uzun yıllar alınan şüpheli işlem ve finansal işlemlere ilişkin bildirimler nedeniyle önemli bir finansal bilgi ve istihbarat birikmektedir. Bu haliyle bazı FIU'lar finansal bilgi ve istihbaratın ulusal merkezî ana deposu haline gelmişler ve bu nedenle hazırlanan özel erişim programları ile kanun uygulama birimlerinin bu veri tabanlarına erişimleri mümkün hale gelmiştir. ABD Mali İstihbarat Birimi FinCEN bu duruma uyan bir örnektir.¹²⁴

4.5. Egmont Grubu Üyesi Mali İstihbarat Birimleri

Egmont Grubuna 116 ülkenin FIU'su üye olup¹²⁵ Türkiye'nin FIU olarak faaliyette bulunan MASAK üyelik için Şubat 1998'de Egmont

---

¹²⁴ IMF-WB, a.g.e., s.70.

¹²⁵ 2009 Ekim itibari ile.

Grubuna müracaat etmiş ve Haziran 1998’de üyeliğe kabul edilmiştir.¹²⁶
Egmont Grubu üyesi FIU’lar aşağıdaki gibidir:

Tablo 8: Egmont Üyesi Mali İstihbarat Birimleri

Sıra No	Ülke	FIU (Kendi Dilinde, İngilizce ve Varsa Kısaltması)
1	Almanya	Zentralstelle für Verdachtsanzeigen – Financial Intelligence Unit
2	Amerika Birleşik Devletleri	Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN)
3	Andorra	Unitat de Prevenció del Blanqueig (UPB) Money Laundering Prevention Unit
4	Anguilla	Money Laundering Reporting Authority (MLRA)
5	Antigua and Barbuda	Office of National Drug and Money Laundering Control Policy (ONDCP)
6	Arjantin	Unidad de Información Financiera (UIF)
7	Arnavutluk	Drejtoria e Pergjithshme per Parandalimine Pastrimit te Parave (DPPPP) General Directorate for Prevention of Money Laundering
8	Aruba	Meldpunt Ongebruikelijke Transacties - Ministerie van Financiën (MOT-Aruba) Reporting Center for Unusual Transactions
9	Avustralya	Australian Transaction Report & Analysis Centre (AUSTRAC)
10	Avusturya	Bundeskriminalamt (A-FIU)
11	Bahamalar	Financial Intelligence Unit (FIU)
12	Bahreyn	Anti-Money Laundering Unit (AMLU)
13	Barbados	Financial Intelligence Unit (FIU)
14	Belçika	Cellule de Traitement des Informations Financières / Cel voor Financiële Informatieverwerking (CTIF-CFI) Financial Information Processing Unit
15	Belize	Financial Intelligence Unit (FIU)
16	Bermuda	Financial Intelligence Agency (FIA)

¹²⁶ MASAK, www.masak.gov.tr.

17	Beyaz Rusya	Departament Finansovogo Monitoringa Komiteta Gosudarstvenogo Kontrolya Respubliki Belarus Financial Monitoring Centre
18	Birleşik Arap Emirlikleri	Anti-Money Laundering and Suspicious Cases Unit (AMLSCU)
19	Birleşik Krallık	Serious Organised Crime Agency (SOCA)
20	Bosnia & Herzegovina	Financijsko Obavjestajni Odjel (FOO) Financial Intelligence Department (FID)
21	Brezilya	Conselho de Controle de Atividades Financeira (COAF) Council for Financial Activities Control
22	Bulgaristan	Financial Intelligence Directorate of National Security Agency (FID)
23	Cayman Adaları	Financial Reporting Authority (CAYFIN)
24	Cek Cumhuriyeti	Finanční analytický útvar (FAU – CR) Financial Analytical Unit
25	Cook Islands	Cook Islands Financial Intelligence Unit (CIFIU)
26	Danimarka	SØK / Hvidvasksekretariatet Stadsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet / Hvidvasksekretariatet (HVIDVASK) State Prosecutor for Serious Economic Crime / Money Laundering Secretariat
27	Dominik	Financial Intelligence Unit (FIU)
28	El Salvador**	Unidad de Investigacion Financiera (UIF)1
29	Endonezya	Pusat Pelaporan dan Analisis Transaksi Keuangan (PPATK) Indonesian Financial Transaction Reports and Analysis Centre (INTRAC)
30	Ermenistan	Financial Monitoring Center (FMC)
31	Estonya	Rahapesu Andmebüro / Money Laundering Information Bureau
32	Fiji	Fiji Financial Intelligence Unit (Fiji FIU)
33	Filipinler	Anti Money Laundering Council (AMLC)
34	Finlandiya	RAP Keskusrikospoliisi / Rahanpesun selvittelykeskus National Bureau of Investigation / Financial Intelligence Unit

35	Fransa	Traitement du renseignement et action contre les circuits financiers clandestins (TRACFIN) Unit for Intelligence Processing and Action Against Illicit Financial Networks
36	Gibraltar	Gibraltar Co-ordinating Centre for Criminal Intelligence and Drugs/ Gibraltar Financial Intelligence Unit (GCID GFIU)
37	Grenada	Financial Intelligence Unit (FIU)
38	Guatemala	Intendencia de Verificación Especial (4E) Special Verification Intendency
39	Guernsey	Financial Intelligence Service (FIS)
40	Güney Afrika	Financial Intelligence Centre (FIC)
41	Güney Kıbrıs	Unit for Combating Money Laundering (MOKAS)
42	Güney Kore	Korea Financial Intelligence Unit (KoFIU)
43	Gürcistan	Saqartvelos Finansuri Monitoringis Samsaxuri Financial Monitoring Service of Georgia (FMS)
44	Hırvatistan	Anti-Money Laundering Department (AMLO)
45	Hindistan	Financial Intelligence Unit-India (FIU-IND)
46	Hollanda	Financial Intelligence Unit – Nederland (FIU-Netherlands)
47	Hollanda Antilleri	Meldpunt Ongebruikelijke Transacties – Nederlandse Antillen (MOT-Nederlandse Antillen) Unusual Transactions Reporting Centre- Netherlands Antilles
48	Honduras	Unidad de Informacion Financiera (UIF)
49	Hong Kong	Joint Financial Intelligence Unit (JFIU)
50	Isle of Man	Financial Crime Unit (FCU – IOM)
51	İngiliz Virjin Adaları	Financial Investigation Agency (FIA)
52	İrlanda	An Garda Síochána / Bureau of Fraud Investigation (MLIU)
53	İspanya	Servicio Ejecutivo de la Comisión de Prevención de Blanqueo de Capitales e Infracciones Monetarias (SEPBLAC) Executive Service of the Commission for the Prevention of Money Laundering and Monetary Infractions
54	İsrail	Israel Money Laundering Prohibition Authority (IMPA)

55	İsveç	Finanspolisen Rikskriminalpolisen (FIPO) National Criminal Intelligence Service, Financial Unit (NFIS)
56	İsviçre	Meldestelle für Geldwäscherei, Bureau de communication en matière de blanchiment d'argent, Ufficio di comunicazione in materia di riciclaggio di denaro Money Laundering Reporting Office – Switzerland (MROS)
57	İtalya	Banca d'Italia — Unità di Informazione Finanziaria (UIF) Financial Intelligence Unit
58	İzlanda	Ríkislögreglustjórnin (RLS) Unit of Investigation and Prosecution of Economic and Environmental Crime in Iceland
59	Japonya	Japan Financial Intelligence Center (JAFIC)
60	Jersey	FCU-Jersey States of Jersey Police – Joint Financial Crimes Unit
61	Kanada	Financial Transactions and Reports Analysis Centre of Canada/ Centre d'analyse des opérations et déclarations financières du Canada (FINTRAC/CANAFE)
62	Karadağ	Uprava za Sprječavanje Pranja Novca i Finansiranja Terorizma Administration for the Prevention of Money Laundering and Terrorism Financing (APML)
63	Katar	Qatar Financial Information Unit (QFIU)
64	Kırgızistan	Кыргыз Республикасынын финансылык чалгындоо кызматы (ФЧК) The Financial Intelligence Service of the Kyrgyz Republic (FIS)
65	Kolombiya	Unidad de Información y Análisis Financiero (UIAF)
66	Kosta Rica	Unidad de Análisis Financiero (UAF) Instituto Costarricense sobre Drogas (ICD)
67	Letonya	Kontroles dienests, Noziedīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests (KD) Control Service – Office for Prevention of Laundering of Proceeds Derived from Criminal Activity
68	Liechtenstein	Einheit für Finanzinformationen (EFFI)

69	Litvanya	Finansiniu Nusikaltimu Tyrimo Tarnyba Prie Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalu Ministerijos Pinigu Plovimo Prevencijos Skyrius Financial Crime Investigation Service (FCIS) Under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania
70	Luxembourg	Cellule de Renseignement Financier (FIU-LUX)
71	Lübnan	Special Investigation Commission (SIC) Fighting Money Laundering
72	Macao	Gabinete de Informação Financeira (GIF) Financial Intelligence Office
73	Macaristan	Central Criminal Investigations Bureau of the Hungarian Customs & Finance Guard Hungarian Financial Intelligence Unit
74	Makedonya	Ministerstvo za Finansii-Direkcija za Sprecurvanje na Perenje Pari Money Laundering Prevention Directorate (MLPD)
75	Malawi	Financial Intelligence Unit (FIU-Malawi)
76	Malezya	Unit Perisikan Kewangan, Bank Negara Malaysia (UPWBNM)
77	Malta	Financial Intelligence Analysis Unit (FIAU)
78	Marshall Adaları	Domestic Financial Intelligence Unit (DFIU)
79	Mauritius	Financial Intelligence Unit (FIU)
80	Meksika	Unidad de Inteligencia Financiera (UIF) Financial Intelligence Unit
81	Mısır	Egyptian Money Laundering Combating Unit (EMLCU)
82	Moğalistan	Санхүүгийн мэдээллийн алба Financial Information Unit of Mongolia (FIU-Mongolia) Financial Information Unit of Mongolia (FIU-Mongolia)
83	Moldova	Serviciul Prevenire si Combaterea Spalarii Banilor (SPCSB) Office for Prevention and Control of Money Laundering
84	Monako	Service d'Information et de Contrôle sur les Circuits Financiers (SICCFIN) Service for Information and Monitoring of Financial Networks
85	Nijerya	Nigerian Financial Intelligence Unit (NFIU)
86	Niue	Niue Financial Intelligence Unit

87	Norveç	ØKOKRIM / EFE - Enheten for finansiell etterretning The National Authority for Investigation and Prosecution of Economic and Environmental Crime - The Money Laundering Unit
88	Panama	Unidad de Análisis Financiero (UAF - Panama)
89	Paraguay	Unidad de Análisis Financiero (UAF-SEPRELAD)
90	Peru	Unidad de Inteligencia Financiera del Perú (UIF) Financial Intelligence Unit of Perú
91	Polonya	Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF) General Inspector of Financial Information
92	Portekiz	Unidade de Informação Financeira (UIF)
93	Romanya	Oficiul National de Prevenire si Combatere a Spalarii Banilor (ONPCSB) National Office for the Prevention and Control of Money Laundering
94	Rusya Federasyonu	Federalnaja Sluzhba po Finansovomu Monitoringu / Federal Service for Financial Monitoring (FSFM) / Rosfinmonitoring
95	San Marino	Banca Centrale della Republica di San Marino (BCSM) – Divisione Vigilanza – Area FIU Central Bank of San Marino – Supervision Dept. – FIU Area
96	Senegal	Cellule Nationale de Traitement des Informations Financière National Financial Intelligence Processing Unit (CENTIF-SENEGAL)
97	Sırbistan	Uprava Za Sprečavanje Pranja Novca. Administration for the Prevention of Money Laundering
98	Singapur	Suspicious Transaction Reporting Office (STRO)
99	Slovakya	Spravodajská jednotka finacnej policie Úradu boja proti organizovanej kriminalite (SJFP UBPOK) Financial Intelligence Unit of the Bureau of Organised Crime
100	Slovenya	Urad RS za Preprečevanje Pranja Denarja Ministrstvo za Finance Office for Money Laundering Prevention (OMLP)
101	Sri Lanka	uQ,H nqoaê tallh Financial Intelligence Unit

102	St. Kitts & Nevis	Financial Intelligence Unit (FIU)
103	St. Lucia	Financial Intelligence Authority (FIA)
104	St. Vincent & the Grenadines	Financial Intelligence Unit (FIU)
105	Suriye	Combating Money Laundering and Terrorism Financing Commission (CMLC)
106	Suudi Arabistan	Wehdat Altahariyat Al Maliyah Saudi Arabia Financial Investigation Unit (SAFIU)
107	Şili	Unidad de Análisis Financiero (UAF)
108	Tayland	Anti-Money Laundering Office (AMLO)
109	Tayvan	Money Laundering Prevention Center (MLPC)
110	Turks & Caicos	Royal Turks and Caicos Islands Police Force Financial Crime Unit (FCU)
111	Türkiye	Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Financial Crimes Investigation Board
112	Ukrayna	Держфінмоніторинг, Державний департамент фінансового моніторингу State Department for Financial Monitoring (SDFM)
113	Vanuatu	Financial Intelligence Unit (FIU)
114	Venezüella	Unidad de Nacional de Inteligencia Financiera (UNIF)
115	Yeni Zellanda	NZ Police Financial Intelligence Unit
116	Yunanistan	Foreas Arthrou 7 N.2331/95 Hellenic Anti-Money Laundering and Anti-Terrorism Financing Commission (HAMLC)

4.6. Mali İstihbarat Birimi Modelleri

Egmont Gurubun üyesi olan FIU'lar genelde dört tip altında kategorize edilebilir:

- İdari tip FIU,
- Adli/Savcılık tipi FIU,
- Polis tipi FIU,
- Karma/Melez tip FIU.

4.6.1. İdari Tip FIU

İdari FIU'lar maliye bakanlığı, merkez bankası, düzenleyici/denetleyici bir otoriteye bağlı olan, ancak bağımsız faaliyet gösteren idari otoritelerdir. Dünyadaki FIU'lar ağırlıklı olarak idari modeli benimsemişlerdir. Egmont Gurubun 108 üyesi bulunduğu dönemde bunların 69 tanesi idari FIU modeline sahip idiler. İdari tip FIU'ya sahip ülkeler arasında Amerika Birleşik Devletleri, Andorra, Aruba, Avustralya, Belçika, Bolivya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Hırvatistan, Hollanda Antilleri, Fransa, Güney Kore, İspanya, İsrail, Kanada, Kolombiya, Liechtenstein, Malta, Monako, Panama, Polonya, Romanya, Rusya, Slovakya, Türkiye, Ukrayna ve Venezuela yer almaktadır.

İdari tip FIU tercihinin altında yatan temel neden, bu tip FIU'nun şüpheli işlem ve diğer finansal raporlama yükümlülüğü bulunan finansal sektör ile kolluk ve adli makamlar arasında bir tampon görevi görmesidir. Finansal kuruluşlar müşterileri ile ilgili şüpheli durumları çok kesin kanıtlar olmadığı sürece doğrudan finansal suçların incelemesi ve soruşturulması ile görevli kolluk veya savcılığa gönderme konusunda isteksizdirler. Finansal kuruluşların şüpheli işlemle ilgili değerlendirmelerinin yanlış yorumlamadan kaynaklanabileceği şüphesi bu tür bir isteksizliğe neden olur. İdari FIU'lar genellikle aldıkları şüpheli işlem bildirimlerini ön eleme, değerlendirme ve ciddi olanları delillendirme işlemine tabi tutarlar. Ciddi bulunan ve somut verilerle desteklenen durumlar mali istihbarat birimince yapılan istihbari analiz sonuçları ile birlikte kolluk veya savcılığa iletilir.

İdari tip FIU'ların finansal kuruluşlarla soruşturmacı kuruluşlar arasında bir tampon görevi görmesi, aldıkları bildirimleri analiz ve eleme işlemine tutması, finansal kuruluşların bu tip FIU'ya şüpheli işlem bildiriminde bulunmada zorlanmamaları gibi avantajlı yanları bulunmaktadır. Buna karşılık, bu FIU'ların kolluk birimlerinin bir parçası olmamaları nedeniyle şüpheli fonlara el konulması, şüphelinin tutuklanması gibi konularda gecikmelere neden olması mümkündür. Ayrıca bu birimler, kolluğun ve savcılığın sahip olduğu kanıt toplamaya ilişkin bir takım yetkilere de sahip değillerdir. Yapıları itibarıyla bu tip FIU'ların politik otoritelerin doğrudan gözetim ve denetimine açık bulunmaları da ayrı bir dezavantajdır.(IMF-WB, 2001:10-11).

Aklama ve terörün finansmanı ile ilgili olarak mali bilgi, veri ve bildirimlerin alınması, analizi ve analiz sonucunda ciddi bulunanların kolluk

veya savcılığa iletilmesi açısından finansal kuruluşlar ile kanun uygulama birimleri arasında bir aracılık görevi gören idari FIU'ların kollukla olan ilişkisi diğer FIU tiplerine göre en düşük seviyededir.

4.6.2. Adli veya Savcılık Tipi FIU

Adli veya savcılık tipi FIU'lar ülke düzeyinde yetkili başsavcılık sisteminin bulunduğu ülkelerde uygulanabilen bir sistemdir. Bu tip FIU'larda şüpheli işlem bildirimleri genellikle doğrudan savcılık ofisi tarafından alınır. Yapılan ilk incelemeler neticesinde şüphe teyit edilir veya güçlü delillere ulaşırsa ceza soruşturması başlatılır. Bu yapı içinde el koyma, tutuklama, sorgulama gibi pek çok yargısal yetkiler vakit geçirilmeksizin uygulamaya konabilir. Ayrıca yargı bağımsızlığı nedeniyle bu tür yapılanma önemli bir güven unsuru olabilmektedir.¹²⁷ Ancak, bu tür FIU'lar polis FIU'larının barındırdığı dezavantajları bünyelerinde barındırmaktadırlar. Ayrıca, adli nitelikte bir FIU olması nedeniyle diğer ülke FIU'ları ile bilgi değişiminde zorluklar yaşamaktadırlar. Sadece 4 ülke FIU'su adli veya savcılık modeline sahiptir. Uygulaması yaygın olmayan bu tip FIU'ya sahip ülkeler arasında Güney Kıbrıs ve Lüksemburg bulunmaktadır.

Bu tür FIU'ların kollukla ilişkileri genellikle savcılık kolluk ilişkileri kapsamında yürütülmektedir. Savcılık tipi FIU bünyesinde aklama ve terörün finansmanı ile ilgili soruşturmalar için özel görevli bir polis birimi görevlendirmesi genellikle başvuru bir yöntemdir. Bunun için, çoğunlukla, kollukla birlikte çalışılması söz konusudur. Genel savcı-kolluk ilişkisinde yaşanması muhtemel sorunların bu kapsamdaki ilişkilere yansması söz konusudur.

4.6.3. Kolluk (Polis) Tipi FIU

Kolluk tipi FIU'lar, polis teşkilatı altında örgütlenen ve bu nedenle uygun kolluk yetkilerine sahip olmak için ayrı yasal ve diğer düzenlemelere gerek duymaksızın kolay bir şekilde oluşturulabilen FIU tipidir.

Polis tipi FIU, mali suçlar, kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele gibi birimlerle çok daha yakın ilişki ve işbirliği içinde çalışma imkânına sahiptir. FIU tarafından alınan finansal bilgi ve bildirimlere, ilgili kolluk

---

¹²⁷ IMF-WB, *Financial Intelligence Units: An Overview*, Washington: International Monetary Fund – World Bank, 2004, s. 16.

birimleri herhangi bir soruşturma nedeniyle de çok kolay bir şekilde erişebilecekleri için mali istihbaratın daha geniş bir şekilde kullanılması mümkün olur. Polis bünyesinde suç kayıtlarına ilişkin verilerin paylaşımına imkân veren bilgi işlem alt yapılarının mevcut olması nedeniyle, FIU bünyesindeki bilgilerin gerek ulusal gerekse uluslararası ortamda değişimi de daha hızlı ve kolay olacaktır. Bu tip FIU'lara sahip ülkeler arasında Avusturya, Almanya, Estonya, Guernsey, İzlanda, İrlanda, Macaristan, Slovakya, İsveç bulunmaktadır.¹²⁸ Egmont Gurubun üye sayısı 108 iken, 27 FIU kolluk modeli FIU idi.

Polis tipi FIU'nun bir kolluk birimi içinde örgütlenmiş olması nedeniyle kollukla ilişkisi en yoğun ve etkin yapıdadır. Bu tip FIU'ların en önemli dezavantajı, aklama ile mücadelenin en önemli unsuru olan şüpheli işlem bildirimlerinin gönderilmesi konusunda finansal kuruluşlar başta olmak üzere bildirim yükümlülüğü bulunanların çekingen davranmalarıdır. Bu konuda karşılıklı güvenin oluşturulması uzun zaman alabilmektedir. Diğer bir dezavantaj ise, genel olarak polisin aldığı eğitimin yoğunlaştığı alandan kaynaklanmaktadır. Polisin finansal soruşturma, finansal analiz ve değerlendirme alanında uzmanlaşmamış olması mali istihbarat oluşturma aşamasında önemli bir sorundur.

4.6.4. Karma Tip FIU

Karma yapıdaki FIU'lar genellikle idari ve polis tipi FIU'ların değişik özelliklerinin bir araya getirilmiş şeklidir. Bu durum genellikle, bir FIU çatısı altında çalışan idari ve polis geçmişine sahip kişilerin, kendi birimlerinde sahip olduğu yetkileri FIU çatısı altında da kullanmaları şeklinde olmaktadır.¹²⁹ Örneğin, FIU bünyesinde görevli polis, polis olması nedeniyle ulaşması mümkün verilere kolaylıkla ulaşabilirken, vergi inceleme elemanı yine kendi görev ve yetkileri nedeniyle her türlü vergi kayıtlarına ulaşabilmekte ve sürdürülen inceleme araştırmalarda bilgi ve tecrübelerini kullanmakta ve paylaşmaktadırlar.

Egmont Gurubun üye sayısı 108 iken, sadece 8 FIU kolluk modeli FIU idi.

---

¹²⁸ IMF-WB, a.g.e., ss. 13-14.

¹²⁹ IMF-WB, a.g.e., s.17.

4.6.5. Türkiye Mali İstihbarat Birimi

Türkiye’de mali istihbarat birimi görevini, 4208 sayılı Kanunla 1996 yılında hukuki altyapısı oluşturulan ve 17 Şubat 1997 tarihinde faaliyete başlayan Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) yürütmektedir.

MASAK doğrudan Maliye Bakanına bağlı olarak görev yapan idari tip FIU’dur (5549 sayılı Kanun md.19). Görev ve yetkileri ilk olarak 4208 sayılı Kanunda düzenlenmiştir. 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunla daha önce sadece aklamının önlenmesine ilişkin görev ve yetkileri olan MASAK’a terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplama, şüpheli işlem bildirimleri alma, analiz etme ve değerlendirme yetkisi de verilmiştir.

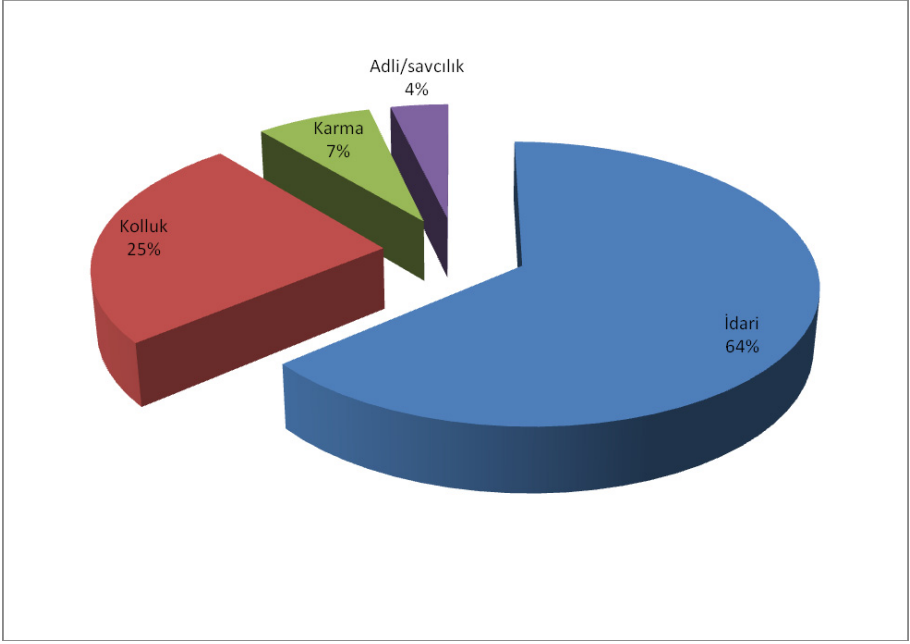
MASAK kendi görev alanını, aklama ve terörün finansmanı suçlarının önlenmesi ve tespitine yönelik olarak; politika oluşturulması ve düzenleme yapılmasına katkıda bulunmak, hızlı ve güvenilir bir şekilde bilgi toplamak ve analiz etmek, araştırma ve inceleme yapmak, elde edilen bilgi ve sonuçları ilgili makamlara iletmek olarak tanımlamaktadır (MASAK, 2008:2).¹³⁰ Ancak 5549 sayılı Kanun uyarınca MASAK’ın başta finansal kuruluşlar olmak üzere yükümlülerin aklama ve terörün finansmanı ile ilgili yükümlülüklerle uyum durumlarını denetleme ile muhatap uluslararası birimlerle istihbari bilgi değişimi ve işbirliği görev ve yetkisi de bulunmaktadır.

4.7. FIU Modellerine İlişkin Değerlendirme

Yukarıdaki şekilden de görüleceği üzere en yaygın FIU modeli idari model olup bunu kolluk ve karma model izlemektedir. Adli/savcılık modeli ise çok az rastlanan bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun altında yatan temel neden yukarıda zikredildiği üzere bu tip FIU’nun şüpheli işlem ve diğer finansal raporlama yükümlülüğü bulunan finansal sektör ile kolluk ve adli makamlar arasında bir tampon görevi görmesidir. Şüpheli işlem bildirimini yükümlülüğünde bulunanlar açısından idari tip FIU’lar daha rahat iletişim kurulabilen model olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, konunun mali istihbarat boyutu düşünüldüğünde, bu konuda uzmanlığa sahip maliye bakanlıkları FIU’ların bünyesinde yapılandığı kamu birimi olarak öne çıkmaktadır.

---

¹³⁰ MASAK, *Faaliyet Raporu 2007*, MASAK Yayınları, 2008, s. 2.

Kaynak: Egmont Group, *Annual Report 2008-2009*, Toronto, 2009.

Şekil 7: FIU Örgütlenme Modellerinin Ülkeler İtibarıyla Sayısal ve Yüzde Olarak Dağılımı

4.8. Egmont Güvenli Bilgi Değişim Ağı

FIU'lar arası bilgi değişimini daha kapsamlı ve sistematik hale getirmek için Egmont Grubu'nun çalışmaları kapsamında iki önemli gelişme sağlanmıştır. Bunlardan ilki; "Egmont Güvenlik Ağı" (Egmont Secure Web-ESW) olarak adlandırılan, FIU'lar arası bilgi değişimi dahil, doğrudan ve hızlı bir iletişimi sağlayan bir bilgisayar ağı sistemi; diğeri ise sistematik olarak bilgi değişimini amaçlayan "Memorandum of Understanding- MOU" dur.

Egmont Grubu'nun ESW projesi 1997 yılında faaliyete geçirilmiştir. ESW, kamuya açık olmayıp, sadece ağa dâhil olan FIU'ları tarafından kullanılabilir. Bir FIU'nun ağa dâhil olabilmesi için bu FIU'nun Egmont Grubu'nca aranan kriterlere sahip olması ve bu Gruba dâhil olması gerekmektedir. ESW'nin asıl amacı, FIU'lara finans kuruluşları tarafından gönderilen mali bilgilerin suiistimal edilme tehlikesine karşı korunmuş, ortak bir havuzda toplayarak, kişisel verilerin gizliliği ilkesini ihlal etmeden

paylaşmaktır. ESW sayesinde üyeler birbirleri ile güvenli bir şekilde e-posta aracılığı ile haberleşmekte, aynı zamanda aklama ve terörün finansmanı trendleri, analiz araçları ve teknolojik gelişmeler konusunda bilgi paylaşımı yapmaktadırlar.¹³¹

MASAK, Mayıs 2001 tarihinde ESW'ye dâhil olmuştur.¹³²

4.9. Mutabakat Muhtıraları

Egmont Grubu'nca FIU'lar arasında bilgi değişimi konusunda atılan diğer önemli bir adım da; mutabakat muhtıralaradır. Mutabakat muhtırası, en basit tanımla, ulusal mevzuatların izin verdiği sınırlar dâhilinde taraf FIU'lar arasında kara paranın aklanmasıyla mücadele kapsamında, karşılıklılık esasına dayalı olarak bilgi değişiminin öngörüldüğü uluslararası anlaşma niteliği taşımayan metinlerdir.

4.9.1. Genel Hatları ile Mutabakat Muhtıraları

Muhtıralar gayri resmi anlaşma niteliği nedeniyle hukuksal olarak bir bağlayıcılığı olmamasına karşın anlaşmanın hükümlerinin yerine getirilmesinde taraflar etik açıdan yükümlülük altına girmektedirler. Taraflar, herhangi bir hükmün uygulanmasında anlaşmazlığa düşerlerse problemi kendi aralarında çözmeyi denemektedirler. Eğer problem çözülemez ise üçüncü tarafın yardımına başvurabilmekte, mutabakat muhtırasının hükümlerini değiştirebilmekte veya sonlandırabilmektedirler.¹³³

Genel olarak mutabakat muhtıralarının kapsamı, kara paranın aklanması şüphesini taşıyan suç faaliyetleri veya mali işlemlerle ilgili FIU'ların ulaşabileceği bilgilerin toplanması, geliştirilmesi ve analizi konusunda karşılıklı işbirliği yapılmasıdır. Bu bağlamda, taraf FIU, kendisine yapılan talep üzerine veya kendiliğinden, yürütülen incelemeyle ilgili olabileceğini düşündüğü işlemlerle veya gerçek ve tüzel kişilerle ilgili bilgileri karşı tarafla değişecektir.

---

¹³¹ Baity, William, (2000) "Banking on Secrecy-The Price for Unfettered Secrecy and Confidentiality in the Face of International Organised Crime and Economic Crime", *Journal of Financial Crime*, Vol. 8, No.1. 2000, ss. 83-86.

¹³² www.masak.gov.tr

¹³³ Cevdet Kapanşahin, "Karaparanın Aklanması Suçuyla Mücadelede Uluslararası Bilgi Değişimi Kanalları", *E-Yaklaşım Dergisi*, Sayı: 189, Eylül 2008.

Mutabakat Muhtırası çerçevesinde paylaşılan bilgiler, gizlilik esasına göre korunacak ve mutabakat muhtırası hükümlerinin yerine getirilmesi iç hukukun izin verdiği sınırlar dâhilinde olacaktır. Talep edilen bilgi ile ilgili olarak, talep edilen ülkede hâlihazırda bir adli takibat yürütülüyorsa, soruşturma başlatılmışsa talep reddedilebilecektir. Mutabakat muhtırası ile ulaşılmak istenilen asıl gaye; taraf ülkelerden birinde yürütülen kara paranın aklanmasıyla ilgili inceleme veya soruşturmalarda ihtiyaç duyulan bilgi ya da belgeye, karşılıklılık esasına göre, adli yardım prosedürüne başvurmadan en hızlı şekilde ulaşabilmektir. Bu muhtıralar sadece taraf ülkelerin FIU'ları arasındadır. FIU'ların elde ettiği bilgilerin ilgili ülkenin diğer birimleri ile paylaşılması bilgiyi veren FIU'nun rızasına bağlıdır. Muhtıra kapsamında elde edilecek bilgiler esasen istihbari nitelikte olacaktır.

Türkiye'de 5549 sayılı Kanunun maddesi MASAK'a mutabakat muhtırası imzalama yetkisi vermektedir. MASAK Başkanı tarafından imzalanmasına karşın söz konusu muhtıraların Bakanlar Kurulu Kararı eki olarak Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesi söz konusudur.

Mutabakat muhtıraları Egmont Grubu tarafından oluşturulmuş model mutabakat muhtıraları esas alınarak hazırlanmaktadır. Ülkenin hukuk sisteminin özelliğine bağlı olarak küçük değişiklikler içermektedir. Aklama ve terörün finansmanı konusunda FIU'lar arasında bilgi değişiminin önemli bir unsuru olan mutabakat muhtıralarının genel yapısının görülmesi amacıyla aşağıda Türkiye'nin Makedonya ile imzalamış olduğu mutabakat muhtırasına yer verilmektedir.

4.9.2. Paylaşım Kapsamındaki Bilgiler

FIU'lar arasındaki bilgi paylaşımı konusunda bir takım ortak hususlar bulunsa da mali istihbarat biriminin polis, adli, idari veya karma yapıda olması paylaşılan bilgilerin farklılık göstermesi sonucunu doğurmaktadır. Talep edilen konuda veya kişilerle ilgili herhangi bir şüpheli işlem bildirimini veya kara para aklama soruşturması olup olmadığı, söz konusu kişilerin suç kaydının bulunup bulunmadığı, talebe konu kişilerin ticari faaliyetleri olup olmadığı gibi soruları içeren taleplere verilen cevaplar, mali istihbarat biriminin hangi bakanlık veya birime bağlı olduğuna farklılık arz edebilmektedir.¹³⁴

---

¹³⁴ Kapanşahin, a.g.e.

Mali istihbarat birimlerinin birçoğu ticaret sicil bilgileri, adres ve kimlik bilgileri ile şüpheli işlem bildirimleri veya kara para aklama incelemelerinin kısa özetine ilişkin bilgileri paylaşmaktadır. Polis veya adli birim içinde bulunan istihbarat birimleri ise yukarıdaki bilgilerin yanında talebe konu kişilerin suç kayıtları ile bu kişiler hakkındaki yasa uygulama birimlerinin yapmış oldukları soruşturmalara ilişkin istihbari nitelikteki bilgileri de paylaşabilmektedirler.¹³⁵

4.9.3. Mutabakat Muhtırası Örneği

Mutabakat Muhtırasının temel mantık ve içeriğinin anlaşılması açısından aşağıda bir örnek sunulmaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ, MALİYE BAKANLIĞI, MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU BAŞKANLIĞI (MASAK) İLE MAKEDONYA CUMHURİYETİ, KARAPARA AKLAMA VE TERÖRİZMİN FİNANSMANINI ÖNLEME BÜROSU ARASINDA KARAPARA AKLAMA VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE İLGİLİ FİNANSAL İSTİHBARAT DEĞİŞİMİNDE İŞBİRLİĞİNE DAİR MUTABAKAT MUHTIRASI

Türkiye Cumhuriyeti, Maliye Bakanlığı, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) ile Makedonya Cumhuriyeti, Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanını Önleme Bürosu – bundan sonra “Yetkili Makamlar” diye anılacaktır – karşılıklı menfaat ve işbirliği anlayışı içinde, mütakabiliyet esasına dayalı olarak ve her bir Yetkili Makamın ulusal mevzuatı çerçevesinde kara para aklama, terörizmin finansmanı ve ilgili suç faaliyeti konusunda bilgi değişimini kolaylaştırmak üzere aşağıdaki şekilde mutabakata varmışlardır.

1- Amaç

(1) Yetkili Makamlar, kara para aklama, terörizmin finansmanı ve ilgili suç faaliyetine karıştırdığından şüphelenen kişilerin analiz, inceleme ve soruşturmasına yardımcı olabilecek bilgiyi, kendiliğinden veya talep üzerine birbirlerine sağlayarak işbirliği yapacaklardır.

(2) Yetkili Makamlar arasındaki işbirliği ve bilgi değişimi Yetkili Makamların ulusal yasal sistemlerine uygun olarak yapılacaktır.

2- Talebin Gerekçelendirilmesi

(1) Her bir talep ulusal mevzuatın izin verdiği ölçüde aşağıdaki hususları içerir:

(a) Talepte bulunan Yetkili Makam tarafından konuyla ilgili olarak bilinen vakıaların kısa bir açıklaması,

(b) Konuyu tanımlayan mevcut tüm bilgiler,

---

¹³⁵ Kapanşahin, a.g.e.

(c) Varsa şüphelenilen suçlara ve suçlamalara ilişkin mevcut tüm bilgiler,

(d) Talebin nedeni ve bilginin kullanım amacı.

3- Bilginin Kullanımı

(1) Her bir Yetkili Makamdan elde edilen bilgi ve belgeler, bilgiyi veren Yetkili Makamdan önceden izin alınmaksızın üçüncü bir tarafa verilmeyecek, idari, soruşturma veya kovuşturma amaçlı olarak kullanılmayacaktır.

(2) Yetkili Makamlar, her bir Yetkili Makamdan elde edilen herhangi bir bilgi veya belgenin, bilgiyi veren Yetkili Makamdan önceden izin alınmaksızın bu Mutabakat Muhtırasında ifade edilen amaçlar dışında kullanılmasına veya açıklanmasına izin veremeyecektir.

(3) Aklama suçunun öncül suçları ile kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile ilgili suçlarda herhangi bir değişiklik olduğunda, durum derhal diğer Yetkili Makama bildirilecektir.

4- Gizlilik

1) Mevcut Mutabakat Muhtırasının uygulanmasından elde edilen bilgiler gizlidir. Bilgi, bilgiyi alan Yetkili Makamın kendi kaynaklarından elde ettiği benzer bilgi için ulusal mevzuatının şart koştuğu gizlilik içerisinde korunur ve resmi gizliliğe tabi olur.

5- Talebin Reddi

(1) Yardımlaşma, ulusal mevzuata, uluslararası anlaşmalara veya ulusal güvenliğe aykırı olacak ise bilgi talebi reddedilebilir. Bilgi talebinde bulunan Yetkili Makama talebin reddine ilişkin sebepler bildirilecektir.

6- Prosedür

(1) Yetkili Makamlar, bu Mutabakat Muhtırasının uygulanması amacı ile her bir ülkenin mevzuatına uyumlu olarak kabul edilebilir iletişim prosedürleri için müşterek düzenleme yapacaklar ve birbirleri ile istişarede bulunacaklardır.

(2) Yetkili Makamlar arasındaki iletişim İngilizce olarak gerçekleştirilecektir.

7- Değişiklikler

(1) Bu Mutabakat Muhtırası karşılıklı rıza ile her zaman değiştirilebilir. Yetkili Makamlar, bu değişikliklere dair onaylarını nota değişimi ile bildirecekler ve değişiklik onayı son bildirim tarihinde yürürlüğe girecektir.

8- Fesih

(1) Bu Mutabakat Muhtırası her zaman feshedilebilir. Fesih, diğer Yetkili Makamdan yazılı bildirim alınmasından itibaren yürürlüğe girecektir.

(2) Bu Mutabakat Muhtırasının 3(1) ve 3(2) ile 4 üncü maddelerinde yer alan yükümlülükler Mutabakat Muhtırası fesih olsa bile Yetkili Makamları bağlamaya devam edecektir.

9- Yürürlük Tarihi

(1) Yetkili Makamlar bu Mutabakat Muhtırasının onaylandığını nota değişimi ile bildirecekler ve Mutabakat Muhtırası son bildirim tarihinde yürürlüğe girecektir.

Bu Mutabakat Muhtırası 26 Mayıs 2009 tarihinde Katar'da iki suret İngilizce orijinal metin olarak imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, Maliye Bakanlığı,

**Makedonya
Cumhuriyeti, Karapara**

Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı

**Aklama ve Terörizmin
Finansmanını**

(MASAK) adına

Önleme Bürosu adına

Başkan

Müdür

BEŞİNCİ BÖLÜM

AKLAMA İLE MÜCADELE VE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

Birleşmiş Milletler uluslararası güvenlik için önemli bir tehdit oluşturan uyuşturucu ticareti ve sınır aşan organize suç örgütleri ile mücadele kapsamında kara para aklama ile mücadeleye ayrı bir önem vermektedir. Bu kapsamda Birleşmiş Milletler inisiyatifinde gerçekleştirilen Viyana ve Palermo Konvansiyonları aklama ile mücadelede önemli adımlardır. Birleşmiş Milletler söz konusu Sözleşmeler dışında da çeşitli şekillerde aklama ile mücadele konusunda rol oynamaktadır. Aşağıda bu hususlar özetlenmektedir.

5.1. Viyana Konvansiyonu

Viyana Konvansiyonu olarak anılan Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi 19 Aralık 1988 tarihinde imzaya açılmış ve Kasım 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin girişinde aşağıdaki hususlara vurgu yapılmıştır:

- Bireylerin sağlık ve refahını ciddi bir biçimde tehdit eden ve toplumun ekonomik, kültürel ve siyasal temellerine zararlı etkileri olan uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı üretimi ve talebi ile kaçakçılığının yaygın boyutlarından ve gösterdiği artıştan derin endişe kaynağıdır.

- Ölçülemeyecek boyutlara ulaşan bir tehlike oluşturan uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığının sürekli bir şekilde toplumdaki çeşitli gruplar içinde gittikçe yaygınlaşmakta olmasından ve özellikle çocukların dünyanın birçok bölgesinde bir uyuşturucu madde tüketici pazarı olarak sömürülmesi ve uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı üretim, dağıtım ve ticaretinde kullanılması endişeye neden olmaktadır.

- Devletlerin yasal ekonomilerinin temellerini çökerten ve egemenlik, güvenlik ve istikrarını tehdit eden kaçakçılık ile diğer benzer örgütlü suçlar arasında bağ bulunmaktadır.

- Kaçakçılığın, ortadan kaldırılması amacıyla, ivedi önlemler alınmasını ve birincil öncelik verilmesini gerektiren uluslararası bir suçtur.

- Kaçakçılığın ülkeler ötesi suç örgütlerinin Devletin yapısına, yasal mali ve ticari faaliyetlere ve topluma her düzeyde nüfuz etmesine,

bozmasına, yoldan çıkarmasına imkân veren büyük mali kâr ve servet sağlamaktadır.

- Sözleşmeye taraf ülkeler kaçakçıları bu suçlarından sağladıkları kazançlardan mahrum ederek, kaçakçılık yapmalarına neden olan temel saiki böylece ortadan kaldırmaya kararlıdırlar.

- Uyuşturucu ve psikotrop maddelerin kötüye kullanılması sorununun temelinde yatan nedenleri ve özellikle bu maddelere olan yasadışı talebi ve kaçakçılığın elde edilen büyük kazançları ortadan kaldırmak amaçlanmaktadır.

- Kaçakçılığın ortadan kaldırılmasının tüm Devletlerin ortak sorumluluğunda bulunduğuna ilişkin ve bu amaçla uluslararası işbirliği çerçevesinde eşgüdümlü bir eylem gereklidir.

- Kaçakçılığı oluşturan uluslararası suç nitelikli eylemlerin önlenmesi amacıyla, cezai konularda uluslararası işbirliğine imkân sağlayan etkin hukuki araçların güçlendirilmesi ve geliştirilmesi önemlidir.

Sözleşmenin girişinde yapılan vurgularda, yasadışı uyuşturucu ve psikotrop maddelerin kaçakçılığının ulaştığı boyutun oluşturduğu tehlikenin büyüklüğü, bununla mücadele için uluslararası işbirliğinin önemi ve mücadelede kaçakçıları elde ettikleri menfaatten (kara paradan) mahrum etmenin önemine özel vurgu yapıldığı görülmektedir.

Sözleşme, uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığının uluslararası boyutu bulunan değişik yönleri daha etkin bir biçimde mücadele etmelerini sağlayabilmek için Taraflar arasındaki işbirliğini artırmayı amaçlamaktadır (Md.2).

Sözleşmede öncül suç veya kara para tanımı yapılmamaktadır. “Suçlar ve Yaptırımlar” başlıklı 3 üncü maddede taraf ülkelere Sözleşmede sayılan fiillerin suç olarak ihdas edilmesi yükümlülüğü getirilmektedir. Anılan maddenin birinci fıkrasının (a) alt bendinde aklama açısından “öncül suç” olarak nitelendirebileceğimiz uyuşturucu ve psikotrop maddelerinin üretim, satış, ithal ihraç gibi pek çok yönünü içerecek suçlar sayılmaktadır. Maddenin birinci fıkrasının (b) alt bendi ile (c) alt bendinin (i) başlıklı paragrafında bugün literatürde aklama suçu olarak isimlendirebileceğimiz suça kaynaklık eden fiiller sıralanmaktadır. Bu fiiller aşağıdaki gibidir:

- Bir malvarlığının sözleşmede sayılan suçlardan birinden veya bu suçlara iştirakten kaynaklandığını bilerek, malvarlığının yasadışı kaynağının gizlenmesi, olduğundan farklı gösterilmesi veya suçun işlenmesine karışmış kişinin eylemlerinin yasal sonuçlarından kaçmasına yardımcı olmak amacıyla malvarlığının başka bir malvarlığına dönüştürülmesi veya devredilmesi,
- Sözleşmede sayılan suçlardan birinden veya bunlardan birine iştirakten kaynaklandığını bilerek, malvarlığının gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin, hareketinin, gerçek sahibinin gizlenmesi ya da olduğundan farklı gösterilmesi,
- Anayasa ilkeleri ve ülkelerin hukuk sisteminin temel kavramları saklı kalarak, Sözleşmede sayılan suçlardan ya da bu suçlara iştirakten kaynaklandığını bilerek, bu malvarlığının edinilmesi, sahip olunması ya da kullanılması.

Sözleşmede ayrıca sayılan suçlarla etkin mücadele ve uluslararası işbirliğine ilişkin, müsadere, suçluların iadesi, adli yardımlaşma, kontrollü teslimata ilişkin hükümler yer almaktadır.

Türkiye Sözleşmenin imzaya açılışından bir gün sonra 20/12/1988'de Sözleşmeyi imzalamıştır. Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunmasına ilişkin 22/11/1995 tarih ve 4136 sayılı Kanun 25/11/1995 tarih 22474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Sözleşme 16/01/1996 tarih 96/7801 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.

5.2. Palermo Konvansiyonu

Palermo Konvansiyonu olarak anılan, Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi organize suçlarla mücadele öngören ilk uluslararası düzenlemedir. 15 Kasım 2000'de BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş, 12-15 Aralık 2000 tarihinde de Palermo'da¹³⁶ imzaya açılmıştır.

Sözleşmenin amacı, sınırışan örgütlü suçların önlenmesi ve daha etkili bir şekilde mücadele edilmesi için işbirliğini geliştirmektir. (md. 1). Sözleşmede, suç geliri, öncül suç, kontrollü teslimat, malvarlığı kavramları sözleşme açısından aşağıdaki gibi tanımlanmıştır (md.2):

---

¹³⁶ Palermo Mafya yapılanmalarının yoğunluğu ile ünlü bir İtalyan şehridir. Toplantının Palermo'da yapılması bu açıdan ayrı bir mesaj içermektedir.

"Suç geliri" suç teşkil eden yasadışı bir eylemden kaynaklanan veya doğrudan veya dolaylı olarak elde edilen herhangi bir malvarlığını ifade eder.

"Malvarlığı" gerek maddi gerek gayri maddi, taşınır veya taşınmaz, somut veya soyut her türlü varlık ve bu tür varlıklara ilişkin tasarruf hakkını veya aynı hakkı tevsik eden yasal belgeler veya araçlardır.

"Öncül suç", işlenmesi sonucunda elde edilen gelir, bu Sözleşmenin 6'ncı maddesinde tanımlanan suçun konusu olabilecek herhangi bir yasadışı eylem anlamına gelir.

"Kontrollü teslimat", bir suçun soruşturulması ve suçun icrasında yer alan kişilerin kimliklerinin tespiti amacıyla, yetkili makamların bilgisi ve gözetimi altında, yasadışı veya şüpheli sevkiyatın bir veya daha fazla devletin sınırlarından dışarı çıkmasına, içinden geçmesine veya içeri girmesine müsaade edilmesi yöntemidir.

Sözleşmede sınır aşan örgütlü suçlarla mücadelenin etkinliğini artırmak için aşağıdaki hususların öne çıkarıldığını görmek mümkündür:

- 1- Tüm ülkelerde bazı fiillerin suç haline getirilmesi istenilmektedir. Bu fiiller aşağıdaki gibidir:
  - a- Örgütlü bir suç grubuna katılmanın suç haline getirilmesi (md. 5),
  - b- Suç gelirlerinin aklanmasının suç haline getirilmesi (m. 6),
  - c- Yolsuzluğun suç haline getirilmesi
  - d- Adaletin engellenmesinin suç haline getirilmesi (md. 23).
- 2- Etkin uluslararası yardımlaşma ve işbirliği
  - a- Müsadere amacıyla uluslararası işbirliği (md. 13),
  - b- Suçluların iadesi (md. 16),
  - c- Hükümlülerin nakli (md. 17)
  - d- Adli yardımlaşma (md. 18)
  - e- Ortak soruşturmalar (md. 19)

3- Örgütlü suçla mücadeleyle ilişkin araçlar:

- a- Kara para aklamayla mücadele önlemleri (md. 7),
- b- Yolsuzluğa karşı önlemler (md. 9),
- c- Tüzel kişilerin sorumluluğu (md. 10),
- d- Özel soruşturma yöntemleri (md 20),
- e- Tanıkların korunması (md. 24),
- f- Mağdurlara yardım ve koruma sağlama (md. 25),
- g- Örgütlü suçun mahiyetine ilişkin bilgilerin toplanması, değişimi ve analizi (md 28),
- h- Önleme (md. 31)

Sözleşmede kara para aklama ile mücadele önlemleri 7. maddede düzenlenmiştir. Buna göre, her Taraf Devlet:

(a) Kara para aklamanın her biçimini önlemek ve tespit etmek için, kendi yetkisi dahilinde, bankalar ve bankalar dışındaki mali kuruluşlar ve gerektiğinde, özellikle kara para aklamaya müsait diğer kurumlar için kapsamlı bir iç düzenleyici ve denetleyici sistem oluşturacaktır; bu sistem kimlik tespiti, kayıt tutulması ve şüpheli işlemlerin bildirilmesi ihtiyaçlarına cevap verecektir.

(b) Bu Sözleşmenin 18. ve 27. madde hükümleri saklı kalmak koşuluyla, (iç hukuk uyarınca uygun olduğu takdirde adli merciler de dahil) kara para aklamayla mücadeleye hasredilmiş, idari, düzenleyici, kanun uygulayıcı makamların yanı sıra diğer makamların, kendi iç hukuklarınca öngörülen koşullar çerçevesinde, ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliği yapmak ve bilgi değişiminde bulunmak imkân ve yetkisine sahip olmalarını sağlayacak ve bu amaçla, muhtemel kara para aklamaya ilişkin bilginin toplanması, analizi ve iletilmesi için ulusal bir merkez olarak hizmet verecek bir mali istihbarat biriminin kurulması ihtiyacını değerlendirecektir.

1. Taraf Devletler, meşru sermayenin dolaşımını herhangi bir şekilde engellemeksizin, bilginin yerinde kullanımını temin etmek kaydıyla, nakdin ve parasal değeri haiz her türlü evrakın sınırlan içindeki dolaşımının denetlenmesi ve izlenmesi için makul önlemlerin uygulanmasını göz önüne alacaklardır. Bu tür önlemler

kişi ve kuruluşların önemli miktarda nakdin ve parasal değeri haiz her türlü evrakın sınırötesi nakline ilişkin bildirimde bulunmaları zorunluluğunu içerebilir.

2. Taraf Devletler bu maddeye dayanarak, düzenleyici ve denetleyici bir iç sistem kurarken, bu Sözleşmenin diğer maddelerinin hükümleri saklı kalmak koşuluyla, bölgesel, bölgelerarası ve çok taraflı teşkilatların kara para aklamaya karşı ilgili girişimlerini kılavuz olarak kullanmaya davet olunurlar.
3. Taraf Devletler, kara para aklamayla mücadele etmek için, adli, kanun uygulayıcı ve mali yönden düzenleyici merciler arasındaki küresel, bölgesel, altbölgesel ve ikili işbirliğini geliştirmek ve ilerletmek için çaba göstereceklerdir.

Sözleşmede yer alan önemli bir diğer düzenleme ise, organize suç örgütlerine katılma, suç gelirlerinin aklanması, yolsuzluk ve adaletin engellenmesi suçları açısından tüzel kişilerin sorumlu tutulmaları için ülkelerin kendi hukuk ilkelerine uygun önlemleri almasını hüküm altına almasıdır. Tüzel kişilerin sorumluluğu, cezai, medeni veya idari olabilecektir. Tüzel kişilerin sorumluluğu gerçek kişilerin cezai sorumluluğu ortadan kaldırmayacaktır. Sorumlu tutulan tüzel kişiler için öngörülen cezaların parasal müeyyideler de dahil, etkin, orantılı ve caydırıcı olması istenmektedir.

Palermo Konvansiyonu Türkiye tarafından 13/12/2000 tarihinde imzalanmış, 30/01/2003 tarih ve 4800 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuştur. 04/02/2003 tarih ve 2003/5329 sayılı BKK ile onaylanmıştır.

5.3. BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi, bu konuda çalışma yapmak üzere özel oluşturulan Komitenin uzun çalışmaları sonucu ortaya çıkmıştır. BM Genel Kurulunda onaylanan 04/12/2000 tarih ve 55/61 sayılı Karar ile oluşturulan bu özel Komite belirli aralıklarla çalışarak BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi (United Nations Convention Against Corruption) taslağını oluşturmuştur. Sözleşme 10 Aralık 2003 tarihinde imzaya açılmıştır. Türkiye Sözleşmeyi aynı tarihte imzalamış ve 18 Mayıs 2006 tarihli ve 5506 sayılı Kanunla da onaylanmıştır. Sözleşme ile yolsuzlukla etkili mücadele için etkin bir uluslararası işbirliği ortamı oluşturulması amaçlanmaktadır.

Sözleşmede:

- Rüşvet (ulusal kamu görevlileri, uluslararası kamu görevlileri ve uluslararası örgüt görevlileri için)
- Zimmet,
- Haksız mal edinme,
- Nüfuz ticareti,
- Görevin kötüye kullanılması,
- Haksız Zenginleşme,
- Özel sektörde rüşvet ve zimmet,

Suçları temel yolsuzluk suçları olarak sıralanmıştır.

Sözleşmenin girişinde kara para aklamanın örgütlü suçlar, ekonomik suçlar ve yolsuzlukla yakın ilişkisine vurgu yapılmıştır. Sözleşmenin “Terimler” başlıklı 2. Maddesinde *suç geliri, öncül suç, kontrollü teslimat* tanımlarına da yer verilmiştir. Sözleşmenin 14 üncü maddesi “*Kara para aklama ile mücadele önlemleri*” başlığını taşımaktadır. Madde uyarınca her Taraf Devlet;

a) Kara para aklamanın her biçimini önlemek ve tespit etmek için, kendi yetkisi dâhilinde, para ve kıymetlerin transferi için resmî veya gayri resmi hizmet veren gerçek veya tüzel kişiler dâhil olmak üzere, bankalar ve bankalar dışındaki malî kuruluşlar ve uygun olan hallerde, özellikle kara para aklamaya müsait diğer kurumlar için kapsamlı bir düzenleyici ve denetleyici iç sistem oluşturacaktır. Bu sistem müşterinin ve uygun hallerde, yararlanıcı hesap sahibinin kimliğinin tespitini, kayıt tutulmasını ve şüpheli işlemlerin bildirilmesini zorunlu kılacaktır.

b) Sözleşmenin 46 ncı maddesindeki hükümler saklı kalmak kaydıyla, (iç hukukunca uygun olan hallerde, adlî makamlar da dâhil) kara para aklamaya mücadelede hasredilmiş idarî makamlar, düzenleyici makamlar, kolluk makamları ve diğer makamların, iç hukukunda öngörülen koşullar dâhilinde, ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliği yapma ve bilgi değişiminde bulunma olanağına sahip olmalarını sağlayacak ve bu amaçla, muhtemel kara para aklamaya ilişkin bilginin toplanması, analizi ve dağıtılması için ulusal bir merkez olarak hizmet verecek bir malî istihbarat biriminin kurulmasını değerlendirecektir.

Maddenin ikinci fıkrası uyarınca Taraf Devletler, bilginin yerinde kullanımını temin etmek kaydıyla ve yasal sermayenin dolaşımını herhangi bir biçimde engellemeksizin, paranın ve kıymetli evrakın sınırları içindeki dolaşımının denetlenmesi ve izlenmesi için makul önlemlerin uygulanmasını değerlendireceklerdir. Bu tür önlemler, kişi ve kuruluşların önemli miktarda para ve kıymetli evrakın sınır ötesi nakline ilişkin bildirimde bulunma zorunluluğunu içerebilir.

Maddenin üçüncü fıkrası uyarınca Taraf Devletler, para havale edenler de dâhil olmak üzere, malî kuruluşların aşağıdaki hususları yerine getirmelerini sağlayacak uygun ve makul önlemleri uygulamayı değerlendireceklerdir:

- a) Fonların elektronik transferine ve ilgili mesajlara ilişkin formlara transfer edenle ilgili doğru ve anlamlı bilgi konulması,
- b) Bu bilginin, ödemelerin her aşamasında yer almasının sağlanması,
- c) Kaynak hakkında tam bilgi içermeyen fonların transferlerinin sıkı bir incelemeye tâbi tutulması.

Maddenin son fıkrasında ise Taraf Devletlerden, kara para aklamayla mücadele etmek için, adlî makamlar, kolluk makamları ve malî yönden düzenleyici makamlar arasındaki küresel, bölgesel, alt-bölgesel ve ikili işbirliğini geliştirmek ve teşvik etmek için çaba göstermeleri istenilmektedir.

Sözleşme yolsuzlukla mücadele açısından kara para aklama ile mücadeleye yaptığı vurgu ve aklama ile mücadele kapsamında Taraf Devletlerin almasını istediği önlemler açısından önem taşıyan bir uluslararası metindir.

5.4. BM Uluslararası Kara Para Aklama Bilgi Ağı

Birleşmiş Milletler aynı zamanda Uluslararası Kara Para Aklama Bilgi Ağı (International Money Laundering Information Network- IMoLIN) şeklinde internet tabanlı bir ağ ile hükümetleri, organizasyonları ve kişileri aklama ve terörün finansmanı konusunda desteklemeyi amaçlamaktadır.¹³⁷

IMoLIN dünyanın aklama ile mücadelede konusundaki lider organizasyonlarının işbirliği ile hazırlanmıştır. Mevcut yapıda ülkelerin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele ile ilgili mevzuatlarına ilişkin bir

---

¹³⁷ Imolin, <http://www.imolin.org/>, Erişim Tarihi 27/06/2009.

veri tabanı şeklindedir. Aynı zamanda elektronik kütüphane ve aklama ve terörün finansmanı ile ilgili takvimlendirilmiş faaliyetleri konusunda da bilgi vermektedir. IMoLIN'in bazı özellikleri kamuya açık değil ancak ülke ve uluslararası organizasyonların kullanımına sahiptir.

5.5. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (*United Nations Office of Drugs and Crime –UNODC*) yasadışı uyuşturucu ticareti ve uluslararası suçlarla mücadele konusunda dünyada lider konumdadır. 1997 yılında Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı ve Uluslararası Suç Önleme Merkezinin birleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Dünyanın pek çok bölgesindeki ofisleri ile geniş bir ağa sahiptir. Bütçesi ağırlıklı olarak hükümetlerce yapılan gönüllü bağışlarla oluşmaktadır.¹³⁸

UNODC'in temel görevi üye ülkeleri uyuşturucu, uluslararası suç ve terörizm konusundaki mücadelede desteklemektir. Milenyum Deklarasyonunda üye ülkelerin özellikle uluslararası suçların her türü ve boyutu ile mücadele için yoğun çaba harcamak olduğu belirtilmiştir.

UNODC Programı esas olarak aşağıdaki üç sütun üzerinde şekillenmektedir:

- Üye ülkelerin uyuşturucu, uluslararası suç ve terörizmle mücadele kapasitesini geliştirmeye yönelik teknik bazlı işbirliği yapmak,
- Söz konusu suçlar konusunda bilinci ve suçların anlaşılmasını sağlamaya yönelik araştırma ve analitik çalışmalar yapmak suretiyle politika ve operasyon kararlarına zemin oluşturmak,
- İlgili uluslararası sözleşmelerin ülkelere onaylanması, iç hukukta gerekli düzenlemelerin yapılması konusunda normatif destek çalışmaları yürütmek.

Gerek uluslararası nitelik arz eden uyuşturucu ve insan ticareti ve benzeri organize sınır aşan suçlar ve bunlardan elde edilen kara paranın aklanması UNODC Programının önemli bileşenlerinden birisidir.

UNODC'un kara para aklama ile ilgili rolü Aklama ile Mücadele Küresel Programının (*Global Programme against Money-Laundering*) 1997

---

¹³⁸ UNODC, (2009), <http://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html> Erişim Tarihi 27/06/2009

yılında kurulması ile birlikte daha da artmıştır. Söz konusu programın yürütülmesinde UNODC'un Kanun Uygulama, Organize Suç ve Kara Para Aklama ile Mücadele, Suç Gelirleri ve Terörün Finansmanı birimleri sorumludur. Program Viyana Konvansiyonu'nun UNODC'a verdiği yetkiye istinaden oluşturulmuştur. Birimlerin yetkileri BM Genel Kurulunda kabul edilen Politik Bildiri ile 1998 yılında daha da artırılmış, böylece birimin yetki alanı sadece uyuşturucu ile ilgili suçlardan tüm ciddi suçları kapsar hale getirilmiştir.

Küresel Programın genel amacı Üye Devletleri kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kabiliyet ve kapasitelerini artırmaktır. Ülkeler aklayıcı ve terörü finanse edenlerin tespiti, yasa dışı fonlara el konulması, müsaderesi konusunda teknik yardımlarla desteklenmektedirler.

ALTINCI BÖLÜM

DİĞER ULUSLARARASI AKTÖRLER

6.1. Avrupa Konseyi (AK)

Avrupa Konseyi (Council of Europe) 47 üyesi ile tüm Avrupa Kıtasını kapsayan bir uluslararası kuruluştur. 5 Mayıs 1949 tarihinde 10 ülke tarafından kurulmuştur. Kuruluşun merkezi Fransa'nın Strasburg kentidir. Avrupa Konseyi Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonunu ve bireylerin korunmasını esas alan diğer referans dokümanlara dayanarak demokrasinin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

6.1.1. Avrupa Konseyi'nin R(80)10 sayılı Tavsiye Kararı

Aklama ile mücadele ile ilgili ilk uluslararası belge Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 27/6/1980 tarihli toplantısında kabul edilen R(80)10 sayılı Yasadışı Kaynaklı Fonların Saklanması ve Transferine İlişkin Önlemler Tavsiye Kararıdır. Kararın alınmasının altında yatan temel nedenler; Avrupa'da suç fiillerinin artması, suçlardan elde edilen fonların bir ülkeden diğerine transfer edilmesi, bu fonların aklanması suretiyle ekonomik sisteme sokulmasının önemli bir sorun haline gelmesi ve böylece daha sonraki suç fiillerinin işlenmesi konusunda suçluların cesaretlenmesidir.

Kararda, kara paranın bankalar aracılığıyla aklanmasının önlenmesi için bankacılık sistemine ilişkin olarak önlemler öngörülmüştür. Üye devletlerin bankacılık sistemlerinde gerekli değişiklikleri yapmaları tavsiye edilmiştir. Kararda aklama ile mücadelede önleyici tedbirler kapsamında, bankaların müşterilerinin kimliklerini resmi bir belgeye dayanarak tespit etmeleri, kiralık kasa kiralama hizmetini sadece tanıdıkları veya güvendikleri müşterilerine sunmaları, suç konusu oluşturması nedeniyle seri numaraları kayıtlı paralara rezerv koymaları ve çalışanlarına özellikle müşteri kimlik bilgilerinin kontrolü ve suçlu davranışları konusunda gerekli eğitimi vermeleri gibi önlemlere yer verilmiştir. Tavsiye kararında aklama ile mücadele için, uluslararası koordinasyon ve işbirliğinin artırılmasına vurgu yapılmıştır.

Söz konusu tavsiye kararı sadece bankalar üzerinde yoğunlaşmış ve bugün için sınırlı sayılabilecek bazı tedbirlere vurguda bulunmuş olmasına rağmen konu hakkında ilk uluslararası belge olması nedeniyle önemli bir adım olmuştur.

6.1.2. Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme (AK Sözleşmesi 141)

Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme (Strasburg Konvansiyonu) Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanarak 8 Kasım 1990 tarihinde imzaya açılmış ve 01/09/1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin başlangıç kısmında, giderek artan ölçüde uluslararası bir sorun haline gelen ağır suçlar karşı mücadelenin uluslararası düzeyde modern ve etkin yöntemleri gerektirdiğine vurgu yapıldıktan sonra, bu yöntemlerden birisinin suçluların suçtan elde edilen gelirlerden mahrum edilmeleri olduğu belirtilmiştir.

Strasburg Konvansiyonu aklama ile mücadele konusunda Viyana Konvansiyonundan daha ileri bir aşamayı ifade etmektedir. Her şeyden önce sözleşmede öncül suç tanımı yapılmıştır. Sözleşmenin birinci maddesinde öncül suç, işlenmesi sonucunda aklama suçuna konu olabilecek gelir getiren, başka bir deyişle suç geliri elde edilmesine imkan tanıyan suçlar olarak tanımlanmıştır. Bu açıdan sadece uyuşturucu ve psikoaktif maddelerle ilgili suçları öncül suç olarak sıralayan Viyana Konvansiyonundan öncül suçlar açısından daha geniş kapsamlıdır. Sözleşmenin 6 ncı maddesi “suç gelirlerinin aklanmasının suç haline getirilmesi” başlığını taşımaktadır. Böylece Sözleşmede açıkça aklama suçu yer almıştır. Maddede aklama suçu aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

- Suçtan kaynaklanan gelir olduğunu bilerek, bunun yasadışı kaynağının gizlenmesi veya değiştirilmesi ya da öncül suçun işlenmesine karışan herhangi bir kişinin eyleminin hukuki sonuçlarından kaçmasına yardım etmek amacıyla bir malın dönüştürülmesi veya yerinin değiştirilmesi,

- Herhangi bir malın, bunun suçtan kaynaklanan bir gelir olduğunu bilerek, gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin, kullanımının, durumunun, hareketinin, bu malla ilgili hakların ya da mülkiyetin gizlenmesi veya olduğundan farklı gösterilmesi,

- Hukuk sisteminin temel kavramlarına tabi olarak, suç geliri olduğunu bilerek bir malın edinilmesi, zilyetliği veya kullanılması.

Sözleşme ulusal düzeyde alınacak önlemler kapsamında, suç gelirlerinin müsaderesinin sağlanması, özel araştırma yetki ve tekniklerinin kullanılması ve aklamanın suç haline getirilmesini istemektedir. Sözleşmeye

göre ülkeler, zorallma tabi bir malın tespitini ve takibini yapabilmek ve bu tür malın elden çıkarılmasına veya nakline yol açan herhangi bir muameleyi önleyebilmek için gerekli yasal ve diğler önlemleri alacaklardır.

Sözleşme, aklama ile mücadelenin özel niteliğini dikkate alarak özel araştırma yetki ve tekniklerinin kullanılmasına imkân verecek yasal düzenlemelerin yapılmasını istemektedir (md.4). Bu kapsamda, gelirin tespiti ve takibini ve bununla ilgili delillerin toplanmasını kolaylaştıran özel soruşturma yöntemlerini kullanmak için yasal ve diğler önlemlerin alınması istenilmektedir. Banka havalelerinin izlenmesi, haberleşmenin takibi ve haberleşmeye el konulması, bilgisayar sistemlerine girilmesi, özel belgelerin gösterilmesi hususları uygulamaya konulabilecek tedbirler arasında sayılmaktadır. Sözleşme, banka hesaplarının gizliliği gerekçesiyle madde hükümlerine riayet etmekten kaçınılamayacağını belirterek, aklama suçu ile mücadele konusunda önemli bir kararlılığı ortaya koymaktadır.

Uluslararası işbirliği sözleşmede önemli bir yer tutmaktadır. 44 maddelik sözleşmenin 29 maddesi uluslararası işbirliğine ayrılmıştır. Suçtan kaynaklanan gelirlerin ve araçların müsaderesini amaçlayan soruşturma ve kovuşturmalarda ülkelerin mümkün olan en geniş ölçüde işbirliği yapacakları belirtilmektedir (md. 7). Araştırma yardımı, el koyma veya dondurma, müsadere, işbirliğinin hangi hallerde reddedilebileceği, tebligat ve üçünü tarafın haklarının korunması, usule ilişkin hususlar ayrıntılı olarak sözleşmede yer almıştır. Buna göre; müsadere amacıyla ceza kovuşturması veya adli kovuşturma başlatan diğler bir taraf devletin talep etmesi halinde, her bir taraf, daha sonraki bir aşamada müsadere talebine konu olabilecek veya böyle bir talebi karşılayabilecek şekilde ilgili malın ticaretinin, nakledilmesinin veya elden çıkarılmasının önlenmesi için malvarlığının dondurulması veya zapt edilmesi gibi gerekli geçici tedbirleri iç hukukunun izin verdiği ölçülerde yerine getirecektir.

Strasburg Konvansiyonu, Türkiye tarafından 27 Eylül 2001 tarihinde imzalamış ve 16/6/2004 tarihli 5191 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 30/07/2004 tarih ve 2004/7712 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmıştır. BKK, 01/09/2004 tarih ve 25570 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

6.1.3. Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, El Konulması ve Müsaderesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (AK Sözleşmesi 198)

Strasburg Konvansiyonunun zaman içinde ortaya çıkan gelişmeler dikkate alınarak güncellenmesi ve terörün finansmanı suçunu da kapsayacak şekilde genişletilmesi ile hazırlanmıştır. Sözleşme, 16/05/2005 tarihinde Varşova'da imzalanmış ve yeterli sayıda Devlet tarafından imzalanarak 2006 yılında yürürlüğe girmiştir.

Sözleşmenin girişinde gittikçe artan oranda uluslararası bir problem haline gelen ciddi suçlarla mücadelenin uluslararası düzeyde modern ve etkili metotları gerekli kıldığı belirtilmiş ve bu metotlardan birinin suçluların suç fiilleri ile elde ettiği gelirlerden mahrum bırakılması olduğuna inanıldığı belirtilmiştir. Suçluları suç gelirlerinden mahrum bırakmak için ise uluslararası işbirliğini içeren iyi işleyen bir sistemin kurulması gerektiği vurgulanmıştır.

Sözleşme yedi bölümden oluşmaktadır:

- I- Tanımlar (md. 1) : Sözleşmede geçen kazanç, mal, müsadere, öncül suç, mali istihbarat birimi, el koyma veya dondurma, terörizmin finansmanı gibi kavramlarına yer verilmiştir. Öncül suç tanımının kapsamına giren suçlar sözleşmeye ek olarak konulmuştur. Terörizmin finansmanı tanımı yapılmak yerine, BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Sözleşmenin ikinci maddesindeki tanıma atıf yapılmıştır. Mali istihbarat birimi tanımı ise Egmont Grup ve FATF tarafından yapılan tanımlara paraleldir.
- II- Terörizmin finansmanı (md. 2) : Bu bölümde ülkelerden BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine dair Sözleşme hükümlerinin içi hukuku uyarlanması istenmektedir.
- III- Ulusal düzeyde alınması gereken önlemler (md. 3-14) : Aklama ve terörizmin finansmanı kapsamında ulusal düzeyde alınması gereken tedbirler iki kısımda ele alınmaktadır. Bunlar: genel tedbirler ile mali istihbarat birimi ve önlemeye yönelik tedbirler şeklindedir. Genel tedbirler babında, soruşturma, el koyma veya dondurma, müsadere, el konulan veya dondurulan malvarlığının yönetimi, soruşturma teknik ve yetkileri, aklama fiillerinin neler

olduğu, tüzel kişiliklerin kullanılmasının engellenmesine yönelik önlemlere yer verilmiştir. Bölümde aynı zamanda Sözleşmeye taraf her devletin mali istihbarat birimi oluşturmayı sağlayacak gerekli yasal ve diğer önlemleri alması istenilmektedir. Aklamanın önlenmesine yönelik tedbirler başlığı altında ise, müşterinin tanınmasına ilişkin önlemler, şüpheli işlem bildirim, nakit veya nakde yakın formdaki araçların fiziki olarak ülkeye giriş ve çıkışın tespit ve kontrolüne yönelik gerekli önlemleri almaları istenilmektedir. Ulusal düzeyde alınacak önlemler kapsamında, ulusal nitelikli şüpheli işlemlerin ertelenmesine ilişkin düzenlemeye yer verilmektedir.

IV- Uluslararası İşbirliği (md. 15-45) : Sözleşmenin en geniş bölümünü oluşturmaktadır. Uluslararası işbirliğinin genel prensiplerine yer verildikten sonra, soruşturmalarda yardımlaşma, banka hesaplarına ve işlemlerine ilişkin bilgi talepleri, bankacılık işlemlerinin izlenmesine ilişkin diğer ülkelerden gelecek talepler, ülkelerin kendiliğinden sunabileceği bilgiler, müsadere, müsadere edilmiş mal varlığına ilişkin işlemler, işbirliğini reddetme veya erteleme, ihbar ve üçüncü tarafın korunması, iletişim, iletişimde kullanılacak dil, taleplerin içeriği ve talepleri karşılayacak merkezi otoritenin hangi birim olacağı gibi hususlar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmektedir.

V- Mali istihbarat birimleri arasında işbirliği (md. 46-47) : Mali istihbarat birimleri arasındaki işbirliğinin genel ilkeleri sunulmaktadır. Buna göre mali istihbarat birimleri karşı tarafın isteği üzerine veya kendiliğinden bu Sözleşme hükümleri kapsamında veya karşılıklı olarak imzaladıkları mutabakat muhtıraları uyarınca bilgi değişiminde bulunabilirler. Bilgi değişiminde FIU'nun adli, idari veya polis tipi olması engel teşkil etmemelidir. 46 ncı maddede, bilgi değişiminin şekil ve diğer unsurlarına ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. 47 inci maddede ise uluslararası işbirliği kapsamında şüpheli işlemlerin askıya alınmasına ilişkin düzenleme yer almıştır.

VI- İzleme mekanizması ve uyuşmazlıkların çözümü (md. 48) : FATF ve Moneyval aracılığı ile sözleşme hükümlerinin uygulanmasının izlenmesi ve sözleşme hükümlerinin

uygulanmasında ortaya çıkan uyuşmazlıkların ne şekilde çözümleneceğine ilişkin düzenlemeler yer verilmiştir.

VII-Son hükümler (md. 49-56) : Sözleşmenin yürürlüğe girmesi, sözleşmeye taraf olma, sözleşmede değişiklik yapma gibi hususlara yer verilmiştir.

6.2. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatının (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD) kara para aklama ile ilgisi uluslararası ticari işlemlerde rekabeti engelleyen rüşvetle mücadele kapsamında gündeme gelmiştir. Bu nedenle, OECD inisiyatifi ile ortaya çıkan Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi üzerinde de kısaca durularak Sözleşmenin kara para aklama ile mücadele konusundaki düzenlemeleri genel hatları ile incelenecektir.

6.2.1. Sözleşmeye İhtiyaç Duyulma Nedeni

Küreselleşme ile birlikte uluslararası ticari işlemlerdeki rüşvet ekonomik rekabet açısından önemli sorun haline gelmiştir. Pek çok gelişmiş ülkenin uluslararası şirketi uluslararası ihaleleri kazanabilmek amacıyla çoğu kez rüşveti bir araç olarak kullanmaya başlamıştır. Bu durum bir yandan uluslararası ticarete rekabet şartlarını olumsuz etkilerken, diğer yandan özellikle gelişmekte olan ülke ekonomilerine önemli yükler yüklemeye başlamıştır. Örneğin; Doğu Avrupa’da ulusal ya da bölgesel ticari işlemlerin %40-60’ında rüşvet ödendiği ve ödenen rüşvetin firmalara yıllık gelirlerinin %2-8’i oranında ilave maliyet yarattığı iddiaları gündeme gelmiştir.

OECD 1989 yılında uluslararası ticari işlemlerde şirketlerin eşit şartlarda faaliyette bulunabilmelerini sağlamak amacıyla çalışmalar başlatmıştır. Ekonomik kalkınmayı zaafa uğratan uluslararası ticari işlemlerde rüşvetin büyük boyutlara ulaşması ve bu olguyla mücadelede ülkeler tarafından alınan tek taraflı önlemlerin yetersiz kalması söz konusu çalışmaları gerekli kılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda 27 Mayıs 1994 tarihli “Uluslararası Ticari İşlemlerde Rüşvetin Önlenmesi Konusundaki OECD Tavsiyeleri” kabul edilmiştir. Söz konusu tavsiyeler ile, taraf devletlerce uluslararası ticari işlemlerde yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesinin önlenmesi ve bu suçla mücadele edilmesine yönelik etkili önlemler alınması istenilmiştir. Söz konusu belge, 1997 yılında gözden geçirilerek genişletilmiş

ve aynı yıl “Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi” kabul edilmiştir. Şubat 1999’da yürürlüğe giren Sözleşmeye Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 30 OECD üyesi ülke ve yedi OECD üyesi olmayan ülke taraftır.¹³⁹ Sözleşmeyi imzalayan bütün ülkeler yabancı kamu görevlilerine verilen rüşvetin önlenmesi, tespit edilmesi, soruşturulması ve kovuşturulması ile ilgili olarak Sözleşme ile getirilen hükümleri uygulamayı taahhüt etmektedirler.¹⁴⁰

6.2.2. Sözleşmenin Kapsamı

OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi, taraf devletlerin yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi fiillerinin önlenmesi, tespiti, yargılanması ve cezalandırılmasına yönelik kapsamlı yasal düzenleme yapmalarını öngörmektedir. Ayrıca sözleşmede gerçek kişilerin cezalandırılması yanında tüzel kişiler için de müeyyideler öngörülmesi ve rüşvetten elde edilen gelirlerin müsaderesi istenilmektedir. Sözleşme ile taraf devletlere, yabancı kamu görevlilerine rüşvetle mücadele aracı olarak muhasebe sistemlerinde düzenleme yapma, bu suçu aklama suçunun öncül suçu haline getirme yükümlülüğü getirilmektedir. Aynı zamanda bu suçun uluslararası niteliği dikkate alınarak, tarafların etkin işbirliği içinde çalışmalarına yönelik olarak bilgi değişimi, adli yardımlaşma ve suçluların iadesi mekanizmalarından yararlanmaları istenilmektedir. Sözleşmenin önemli unsurlarından bir diğeri ise, sözleşmenin uygulanmasını garanti altına almak üzere bir izleme mekanizması öngörmesidir.¹⁴¹

6.2.3. Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet Verme Suçu

OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi, sadece uluslararası ticari işlemlerde yabancı kamu görevlisine rüşvet teklif ya da vaat edilmesi ya da verilmesi yani aktif rüşvet ile ilgili hükümler içermektedir. Bir başka

---

¹³⁹ Bu ülkeler Avustralya, Avusturya, Belçika, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Japonya, Kore, Luksemburg, Meksika, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri ile OECD’ye üye olmayan Arjantin, Brezilya, Bulgaristan, Şili, Estonya, Slovenya ve Güney Afrika’dır. Bakınız: <http://www.oecd.org/document/12>

¹⁴⁰ Hasan Aykın ve Şerife Avcı, “Kara Para Aklama Suçu Açısından OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi ve Türkiye”, *Vergi Sorunları*, Aralık 2008, sayı 243, s. 65-66.

¹⁴¹ Aykın ve Avcı, a.g.m., s. 66.

anlatımla Sözleşme ile rüşveti talep eden ya da alan (pasif rüşvet) yabancı kamu görevlileri değil rüşveti verenlerin cezalandırılmaları yönü ile ilgilidir. Örneğin; A ülkesindeki bir şirket yetkilisinin, ihaleye katıldığı B ülkesindeki bir kamu görevlisine, şirketinin ihaleyi kazanabilmesine yardımcı olmasını sağlamak için, rüşvet teklif veya vaat etmesi ya da vermesi Sözleşme kapsamında yabancı kamu görevlisine rüşvet suçunu oluşturmaktadır.¹⁴²

Sözleşmede *yabancı kamu görevlisi*; yabancı bir ülkede seçilmiş ya da atanmış olarak yasama, idari ya da adli bir görevi yürüten, kamu kurumu ya da kamu işletmeleri de dahil olmak üzere yabancı bir ülke için kamusal bir hizmeti yerine getiren kişi ve kamusal nitelikteki bir uluslararası örgütün görevlisi veya temsilcisi olarak tanımlanmıştır. Buna göre yabancı bir ülkede kamu görevi yürüten görevlilerin yanı sıra uluslararası örgüt görevlileri ve temsilcileri de yabancı kamu görevlisi kapsamında değerlendirilecektir. OECD Sözleşmesine göre, taraf ülkeler ulusal mevzuatlarında yabancı kamu görevlisi tanımı açısından Sözleşmede yapılan bu tanıma uyum sağlamakla yükümlüdürler.

OECD Sözleşmesinde, uluslararası ticari işlemlerin yürütülmesi sırasında bir işin yapılması veya yapılmaması ya da haksız bir yararın elde edilmesi ya da muhafazası amacıyla yabancı kamu görevlisine ya da üçüncü bir tarafa, kasıtlı olarak doğrudan ya da araçlar vasıtasıyla haksız ödeme ya da herhangi bir menfaatin teklif edilmesi, vaat edilmesi ya da verilmesinin taraf ülkelere suç olarak kabul edilmesi öngörülmüştür.

Buna göre Sözleşmede rüşvetin konusu “haksız ödeme” ya da “herhangi bir menfaat” olarak tanımlanmıştır. Ancak Sözleşme uyarınca yabancı kamu görevlisinin ülkesinde yasalarla izin verilen menfaatler Sözleşmenin birinci maddesinde belirtilen “her türlü menfaat” kapsamına girmemekte dolayısıyla yabancı kamu görevlisine bu tür menfaatler sağlanması suç teşkil etmemektedir.¹⁴³

---

¹⁴² http://www.oecd.org/document/18/0,3343,en_2649_37447_35430226_1_1_1_37447,00.html

¹⁴³ Commentaries on the Convention on Combatting Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions, Commentary 8.

6.2.4. Yabancı Kamu Görevlisine Verilen Rüşveti Aklamamanın Öncül Suçu Olması

Sözleşmenin 7 nci maddesinde ulusal kamu görevlisine verilen rüşveti aklamamanın öncül suçu olarak kabul eden ülkelerin, aynı şekilde yabancı kamu görevlilerine verilen rüşveti de, suçun nerede işlendiğine bakılmaksızın, öncül suç olarak kabul etmeleri öngörülmüştür. Söz konusu madde uyarınca, ulusal kamu görevlileri açısından aktif ve pasif rüşveti aklamamanın öncül suçu olarak kabul eden taraf devletler aynı şekilde yabancı kamu görevlisine rüşvet verme suçunu da aklamamanın öncül suçu olarak kabul edeceklerdir. Bununla birlikte, sadece ulusal kamu görevlilerinin rüşvet almasını yani pasif rüşveti aklamamanın öncül suçu olarak kabul eden taraf devletler, rüşvetin aklanmasını suç olarak kabul edeceklerdir.¹⁴⁴ Sözleşme ile getirilen bu hükmün yanı sıra 1997 yılında OECD Konseyi tarafından alınan karar ile, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını izlemek amacıyla OECD Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubunca taraf devletler nezdinde yürütülen incelemeler kapsamına, yabancı kamu görevlisine rüşvet verme suçunun aklamamanın öncül suçu olup olmadığının incelenmesi de dahil edilmiştir.¹⁴⁵

Ayrıca Sözleşmenin 7 nci maddesinde, taraf devletlerin aklama ile mücadele sistemlerinde, yabancı kamu görevlisine rüşvet verme suçunun yurt dışında işlenmesi halinde de bu suç sonucunda elde edilen gelirlerin aklanmasının suç olarak kabul edilmesine imkân tanınması istenilmiştir.¹⁴⁶ Dolayısıyla Sözleşmenin 7 nci maddesi ile yabancı kamu görevlisine rüşvet verme suçu ile mücadelede, diğer öncül suçlarda olduğu gibi aklama ile mücadele kapsamında getirilen önleme mekanizmalarından yararlanılması amaçlanmıştır.¹⁴⁷

Sözleşme sadece aktif rüşvete odaklandığından, 7 nci maddenin etkin olarak uygulanabilmesi için yabancı kamu görevlisine rüşvet verenler tarafından elde edilen rüşvet gelirlerinin tespit edilmesi son derece

---

¹⁴⁴ Commentaries on the Convention on Combatting Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions, Commentary 28.

¹⁴⁵ Aykın ve Avcı, a.g.m., s. 68.

¹⁴⁶ OECD, *Consultation Paper - Review of the OECD Instruments on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions Ten Years after Adoption*, Paris, 2008, s.20.

¹⁴⁷ Aykın ve Avcı, a.g.m, s. 68.

önemlidir.¹⁴⁸ Burada sözü edilen rüşvet gelirleri, rüşvet aracılığıyla elde edilen ya da muhafaza edilen ticari işlemler ya da diğer haksız menfaatlerden kaynaklanan kâr ya da diğer kazançlar olarak tanımlanmaktadır.¹⁴⁹ Bu kapsamda, yabancı kamu görevlisine rüşvet vermek suretiyle kazanılan bir ihale kapsamında yürütülen ticari işlemler sonucunda elde edilen her türlü ekonomik kazanç ya da bu ticari işlemlerden sağlanan gelirle satın alınan bir malvarlığı ya da herhangi bir şirket ortaklığı rüşvet gelirleri kapsamında değerlendirilmektedir.¹⁵⁰

Rüşvet gelirlerini tespit etmek, kaynak ve zamana ihtiyaç duyan, derinlemesine bir finansal analizi gerektirmektedir. Ayrıca, bir şirketin yabancı kamu görevlisine rüşvet vermek suretiyle kazandığı ihale sonucunda elde ettiği gelirleri herhangi bir finansal kurum aracılığıyla transfer etmesi halinde bu gelirler tamamen yasal şirket kazancı olarak görünecek ve finansal kurum açısından şüphe uyandırmayacaktır. Dolayısıyla yabancı kamu görevlisinin aldığı rüşvetin şüphe uyandırması ve rüşvetin tutarının tespit edilmesi, rüşvet gelirlerinin tespit edilmesinden çok daha kolaydır ve finansal kurumlar sadece rüşveti alan yabancı kamu görevlisi hakkında şüpheli işlem bildiriminde bulunmaktadır.¹⁵¹ Bu durumda rüşveti verenle ilgili şüpheli işlem bildiriminde bulunulmadığından rüşvet gelirlerinin tespit edilmesi daha da imkânsız hale gelmektedir. Konuyla ilgili olarak OECD Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubu tarafından yapılan değerlendirmeye göre, yetkili birimlere şüpheli işlem bildiriminde bulunmakla yükümlü olanların (bundan sonra yükümlü grubu olarak anılacaktır) rüşvet ve rüşvet gelirlerinin aklanmasının tespit edilmesine yönelik yeterli bilgi ve kapasiteye sahip bulunmamaları ya da aklama ile yolsuzluk arasındaki ilişki konusundaki

---

¹⁴⁸ OECD, *Mid-Term Study of Phase 2 Reports, OECD Working Group on Bribery in International Business Transactions*, Paris, 2006, s. 86

¹⁴⁹ OECD, *Commentaries on the Convention on Combatting Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions*, Paris, Commentary 21

¹⁵⁰ OECD, *Corruption: A Glossary of International Criminal Standards*, Paris, 2007, s. 43-44.

¹⁵¹ OECD, *Consultation Paper - Review of the OECD Instruments on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions Ten Years after Adoption*, Paris, 2008, s.21.

farkındalıklarının yeterli olmaması, bu konudaki şüpheli işlem bildirim sayılarının son derece düşük olmasına yol açmaktadır.¹⁵²

6.2.5. Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet ve Aklama İlişkisi

Burada kritik soru şudur, rüşvet vermek suretiyle kişi bazı malvarlığı değerlerini yabancı kamu görevlisine aktarmaktadır, dolayısıyla rüşveti veren açısından suç geliri veya kara para nasıl söz konusu olacaktır? Rüşvetin, alan kişi açısından, sağlanan değer için kara para olduğu açıktır. Ancak, veren kişi açısından kara para olarak kabul edilecek değer ne olacaktır? Burada bakılması gereken, verilen rüşvet neticesinde elde edilen ilave menfaatler olacaktır. Örneğin yabancı ülkede açılan bir ihaleye giren kişi çeşitli nedenlerle yabancı kamu görevlisine rüşvet verebilir. Özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerle geçiş ekonomilerinde rüşvet yaygın bir olgudur. Bazen, daha ihalenin başında ihaleye katılmak için dahi önemli miktarda rüşvet verilmesi söz konusu olabilmektedir. Böyle bir durumda, yabancı kamu görevlisine rüşvet, rüşvet veren tarafça nerdeyse bir “ihaleye katılma izin harcı” gibi görülür. Aksi takdirde ilgili firma ihaleye dahi katılamaz. Tüm katılımcı firmalar aynı durumda iseler ve böyle bir ihale sonucunda en iyi veya uygun teklifi veren firmanın ihaleyi alması söz konusu ise, kanımızca, oluşan bir kara paradan söz etmek zordur. Ancak, firmalardan birinin rüşvet vermek suretiyle ihalenin özellikle kendisine ve normalden daha fazla gelir elde edecek şekilde verilmesini temin etmesi durumunda kara para söz konusu olabilecektir. Örneğin yabancı kamu görevlisine rüşvet vermek suretiyle 2 milyar dolara verilecek bir inşaat ihalesinin 3 milyar dolara kendisine verilmesini temin etmesi durumunda aradaki fark tutarın kara para olarak değerlendirilmesi mümkündür. Burada bir milyar dolarlık ilave gelir için yapılan masrafın (verilen rüşvet) müsadere edilecek kara para miktarının hesabında düşülmesi gerekebilecektir. Ancak, gerçek hayatta, rüşvet ilişkisi sonucu alınan işten veya yapılan mal satım işlemlerinden elde edilen kara para miktarının tespiti ve hesaplanması oldukça güç bir konudur. Aklama konusu ancak bu aşamadan sonra gündeme gelecektir.

---

¹⁵² OECD, *Mid-Term Study of Phase 2 Reports, OECD Working Group on Bribery in International Business Transactions*, Paris, 2006, s. 85, 86, 87

6.2.6. Değerlendirme

Uluslararası ticari işlemlerin hacminde artış pek çok uluslararası şirketin normal rekabet şartları dışına çıkarak yabancı kamu görevlilerine rüşvet vermek suretiyle iş alma veya ihale kazanma yöntemlerini uygulamasına neden olmuştur. Uluslararası ticarete yabancı kamu görevlisine rüşvet vermek suretiyle iş alma çok yaygın olarak yaşanmaktadır. CIA yetkililerine göre sadece 1994 yılında toplam bedeli yaklaşık 28 milyar dolar olan 51 uluslararası yolsuzluk olayı ortaya çıkarılmıştır.¹⁵³ CIA bu tür yolsuzluk faaliyetlerini ortaya çıkarma işini uluslararası kamuoyunun menfaati için değil Amerikan şirketlerinin menfaatleri için yapmaktadır. Örneğin, Suudi Havayolları'nın AB Airbus satın alma konusundaki 6 milyar dolarlık ihalesinin Amerikan Boeing Corporation ve McDonnell-Douglas lehine bozulmasında CIA'in Avrupa konsorsiyumu ile Suudi yetkililer arasındaki rüşvet ilişkisine ait telefon ve faks trafiğini ortaya çıkarması etkili olmuştur.¹⁵⁴

Uluslararası ticari işlemlerde rekabet şartlarının rüşvet nedeniyle bozulmasını önlemek isteyen, özellikle uluslararası alanda büyük firmalara sahip ülkeler OECD bünyesinde başlatılan bir inisiyatifle 1997 yılında Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi kabul edilmiştir. Bu sözleşmede taraf ülkelerden, diğer tedbirlerin yanında, kara para aklama ile mücadele için öngörülen araçlardan yabancı kamu görevlisine rüşveti önlemek amacıyla da yararlanılması istenilmiştir. Bu kapsamda, yabancı kamu görevlilerine rüşvet suçunun aklama suçunun öncül suçu olarak kabul edilmesi üye ülkelerden istenmiştir. Sözleşmeye taraf bir ülke olarak Türkiye de uluslararası ticari işlemlerde yabancı kamu görevlisine rüşvet verme fiilini suç haline getirmiş ve bu suç aynı zamanda TCK 282 nci maddede yer alan "Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama" suçunun da öncül suçu olarak kabul edilmiştir. Böylece, bir Türk firmasının veya gerçek kişinin yabancı bir ülkede, örneğin Irak veya Gürcistan'daki bir ihale sırasında, ihaleyi kazanmak için ilgili ülke kamu görevlilerine bazı menfaatler sağlaması veya

¹⁵³ Paul Todd ve Jonathan Bloch, *Küresel İstihbarat Günümüzde Dünya Gizli Servisleri*, Truva Yayınları, İstanbul, 2006, s. 108.

¹⁵⁴ Todd ve Bloch, a.g.e., s.108. Benzer bir olay, Fransız Thomson-CFS konsorsiyumuna verilen Amazon bölgesindeki gözetleme sistemi kurma ile ilgili 1,3 milyar dolarlık ihalenin Breziyla hükümet yetkililerinin rüşvet aldıklarının kanıtlanması sonrasında Amerikan şirketlerine verilmesidir. (a.g.e., s. 107).

bu yönde bir vaatte bulunması TCK 252/5 kapsamında rüşvet suçu olarak kabul edilecektir. Bu fiilin işlenmesi suretiyle elde edilecek ilave menfaat ise kara para olarak kabul edilecektir. Karapara olarak değerlendirilecek miktarın tespitinin diğer yasadışı faaliyetlerden elde edilen suç gelirleri kadar kolay olmadığını da belirtmek gerekir.¹⁵⁵

6.3. Avrupa Birliği (AB)

Avrupa Birliği aklama ile mücadelesini esas itibarıyla FATF tavsiyeleri ve BM Sözleşmeleri kapsamında şekillendirmektedir. Avrupa Konseyi Direktifleri ile mali sistemin aklamada bir araç olarak kullanılmasının engellenmesi amaçlanmaktadır. 10 Haziran 1991 tarihli ve 91/308/EEC sayılı Konsey Direktifinde, bu amaçla kredi kurumu ve mali kurumlara yönelik müşterilerinin kimliklerinin tespit edilmesi, kimlik ve işlemlere ilişkin kayıtların saklanması, şüpheli işlemlerin bildirilmesi, iç denetim ve eğitim programları oluşturulması gibi yükümlülükler düzenlenmiştir. 19 Kasım 2001 tarihli ve 2001/97/CE sayılı Direktifle, öncül suçlar ve yükümlü grupları açısından 91/308/EEC sayılı Direktifin kapsamı genişletilmiştir.

Zaman içerisinde gelişen uluslararası standartlar dikkate alınarak hazırlanan 26 Ekim 2005 tarihli “Mali Sistemin Aklama ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Yönelik 2005/60/EC sayılı Avrupa Konseyi Direktifi” ise 91/308/EEC sayılı Direktifi yürürlükten kaldırmıştır. Bu değişiklikte birlikte, aklama suçunun yanı sıra terörizmin finansmanı da Direktif kapsamına alınmıştır. Aklama ve terörün finansmanı suçlarının önlenmesine yönelik olarak yükümlü gruplarının müşterileri ile ilişkilerinde risk temelli bir yaklaşım benimsemeleri öngörülmüştür.

6.3.1. 91/308/EEC Sayılı Direktif

Avrupa Birliğinin aklama ile mücadele kapsamındaki 10 Haziran 1991 tarihli Mali Sistemin kara para Aklama Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesi hakkında 91/308 sayılı Avrupa Birliği Konseyi (The Council of the European Union) Direktifi, mali sistemin aklamada araç olarak kullanılmasını engellemeyi amaçlamakta, bunu yaparken aynı zamanda sermaye akışını ve mali hizmetleri sınırlamamayı da öngörmektedir. Direktifte yer alan öncül suçlar 1988 tarihli BM Viyana Sözleşmesinde yer

---

¹⁵⁵ Aykın ve Avcı, a.g.m., s. 74.

alan uyuşturucu suçlarına paralel şekilde düzenlenmiştir. Direktifte önleyici tedbirler kapsamında;

- Mali kuruluşların müşterilerinin kimliklerini tespit etmeleri,
- Kimlik tespitine konu iş ve işlemlere ilişkin kayıtları saklamaları,
- Aklama şüphesinin bulunduğu durumlarda işlem yapmaktan kaçınma ve bunu yetkili birimlere raporlamaları,
- Mali kuruluşun aklamada araç olarak kullanılmasını engelleme amacına yönelik olarak iç kontrol sistemi geliştirmeleri,
- Mali kuruluşların çalışanlarını aklama ile mücadele konusunda bilgilendirmeleri hususlarına yer verilmiştir.

6.3.2. 2001/97/EEC Sayılı Direktif

2001/97/EEC Sayılı Direktif 19 Kasım 2001 tarihinde onaylanan Finansal Sistemin Karapara Aklama Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Dair 91/308 sayılı Direktifi değiştiren bir direktiftir. Direktifle getirilen en önemli değişikliklerden birisi kara para aklama ile mücadele kapsamındaki öncül suçlar, uyuşturucu suçlarının yanı sıra, organize suçlar, yolsuzluk suçları, sahtecilik, üye devletin ceza hukukunda ağır hapse neden olabilecek suçları da kapsayacak şekilde genişletilmiş olmasıdır. Diğer bir yenilik ise Direktifin kara para ile mücadele kapsamında getirilen önleyici tedbirlere ilişkin yükümlülüklerin; kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar, denetçiler, muhasebeciler, mali müşavirler, belirli faaliyetleri çerçevesinde noterler ve bağımsız hukuk mesleği ile uğraşanlar, emlakçiler kumarhaneler ve 15.000 Euro'nun üzerinde nakit işlem gerçekleştiren değerli taş, maden, sanat eseri ticareti ve müzayedecilik işi ile uğraşanların tümü için geçerli hale getirilmesidir.

6.3.3. 2005/60/EC Sayılı Direktif

“Mali Sistemin Karaparanın Aklanması Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine İlişkin 1991/308/EEC sayılı Avrupa Topluluğu Konsey Direktifi”, 2005/60 sayılı Finansal Sistemin Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Dair Direktif ile yürürlükten kaldırılmıştır. Üçüncü Direktif olarak da anılan bu direktifte AB üyesi ülkelerin kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede kapsamında mevzuatlarında yapmaları gereken düzenlemeler belirtilmiştir.

Direktifin 45 inci maddesi uyarınca tüm üye ülkelerin iç mevzuatlarını 15 Aralık 2007 tarihine kadar Direktife uygun hale getirmeleri zorunlu kılınmıştır.

Direktifin daha önceki düzenlemelere göre getirdiği en büyük yeniliklerden biri, direktifte sayılan bütün önleyici tedbirlerin terörizmin finansmanını da kapsayacak şekilde genişletilmiş olmasıdır. 2005/60 sayılı Direktifin 1 inci maddesinde; üye ülkelerin kara para aklama ve terörün finansmanını yasaklamaları gerektiği ifade edilmiş ve anılan maddenin 4 üncü fıkrasında terörün finansmanının, terörle mücadeleye ilişkin 13 Temmuz 2002 tarih ve 2002/475/JHA Konsey Çerçeve Kararının 1 inci ve 4 üncü maddeleri arasındaki suçlardan herhangi birini gerçekleştirmek amacıyla kullanıldığını veya kullanılacağını bilerek ya da kullanmak kastıyla doğrudan ya da dolaylı olarak fon toplanmasını veya sağlanmasını ifade ettiği belirtilmiştir.

2005/60 sayılı Direktifin 2 nci maddesinde Direktifte belirtilen tedbirleri uygulamakla yükümlü tutulan gruplar sıralanmış ve 2005/60 Sayılı Direktifin Uygulanmasına İlişkin 2006/70/EC Sayılı AB Direktifinde de anılan yükümlü gruplarına ilişkin ülkeler tarafından benimsenebilecek istisnalar belirtilmiştir.

2005/60 sayılı Direktif kapsamında; hak sahibi ve siyasi nüfuz sahibi kişiler tanımlanmış, isimsiz hesap açılması yasaklanmış, yüz yüze olmayan işlemler ve muhabir bankacılık işlemlerinin nasıl yürütülmesi gerektiği hususu belirtilmiş ve “Müşterini tanı ilkesi (Customer Due Diligence-CDD)”ne ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler kapsamında basitleştirilmiş CDD ilkeleri belirlenmiş ancak anılan ilkelerin aklama veya terörün finansmanı riskinin oluşabileceği durumlarda uygulanamayacağı hüküm altına alınmıştır. Direktifte ayrıca alınması öngörülen tedbirlere ek olarak, nitelikleri gereği kara para aklama ve terörün finansmanı konusunda yüksek risk taşıyan işlemlerde genişletilmiş CDD tedbirlerinin uygulanması gerektiği de belirtilmiştir.

2005/60 sayılı Direktifte; yükümlülerin herhangi bir ekonomik ve hukuki sebebi bulunmayan karmaşık, olağandışı büyük çaplı işlemlerin, aklama ve terörizmin finansmanı ile bağlantılı olması ihtimaline karşı özel dikkat göstermeleri gerektiği vurgulanarak aklama veya terörün finansmanı suçunun işlendiğine ya da teşebbüs edildiğine dair bir bilgi, şüphe ya da

şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde durumun FIU'a¹⁵⁶ bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yükümlülerin, aklama veya terörün finansmanı ile ilgili olduğu bilinen ya da şüpheli duyulan işlemleri gerçekleştirmekten, FIU'yu bilgilendirmek için gerekli işlemler tamamlanmaya kadar kaçınmaları gerektiği hususu 2005/60 sayılı Direktifin "Bildirim Yükümlülüğü" başlıklı üçüncü bölümde yer alan madde 24'te düzenlenmiştir. Aynı maddede ülke mevzuatlarına uygun olarak işlemin gerçekleştirilmemesi talimatının da verilebileceğini belirtilmiş ve şüpheli işlemi gerçekleştirmekten kaçınılması imkânsızsa ya da bunun şüpheli işleme taraf olanların izlenmesine engel olma ihtimali varsa işlemin gerçekleştirilmesi ve hemen ardından da yetkili otoritelere bilgi verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Direktifte, uluslararası işbirliğinin geliştirilmesinin aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede bir zorunluluk olduğu yaklaşımı benimsenmiş ve üye devletlerin FIU'ları arasında bilgi değişiminde bulunulması gerektiği ifade edilmiştir.

6.3.4. 2006/70EC Sayılı Direktif

1 Ağustos 2006 tarihli Direktif 2005/60EC sayılı Üçüncü Direktifin uygulamasına ilişkin hususlarda düzenleme yapmaktadır. Bu hususlar:

- 1- Üçüncü Direktifte yer alan (md 3(8)) politik nüfuz sahibi kişilerin teknik yönleri ile birlikte tanımlanması,
- 2- Aklama ve terörün finansmanı açısından düşük risk taşıyan durumlarla ilgili değerlendirmelere ilişkin teknik kriterlerin ortaya konulması (3. Direktif md. 11(2) ve 11(5)'te yer alan),
- 3- Çok sınırlı olarak veya geçici nitelikte finansal faaliyetlerde bulunan gerçek ve tüzel kişilerin durumlarının değerlendirilmesine ilişkin teknik kriterlerin belirlenmesi (3. Direktif md. 2(2)'de yer alan).

konularına ilişkindir.

---

¹⁵⁶ FIU (Mali İstihbarat Birimi – Financial Intelligence Unit)

6.4. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund – IMF)

Dünya Bankası ve IMF farklı misyonlara sahip uluslararası kuruluşlardır. Buna rağmen, aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede yaklaşımları benzerlik göstermekte olup bu alanda ortak çalışmalar yürütmektedirler.

Dünya Bankasının açıklanan temel amacı dünya üzerindeki yoksulluk ile mücadele etmek olarak belirtilmektedir. Bu amaçla Dünya Bankası maddi ve teknik yardım sağlamak suretiyle ülkelerin gelişme kapasitelerinin artırılmasını teminen gerekli çalışmalarda bulunmaktadır.

IMF'in açıklanan temel amacı ise makro ekonomik çerçevede mali istikrarın sürdürülmesidir. Bu çerçevede IMF, uluslararası parasal işbirliğini artırmak, uluslararası ticaretin dengeli gelişimini kolaylaştırmak, yabancı döviz istikrarını artırmak, çok taraflı ödemeler sisteminin kurulmasına yardımcı olmak üzere çalışmalarda bulunmaktadır.¹⁵⁷

Nisan 2001 tarihinde Dünya Bankasının ve IMF'in İcra Direktörleri Kurulları aklamaların ülkelerin gelişimine ve mali istikrarın sağlanmasına yönelik ciddi bir tehdit unsuru olduğunu belirtmişler ve bu kapsamda çalışmalara başlamışlardır. 11 Eylül 2001 olaylarının ertesinde ise anılan Kurullar faaliyetlerini terörün finansmanını da kapsayacak şekilde genişletmişlerdir. Ayrıca, Kurullar Temmuz ve Ağustos 2002 tarihinde FATF'in aklama ve terörün finansmanına ilişkin 40 Tavsiyesini ve münhasıran terörün finansmanının önlenmesine yönelik hazırlanan 9 Özel Tavsiyesini temel uluslararası standartlar olarak kabul etmiştir. Kurullar, aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleyi operasyonel çalışma alanı olarak belirlemiş ve bu kapsamda Kasım 2002 tarihinde uluslararası nitelikte kapsamlı bir değerlendirme metodolojisini kullandıkları 12 aylık pilot programı uygulamaya koymuşlardır.

Söz konusu pilot program kapsamında; IMF ve Dünya Bankası ülke değerlendirmelerinde bulunmuş ve pilot program sonuçlarını aldıkları Mart 2004 tarihinden sonra da bu alandaki çalışmalarına devam etme kararı

---

¹⁵⁷ P.A.Schott, *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*, Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX, Washington, The World Bank/IMF, 2006, s. X-2

almışlardır. Ayrıca, bu çalışmalar sırasında FATF ve FATF benzeri bölgesel kuruluşlarla da işbirliğinin devam ettirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Dünya Bankası ve IMF tarafından yürütülen çalışmalar kapsamında; uluslararası diyalogun geliştirilmesine yönelik girişimlerde bulunulmuştur. Ayrıca, bu kapsamda uluslararası aklama ve terörün finansmanı ile mücadele değerlendirme metodolojisinin geliştirilmesi ve eğitim faaliyetlerinin yoğunlaştırılması yoluyla kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik çalışmalar da yapılmıştır.¹⁵⁸

Bir ülkenin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele için kurumsal çerçevesinin oluşturulması veya geliştirilmesi için ülkenin idarecilerinin farkındalık düzeyinin artırılması büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla Dünya Bankası ve IMF, aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede bölgesel politika diyaloglarını içeren ve üye ülkelerle yapılan karşılıklı görüşmeler neticesinde hazırlanan bir doküman serisi çalışmasını başlatmıştır. Dokümanlarda; yasadışı para hareketleriyle mücadele ülkelerin karşılaştıkları sorunların tespiti, başarı hikâyelerinin paylaşılması, ülkelerin aklama ve terörün finansmanı ile mücadele alanında ihtiyaç duydukları yardım türlerinin belirlenmesi gibi amaçlar belirlenmiş ve bu çerçevede gerekli çalışmalar yürütülmüştür.¹⁵⁹

6.5. Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişi (SECI)

Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi (*Southeast European Co-operative Initiative -SECI*) Güneydoğu Avrupa ülkeleri arasında bölgesel işbirliği ve istikrarı teşvik etmek ve Güneydoğu Avrupa'daki ülkelerin Avrupa Birliği'ne entegrasyonunu kolaylaştırmak amacıyla 5-6 Aralık 1996 tarihinde Cenevre'de yapılan toplantı sonucunda oluşturulmuştur. SECI 13 üye ülkeden oluşmaktadır. Üye ülkeler, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Macaristan, Makedonya, Moldova, Romanya, Slovenya, Sırbistan, Karadağ, Türkiye ve Yunanistan'dır. Girişim ABD, Avusturya, İtalya, İsviçre, Rusya Federasyonu ve Birleşmiş Milletler-Avrupa Ekonomi Komisyonu (UNECE) tarafından teknik destek almaktadır.

---

¹⁵⁸Schott, 2006, s. X-5,6

¹⁵⁹Schott, 2006, s.X-3,4.

SECI'nin aklama konusundaki etkinliği Sınır Aşan Suçlarla Mücadele Merkezi aracılığı ile gerçekleşmektedir. Söz konusu Merkez Romanya'nın başkenti Bükreş'tedir. Merkezde üye ülkelerin Gümrük ve Emniyet teşkilatlarından birer adet irtibat görevlisi bulunmaktadır.

Sınır aşan suçlarla mücadele etkinliği artırmak amacıyla, üye ülkelerin koordinasyonunda görev güçleri oluşturulmuştur. Görev güçlerinin koordinasyonu farklı ülkelere verilmiştir. Söz konusu görev güçleri ve koordinatör ülkeler aşağıdaki gibidir:

1-Uyuşturucu ile Mücadele Görev Gücü (Bulgaristan),

2-Mirage (Yasa Dışı İnsan Göçü ve İnsan Kaçakçılığı) Görev Gücü (Romanya),

a-İnsan Kaçakçılığıyla Mücadele Alt Görev Gücü

b-Yasadışı Göç ile Mücadele Alt Görev Gücü,

3-Sahtecilikle Mücadele Görev Gücü (Macaristan),

4-Çalıntı Araçlarla Mücadele Görev Gücü (Macaristan),

5-Mali Suçlarla Mücadele Görev Gücü (Hırvatistan) ,

a- Fikri Mülkiyet Hakları Suçlarıyla Mücadele Alt Görev Gücü (Bulgaristan)

b- Kalpazanlıkla Mücadele Alt Görev Gücü (Makedonya)

c- Kara Para Aklama Suçlarıyla Mücadele Alt Görev Gücü (Moldova)

d- Siber Suçlarla Mücadele Alt Görev Gücü (Romanya)

e- Banka Kartları Sahteciliği ile Mücadele Alt Görev Gücü (Romanya)

6-Terörle Mücadele Görev Gücü (Türkiye)

a- Terörle Mücadele Alt Grubu (Türkiye)

b- Küçük ve Hafif Silahlar ile Patlayıcıların Kaçakçılığı Alt Grubu, (Arnavutluk)

c- Kitle İmha Silahları Kaçakçılığı Alt Grubu (Romanya)

7-Konteynır Güvenliği Görev Gücü (Yunanistan)

Kara para aklama ile mücadelede alt görev gücü Mali Suçlarla Mücadele Görev Gücü altında Moldova'nın koordinasyonunda yürütülmektedir.

Görev Güçleri sınır aşan suçlarla mücadelede ortak operasyon düzenlenmesini kolaylaştırması açısından önemli bir fonksiyon ifa etmektedir. İrtibat noktalarının sağladığı avantajlarla operasyonlar, uluslararası alanda hızlı bilgi değişimine imkân vermekte gerek ilgili ülkelerdeki gerekse Türkiye'de mücadeleciler kuruluşları arasında hızlı ve dinamik bir işbirliği sürecine imkân vermektedir.

6.6. Interpol (Uluslararası Kriminal Polis Örgütü)

187 ülkenin üyesi olduğu Interpol dünyanın en geniş uluslararası polis örgütüdür. 1923 yılında oluşturulan Interpol, sınır ötesi polis işbirliği, desteği ile uluslararası suçla mücadele ve önleme görevi bulunan tüm örgütler, otoriteler ve servislerle yardımlaşmaktadır. Interpol'ün bir önemli özelliği herhangi bir diplomatik ilişki bulunmayan ülkeler arasında dahi uluslararası polis işbirliğini kolaylaştırmayı amaçlamasıdır.¹⁶⁰ Bu kapsamda, özellikle sınır aşan bir nitelik arz eden aklama suçu ile mücadele Interpol'ün ilgi alanına giren suçlar arasında bulunmaktadır. Aranılanlar listesinde aklama suçundan aranan kişiler de yer almaktadır.

---

¹⁶⁰ Interpol, <http://www.interpol.int/public/icpo/default.asp> Erişim Tarihi 05/07/2009.

YEDİNCİ BÖLÜM

AKLAMA İLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI ÖZEL KESİM AKTÖRLERİ

7.1. Basel Komitesi

Basel Komitesi 1974 yılında dünyanın önde gelen ülkelerin merkez bankası ve bankacılık denetim otoriteleri temsilcilerinin katılımıyla oluşmuştur. Komitenin zorlayıcı formel bir gücü bulunmamaktadır. Komite daha çok banka denetimi konusunda denetim standartları oluşturmada, rehberler yayımlamada, en iyi uygulama örneklerini dikkate alarak tavsiyeler oluşturmaktadır. Pek çok ülke, zorlayıcı gücü olmamasına rağmen Basel ilkelerine uyum konusunda önemli çaba harcamaktadır.¹⁶¹

Basel Komitesinin denetime ilişkin standart ve kılavuzlarından üç tanesi kara para aklama konularına ilişkindir.

7.1.1. Kara Para Aklama İlkeler Açıklaması

Basel'de 12 Aralık 1988 tarihinde toplanan Basel Komitesi, başta uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere, diğer suç gelirlerinin aklanmasında veya gizlenmesinde, bankaların kullanılmasını engellemek amacıyla yönelik olarak ilkeler belirlemiştir. Komite'nin ilkeler bildirisinde gözetilen ana husus, bankaların mali istikrarını korumaktır. Yoksa amaç müşteri işlemlerinin yasallığını denetlemek değildir. Aklamada kullanılmak suretiyle bankaların kalabileceği risklerden korunmak istenmektedir. Çünkü günümüzde artık, aklama ile mücadele yükümlülüklerin yerine getirmedeki eksiklikler yükümlü olan kurumlar için önemli bir risk anlamına gelmektedir. Müşterinin tanınması politika ve uygulamalarının olmaması veya yetersizliği nedeniyle suçlular tarafından kara para aklama ve terörün finansmanı amacıyla finansal sistemin kötüye kullanılması finansal sistemin güvenilirliği, fonksiyonlarını uygun şekilde yerine getirmesi, itibarı ve istikrarı açısından önemli bir risk oluşturmaktadır.¹⁶² Örneğin yetersiz

---

¹⁶¹ P. A. Schott, *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*, Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX, Washington, The World Bank/IMF, 2006.

¹⁶² EC. (2005), *Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing. (Giriş kısmından)*

müşterinin tanınması politika ve uygulamaları bankalar için önemli finansal maliyetler getirebilen itibar kaybı riski, operasyonel risk, yasal risk ve/veya yoğunlaşma riskine neden olabilir.¹⁶³ Aklama ile ilgili düzenlemelere kayıtsız kalmanın veya aykırı davranmanın doğurabileceği sonuçlar açısından son dönemdeki en çarpıcı örnek ABD’de faaliyet gösteren bir bankanın FinCEN (Financial Crimes Enforcement Network) tarafından aklama ile ilgili bazı yükümlülüklerini yerine getirmedeği için toplam 65 milyon ABD Doları para cezasına çarptırılmasıdır.¹⁶⁴

Basel Komitesinin İlkeler Açıklamasında dört temel prensip üzerinde durulmaktadır. Bunlar:

- 1- *Müşterinin tanınması için uygun önlemler geliştirilmesi*: Bankalar finansal hizmet almak isteyen müşterilerinin gerçek kimliğini tespiti yönelik makul çaba harcamalıdır. Bankalar önemli büyüklükteki işlemlerde kimliğine ilişkin yeterli delil sunamayan kişilere hizmet vermeme yönünde politikalara sahip olmalıdırlar.
- 2- *Kanunlara uyum ve yüksek etik standartlar*: Bankacılık işlemlerinin kanun ve düzenlemelere uygun ve yüksek etik değerler çerçevesinde yürütülmesini sağlayacak önlemler alınmalıdır.
- 3- *Kanun uygulama birimleri ile işbirliği içinde çalışma*: Bankaların ülke mevzuatının izin verdiği sınırlar çerçevesinde kanun uygulama birimleri ile yakın işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir. Kanun uygulama birimlerini aldatmaya yönelik değiştirilmiş, yanıltıcı veya eksik bilgi verme konusunda müşterilere herhangi bir yardımda bulunulmamalıdır. Banka işlem gören fonun yasadışı kaynaktan elde edildiği yönünde ciddi şüpheye sahipse gerekli önlemleri almalıdır. Bu önlemler arasında işlemi yapmama, müşteri ilişkisini sona erdirmeme, hesabı kapatma veya dondurma yer alabilecektir.

---

¹⁶³ Basel Committee (2001), *Customer due diligence for banks*. Bank for International Settlements, Basel Committee on Banking Supervision, <http://www.bis.org/publ/bcbs85.pdf>, s. 2.

¹⁶⁴ STERLAND, A, (2007) “American Express slapped with money-laundering fines”, August 7, 2007, <http://financialweek.com/apps/pbcs.dll/article?AID=/20070807/REG/70807001/1006/rss02&rssfeed=rss02> Erişim 13/08/07.

4- *İlkelere uyumu sağlamak için politika ve prosedürler oluşturulması:* Tüm banka çalışanlarının aklama ile mücadele kapsamındaki önlemlerden haberdar edilmesi ve uyumlarının sağlanması amacıyla banka politika ve prosedürlerinin oluşturulması gerekmektedir. Uyumun sağlanmasını garanti etmek için etkin iç kontrol araçları kullanılmalıdır.

7.1.2. Etkili Bankacılık Denetimi İçin Temel İlkeler

Basel Komitesi'nin 1997 yılında yayınladığı “Etkin Bankacılık Denetiminde Temel Prensipler” (*Core Principles for Effective Banking Supervision*) etkili bir bankacılık denetimi için geniş ve kapsamlı bir rehber niteliğindedir. Bankacılık denetiminin pek çok alanını kapsayan 25 Temel İlkeden 15 inci Temel İlke aklama konusu ile ilgili olup aşağıdaki gibidir:

“15. Banka denetim otoritesi finansal sistemin isteyerek veya istemeyerek suçlular tarafından kullanılmasını engellemeye yönelik sıkı “müşterini tanı” kurallarını da içeren, yüksek etik ve profesyonel standartları teşvik eden uygun politika ve uygulamalar belirlemelidir.”

Söz konusu temel prensipler 2006 yılında revize edilmiştir.¹⁶⁵ Söz konusu revizyon sırasında daha önce 15 inci Temel İlke 18 inci Temel İlke olarak değiştirilmiştir. İlkenin yeni hali aşağıdaki gibidir:

“İlke 18: Finansal hizmetlerin kötüye kullanılması: Banka denetim otoritesi, finansal sistemin isteyerek veya istemeyerek suçlular tarafından kullanılmasını engellemeye yönelik sıkı “müşterini tanı” kurallarını da içeren, yüksek etik ve profesyonel standartlara ilişkin uygun politika ve süreçlerin uygulamada olduğu konusunda tatmin olmalıdır.

İlkenin yeni hali ile artık, finansal sistemin suçlular tarafından kötüye kullanılması ile ilgili politika ve prosedürlerin belirlenme aşamasından uygulamanın etkinliği aşamasına geçilmiştir.

Basel Komitesi aynı zamanda 1999 yılında yayınlamış olduğu Temel İlkeler Metodolojisi'nde¹⁶⁶ FATF Tavsiyeleri ve Metodolojisini dikkate alan

---

¹⁶⁵ Basel Committee, *Core Principles for Effective Banking Supervision* (October 2006), Basel Committee on Banking Supervision, 2006. <http://www.bis.org/publ/bcbs129.pdf>

11 temel kriter ve 5 ilave kriter oluşturmuştur. Söz konusu 1999 tarihli Temel İlkeler Metodolojisi 2006 yılında Temel İlkelerin revize edilmesi sırasında revize edilmiştir.¹⁶⁷ 2006 Temel İlkeler Metodolojisinde yine FATF belgelerini referans alan 12 temel kriter ve bir ilave kriter oluşturulmuştur.

7.2. Wolfsberg Grubu

Wolfsberg Grubu küresel nitelikte 12 bankanın¹⁶⁸ oluşturduğu bir birlik olup amacı finansal hizmetler sektöründe müşterinin tanınması ile aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik standartlar ve ürünler geliştirmektir. Grup 2000 yılında Kuzey Doğu İsviçre’de Wolfsberg Şato’sunda bir araya gelmiştir. Özel Bankalar için Wolfsberg Aklama ile Mücadele Prensipleri Ekim 2000 tarihinde yayımlanmış ve Mayıs 2002 tarihinde revize edilmiştir.

Wolfsberg Grubu’nun revize edilmiş Aklama ile Mücadele Prensiplerinin 4 no.lu prensibi sıra dışı ve şüpheli işlemlerin tespitine ilişkindir. Bu ilke uyarınca bankalardan sıra dışı veya şüpheli işlemlerin belirlenmesi ve takibi için politikalarını yazılı hale getirmeleri istenilmektedir. Politika belgesinde nelerin sıra dışı ve şüpheli işlem olduğuna ilişkin belirlemeler de yer almalıdır. Bu kapsamda sıra dışı veya şüpheli işlemler aşağıdaki durumları içermelidir:

- Bir hesaba bağlı olarak gerçekleşen işlemlerin veya diğer eylemlerin müşterinin profili ile uyumsuz olması,
- Belli bir tutarın aşan nakit işlemler,
- Hesaba para yatırma, hesaptan para çekme ve hesaptan havale yapma işlemleri (Pass-through / in-and-out).

---

¹⁶⁶ Basel Committee, *Core Principles Methodology*, Bank for International Settlements, Basel Committee on Banking Supervision, 1999. <http://www.bis.org/publ/bcbs61.pdf>

¹⁶⁷ Basel Committee, *Core Principles Methodology*, Bank for International Settlements, Basel Committee on Banking Supervision, 2006. <http://www.bis.org/publ/bcbs130.pdf>

¹⁶⁸ Söz konusu 12 Banka; ABN AMRO Bank N.V., Barclays Bank, Banco Santander Central Hispano, S.A., Chase Manhattan Corporation, Citibank, N.A., Credit Suisse Group, Deutsche Bank AG, HSBC, J.P. Morgan, Inc., Société Générale, UBS AG’dir.

Aklama ile Mücadele Prensiplerinde, bankalarca sıra dışı veya şüpheli işlemler aşağıdaki şekilde tespit edilebileceği belirtilmiştir:

- İşlemlerin izlenmesi,
- Müşteri ile iletişime geçilmesi (toplantı, görüşme, yerinde ziyaret vs.),
- Üçüncü taraflardan edinilecek bilgiler (gazete, Reuters, internet vs.),
- Bankaların kendi iç bilgi sistemlerinden sağlayacakları bilgiler.

Tespit edilen sıra dışı veya şüpheli işlemlerle ilgili olarak bankalar, bu işlemin geçmişi ile ilgili analiz çalışması yapacaktır. Yapılacak bu çalışma sonucunda işlemle ilgili ikna edici bir açıklamaya ulaşılamazsa bu kez aşağıdaki kontrol uygulamaları söz konusu olacaktır:

- Müşteri ile iş ilişkisine sıkı izleme yaparak devam etmek,
- İş ilişkisini sona erdirmek,
- Yetkili otoriteye şüpheli işlem bildiriminde bulunmak.

Şüpheli işlemlerin ilgili yetkili otoriteye raporlanması daha önceden tayin edilmiş bir üst düzey yönetici tarafından yapılacaktır. Bu üst düzey yetkiye sahip uyum görevlisi, kurumun yöneticisi, denetim birimi başkanı gibi üst yöneticiler olabilir. Eğer ilgili ülke mevzuatı gerektiriyorsa işleme konu malvarlığı bloke edilecek ve işlem gerekli denetimler sonrasında verilecek onayla yapılabilecektir.

Görüldüğü üzere Wolfsberg tarafından şüpheli işlem bildirimini ile bankalar özelinde ayrıntılı prensipler belirlenmiş, bankaların bu konuya verdikleri önem ortaya konulmuştur.

Aklama konusunda önemli ilkeler öngören Grup Ocak 2002 tarihinde Wolfsberg Grubu Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Açıklaması'nı yayımlamıştır.¹⁶⁹ Böylece uluslararası gelişmelere paralel bir seyir izlenmiştir. Bu belgede hükümetlerin terörle savaşlarına destek olmak amacıyla bankacılık hizmetlerinden teröristlerin yararlanmasının

---

¹⁶⁹ Wolfsber, Wolfsberg Statement on The Suppression of the Financing of Terrorism, 2002. <http://www.wolfsberg-principles.com/financing-terrorism.html> Erişim 22/01/2010.

engellenmesi ve soruşturma ve incelemelere destek verilmesi konusu kamuoyuna açıklanmıştır. Bu belgede aklama ile mücadele konusunda getirilmiş ilkelerin ötesinde, finansal sektörün terör örgütlerince kullanılmasının engellenmesi amacıyla daha katı müşterini tanı prensiplerinin uygulanması finansal sistemin daha sıkı gözetim altında tutulması hususlarına yer verilmiştir. Belgede ayrıca özel sektörün farklı aktörlerinin kendi aralarında ve özel sektörle kamu arasında bilgi paylaşımı ve işbirliğinin daha da artırılması çağrısına yer verilmiştir.

7.3. Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği

1994 yılında kurulan Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği (*International Association of Insurance Supervisors -IAIS*) 190'ın üzerindeki ülkeden sigortacılık alanında düzenleyici ve denetleyici olarak görev yapan kurum ve kuruluşun temsil edildiği bir uluslararası kurumdur. IAIS 1999'dan itibaren sigortacılık profesyonellerini de Gözlemci olarak kabul etmeye başlamıştır. Şu anda 120'nin üzerinde sanayi ve profesyonel meslek birliklerinden Gözlemci bulunmaktadır.¹⁷⁰

IAIS sigortacılık alanında ilkeler, standartlar ve rehberler hazırlamakta, sigortacılık denetim alanında eğitim ve destek çalışmalarında bulunmakta, sigorta denetimi ile görevli kurumlar arasında toplantı ve seminerler düzenlemektedir.

Finansal istikrarı teşvik etmek amacıyla finansal sektörde standart koyan uluslararası kurumlarla yakın bir işbirliği içinde çalışmaktadır. Kuruluşun temel amaçları aşağıdaki gibidir:

- Sigortacılık sektörü düzenleyicileri arasında işbirliğini geliştirmek,
- Sigortacılık denetimi için uluslararası standartlar oluşturmak,
- Üyelerine eğitim sağlamak,
- Diğer finansal sektör ve uluslararası finansal kuruluşlar ile birlikte koordinasyon çalışmaları yapmak.

Sigortacılık sektörü aklama açısından riskli bir sektördür. Aklayıcıların kullanımı söz konusu olabilecek bir takım finansal enstrümanlara sahiptir. Bu nedenledir ki, IAIS, 2003 tarihinde yayımladığı Sigortacılık Temel İlkeler ve Metodoloji'de aklama ile mücadele hususuna

---

¹⁷⁰ IAIS, <http://www.iaisweb.org/index.cfm?pageID=28> Erişim Tarihi 12/07/2009

da yer vermiştir. Yayımlanan 28 Temel İlkenin 28 incisi aklama ile ilgili olup ilke metni aşağıdaki gibidir:¹⁷¹

“Sigortacılık Temel İlke 28- Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele: Denetim otoriteleri, en az hayat sigortası ürünleri ile sigorta ile ilgili diğer yatırımlar sunan sigorta ve aracılardan aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında caydırıcılık, tespit ve raporlama ilgili olarak FATF’in ilgili tavsiyeleri ile uyumlu olarak etkili önlemler almalıdırlar.”

Ayrıca söz konusu ilkenin uygulanması ilgili bir açıklayıcı nota ve 5 adet temel kritere de yer verilmiştir.

IAIS, aynı zamanda denetleyicileri ve sigortacılık sektöründeki kurumları aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konusunda bilgilendirip yol gösterecek rehberler de yayımlamaktadır. Bu konudaki ilk rehber Ocak 2002 tarihinde yayımlanan Sigorta Denetçileri ve Sigorta Kurumları İçin Kara Para Aklama Rehber Notlarıdır. 2004 yılında yayımlanan Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadeleye Yönelik Rehber¹⁷² 2002 yılında yayımlanan Rehberin yerini almıştır. Söz konusu Rehberde sigortacılık sektörünün aklama ve terörün finansmanı açısından zayıf yanlarına vurgu yapılarak örneklere yer verilmektedir. Söz konusu zayıflık ve risklere ilişkin önlemler, süreçler, risklerin kontrolü ve müşterinin tanınması konuları açıklanmaktadır. Ayrıca, denetim organlarına sigortacılık sektörünün aklama ve terörün finansmanına uyumun kontrol edilmesi konusunda rehberlik etmektedir. Bu yönleri ile ayrıntılı ve kapsamlı bir rehber olup IAIS’in konuya verdiği önemi ortaya koymaktadır.

IAIS aynı zamanda diğer alanlarda yayımladığı rehberlerde de sigortacılık sektörünün aklama ve terörü finanse edenlerce kullanılmasının önlenmesine yönelik tavsiyelerde bulunmaktadır. 2004 tarihinde yayımlanan

---

¹⁷¹ IAIS, (2003) Insurance Core Principles and Methodology, Approved in Singapore on 3 October 2003, The International Association of Insurance Supervisors, s. 45. http://www.iaisweb.org/__temp/Insurance_core_principles_and_methodology.pdf

¹⁷² IAIS, (2004a), Guidance Paper on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, The International Association of Insurance Supervisors
IAIS, (2004b), Principles on the Supervision of Insurance Activities on the Internet, The International Association of Insurance Supervisors http://www.iaisweb.org/__temp/Principles_on_the_supervision_of_insurance_activities_on_the_internet.pdf

ve internet üzerinden yapılan sigortacılık işlemleri konusunda yayımlanmış rehberdeki açıklamalar buna örnek olarak verilebilir.¹⁷³

7.4. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonu Örgütü

Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları (*International Organization of Securities Commissions – IOSCO*) 1974 yılında kurulmuş olan Amerikan Ülkeleri arası bir bölgesel birliğin dönüşüm geçirmesi ile 1983 yılında menkul kıymet alanında düzenleyici ve denetleyici birimlerce kurulmuştur. Sekreteryası Madrid’dedir. Uluslararası işbirliğini öngören bir yapıdır.

IOSCO menkul kıymetler alanında standart koyucu uluslararası birim olarak tanınmaktadır. Dünyada menkul kıymetler alanında faaliyet gösteren ulusal kuruluşların yüzde 90’ından fazlası kuruluşa üyedir. Kuruluş 2002 yılında kabul ettiği mutabakat muhtırası ile (IOSCO MOU) uluslararası toplum ve menkul kıymet alanını düzenleyen kuruluşlara arasında bilgi değişim imkânlarını artırmıştır. IOSCO aynı zamanda kapsamlı teknik yardım imkânları da sunmaktadır. Özellikle yeni gelişen menkul kıymet piyasalarına önemli katkılarda bulunmaktadır.¹⁷⁴

IOSCO kara para aklama ile ilgili ilk çalışması 1992 yılında yayımlanan Kara Para Aklama Hakkında Karar (*Resolution on Money Laundering*) olmuştur. Söz konusu Kararda;

- İlgili otoritelerin aklayıcıları belirleme ve yargılamalarına imkân verecek şekilde menkul kıymet alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların müşterilerinden aldığı ve kaydettiği bilgilerin kapsamının genişletilmesi,
- Menkul kıymetler piyasasında yapılan işlemlerle ilgili kayıtların saklanması kapsamında genişletilmesi,
- Kara para aklama inceleme ve soruşturması yürüten ulusal birimlerle birlikte şüpheli işlemlerin belirlenmesi ve raporlanması konusunda uygun yöntemler belirlenmesi,

---

¹⁷³IAIS, (2004b), Principles on the Supervision of Insurance Activities on the Internet, The International Association of Insurance Supervisors
http://www.iaisweb.org/__temp/Principles_on_the_supervision_of_insurance_activities_on_the_internet.pdf, s.3.

¹⁷⁴ IOSCO, (2009), <http://www.iosco.org/about/index.cfm?section=history>

- Suçluların menkul kıymetleri ve vadeli işlemleri kullanmalarını önlemek amacıyla yabancı muadil kuruluşlarla bilgi değişim süreçlerinin uygulamaya konulması,
- Menkul kıymet piyasasında işlem yapan kurum ve kuruluşların aklama ile ilgili uygun süreçleri uygulamaya koymasının sağlanması,
- Aklama ile mücadele kapsamında ülkede yetkili birimlerle işbirliği ve bilgi paylaşımının sağlanması

hususları üyelerden istenilmektedir.

IOSCO'nun kara para aklama konusundaki diğer çalışmaları aşağıdaki gibidir:

- Menkul Kıymet Düzenlemesinde Amaç ve Prensipler: Mayıs 2003 tarihinde yayımlanmış belgede kısa bir kara para tanımı yapılmış ve aklama riski nedeniyle iç hukukta gerekli düzenlemenin yapılması gereği vurgulanmıştır. Düzenleyici otoriteler, aracı kuruluşların aklama aracı olarak kullanılması riskini en aza indirecek politika ve süreçlerin uygulamasını zorunlu hale getirmelidirler.¹⁷⁵
- Menkul Kıymet Sektöründe Müşterinin ve Gerçek Faydalanıcının Kimliğinin Tespitine İlişkin İlkeler: Mayıs 2004 tarihinde yayınlanan belgede sekiz adet ilkeye yer verilmiştir. Söz konu ilkeler başlıkları itibarıyla aşağıdaki şekilde sıralanabilir:
  - o İlke 1- Müşterinin kimliğinin tespit ve teyit etmelidir.
  - o İlke 1a- Süregelen hesaplarla (*omnibus accounts*) ilgili özel müşterini tanı politikalarının oluşturulması,
  - o İlke 2- Hesabın gerçek sahibi veya hesabı kontrol eden kişinin kimliği hakkında bilgi edinilmesi,
  - o İlke 3- Müşterilerin durumları ve yatırım amaçları ile ilgili bilgi edinmek suretiyle müşterinin tanınması kuralının sürekli hale getirilmesi,

---

¹⁷⁵ IOSCO, (2003), *Objectives and Principles of Securities Regulation*, International Organization of Securities Commissions., s. 16.

- İlke 4- Müşterinin tanınmasına ilişkin kayıtların iş ilişkisinin sona ermesinden sonraki beş yıl boyunca saklanması,
  - İlke 5- Müşterinin tanınmasına ilişkin yükümlülükler konusunda gerekli şartlar sağlandığı sürece üçüncü tarafa güvenilebilinmesi,
  - İlke 6- Müşterinin tanınmasına ilişkin prosedürlerin tatmin edici şekilde tamamlanamadığı veya yasadışı faaliyetlerden şüphelenildiği durumda yapılacak işlemlerle ilgili olarak açık yazılı politikaların oluşturulması,
  - İlke 7- Düzenleyici otoritelerin prensiplerin uygulamaya konulması ile ilgili yeterli yetkiye sahip olması,
  - İlke 8- Düzenleyici otoritelerin diğer ülkelerdeki muadilleri ile işbirliği yapması
- Müşterek Yatırım Araçlarında Kara Para Aklama ile Mücadele Rehberi: Müşterek yatırım araçlarının türleri konusunda bilgi verilen rehberde, söz konusu aracın riskli görülen yönleri ve bunların aklama amacı ile kullanılmasına engellemeye yönelik özel tedbirler üzerinde durulmaktadır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELENİN KÜRESEL BOYUTU

8.1. Giriş

21. Yüzyıl küresel terörizmin tehdit boyutunu en üst düzeye çıkardığı bir dönem olmuştur. Çünkü bu dönemde terörizm, her türlü teknolojiyi kullanan, sınır tanımayan, seyyaliyeti yüksek post modern bir yapıya kavuşmuştur. Bu yüzden yeni şekil alan terör tehdidi ile mücadele için uluslararası işbirliği, koordinasyon ve ortak çalışmalara ihtiyaç vardır. Terörle mücadelede var olan mücadele araçları kullanılırken aynı zamanda uzun dönemli stratejik adımlar atılmalı, yapılan yanlışlar analiz edilmeli, aynı zamanda yeni araç ve tekniklerden de faydalanılmalıdır. Bu kapsamda öne çıkan unsurların başında daha önce yeterince müracaat edilmeyen terörizmin finansman boyutu ile mücadele gelmektedir.

8.2. Terörizmin Finansmanı ile Mücadele

Terörizmin finansmanı ile mücadele; terör örgütlerinin fon toplama ve sağlama imkânlarının ortadan kaldırılması veya en düşük düzeye indirilmesini, terör örgütlerine ait veya terör eylemleri için kullanılacak fonların tespit edilmesi, el konulması ve müsaderesini, terör örgütlerinin yasadışı yollardan elde ettikleri suç gelirlerini aklamalarının önlenmesini ve terör örgütünün ve/veya teröristlerin fon gönderme araç ve yollarının tespit, takip ve/veya engellenmesini kapsamaktadır.

Terör örgütünün yapısına bağlı olarak finans kaynaklarında veya bunlara erişme imkânlarındaki azalma terör eylemleri üzerinde etkide bulunur. Terör örgütlerine para akışının engellenmesi terörist grupların zaman içinde operasyonel kapasitesini azaltır, eylem yapma kabiliyetlerini sınırlar. Terörün finansmanını önlemeye yönelik tedbirler, terörün finansmanının operasyonel maliyetini ve terörist fonların tespit riskini artırır. Terör eylemleri için gerekli kaynakların, zamanında ve istenildiği ölçüde ulaştırılmasını engeller. Bu ise terör eylemlerine belirsizlik ve tespit edilme riski unsuru ilave eder. Terör örgütlerinin finansman kaynaklarındaki azalmalar, örgüt üyelerinin moral gücünü zayıflatır, örgüt içinde liderlik ve

meşruluk tartışmalarını artırır. Örgütü, daha görünür ve tespiti mümkün alanlarda faaliyet gösterme ile karşı karşıya bırakır.¹⁷⁶

Terörizmin finansman yöntem ve araçlarını çeşitlenmesi ile gerek yasal gerekse yasadışı yollardan elde edilen fonları terör örgütüne veya teröristlere ulaştırma imkânlarındaki gelişmeler terörizmin finansmanı ile mücadelede alanında adımlar atılmasını gerekli kılmıştır.

Terörizmin finansmanı ile mücadele, özellikle etnik ayrılıkçı ve geniş militan grubuna sahip terör örgütleri ile uzun zamandan beri mücadele eden ülkelerin gündemine 1980'li yıllarda sistemli bir şekilde girmeye başlamıştır. Örneğin İngiltere'de 1989 tarihinde terörün finansmanı fiili suç haline getirilmiş ve bu suçun faili için 14 yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Daha sonra Terörizm Yasası'nın Üçüncü Bölümü ile (Terrorism Act, Part 3) 2000 yılında terörizmin finansmanı suçunun unsurları ve kapsamı genişletilmiştir. Buna göre, teröristlere ve terör örgütlerine mali yardımda bulunma veya sağlama veya bu yönde çağrıda bulunmanın yanı sıra, terörist örgütlerin gelir elde etmesi ile sonuçlanabilecek etkinlik veya organizasyonların içinde yer almak, terör için kullanılma ihtimali bulunan parayı veya eşyayı kontrol etmek veya yönetmek, örgüte ait parayı muhafaza etmek gibi fiilleri dahi terörün finansmanı suçu kapsamına girmektedir.

8.3. Terörle Mücadelenin Finansman Boyutunun Önem

Kazanması

Terör örgütlerinin politik amaçlarla şiddet eylemlerine girişmesi ve bu eylemlerde pek çok insanın hayatını kaybetmesi, politik karar vericilerin ve uygulayıcıların birinci olarak bu alanlara odaklanmaları sonucunu doğurmuştur. Bu nedenle terörizmin finansman boyutu ile mücadele genellikle üzerinde fazla durulmayan bir alan olmuştur. Oysa Terörizmin başarısı, motivasyon unsuru ile operasyonel kabiliyetinin birleşimine bağlıdır (*Terörizm = Motivasyon+ Operasyonel Kabiliyet*). Finansman boyutu terör örgütlerinin operasyonel kabiliyetini doğrudan, motivasyonu ise dolaylı olarak etkilemektedir. Bu açıdan terör örgütlerinin finansman kaynaklarının kurutulması ve elde edilen fonların dağıtım kanallarının engellenmesi terörizmle mücadelede önemli bir araçtır.

---

¹⁷⁶ FATF, *Terrorist Financing*, Paris, FATF/OECD, 2008, s.27.

Çok sayıda üyeye sahip terör örgütleri için finansman hayati öneme sahiptir. Örneğin El-Kaide'nin Afganistan ve Dünyanın dört bir yanındaki 3000-4000 arasındaki üyesi için yıllık 36 milyon dolar harcadığı tahmini yapılmıştır. Bu rakama, silah, mühimmat, araç, ofis, seyahat, eğitim ve diğer unsurlar için yapılan harcamalar eklendiğinde yıllık maliyet 50 milyon dolara yaklaşmaktadır.¹⁷⁷

Benzer şekilde basit varsayımlar altında PKK'nın sadece kırsal kesimdeki üyelerinin ibate ve iâşe giderleri için yıllık finansman ihtiyacı 30 milyon dolar civarındadır. Uydudan yayın yapan televizyon kanalı için sadece uydu hizmeti karşılığında 2,5-3 milyon dolar ödenmesi söz konusudur.¹⁷⁸ Bu kadar yüksek maliyetlere karşın PKK'nın finansal sıkıntı çektiğine ilişkin herhangi bir haber basına yansımamıştır.

Sadece askeri kuvvet kullanarak terörizmden kurtulmak çok zor, hatta imkânsızdır.¹⁷⁹ Terörle mücadele yöntem ve stratejilerinin, doğal olarak, terörizmin aldığı şekil, sahip olduğu araç ve kullandığı yöntemlere göre sürekli olarak güncellenmesi gerekir. Bu kapsamda terörle mücadelenin finansman boyutunun önem kazanmasında, terör örgütlerinin finansman sağlama imkân ve yöntemleri ile bunları kullanma ve transfer kanallarına ilişkin faktörlerdeki değişim etkili olmuştur. Terör örgütlerinin organize suç örgütlerine yakınlaşması ve/veya işbirliği yapması sonucu büyük miktarda suç geliri elde etmeye başlaması, kara para aklama imkânları ile birlikte yasal ekonomik sistem içinde büyümeleri sonucu tehdit boyutlarını artırmaları, terörün finansmanında kâr amacı gütmeyen kuruluşların yoğun bir şekilde kullanmaya başlanmaları terörün finansmanı ile mücadeleyi her zamankinden daha önemli hale getiren faktörlerden başlıcalarıdır.

---

¹⁷⁷ Rohan Gunaratna, "The Lifeblood of Terrorist Organisations: Evolving Terrorist Financing Strategies", *Countering Terrorism Through International Cooperation*, (Editör: Alex Schmid) International Scientific and Professional Advisory Council of the UN Cooperation and the UN Terrorism Prevention Branch, 2001.

¹⁷⁸ Hasan Aykın ve Kevser Sözmén, *Terörün Finansmanı*, 2. Baskı, Ankara, MASAK Yayınları No:12, 2009, s. 15,17.

¹⁷⁹ Karaosmanoğlu, Ali, (2006), "Küresel Terörizmin Ulaştığı Boyutlar Çerçevesinde Edinilen Tecrübeler" *Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu (Ankara 23-24 Mart 2006)*, Genelkurmay Başkanlığı Terörizme Mücadele Mükemmeliyet Merkezi Yayını, Genelkurmay Basımevi., s 87.

8.3.1. Terör Örgütleri-Organize Suç Örgütleri Yakınlaşması

Teröristlerin asıl gayesi para kazanmak, zengin olmak ve konforlu bir yaşam sürmek değildir. Fakat faaliyetlerini sürdürmek, hayatlarını idame ettirmek, silah temin etmek, güvenle kalabilecekleri yerler bulabilmek, sahte belge sağlamak, seyahat etmek, eğitim ve propaganda yapmak gibi nedenlerle paraya ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaç nedeniyle terör örgütleri eskiden beri banka soygunu, adam kaçırma ve haraç toplama gibi gelir getirici suç faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Ancak terör örgütlerinin organize bir şekilde gelir getirici suç faaliyetleri ile ilişkileri sınırlı düzeyde kalmıştır. Terörizm ile çıkar amaçlı suçlar arasında ise net çizgiler bulunmuştur. Ancak son dönemde bu çizgi bulanık hale gelmiştir. Hatta bazı durumlarda daha önce hiç olmadığı kadar, terörizmle organize suç arasında önemli yakınlaşmalar ortaya çıkmıştır.¹⁸⁰

Günümüzde teröristler hem terör faaliyetlerini gerçekleştirmek hem de bu faaliyetlerini finanse etmek için hiçbir sınır gözetmeden, neye ihtiyaçları varsa onu yapmaktadırlar.¹⁸¹ Bu kapsamda bazı terör örgütleri organize suç örgütlerine yakınlaşmakta ve yakın işbirliğine girmektedirler.¹⁸² Örgüt yapısı içinde organize suç örgütü türü birimler oluşturmakta, faaliyetlerini devam ettirebilmek amacıyla çoğunlukla organize suç örgütleri tarafından kullanılan araç ve taktikleri kullanmaktadırlar.¹⁸³

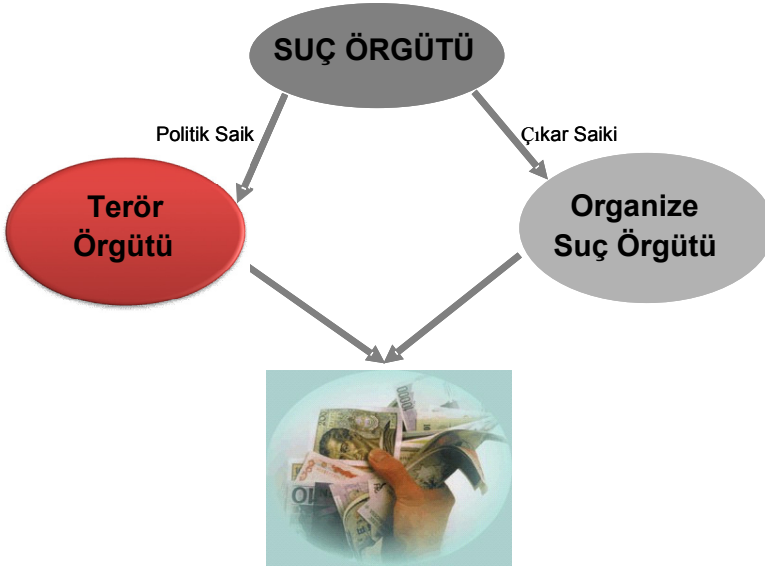
¹⁸⁰ Walter Laqueur, *The New Terrorism*, Oxford, Oxford University Press, 1999, s. 211.

¹⁸¹ Lilley, a.g.e., s. xvi.

¹⁸² Ömer Ersoy, “Terör ve Organize Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi”, *Polis Dergisi*, Nisan-Mayıs 2004, Sayı: 40.

¹⁸³ Council of Europe (CE), *Organised Crime Situation Report 2005 Focus on the Threat of Economic Crime*, Strasbourg, 2005, s. 21.

ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTÜ - TERÖR ÖRGÜTÜ

Şekil 8: Organize Suç Örgütü-Terör Örgütü Benzerliği

8.3.2. Narkoterörizm

Narkoterörizm çağı aslında 1970'lerde başlamıştır.¹⁸⁴ Ancak, yoğunluk kazanması 1990'larda olmuştur. Soğuk Savaşın sona ermesi ve sonrasında Sovyetler Birliğinin dağılması, küreselleşme, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, ülkelerin fiziki sınırlarının önemsizleşmesi başta uyuşturucu ticareti olmak üzere pek çok suç piyasasında terör örgütlerine yeni finansman fırsatları sunmuştur.

Terör örgütlerinin suç piyasasına yönelmesinde, Soğuk Savaş döneminde en üst noktaya çıkan düşman devlete karşı terör örgütlerinin desteklenmesi şeklindeki devlet destekli terörizmdeki düşüş önemli bir etkidir. 11 Eylül saldırıları sonrasında teröre destek veren ülkelere karşı uluslararası baskının ağırlaşması sonucu dış desteklerdeki azalma daha da artmıştır.¹⁸⁵

¹⁸⁴ Laqueur, a.g.e., s. 211.

¹⁸⁵ FATF, Terrorist Financing, s. 15 ; KOM, *Faaliyet Raporu 2005*, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, Ankara, 2006, s. 178.

Eskiden teröristler ideolojik olarak uyuşturucu imalat ve ticaretinin ölümcül düşmanları olarak görülürler, uyuşturucu ile ilişkili üyeler ağır bir şekilde cezalandırılırdı. Ancak modern zamanlarda ideoloji ile ekonomik realite arasındaki mesafe küçülmüştür.¹⁸⁶ Buna paralel olarak terör örgütleri uyuşturucu ticaretin içinde daha fazla yer almaya başlamışlardır.

Birleşmiş Milletlere (BM) göre¹⁸⁷ pek çok terör örgütünün finans kaynakları arasında uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelir önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Amerikan Dışişleri Bakanlığı raporlarına göre, dünyanın en büyük 25 terörist grubunun en az bir düzinesinin dünya çapındaki uyuşturucu ticaretiyle bağları vardır.¹⁸⁸

Terör örgütleri, içerdiği şiddet sayesinde önemli bir otoriteye sahiptirler. Bu otoritenin sağladığı denetim mekanizması ile birlikte uyuşturucu ticaretinin kontrollü bir şekilde işlemesine, sokak-sokak, bölge-bölge, ülke-ülke oluşturulan yapılanmalar sayesinde başka grupların söz konusu alana müdahale etmesinin önlenmesini sağlamaktadırlar. Bunun yanı sıra örgüt içerisinde gizliliğin azami derecede sağlanarak deşifre olunmasının engellenmesi ve uyuşturucu gelirinin arzulan seviyede olması ile örgüte aktarılması noktasında hedeflerini gerçekleştirmektedirler.¹⁸⁹

Kolombiya'da faaliyet gösteren solcu terör örgütleri FARC ve ELN'nin uyuşturucu imal ve ticaretinden elde ettiği suç gelirinin 500 milyon ila 1,5 milyar ABD Doları arasında olduğu tahmin edilmektedir. Kolombiya Hükümetinin bu terör örgütlerine karşı yürüttüğü mücadelenin başarısızlığındaki en önemli etkenlerden biri, söz konusu örgütlerin sahip olduğu devasa ekonomik güçtür. Bu güç sayesinde FARC'ın militanları hükümet güçlerinden daha üstün teçhizatla donatılmaktadır. Aynı zamanda terör örgütü, politikacılar, medya mensuplarını satın almakta ve örgütün amaçları için kullanmaktadır.¹⁹⁰

---

¹⁸⁶ Laqueur, a.g.e., s.212.

¹⁸⁷ UN, (2006), *Uniting against terrorism: recommendations for a global counter-terrorism strategy, Report of the Secreteray-General, 25 April 2006, A/60/825, s. 8.*

¹⁸⁸ Thachuk, a.g.m, s. 61.

¹⁸⁹ Aydın, Taner, (2007), *Türkiye'de Narko Terörizm ve PKK/KONGRA-GEL Terör Örgütünün Rolü*, Ankara, G.Ü. SBE, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Master Tezi, s. 11.

¹⁹⁰ Laqueur, a.g.e., s.214.

Dünyada terör örgütlerinin geçirdiği dönüşüm Türkiye için de geçerlidir. Terör örgütü PKK, mali desteğinin en büyük bölümünü uyuşturucu kaçakçılığından sağlamaktadır.¹⁹¹ PKK özellikle sahip olduğu lojistik yetenek ve imkânları, uluslararası bağlantıları, Avrupa'nın pek çok ülkesinde yerleşik yandaşları nedeniyle uyuşturucu ticareti için çok uygun altyapıya sahip terör örgütleri arasında sayılmaktadır.¹⁹²

PKK Terör örgütü tarafından uyuşturucu ticaretinden sağlanan gelirin miktarını tam olarak hesaplamak güçtür. PKK'nın uyuşturucu ticaretinden elde ettiği gelirin 2001 yılında 60 milyon dolar olduğu yönündeki tahminler medyada yer almıştır.¹⁹³ Bu konuda resmi yetkililerce dile getirilen son rakamlar bu tutarın çok üzerindedir. Dönemin Genelkurmay İkinci Başkanı, Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi (TMMM) Komutanlığı'nın 2008 yılında ikincisini düzenlediği, "Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu"nun kapanış konuşmasında; terör örgütünün, başta uyuşturucu olmak üzere, insan, sigara, akaryakıt ve silah kaçakçılığı, haraç toplama, sahtecilik ve kara para aklama gibi yasa dışı faaliyetler yoluyla mali kaynak temin etmekte olduğunu belirtmiştir. Söz konusu konuşmada, terör örgütünün bu şekilde elde ettiği yıllık gelirin 400-500 milyon avro civarında olduğu, bunun 200-250 milyon avrosunun uyuşturucudan, 100-150 milyon avrosunun kaçakçılıktan (akaryakıt, sigara, insan kaçaklığı gibi) 15-20 milyon avrosunun toplanan yardımlardan ve 20-25 milyon avrosunun da diğer faaliyetlerden sağlandığı değerlendirilmiştir.¹⁹⁴

Genelkurmay İkinci Başkanının konuşmasında belirttiği 200-250 milyon dolarlık uyuşturucu ticareti gelir tahmini önemli bir rakamdır. Ancak bu değerlendirmeye esas rakamların hesaplanmasında kullanılan veri seti ve yöntemler konusunda yayımlanmış bir kaynağa ulaşılamamıştır. Ancak söz konusu rakamların olması gereken rakamlardan çok da uzak tahminler olmadığı Abdullah Öcalan'ın 1999 yılındaki yargılanması sırasındaki ifadesinde yer alan rakamlarla teyit edilir niteliktedir. Abdullah Öcalan,

---

¹⁹¹ Emin Demirel, *Terör*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2002, s. 700.

¹⁹² Laqueur, a.g.e., s.217.

¹⁹³NTVMSNC.COM, "PKK Uyuşturucudan 60 Milyon \$ Bekliyor," 23/01/2002 <http://ntvmsnc.com/news/131593.asp> erişim 10/04/2008.

¹⁹⁴HaberTürk, "PKK'nın yıllık geliri 400-500 milyon avro", 11/03/2008, <http://www.haberturk.com/haber.asp?id=60645&cat=110&dt=2008/03/11>, Erişim: 07/04/2009.

örgütün yıllık gelirinin asgari 250 milyon ABD Doları olduğunu yargılandığı dava duruşmasında bizzat belirtmiştir.¹⁹⁵

8.3.3. Yasal Ekonomik Sistemin Kullanılması ve Kara Para Aklama

Terörün finansmanı ile mücadelenin önem kazanmasındaki diğer bir etken, terör örgütlerinin akladıkları suç gelirleri ile yasal ekonomik sistem içinde büyümekte olmalarıdır. Terör örgütlerinin şiddete dayalı geleneksel özellikleri devam etmekle birlikte, günümüzde ekonomik anlamda daha karmaşık yapı kazandıkları gözlenmektedir. Artık terör örgütleri elinde silah olan bir kaba güç olmanın yanında tüccar, işletmeci veya şirket sahibi niteliklerini de bünyelerinde barındırmaya başlamışlardır.¹⁹⁶

Terör örgütleri elde ettikleri muazzam suç gelirleri ile ekonomik olarak her geçen gün büyümektedir. Bu fonlarla bir taraftan terör finanse edilirken diğer taraftan da bu gelirlere yasal görüntü kazandırılmakta, yasal ekonomik sistem içinde cepheler kazanılmaktadır. Böylece terör örgütleri satın aldıkları veya kurdukları Terör A.Ş.'lerle her geçen gün daha da büyüyerek yasal sistem içinde de dal budak salmaktadırlar. Yasal sistem içindeki ticari uzantılarla ticaret örgütü üyesi, sanayici, tüccar kimliği ile bürokrasi, siyaset ve yargıya ulaşma ve etkide bulunma imkânına kavuşmaktadırlar.¹⁹⁷

Terör örgütlerinin birer holding, Terör A.Ş. ve teröristlerin birer kapitalist haline geldiğini gösteren pek çok örnek sıralamak mümkündür. IRA ticari nitelikli faaliyetleri ile İrlanda'da bir holding görünümü kazanmıştır. IRA'nın yasal nitelikli işletmeleri içinde özel güvenlik firmaları, vergi otoritelerine yıllık geliri 1 milyon ABD doları civarında bildirilen 300 taksiden oluşan bir kooperatif, inşaat firması, sokak arası marketler, lokanta, pub, pansiyonlar, galeri ve yedek parça, kurye hizmeti

---

¹⁹⁵ Ankara 2 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesinin Sanık Abdullah Öcalan Hakkındaki 29/06/1999 tarihli Gerekçeli Kararında (Esas No :1999/21 Karar No : 1999/73) yer alan ifadeden alınmıştır. Gerekçeli karara <http://www.belgenet.com/dava/gerekce.html> adresinden ulaşılabilir (erişim 05/01/2010).

¹⁹⁶ John Horgan ve Max Taylor, "Playing the "Green Card"-Financing the Provisional IRA:Part1", *Terrorism and Political Violence*, Vo. 11, No. 2 (Summer 1999) (Published by Frank Cass) London, 1999.

¹⁹⁷ Hasan Aykın, "Terör A.Ş.", *E-Yaklaşım*, Temmuz 2008.

işletmeleri bulunmaktadır.¹⁹⁸ IRA sadece işlediği suçlar nedeniyle her yıl 10 milyon sterlinin üzerinde yasadışı kazanç elde etmektedir. Ancak yasadışı faaliyetlerden elde edilen bu gelir örgütün yasal işletmeleri ve gayrimenkul geliştirme işinden elde ettiği gelirin yarısından daha azdır.¹⁹⁹ Yıllık geliri milyar dolar ile ifade edilen FARC ve ELN gibi terör örgütleri bu gelirlerinin yüzde onundan azını silahlı mücadele için harcamaktadırlar. Geri kalan para ise gayrimenkul ticareti, ulaştırma şirketi sahipliği, borsada menkul kıymet alım satımı gibi alanlarda değerlendirilmektedir.²⁰⁰

PKK terör örgütünün özellikle Almanya, İngiltere, Avusturya, Macaristan ve Hollanda gibi ülkelerde birçok lokanta, kafeterya ve kıraathanesinin bulunduğu ileri sürülmektedir. Bu tür yasal görünümlü işyerleri ile bir yandan örgüte gelir sağlanırken, diğer yandan buralar temas noktası ve örgüt faaliyetlerinin koordinasyonu için kullanılmaktadır.²⁰¹ PKK ile ilişki içinde olan ticari işletmeler oluşturdukları işadamları derneği ve benzeri oluşumlarla aynı zamanda buldukları ülkelerde bürokrasi ve siyasiler üzerinde etkide de bulunmaktadır. Hizbullah terör örgütünün ise daha küçük işletme düzeyinde kaldığı görülmektedir. Örgüt, ticari taksi, dolmuş ve market işletmeciliği alanında faaliyet göstermiştir.²⁰²

8.3.4. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması

Terörün finansmanı ile mücadelenin önem kazanmasındaki bir diğer faktör, kâr amacı gütmeyen kuruluşların yoğun olarak kullanılmaya başlanmasıdır.

Terör örgütleri, hayır kurumu adı altındaki kuruluşlar aracılığı ile kişilerin dini, etnik veya coğrafik bağlarını kullanmak suretiyle önemli miktarda gelir elde etmektedir. Amerika'da kurulu bir derneğin 2000 yılında

---

¹⁹⁸ Horgan ve Taylor, a.g.e.

¹⁹⁹ Angelique Chrisafis, "Spotlight turns to slick IRA Money-making machine", *The Guardian*, 19 Şubat 2005.

²⁰⁰ Laqueur, a.g.e., s. 213.

²⁰¹ Taner Aydın, *Türkiye'de Narko Terörizm ve PKK/KONGRA-GEL Terör Örgütünün Rolü*, Ankara, G.Ü. SBE, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Master Tezi, 2007, ss. 56-57.

²⁰² Ömer Alper Yurtseven, , *Türkiye'de Faaliyet Gösteren Dini bir Terör Örgütü Olarak Hizbullah*, Gebze, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, s. 145.

13 milyon dolar fon sağladığı ve bunu ilişkili olduğu terör örgütüne ilettiği iddia edilmektedir.²⁰³

Kâr amacı gütmeyen kuruluşların kullanılması ve bu yolla terörün finanse edilmesi, PKK/KONGRA-GEL terör örgütü tarafından da yoğunlukla tercih edilen bir finansman yöntemidir. Öyle ki; PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün, çoğunluğu Avrupa ülkelerinde olan ve suç şebekesi şeklinde faaliyetlerde bulunan 400'den fazla örgüt aracılığıyla kendisine politik, mali ve lojistik destek sağladığı ve örgütün cephe yapılanması olarak adlandırılan kanadının, yurtiçi ve yurtdışında oluşturduğu yasal görünümü kuruluşlar vasıtasıyla özellikle Kürt kökenli vatandaşlarımızdan büyük paralar topladığı ileri sürülmektedir.²⁰⁴

PKK aynı zamanda kâr amacı gütmeyen kuruluşları aklama faaliyetleri amacıyla da yoğun olarak kullanılmaktadır. Belçika'da gerçekleştirilen 1997 Sputnik Operasyonu, örgütün uyuşturucu parasını nasıl akladığının küçük bir örneği olarak görülebilir. PKK uyuşturucudan elde ettiği gelirleri Londra, Paris, Brüksel ve diğer Avrupa şehirlerinde kurulmuş olan görünüşte kültür, kadın ve benzeri derneklerine bağış, yardım gibi adlarla aktarmıştır. Bu paralar belli hesaplarda toplanmış, daha sonra aklanmış olan paralar MED-TV, silah alımı, militan yetiştirilmesi ve diğer işlere harcanmak üzere kanun uygulama birimlerinin dikkatini çekmeden terör örgütüne aktarılmıştır.²⁰⁵

8.3.5. Küreselleşme ve Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmeler

1980'lerden itibaren pek çok ülkede yaşanan dışa açılma, kambiyo rejimlerinin liberalleşmesi, uluslararası mali sistemin daha entegre hale gelmesi, uluslararası sermaye ve fon hareketlerinin hız ve hacim kazanması, bilişim teknolojisindeki gelişmeler, buna bağlı olarak bankacılık sisteminin sunduğu işlem ve hizmet kanallarının artması ve bunların büyük çoğunluğunun e-bankacılık olanakları ile yüz yüze olmayan bankacılık işlemi olarak gerçekleştirilmesi imkânları ile birlikte önemli miktardaki fon ülke sınırlarını aşarak tüm dünyayı dolaşmaya başlamıştır.

---

²⁰³ GAO, (2003), *Terrorist Financing*, United States General Accounting Office, GAO 04-163, 2003, s.14.

²⁰⁴ Necati Alkan, "Terörün Örgütlerinin Finans Kaynakları", *Polis Dergisi*, Nisan-Mayıs 2004.

²⁰⁵ Sedat Laçiner, "NARKOTERÖR: Terörün Geliri de Ölümden", *Star Gazetesi*, 10 Şubat 2008.

İlk SWIFT mesajının 1976 yılında kullanılmaya başlamasından 9 yıl sonra 1985 yılında yıllık mesaj sayısı 157.220.000'e ulaşmış, bu rakam 2007 yılında 3.501.163.0179 olmuştur. 1980'lerin ortalarından itibaren uluslararası alanda fonların hareketi hız kazanırken, diğer yandan harekete konu fonların miktarı da artmıştır.²⁰⁶

Finansal sistemin hızla gelişmesi, ağlarla tüm dünyayı birbirine bağlaması, sağladığı hız, sunduğu işlem çeşitliliği ve kolaylıklar teröristlerin fonları etkili, verimli ve kanun uygulama birimlerince tespit edilmeksizin uluslararası finansal sistemde veya ülke içinde dolaştırmalarına imkân tanımaktadır. Finansal sistemin aynı zamanda off-shore şirketler gibi diğer mekanizmalarla birleşmesi, suç gelirlerinin aklanması ve tespit edilmeksizin terör örgütü üyelerine ulaştırılması açısından terör örgütlerine önemli bir imkân sunmaktadır.²⁰⁷

Ödeme sistemlerinde meydana gelen teknolojik gelişmeler resmi finansal sistemlerin terörist fonların transferi amacı ile kullanılma riskini artırmaktadır. Fon transferinde artan hız, artan miktar ve işlem sayısı bu alanı potansiyel aklayıcılar ve terörü finanse edenler için cazip bir alan haline getirmiştir. Aynı teknolojik gelişmelerin, kanun uygulama birimlerince etkin bir şekilde kullanılabilmesi halinde elektronik fon transferlerinin izinin sürülmesi açısından önemli imkânlar sağlama potansiyeline sahip olduğunu da hatırdan çıkarmamak gerekir. Ancak, kamunun bu konuda gerek organize suç örgütleri ve gerekse terör örgütlerinin gerisinde kaldıkları yönünde tespitler bulunmaktadır. Örneğin, İngiltere İçişleri Bakanlığı (Home Office) görevi sırasında (2002 Kasım) David Blunkett, suç örgütlerinin büyük bir olasılıkla bu örgütlerle savaşmak için oluşturulmuş kamu kurumlarından çok daha organize oldukları yorumunu yapmıştır.²⁰⁸

Gerçekten terör ve organize suç örgütleri 21. yüzyılın küresel ekonomisinin ve teknolojik gelişmelerinin sunduğu imkânlardan yararlanma konusunda hükümetler, yasa koyucuları ve kanun uygulama birimlerinden daha hızlı hareket etmektedirler. Örneğin teknolojik ürünlerin kullanımında ve en güncel yazılımların uyarlanmasında bu örgütler kamunun önündedir.

---

²⁰⁶ Hasan Aykın "Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi", *Bankacılar Dergisi*, Sayı: 65, Haziran 2008, s. 41.

²⁰⁷ FATF, (2008a), *Terrorist Financing*, Paris, FATF/OECD, 2008, ss. 21-22.

²⁰⁸ Lilley, a.g.e., s. x4.

Çünkü kamu tarafından bu tür ürünlerin alınmasına karar verilmesi ve ihale süreci bile önemli gecikmelere neden olmaktadır.

Teknolojik gelişmeler, bankacılık sektöründe günlük yaşamı kolaylaştıracak pek çok ürünün müşterilere sunulmasını gündeme getirmiştir. Bu ürünlere örnek olarak, internet bankacılığı, ATM ve kredi kartları, ön ödemeli kartlar ve seyahat çekleri ilk akla gelenlerdendir. Bu ürünler aynı zamanda terör örgütlerince terörün finansmanı amacıyla da kullanılabilir.

ATM ve kredi kartları, ek kart imkânları ile birlikte kolaylıkla kötüye kullanılabilir zayıflıklar içermektedir. Çünkü ATM kartı şifresini bilen herkes kartı kullanabilir. Çeşitli bankalardan alınacak ATM kartlarına düzenli olarak yapılacak havaaleler ile örgüt üyelerine sürekli ve düzenli ödemeler yapılabilir. Özellikle kredi kartlarının tüm dünyada geçerliğe sahip olması, imza yerine şifre uygulamasının bulunması, kartı kullanan kişinin kartın gerçek sahibinin olup olmadığı hususunun aranmaması, ATM ve kredi kartının ülke dışında ATM aracılığı ile nakit çekmeye elverişli olması, banka görevlileri ile yüz yüze gelmeden ATM aracılığı ile para yatırma imkânı, ek kart sağlanabilmesi, kişilerin aynı anda pek çok bankanın kartına birden sahip olmasının önünde engel bulunmaması gibi hususlar bu aracın terörist fonların terör üyelerine aktarılmasında araç olarak kullanılmasını cazip kılmaktadır.

Benzer şekilde internet bankacılığı da, resmi bankacılık sisteminin terörün finansmanı amacı ile kullanılmasına imkân veren riskleri bünyesinde barındırmaktadır. İnternet bankacılığında, çoğu kez kullanıcı adı ve şifre bilgilerine sahip olmak, banka görevlileri ile yüz yüze yapılabilecek hemen hemen tüm bankacılık işlemleri yapmayı olanaklı kılmaktadır.

Organize suç örgütleri ve terör örgütleri özellikle paraya ihtiyacı olan öğrenci kitlesini hedef alarak, bu kişiler adına açılmış hesapları ve bu hesaplara ilişkin internet şifrelerini birkaç yüz dolarlık bir bedel karşılığında satın alma yöntemini sıklıkla kullanmaktadırlar. Bu şekilde şifreleri ele geçirilen hesaplar üzerinden önemli miktarda fonlar çeşitli hesaplara aktararak aklanma işlemi gerçekleştirilebilmekte veya ilgili otoritelerin dikkatini çekmeksizin teröristlere ulaştırılabilmektedir. Kanun uygulama birimleri bu hesaplardan şüphelendiklerinde ise, hesap sahibi olarak karşılama söz konusu hesap hareketleri ile gerçekte hiçbir ilişkisi bulunmayan kişiler çıkmaktadır.

8.4. Terörün Finansmanı ile Mücadeleyle Küresel Cevap Zorunluluğu

Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin Giriş kısmında, terörizmin finansmanı ile mücadelenin uluslararası boyutunun önem kazanmasının nedenleri dört başlık altında sıralanmaktadır:

- Terörizmin finansmanı konusu uluslararası toplumu bütünüyle ve ciddi şekilde kaygılandıran bir sorun teşkil etmeye başlamıştır.
- Uluslararası terörizmin eylemlerinin sayı ve vahametinin, teröristlerin elde edebildikleri malî kaynaklarla orantılıdır.
- Mevcut çok taraflı hukuki belgeler, münhasıran terörizmin finansmanı konusuna eğilmemektedir.
- Terörizmin, finansmanının engellenmesi ve faillerinin kovuşturulması ve cezalandırılması suretiyle tecziyesine yönelik etkili önlemlerin oluşturulması ve benimsenmesi amacıyla devletlerarasında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesine acilen ihtiyaç bulunmaktadır

Terörün finansmanı ile mücadele boyutunun uluslararası alanda önem kazanması 1990'lı yılların ikinci yarısında başlamış, 11 Eylül 2001 terör saldırıları sonrasında ise büyük bir ivme kazanmıştır. Nitekim dönemin ABD Başkanı G.W. Bush'un 11 Eylül saldırılarının ardından Kongre üyelerine hitaben yaptığı konuşmada, terörün finansmanı ile mücadelenin önemine vurgu yapmıştır.²⁰⁹ Bu vurgu sadece konuşmada kalmamış ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusu ABD'nin önemli bir gündem maddesi olmuştur.

Uluslararası barış ve güvenliğin idamesi ve devletlerarasında iyi komşuluk, dostluk ve işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi amaç ve ilkelerini gözeterek Birleşmiş Milletler (BM) Şartı hükümleri de göz önünde bulundurularak Birleşmiş Milletler tarafından terörün finansmanı ile mücadele çerçevesinde çalışmalar yapılmıştır.

---

²⁰⁹ CNN, "Transcript of President Bush's address to a joint session of Congress on Thursday night, September 20, 2001", <http://edition.cnn.com/2001/20/gen.bush.transcript> Erişim 08/04/2009.

BM Genel Kurulunun 17/12/1996 tarih ve 51/210 Kararında da; ülkeler tarafından teröristlerin ve terör örgütlerinin finansmanını önlemek ve engellemek için gerekli tedbirlerin alınması, terörist amaçlara hizmet edeceğinden şüphelenilen malî kaynakların önlenmesi ve hareketlerin engellenmesi için hukuki düzenlemeler oluşturulması ve bu tür malî kaynakların uluslararası hareketleri konusunda bilgi değişiminde bulunulması gerektiği ifade edilmiş ve terörle ilgili çalışmalarda bulunmak üzere özel bir komitenin kurulmasına karar verilmiştir. BM Genel Kurulu, 15/12/1997 tarih ve 52/165 sayılı Kararında ise 51/210 sayılı Kararda öngörülen tedbirlerin uygulamaya geçirilmesi gerektiğini tekraren vurgulamıştır.

BM Genel Kurulunun 08/12/1998 tarih ve 53/108 sayılı Kararında; 51/210 sayılı Karar ile kurulan özel komitenin terörizm konusunda mevcut uluslararası mevzuatı tamamlamak amacıyla terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin bir uluslararası sözleşme taslağı hazırlaması kararlaştırılmıştır.

Anılan Karar uyarınca, 1999 tarihinde terör eylemlerinin tüm şekil ve tezahürlerinin dünya çapında artış gösterdiği ve terör eylemlerin sayısındaki artışın teröristlerin elde ettikleri malî kaynaklarla orantılı olduğu vurgulanarak BM tarafından “Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme” hazırlanmış ve ülkelerin imzasına sunulmuştur.

Terörün finansmanı suçu, 9 Aralık 1999 tarihinde BM Genel Kurulunda kabul edilen Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme (Sözleşme) ile ilk kez uluslararası alanda tanımlanmıştır. Sözleşme, ülkeler için üç temel yükümlülük getirmektedir. İlk yükümlülük, ülkelerin iç hukuklarında terörün finansmanı suçunu düzenlemeleridir. Bunun için sözleşmede yapılan terörün finansmanı suçunun temel unsurlarını taşıyan suç fiili iç hukukta suç haline getirilmelidir. İkinci yükümlülük, ülkeler arası işbirliğinin geliştirilmesi ve karşılıklı adli yardımlaşmanın artırılmasıdır. Son yükümlülük ise terör faaliyetlerinin finansmanına ilişkin şüpheli işlemlerin bildirilmesi ve terörist fonların tespitinde mali kuruluşların rolünün belirlenmesine ilişkin önleyici tedbirler getirilmesini öngörmektedir.

Diğer taraftan, mali sistemin başta organize suç örgütleri olmak üzere suçlular tarafından kullanılmasını önlemek ve aklama ile mücadele etmek amacıyla kurulan ve bu çerçevede uluslararası düzeyde tedbirler öngören 40

Tavsiyeyi yayınlayan Mali Eylem Görev Gücü (*Financial Action Task Force-FATF*), Eylül 2001 terör saldırılarının ertesinde terörün finansmanı ile mücadeleyle de gündemine dâhil etmiş ve yürüttüğü çalışmaların kapsamını bu bağlamda genişletmek suretiyle münhasıran terörün finansmanı ile mücadeleye ilişkin 8 Özel Tavsiyeyi yayınlamıştır. 2004 yılında bu Özel Tavsiye sayısı dokuza yükselmiştir.

BM ve FATF'in yanı sıra Avrupa Birliği (AB), Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund – IMF), Dünya Bankası ve Avrupa Konseyi (AK) gibi uluslararası organizasyonlar tarafından da terör ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik adımlar atılarak terörün ve terörün finansmanının önlenmesi, cezalandırılması ve ortadan kaldırılmasını amacıyla uluslararası nitelikte hükümler öngören düzenlemeler yapılmıştır.

8.5. Terörün Finansmanı ile Uluslararası Mücadelede 11 Eylül Faktörü

11 Eylül 2001 olayları, esas itibarıyla, 19 kişi tarafından eş zamanlı ve koordineli bir şekilde 4 uçağın kaçırılması ve sonrasında bu uçaklardan ikisinin Dünya Ticaret Merkezi İkiz Kulelerine ve birinin Pentagon'a çapması, birinin ise düşmesi (veya düşürülmesi) ve çarpmanın gerçekleştiği binaların çökmesi veya hasar görmesi ile sonuçlanan birkaç saatlik zaman dilimindeki gelişmeleri ifade etmektedir.

Olayın gerçekleşmesi kısa bir zaman diliminde olmasına rağmen, sonuçları itibarıyla pek çok açıdan tarihi bir dönüm noktası olmuştur. ABD'nin iç ve dış güvenlik politikaları ile kurumsal yapılanmasının üzerinde önemli etkileri olduğu kadar, uluslararası politika için de önemli bir dönüm noktası olmuştur. Adeta bir milat kabul edilmiştir.

Soğuk Savaş sonrasındaki tek kutuplu dünyada, ABD'ye karşı ABD topraklarında Pearl Harbor baskınından bu yana girilmiş en büyük ve ölümcül eylem olan 11 Eylül terör eylemi tüm dünyayı ve ABD'yi hazırlıksız yakalamıştır. Nitekim 11 Eylül Komisyonu Raporunda²¹⁰ da 11 Eylül, eşi görülmemiş bir şok ve acı gün olarak nitelendirilmekte, böyle bir saldırıya hazırlıksız yakalandıkları açıkça dile getirilmektedir. 11 Eylül'de New York'un Belediye Başkanı olan Rudy Giuliani 2005 yılındaki bir

---

²¹⁰ The 9/11 Commission Report: *Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States*, 2004 Official Government Edition, Washington, DC: U.S. Government Printing Office, s. vx.

söyleşide böyle bir saldırıyı kendisi dahil hiç kimsenin düşünmediğini, böyle bir saldırının ancak onlarca yıl sonra olabilecek bir saldırı olarak görüldüğünü dile getirmiştir.²¹¹

Bu derece büyük bir saldırıya karşılık ABD yönetimi hızlı bir şekilde önlemler geliştirme çabası içine girmiştir. Bu önlemler iç ve dış önlemler şeklinde ikiye ayrılabilir. ABD Başkanı 20 Eylül tarihinde Kongre üyelerine hitap ederken kriz sonrasında yapacaklarını sıraladığı konuşması²¹² uluslararası terörizmle mücadelenin 11 Eylül sonrasında nasıl şekilleneceğinin ipuçlarını da vermektedir. Konuşmada ABD Başkanı, terörizme mücadele için yapacaklarını şu şekilde sıralamıştır:

- 1- Çok farklı kurumlara dağılmış olan iç güvenliğin tek çatı altında toplanması,
- 2- Sınır güvenliği konusuna önem verilmesi,
- 3- Sivil havacılık sisteminin daha güvenli hale getirilmesi,
- 4- İstihbaratın tek merkezden yönetilmesine sağlayacak sistemin oluşturulması,
- 5- Terörle mücadele edecek birimlerin güç, imkân ve yetkilerinin artırılması,
- 6- Terör örgütlerinin finans kaynaklarına el konulması ve müsaderesi,
- 7- Uluslararası camianın terörle topyekûn mücadeleye katılması,
- 8- Teröristlerin daha eylem yapmadan bulunup yok edilmesini amaçlayan ön alıcı savaş stratejisinin benimsenmesi gibi konularını içermektedir.

11 Eylül 2001 terör saldırıları Amerika Birleşik Devletlerinin uluslararası terörizmle mücadele alanında etkin bir şekilde yer alması sonucunu doğurmuştur.

ABD, “*ya bendensin ya değilsin*” şeklindeki yaklaşımı ile tüm ülkeleri “terörle savaş”ta yanında olmaya zorlamak için doğrudan baskılar uygulamıştır. Bu baskıların yoğunlaştığı alanlardan birisi de El-Kaide örgütüne ve ona destek veren kişi ve kuruluşlara ait fonların dondurulması

---

²¹¹ John Mueller, *Overblown*, London, Free Press, 2006, s.26.

²¹² CNN, “Transcript of President Bush’s adres to a joint session of Congress on Thursday night, September 20, 2001”, <http://edition.cnn.com/2001/20/gen.bush.transcript> Erişim 08/04/2009.

ve müsadereyi yönünde olmuştur. Ancak ABD, doğrudan baskılarını güçlendirmek ve hukuki bir zemin kazandırmak amacıyla aynı zamanda başta Birleşmiş Milletler (BM) ve FATF olmak üzere uluslararası sistemin pek çok aktörünü de kullanmıştır.

Terörizmle mücadelenin uluslararası kamuoyunda önemli bir gündem maddesi haline gelmesinde ABD'nin kendi gündemini dünyanın güvenlik sorunlarının odağına yerleşirmesi ve bunda BM'yi kullanması önemli bir etkidir.²¹³

BM tarafından 11 Eylül 2001 saldırılarından 17 gün sonra, terör eylemlerinin uluslararası barış ve güvenliğe yönelik tehditlerine karşı alınması gereken önlemler ve Terörle Mücadele Komitesinin oluşturulmasına ilişkin hükümler içeren 28/09/2001 tarih ve 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) Kararı yayımlanmıştır. Karar, BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmenin üye ülkelere onaylanması, terörün finansmanının suç haline getirilmesi, terörle ilgili fonların dondurulması ve sonrasında müsadereğine ilişkin mekanizmaların oluşturulması gibi hususları içermektedir.

BMGK, terör eylemlerini uluslararası barış ve güvenliğe tehdit olarak tanımlamıştır. Terörün bu şekilde tanımlanmasının bir neticesi olarak; BMGK'ne BM Şartının VII. Bölümünde tasarlanan ortak tedbirleri veya yaptırımları belirleme yetkisi tanınmaktadır. BMGK tarafından bu çerçevede alınan kararlar BM Şartının 25 ve 48 inci maddeleri uyarınca BM Şartının bir cüzü hükmünde kabul edildiğinden tüm BM üyesi ülkeler için bağlayıcı nitelikte olup uygulamaya sokulmaları için ayrıca imzalanma ve onaylama süreçlerine ihtiyaç bulunmamaktadır.

ABD'nin etkisi ile terörün finansmanı ile mücadele konusunda harekete geçen diğer bir uluslararası oluşum FATF olmuştur. FATF tarafından terörün finansmanı ile mücadele sisteminin ana unsurları şekillendirilmiştir. Türkiye'de terörün finansmanı ile mücadele sisteminin oluşturulmasında FATF'in Tavsiyeleri esas alınmakta,²¹⁴ hatta sistemin unsurlarının hayata geçirilmesinde de bu kurumun itekleyici etkisi bulunmaktadır.

---

²¹³ Michael Chandler ve Rohan Gunaratna, *Countering Terrorism*, Reaktion Books, Londra, 2007.

²¹⁴ MASAK, *Faaliyet Raporu 2006*, Ankara, Mali Suçları Araştırma Kurulu, 2007, s. 13.

DOKUZUNCU BÖLÜM

TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE KÜRESEL AKTÖRLER VE GİRİŞİMLER

9.1. Giriş

Terörizm uluslararası alanda sürekli olarak bir tehdit unsuru olarak yerini almıştır. Soğuk savaş döneminde de terör örgütleri uluslararası mücadelenin bir aracı olarak kullanılmıştır. 1990'lı yıllarda küreselleşme ve soğuk savaşın sona ermesi nedeniyle ortaya çıkan tek kutuplu dünyada terörizm asimetrik mücadele aracı olarak önemini daha da artırmış, çoğu ulusal düzeyde gerçekleşen terörizm alan değiştirerek uluslararası alanda daha yoğun görülmeye başlamıştır. Bunun bir yansıması olarak, uluslararası terörizm uluslararası güvenlik alanında tehdit algılamasında ön sıralara yerleşmiştir. Birleşmiş Milletler, NATO, Avrupa Birliği terörizmi ilk sıralara yükseltmişlerdir. Uluslararası terörizmle mücadele konusunda daha kapsamlı ve etkili adımlar atma gereği ortaya çıkmıştır.

Terörizmin çok boyutlu özellikleri dikkate alınarak, terörizmle mücadelede çok boyutlu mücadele önlemlerinin uygulamaya konulması söz konusu olmuştur. Bu boyutlardan bir tanesi de terörizmin finansmanı olmuştur.

9.2. Birleşmiş Milletler (BM)²¹⁵

II. Dünya Savaşının oluşturduğu güvensizlik ortamının ardında Ekim 1945 yılında kurulan BM terörizmle mücadele konusunda önemli kararlara imza atmıştır. BM, üye sayısının fazlalığı, kapsayıcılığı, aklama ile mücadele alanında önemli çalışmalara imza atmış olması ve taraf ülkeler açısından bağlayıcı nitelikte uluslararası anlaşma ve sözleşmeleri hazırlama görev ve yetkisinin bulunması dolayısıyla aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede önemli bir yere sahiptir.

---

²¹⁵ Birleşmiş Milletlerin terörün finansmanı ile mücadele katkısı ile ilgili kısım, daha önce Kevser Sözmen (Alp) ile birlikte kaleme alınan Terörün Finansmanı isimli kitapta yer alan kısmın İngilizce orijinal metinleri ile uyumu gözden geçirilmiş, bu kapsamda ekleme ve ifade düzeltmeleri yapılmış ve güncellenmiş ilaveli halini içermektedir. Bir önceki çalışmada birlikte mesai harcadığımız Sayın Sözmen (Alp)'e söz konusu mesaiden bu çalışmada yararlanmama gösterdiği nezaket dolayısıyla teşekkür ederim.

9.2.1. Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme

Uluslararası tehdit unsuru olarak terörizm Birleşmiş Milletlerin gündemini sürekli olarak meşgul etmiştir. Terörle mücadelede uluslararası çaba ve katılımın öneminin farkına varılmasının ardından BM bünyesinde terörle mücadele amacıyla çeşitli protokol ve sözleşmeler hazırlanmış ve ülkelerin imzasına açılmıştır.

BM tarafından münhasıran terörle mücadele amacıyla hazırlanan sözleşme ve protokollerin, terörün finansmanı ile mücadelede yeterli ve etkin olamamaları üzerine özellikle terörün finanse edilmesi olgusunu da ele alacak bir sözleşme hazırlanması ihtiyacı hâsıl olmuştur. Bu kapsamda BM Genel Kurulunun 17 Aralık 1996 tarih ve 51/210 Kararı ile özel bir komite kurulmuş, komite 8 Aralık 1998 tarih ve 53/108 sayılı Kararı ile terörizm konusunda mevcut uluslararası mevzuatı tamamlamak amacıyla terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin bir uluslararası sözleşme taslağı hazırlamasını kararlaştırmıştır. Bunun sonucunda BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme taslağı hazırlanmıştır. Sözleşme metninin oluşturulan özel komite tarafından değerlendirilmesinin neticesinde Sözleşme metni, 9 Aralık 1999 tarihinde Genel Kurul tarafından kabul edilmiştir.

Sözleşmenin, ülkeler için getirdiğı temel yükümlülükler üç başlık altında toplanabilir:

- Terörün finansmanının her üye tarafından suç haline getirilmesi,
- Terörün finansmanı ile mücadelede uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve karşılıklı adli yardımlaşmanın artırılması,
- Terör faaliyetlerinin finansmanına ilişkin delillerin bildirilmesi ve tespitinde mali kuruluşların rolünün belirlenmesine ilişkin temel yükümlülükler ihdas edilmesi.

9.2.2. Terör Faaliyetlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi

“Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme”sinin en önemli özelliğı uluslararası hukukta terörün finansmanı suçunu ilk defa düzenleyen sözleşme olmasıdır. Terörizm kavramı konusunda genel bir mutabakat bulunmamasına karşın, Sözleşmede yapılan terörün finansmanı tanımı, uluslararası anlamda genel kabul görmüştür.

Sözleşmede en önemli hususlardan birisi, terörün finansmanını ayrı bir suç olarak düzenlemesi ve hangi kaynaktan elde edilmiş olursa olsun terörizmin finansmanında kullanılan veya kullanılacak ya da terörün finansmanından elde edilecek gelirlere el konulması, bunların müsadere edilmesine ilişkin hükümler içermesidir.

Terörün finansmanı suçu Sözleşmenin ikinci maddesinde aşağıdaki gibi yapılmıştır:

Terörün finansmanı suçu;

- a) Niteliği veya kapsamı itibarıyla bir halkı korkutmak ya da bir hükümeti veya uluslararası kuruluşu herhangi bir işi yapmaya veya yapmamaya zorlamak amacı taşıyan bir olayda bir sivil yada silâhli çatışmaya doğrudan katılmayan herhangi bir kişiyi öldürmeye veya ağır şekilde yaralamaya yönelik olan veya
- b) Sözleşme ekinde yer alan 9 terör sözleşmesi tarafından suç sayılan eylemlerin tümüyle veya kısmen gerçekleştirilmesinde kullanılması niyetiyle veya kullanılacağını bilerek doğrudan veya dolaylı olarak yasa dışı bir şekilde fon sağlanması veya toplanmasıdır.

Sözleşme hükümleri uyarınca;

- Suçun oluşmuş sayılması için fonların kullanılmış olması şartı aranmamaktadır. (Sözleşme, md. 2/3)
- Bir kişinin Sözleşmede tanımlanan bir suçta suç ortağı olarak iştirak etmesi, suçun işlenmesini örgütlemesi veya başka kişilere bu suçun işlenmesi yönünde talimat vermesi ve bir veya birden fazla suçun birlikte hareket eden bir grup tarafından işlenmesine katkıda bulunması durumlarında suçu işleyen kişi ile aynı cezaya çarptırılması gerekmektedir. Son durumda; katkının kasıtlı olması veya eylem ve amacının suçun işlenmesini gerektiren bir grubun bu suç teşkil eden eylemini kolaylaştırmaya veya amacına hizmet etmeye yönelik olması ya da grubun, bir suç işleme niyetinde olduğunu bilerek yapılmış olması gerekmektedir. (Sözleşme, md. 2/5)
- Suç işlemeye teşebbüs eden kişinin suçu işleyen kişi ile aynı cezaya çarptırılması gerekmektedir. (Sözleşme, md. 2/4)

- Taraf ülkelerin, ülkesinde yerleşik veya kendi hukukuna göre kurulmuş olan bir tüzel kişiliğin yönetiminden veya denetiminden sorumlu bir kişinin, bu sıfatıyla, terörün finansmanı suçunu işlemesi halinde, söz konusu tüzel kişiliğin sorumlu tutulabilmesi için gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. (Sözleşme, md. 5/1)
- Taraf ülkelerin, Sözleşme kapsamında suç teşkil eden eylemlerin, siyasî, felsefî, ideolojik, ırksal, etnik, dinî veya herhangi benzer bir gerekçe ile hiçbir koşulda mazur gösterilememesi için, gerektiğinde yasal düzenlemeler de dahil olmak üzere gerekli olabilecek tedbirleri alması gerekmektedir. (Sözleşme, md. 6)
- Taraf ülkelerin, terör ve terörün finansmanı suçlarına ilişkin yargılama yetkilerini tesis etmek için gerekli önlemleri alması gerekmektedir. (Sözleşme, md.7)

9.2.3. Finansmanı Suç Haline Getirilen Terör Eylemleri

Terörizm konusunda ortak bir tanımın bulunmamasının bir yansıması olarak, hangi eylemlerin finansmanın suç kabul edileceği hususunda Sözleşmede pratik bir yöntem belirlenmiştir. Terör eylemi olarak kabul edilen suçlar sıralanmıştır. Bu kapsamında, terörün finansmanı suçuna temel teşkil eden terör eylemleri Sözleşmede şu şekilde yer almaktadır:

a- Niteliği veya kapsamı itibarıyla, bir halkı korkutmak ya da bir hükümeti veya uluslararası örgütü bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacı ile bir sivil veya silahlı çatışma durumunda muhasamata (çatışmaya) doğrudan katılmayan herhangi başka bir kişiyi öldürmeye veya ağır bir şekilde yaralamaya yönelik diğer tüm eylemler.

Bu tanım terör eylemlerine bundan önce akdedilmiş sözleşmelerden farklı bir bakış getirmiştir. Ayrıca Sözleşmeye taraf devletlere, aşağıda belirtilen Sözleşme ve Protokollere taraf olmadıkları takdirde çekince koyabilme hakkı tanınmışken bu eylemlere çekince koyma hakkı tanınmamıştır.

b-Sözleşmenin ekli listesinde yer alan Sözleşme ve Protokollerde belirtilen eylemler.

Bu güne kadar BM çatısı altında 13 uluslararası terör sözleşmesi kabul edilmiş olmakla birlikte (teröre geniş bir tanım getirme amaçlı 14 üncü

sözleşmenin hazırlanması görüşmeleri devam etmektedir.) terörle ilgili sözleşme ve protokollerden yalnızca aşağıda belirtilen 9 adedinde yer alan fiiller terörün finansmanının öncül suçu olarak sayılmıştır.

- 1- *Uçakların Yasadışı Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi'nde yer alan eylemler (16 Aralık 1970, Lahey).*
- 2- *Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi'nde yer alan eylemler (23 Eylül 1971, Montreal).*
- 3- *Diplomatik Ajanlar Dâhil Uluslararası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nde yer alan eylemler (14 Aralık 1973, New York).*
- 4- *Rehin Almalara Karşı Uluslararası Sözleşmesi'nde yer alan eylemler (17 Aralık 1979, New York).*
- 5- *Nükleer Maddelerin Fiziki Korunması Sözleşmesi'nde yer alan eylemler (3 Mart 1980, Viyana).*
- 6- *Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havalimanlarında Yasadışı Şiddet Eylemlerinin Önlenmesi Protokolü, Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Protokolde yer alan eylemler (24 Şubat 1988, Montreal).*
- 7- *Denizcilik Seferyollarının Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi'nde yer alan eylemler (10 Mart 1988, Roma) .*
- 8- *Kıta Sahaneliğinde Kurulu Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Hakkında Protokol'de yer alan eylemler (10 Mart 1988, Roma).*
- 9- *Terörist Bombalamaların Önlenmesi Sözleşmesi'nde yer alan eylemler (15 Aralık 1997, New York).*

Sözleşmede yer alan terörün finansmanı suçu tanımından hareketle genel bir terör ya da terör örgütü tanıma ulaşmak mümkün değildir. Nitekim BM'nin bundan önce akdedilen terör sözleşmelerinde de genel bir terör ve terör örgütü tanımına yer verilmemiştir. Dolayısıyla uluslararası hukuk açısından terörün finansmanı kavramından anlaşılması gereken, daha önce terör eylemi olduğu sözleşmelerde belirtilen eylemlerin finansmanıdır. Bunun nedeni politik, dini ve ulusal etkileri dolayısıyla tüm ülkelerin

üzerinde mutabakata vardığı ortak bir terör tanımının oluşturulamamasıdır. Zira terör kavramı her hukuk sisteminin kendi gereksinimlerine göre şekillenmiş ve bu nedenle her hukuk sistemi teröre ayrı bir anlam atfetmiştir. Dolayısıyla aklama suçu tanımında olduğu gibi ortak terör tanımına ulaşmak son derece zordur. Bu zorluk göz önünde tutularak her ülke için terör eylemi sayılabilecek bir takım şiddet eylemlerinin uluslararası hukukta terör eylemi olarak tanınması yolu seçilmiş ve Sözleşmede atıfta bulunulan eylemler terör eylemi olarak kabul edilmiştir²¹⁶ (Schott, 2006, s.3-4).

9.2.4. Uluslararası İşbirliği

Terörün uluslararası niteliğinin önem kazanması ve sözleşmenin uluslararası nitelikte terörizmle mücadeleyi hedeflemesi nedeniyle, sözleşmede öne çıkan hususlardan bir diğeri, uluslararası işbirliğinin artırılması ve buna ilişkin mekanizmaların etkin bir şekilde işler kılınmasıdır. Bu yönde Sözleşmede adli yardımlaşma ve suçluların iadesi konusunda ayrıntılı düzenlemeler yer almaktadır.

Sözleşme, diğer terörle mücadele sözleşmelerindekilere benzer şekilde üye ülkelerin suçluların iadesi yükümlülüğüne ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yer almaktadır. Bu kapsamda Sözleşmenin 11 inci maddesi uyarınca:

- Terör ve terörün finansmanı suçlarının taraf devletlerarasında Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce akdedilmiş tüm iade anlaşmalarında iade sebebi olarak kabul edileceği,
- Taraf devletlerin, terör ve terörün finansmanı suçlarını, bundan böyle aralarında imzalayacakları her iade anlaşmasında, iadeye neden suç olarak telakki etmeyi taahhüt edecekleri,
- İade için bir iade anlaşmasının mevcudiyeti koşulunu arayan bir Taraf ülkenin, iade anlaşması olmadığı diğer bir Taraf ülkeden iade talebi alması durumunda, isterse terör ve terörün finansmanı suçları çerçevesinde Sözleşme hükümlerini iadenin yasal zemini olarak görebileceği ve iadenin talep edilen ülkenin mevzuatındaki diğer şartlara tâbi olacağı,
- İade için bir iade anlaşmasının mevcudiyeti koşulunu aramayan devletlerin, terör ve terörün finansmanı suçlarını, talep edilen

---

²¹⁶ Schott, a.g.e., s.3-4

Devletin mevzuatındaki şartlara hâlel getirmeksizin, aralarında iadeye tâbi suçlar olarak kabul edecekleri,

- Taraf Devletlerarasında akdedilmiş iade anlaşma ve düzenlemelerinin terör ve terörün finansmanı suçları ile ilgili hükümlerinin, bu Sözleşmeyle bağdaşmayanlarının Sözleşme hükümleri paralelinde değiştirilmiş sayılacağı belirtilmiştir.

Sözleşmenin 12 nci maddesi kapsamında, Sözleşmeye taraf devletlerin, ellerinde bulunan ve yargılama amacıyla gerekli olan kanıt unsurlarının temini için yardım da dahil olmak üzere, terör ve terörün finansmanı suçlarıyla ilgili cezai soruşturmalarda ya da ceza davalarında veya iade işlemlerinde, mümkün olan en geniş şekilde adli yardımlaşmada bulunmaları gerekmektedir.

Terör ve terörün finansmanı suçlarının hiçbirinin, suçluların iadesi veya karşılıklı adli yardım amaçları bakımından, mali ve/veya siyasi suç olarak kabul edilmemesi, ülkelerin suçluların iadesi veya karşılıklı adli yardım talebini, sadece suçun mali ve/veya siyasi olma vasfını dermeyeran ederek geri çevirmemeleri gerekmektedir. (Sözleşme, md. 13-14). Böylece özellikle terör suçları söz konusu olduğunda ortaya çıkan siyasi suç sorunu terörün finansmanı suçu açısından ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca, terör ve terörün finansmanı suçunun failinin veya zanlının topraklarında bulunabileceği bilgisini alan ilgili Taraf Devletin, bilgisine getirilen hususların soruşturulması için iç hukukuna göre gerekli olabilecek önlemleri alması gerektiği ve koşulların gerektirdiğini düşündüğü hallerde, fail veya fail zanlısı topraklarında bulunan Taraf Devletin, takibat veya iade amacıyla bu kişinin hazır bulunmasını sağlamak üzere iç hukuku çerçevesinde uygun tedbirleri alması gerektiği Sözleşmede hüküm altına alınmıştır. (Sözleşme, md. 9)

Sözleşmenin iadeye ilişkin hükümlerinin (Sözleşme, md. 10) incelenmesi neticesinde; fail zanlısının topraklarında bulunduğu Taraf Devletin, onu iade etmeyecekse, aşırı bir gecikmeye mahal vermeksizin ve hiçbir istisna olmaksızın, suç kendi topraklarında işlenmiş olsun veya olmasın, konuyu kendi mevzuatında öngörülen süreç çerçevesinde cezai

takibat başlatmalarını teminen yetkili makamlarına havale etmekle yükümlü olduğu anlaşılmaktadır.²¹⁷

9.2.5. Önleyici Tedbirler

Sözleşmede terörün finansmanın taraf devletlerce suç haline getirilmesi zorunluluk olarak yer almaktadır. Buna karşılık önleyici tedbirlerin çoğunun uygulanması taraf devletlerin ihtiyarına bırakılmıştır. Sözleşmede önleyici tedbirlerle ilgili hükümlerin taraf devletlerce dikkate alınmasının (*consider*) istenmiş olması bu anlama gelmektedir. Sözleşme kapsamında belirlenen önleyici tedbirler, FATF tarafından geliştirilen ve yasal açıdan bağlayıcılığı bulunmayan 40 Tavsiye kapsamında geliştirilen tedbirlere paraleldir.

Sözleşme, ülkelerin finansal kuruluşlara ve diğer finansal araçlara yönelik olarak müşterilerinin kimliğini tespit etmek, şüpheli işlemlere özel dikkat göstermek ve şüpheli işlem bildiriminde bulunmak konusunda gerekli tedbirleri almak yükümlülüğünü getirmeleri istenilmektedir.

Sözleşme önleyici tedbirlerin uygulanması kapsamında da uluslararası işbirliğine büyük önem atfetmiş ve taraf devletlerin, toprakları dâhilinde veya haricinde işlenecek suçların kendi topraklarında gerçekleştirilen hazırlıklarının önlenmesi amacıyla gerektiğinde iç hukuklarında lâzım gelen düzenlemeleri yapmak da dâhil olmak üzere terör ve terörün finansmanı suçlarının önlenmesi amacıyla mümkün olan her türlü tedbiri almak suretiyle işbirliği yapmaları gerektiğini hükme bağlamıştır. Bu çerçevede;

a- Terör ve terörün finansmanı suçlarının işlenmesini bilerek teşvik eden, kışkırtan, örgütleyen ya da gerçekleştiren kişilerin ve örgütlerin topraklarındaki yasadışı eylemlerinin yasaklanmasına ilişkin önlemler ile

b- Finans kuruluşları ve finans işleri yapan diğer kuruluşları devamlı veya arızî müşterilerinin veya lehlerine hesap açılan kişilerin teşhisi için mevcut en etkili yöntemleri kullanmaya, olağandışı veya şüpheli işlemlere özel bir dikkat göstermeye ve suç teşkil eden bir eylemden kaynaklandığından şüphelenilen işlemleri bildirmeye mecbur eden önlemlerin alınması yönünde taraf devletlere çağrıda bulunmaktadır.

---

²¹⁷Aykın ve Sözmen, a.g.e., s. 81.

Bu kapsamda, taraf devletlerin FATF'in 40 Tavsiyesinde de belirtilen aşağıdaki tedbirleri almaları önerilmektedir:

(i) *Kimlik Tespiti*: Sahip veya gerçek faydalanıcısının (beneficial owner) tespit edilemediğı veya edilemez olduğu hesapların açılmasını yasaklayan düzenlemeler yapmak ve bu kuruluşların söz konusu işlemlerin gerçek sahiplerinin kimliklerini kontrol etmelerini garanti eden önlemler almak,

(ii) *Tüzel Kişiliklere Yönelik Önlemler*: Tüzel kişilerin kimliklerinin belirlenmesi konusunda, malî kurumları, gerektiğinde, müşterinin hukukî varlığını ve yapısını, ticaret sicilinden veya müşterinin kendisinden veya her ikisinden, başta müşterinin unvanını, yasal şeklini, adresini, yöneticilerini ve tüzel kişiliğın sorumluluğunu düzenlemek ve tüzel kişiliğın gerçekten var olup olmadığına ilişkin gerekli araştırma yapmak konusunda önlemler almayı zorunlu tutmak,

(3) *Bildirimler ve Bildirimde Bulunanlara Yönelik Koruma*: Finans kuruluşlarının, şüpheleri haklı bir nedene dayandığında, tüm karmaşık ve sıra dışı işlemler ile görünür bir ekonomik veya yasal nedeni olmayan işlemleri derhal yetkili makamlara bildirmelerini zorunlu kılan ve söz konusu bildirim dolayısıyla bildirimde bulunan kuruluş ve kişilerin cezai ve hukuki bakımdan sorumlu tutulmalarını sağlayan yasal düzenlemeler yapmak,

(4) *Muhafaza*: Finans kuruluşlarının ulusal veya uluslararası işlemlere ilişkin gerekli tüm belgeleri asgari beş yıl saklamalarına yönelik yasal düzenleme yapmak.

Sözleşmeye Taraf Devletlerin, terör ve terörün finansmanı suçlarının önlenmesi için ayrıca;

a- Tüm para transferi kurumlarının, kuruluş izinleri de dâhil olmak üzere, denetlenmesini sağlayan tedbirleri alması,

b- Bilgilerin amacına uygun şekilde kullanılacağıının ve sermayenin serbest dolaşımının hiçbir surette engellemeyeceğinin garanti edilmesi suretiyle nakit ve esham ve tahvilatın izlenmesini veya kontrolünü sağlayacak gerçekçi tedbirler alması ve konuda işbirliğı içinde bulunmaları istenilmektedir. (Sözleşme, md. 18)

9.3. BM Güvenlik Konseyi (BMGK) Kararları

BM'nin terörün finansmanının önlenmesi amacıyla yapmış olduğu çalışmalar Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Sözleşmenin yayınlanması ile sınırlı kalmamıştır. Terörizmin uluslararası güvenlik sorunu olarak görülmesinin bir yansıması olarak, BMGK'nin aldığı kararlar ile terörün ve terörün finansmanının engellenmesi için gerekli tedbirler öngörülmüştür.

BMGK, BM'in amaç ve ilkelerine uygun olarak barış ve güvenliği korumak, uluslararası anlaşmazlığa yol açabilecek her türlü çekişmeli durumu soruşturmak, uluslararası çekişmeli konularda anlaşma koşullarını önermek, silahlanmayı denetleyecek planlamalar yapmak, barışa karşı bir tehlike veya saldırı olup olmadığını araştırarak, izlenecek yolu önermek ve saldırılara karşı askeri birlikler kurarak önlemler almakla sorumludur.

BMGK, terör eylemlerini uluslararası barış ve güvenliğe tehdit olarak tanımlamıştır. Terörün bu şekilde tanımlanmasının bir neticesi olarak; BMGK'ne BM Şartının VII. Bölümünde tasarlanan ortak tedbirleri veya yaptırımları belirleme yetkisi tanınmaktadır. BMGK tarafından bu çerçevede alınan kararlar BM Şartının 25 ve 48 inci maddeleri uyarınca BM Şartının bir cüzü hükmünde kabul edildiğinden tüm BM üyesi ülkeler için bağlayıcı niteliktedir.

Ayrıca, BMGK tarafından teröre tepki olarak belirlenen ortak tedbirler; terörle bağlantılı bireyler, gruplar ve örgütler ile bunların malvarlıklarına ilişkin ülkelerin harekete geçmesini zorunlu kılmaktadır.

BMGK'nin uluslararası barış ve güvenliği korumak amacıyla çıkartmış olduğu Kararların birçoğu terörle ilgilidir. Bu açıdan BMGK'nin terörün finansmanı konusunda çıkartmış olduğu kararların incelenmesi gerekli görülmektedir. Son dönemde yaşanan terör olayları ile birlikte BMGK tarafından alınmış kararlar temelde ikiye ayrılmaktadır. Bunlar; 1267 (1999) sayılı Karar ve devamı niteliğinde sayılabilecek kararlar ile 1373 (2001) sayılı Karar ve bunun devamı niteliğinde sayılabilecek kararlardır. Bu kararlar yukarıda belirtildiği gibi tüm BM üyesi ülkeler için bağlayıcı olup uygulamaya sokulmaları için ayrıca imzalanma ve onaylama süreçlerine ihtiyaç bulunmamaktadır.

Ana hatları ile özetlenecek olan, terörün finansmanı ile ilgili BMGK Kararlarından başlıcaları aşağıda gibi sıralanabilir:²¹⁸

1- Taliban'ın fonlarının ve diğer mali kaynaklarının dondurulmasına ilişkin 15/10/1999 tarih ve 1267 sayılı Karar

2- Usame Bin Laden ve El-Kaide örgütünün fonlarının ve diğer mali kaynaklarının dondurulmasına ilişkin 19/12/2000 tarih ve 1333 sayılı Karar.

3- 1267 ve 1333 sayılı Kararlar ile öngörülen tedbirlerin uygulanmasının izlenmesine ilişkin mekanizmanın oluşturulduğu 30/07/2001 tarih ve 1363 sayılı Karar.

4- Terör eylemlerinin uluslararası barış ve güvenliğe yönelik tehditleri ve Terörle Mücadele Komitesinin oluşturulmasına ilişkin hükümler içeren 28/09/2001 tarih ve 1373 sayılı Karar.

5- Ülkeleri 1373 sayılı Kararı tam olarak uygulamaya davet eden 12/11/2001 tarih ve 1377 sayılı Karar.

6- 1267 ve 1333 sayılı Kararlarda öngörülen dondurma tedbirlerinin birleştirildiği 16/01/2002 tarih ve 1390 sayılı Karar.

7- 1267 ve 1333 sayılı Kararlar ile getirilen dondurma yükümlülüklerine 1267 Komitesinin onayının alınmasının akabinde temel ve olağandışı harcamalar için tanınacak istisnalara izin verilen 20/12/2002 tarih ve 1452 sayılı Karar.

8- 1267, 1333 ve 1390 sayılı Kararlar ile getirilen dondurma yükümlülüğünün uygulanmasının geliştirilmesine ilişkin tedbirlerle ilgili 17/01/2003 tarih ve 1455 sayılı Karar.

9- 1267, 1333 ve 1390 sayılı BMGK Kararlarında öngörülen tedbirlerin uygulanmaya devam edilmesi ve Usame Bin Laden, El-Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için uygulanacak tedbirlerin belirlenmesine ilişkin 30/01/2004 tarih ve 1526 sayılı Karar.

10- 1267, 1333 ve 1390 sayılı BMGK Kararlarında öngörülen tedbirlerin uygulanmaya devam edilmesi ve Usame Bin Laden, El-Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs

---

²¹⁸ Aykın ve Sözman, a.g.e., ss. 84-85.

ve kuruluşlar için uygulanacak tedbirlerin belirlenmesine ilişkin 29/07/2005 tarih ve 1617 sayılı Karar.

11- Kişi ve kuruluşların yaptırımlar listesine alınması, bu listeden çıkarılması ve insani muafiyetlerin sağlanması konusunda adil ve açık prosedürler oluşturulmasına ilişkin 19/12/2006 tarih ve 1730 sayılı Karar.

12- Kişi ve kuruluşların yaptırımlar listesine alınması, bu listeden çıkarılması ve insani muafiyetlerin sağlanması konusunda adil ve açık prosedürler oluşturulmasına ilişkin 22/12/2006 tarih ve 1735 sayılı Karar.

9.3.1. Taliban Yönetimine BMGK Kararları Aracılığı ile Baskı Politikası

Afganistan'ın istikrarsız durumu, başta ABD olmak üzere Batılı ülkeleri tehdit edecek düzeyde küresel terörizmin tohumlarının atıldığı bir ortam olarak görülmüştür. Pek çok El-Kaide militanının eğitim aldığı, barındığı Afganistan ve buna imkân veren Taliban yönetimi ABD'nin dolayısıyla da Birleşmiş Milletlerin hedefi haline gelmiştir. 11 Eylül 2001 eyleminden önce de Amerikan hedeflerine yönelik olarak Dünyanın çeşitli ülkelerinde yapılan terörist saldırıların arkasından El-Kaide örgütünün çıkması Taliban'a sıkı yaptırımlar öngörülmesini gündeme getirmiştir. Bu noktada da Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları devreye sokulmuştur. Bu kapsamda 1267, 1333 ve 1363 sayılı BMGK Kararları alınmıştır. Ancak söz konusu kararlara rağmen, 11 Eylül 2001 saldırıları engellenememiştir.

1267 sayılı Karar²¹⁹ Taliban'ın yerine getirmesini istediği hususlar ile bunlar yerine getirilmediği takdirde ülkelere Taliban Yönetimine karşı alınması istenilen tavrı içirmektedir. Kararda; Taliban, BMGK tarafından yayınlanan önceki kararların uygulanması, uluslararası teröristlere ve örgütlere eğitim ve sığınak sağlanmasının durdurulması, bölgenin teröristler tarafından kullanılmasının önlenmesi, teröristlerin adalete sevki için işbirliği yapılması ve Usame bin Ladin'in gecikmeksizin ilgili birimlere teslim edilmesi konusunda uyarılmıştır. Usame bin Ladin'e bağlı kişilerin 7 Ağustos 1998 tarihinde Amerika'nın Kenya ve Tanzanya'daki

---

²¹⁹ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1267 (1999), BM Güvenlik Konseyinin 15 Ekim 1999 tarih 4051 inci toplantısında kabul edilmiştir.

büyükelçiliklerine düzenlenen saldırılarına iştirakleri dolayısıyla ABD’de yargılanmak üzere bu ülkeye teslim edilmesi gerektiği not edilmiştir.

14 Kasım 1999 tarihinden itibaren Taliban’ın Usame bin Laden’e ilişkin yükümlülüğünü yerine getirdiği Genel Sekreterlik tarafından rapor edilinceye kadar tüm ülkelerin aşağıdaki tedbirleri almaları gerektiği kararlaştırılmıştır:

a- Taliban’a ait, Taliban tarafından kiralanmış veya Taliban tarafından veya onun adına işletilen uçakların Komite tarafından onaylanan insani ihtiyaç ve dini vecibelere ilişkin olanlar hariç, ülkeye inişi veya ülkeden kalkışına izin verilmemesi,

b- Üye ülkelerden, Taliban’ın ait veya dolaylı veya dolaysız olarak kontrolünde bulunan mallardan sağladığı fonlar da dâhil olmak üzere Komite tarafından tespit edilen fonlarını ve diğer mali kaynaklarını dondurmaları istenmektedir. Ülkeler herhangi bir uluslararası anlaşma veya sözleşme ile getirilen hak ve yükümlülükleri bulunsa bile, bu Karar hükümlerine harfiyen uyum gösterecektir.

Ülkelerin alınması gerekli tedbirler konusunda işbirliği yapması ve Usame bin Laden ve ortakları için ilave tedbirler öngörülmesi istenilmektedir.

“El Kaide ve Taliban Yaptırımlar Komitesi”nin kurulması ve bu komitenin görüş, tavsiyeleri ile yerine getirdiği görevleri hakkında Konseye rapor sunması kararlaştırılmıştır. Komitenin görevleri;

a- Ülkelerin öngörülen tedbirlere uyumunun gözden geçirilmesi ve uygulanan tedbirlere ilişkin bilgi toplanması,

b- Öngörülen tedbirlerin ihlaline ilişkin ülkelerden gelen bilgilerin değerlendirilmesi ve bunlar için uygun tedbirler önerilmesi,

c- İnsani boyutları dahil, tedbirlerin uygulanması ve sonuçları hakkında Konseye rapor sunmak,

d- Öngörülen tedbirlerin ihlaline ilişkin Konseye rapor sunmak ve ihlal eden kişi ve kuruluşların tespitine yönelik gerekli çalışmaları yapmak,

e- Öngörülen tedbirlerin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla tedbire konu uçakları, fonları veya diğer mali kaynakları belirlemek,

f- Tedbirlerle ilgili muafiyetlere karar vermek,

g- Kendisine sunulan raporları değerlendirmek.

Ülkelerden öngörülen tedbirleri uygulamayan kişi ve kuruluşlar hakkında işlem başlatmaları ve ülkelerin uyguladıkları tedbirlere ilişkin bu Karar ile kurulan Komite'ye tedbirin uygulanmasından itibaren 30 gün içinde rapor sunmaları istenilmektedir.

1333 sayılı Karar²²⁰ Afganistan'ın oluşturduğu istikrarsız yapı nedeniyle önemli bir terör üssü haline gelmesinin önüne geçmeye yönelik önlem ve uyarıları içermektedir. Kararda;

- a) Ülkelerin 267 sayılı Karar çerçevesinde Afganistan'ın Taliban yönetimindeki bölgesine doğrudan ve dolaylı tedariklerin engellenmesi, ülkelerin vatandaş ve kuruluşlarının Afganistan'la ilişkilerini sınırlaması,
- b) BMGK tarafından yayınlanan önceki kararları uygulaması, uluslararası teröristlere ve örgütlere eğitim ve sığınak sağlanmasının durdurulması, bölgenin teröristler tarafından kullanılmasını önlenmesi, teröristlerin adalete sevkini için işbirliği yapması, Usame bin Ladin'in gecikmeksizin ilgili birimlere teslim edilmesi ve teröristlerin eğitim kamplarının kapatılması konusunda bir kez daha uyarılmıştır.

- Taliban'a uluslararası baskıyı artırmak amacıyla Taliban Yönetimi ile diplomatik ilişkilerini sürdüren ülkelerin bu ilişkilerini sınırlandırmaları öngörülmüştür.

- Taliban'ın terörist faaliyetlerin finansmanında önemli yeri bulunan yasadışı uyuşturucu ticaretini durdurulması istenilmiştir.

- Taliban'dan, yardım/hayır kuruluşları mensupları ile Birleşmiş Milletler görevlilerinin güvenliğini sağlayacak tedbirler alması istenmiştir.

- Üye Ülkelerden,

- Afganistan'da Taliban kontrolündeki bölgelere askeri faaliyetlerle ilgili teknik görüş, yardım veya eğitim imkânlarının sağlanmasını önlemeleri,

---

²²⁰ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1333 (2000), BM Güvenlik Konseyinin 19 Aralık 2000 tarih 4251 inci toplantısında kabul edilmiştir.

- Kendi bölgeleri içerisinde faaliyet gösteren Ariana Afgan Havayolları da dâhil tüm Taliban bürolarını kapatmaları,

- El Kaide örgütü de dâhil olmak üzere Usame Bin Ladin ve ona bağlı kişi ve kurumların Komite tarafından belirlenen fonlarını ve mali varlıklarını geciktirmeksizin dondurmaya üzere acil tedbirler almaları ve

- Taliban kontrolündeki bölgelerden kalkan veya bu bölgelere incek olan uçakların ülkeye inişi veya ülkeden kalkışına izin vermemeleri kararlaştırılmıştır.

Komitenin onayladığı ve belirlediği yardım kuruluşları bu tedbirden muaf tutulmuşlardır.

- Ülkelerin, Taliban kontrolündeki bölgelere kimyasal asetik anhidrit satılmasını ve transferini önleyecek tedbirleri almaları istenilmektedir.

- Ülkelerin, Taliban üst düzey görevlilerinin ülkelerine girişini veya transit geçişini önleyecek tedbirleri almaları öngörülmektedir.

Kararda 1267 sayılı Kararla kurulan Komite'nin görevleri de sıralanmıştır. Buna göre Komitenin görevleri;

a- Taliban kontrolündeki Afganistan'da uçakların iniş ve kalkış yapabilecekleri alanları ve Usame bin Laden'le bağlantısı tespit edilen kişi ve kuruluşları belirleyerek ülkelere duyurmak,

b- Tedbir istisnaları ve muafiyetleri hakkında değerlendirme yaparak karar vermek, muafiyet kapsamındaki hayır kuruluşlarını ve hükümet yardım birimlerini listelemek ve güncellemek,

c- Tedbirlerin uygulanmasına ilişkin gelişmeleri uygun medya kanallarıyla kamuya duyurmak,

d- Tedbirlerin uygulanmasını kolaylaştırmak ve yardımcı olmak amacıyla ülke ziyaretlerinde bulunmak,

e- Konseye periyodik aralıklarla gelişmelere ve ihlallere ilişkin rapor sunmaktır.

BM ve onun özel birimleri de dâhil bütün devletler ve uluslararası ve bölgesel organizasyonların, herhangi bir uluslararası anlaşma veya sözleşme ile getirilen hak ve yükümlülükleri bulursa bile, bu Karar hükümlerine harfiyen uyum göstermekle yükümlü oldukları belirtilmektedir.

Ülkelerin, öngörülen tedbirleri uygulamayan kişi ve kuruluşlar hakkında işlem başlatmaları istenilmektedir.

Ülkelerin, uyguladıkları tedbirlere ilişkin bu Karar ile kurulan Komite'ye tedbirin uygulanmasından itibaren 30 gün içinde rapor sunmaları istenilmektedir.

Karar ile Afganistan'da Taliban yönetiminin teröre verdiği desteğin azaltılması amacıyla uluslararası baskının ağırlaştırılması amaçlanmaktadır.

1363 sayılı Kararda²²¹ ise öncelikle Afganistan'ın uluslararası güvenlik ve barış için oluşturduğu tehdit belirtilmektedir. Ülkelerin 1267 ve 1333 sayılı Kararlarda belirtilen yükümlülüklere uymaları gerektiği hatırlatılmaktadır. Aynı zamanda, ülkelerden söz konusu yükümlülükleri uygulamayan kişi, kurum ve kuruluşlar hakkında işlem başlatmaları istenilmektedir. Karar ile Genel Sekreterlik, 1267 ve 1333 sayılı Kararların uygulanmasını izleyecek, ülkelere (özellikle de Taliban kontrolündeki Afganistan'a sınır komşusu olan ülkelere) yardım önerecek ve tedbirlerin uygulanmasına ilişkin yükümlülüğü ihlal edenlere ilişkin rapor hazırlayarak gerekli tavsiyelerde bulunacak bir mekanizma oluşturmak ile görevlendirilmiştir.

İzleme mekanizmasında; ülkelerin 1267 ve 1333 sayılı Kararları uygulamalarının izlenmesi amacıyla silah ambargosu, terörizmle mücadele ve ilgili mevzuat ile silah satışı, terörizmin finansmanı, kara para aklama, mali işlemler ve uyuşturucu ticareti konuları çerçevesinde çalışacak bir "İzleme Grubu" ile İzleme Grubunun koordinatörlüğünde gümrük, sınır güvenliği ve terörizmle mücadele alanında çalışacak "Yaptırım Uygulama Destekleme Grubu" yer almaktadır. İzleme Grubu, Komiteye, Yapırım Uygulama Destekleme Grubu da İzleme Grubuna rapor sunacaktır.

9.3.2. Küresel Terörizme ve Finans Kaynaklarına Karşı Küresel Baskı Dönemi

Daha önceki BMGK Kararlarında ağırlıklı olarak Taliban Yönetimine baskı yapmak suretiyle El-Kaide örgütü üzerinde baskı kurulmaya çalışılırken, 11 Eylül 2001 sonrasında bu baskı küresel düzeye çıkarılmış,

---

²²¹ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1363 (2001), BM Güvenlik Konseyinin 30 Temmuz 2001 tarih 4252 inci toplantısında kabul edilmiştir.

özellikle terörün finansmanının önlenmesi konusu ön plana çıkmıştır. Aşağıda öne çıkar BMGK Kararları ana hatları ile sunulmaktadır.

9.3.2.1. 1373 sayılı BMGK Kararı²²²

1373 sayılı Karar 11 Eylül Terör saldırılarının hemen ardından alınmıştır. Kararın girişinde uluslararası terörizmin uluslararası güvenlik ve barış için hala önemli bir tehdit olduğu vurgusu yapılmıştır. Kararın alınmasında ABD’de yaşanan 11 Eylül 2001 terör eylemleri sonrası ABD’nin baskısı etkili olmuştur. Kararın kabul tarihi 28 Eylül 2001 olup 11 Eylül olaylarının hemen ertesindedir. Kararda 11 Eylül 2001 tarihinde gerçekleşen terör eylemlerinin tekrarlanmasını önleyecek önlemlerin alınması kararlılığı ayrıca belirtilmiştir.

Bütün üye Devletlerin:

- a- Terörist eylemlerin finansmanının önlenmesi ve cezalandırılmasına,
- b- Her ne şekilde olursa olsun vatandaşları tarafından yargı yetkisi içinde üzerinde terörist eylemler için kullanılması veya bu amaçla kullanılacağını bilerek malî kaynak sağlanması veya toplanmasının suç haline getirilmesine,
- c- Terör suçunu işleyenlerin ya da işlemeye teşebbüs edenlerin, bu tür eylemleri kolaylaştıran ya da onlara katılanların, bu şahıslara ait veya bu şahıslar tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak denetlenen kuruluşların ve anılan şahıs ya da kuruluşlar adına veya bu şahıs ya da kuruluşların kontrolünde olan şahıs ya da kuruluşların ve bu şahıslar ve kuruluşlarla ortak olan veya onlar tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol edilen bu şahıslara ait mal varlıklarından doğan anapara da dâhil olmak üzere, anaparalarının ve diğer malî varlıklarının ve ekonomik kaynaklarının vakit geçirmeksizin dondurulmasına,
- d- Toprakları üzerinde bulunan kendi uyrukları veya bütün kişi ve kuruluşlardan, doğrudan veya dolaylı olarak, terörist eylemlerde bulunmak suçunu işleyenlerin ya da işlemeye kalkışanların, bu nevi eylemleri kolaylaştıran ya da onlara katılanların, bu şahıslara ait ya da doğrudan veya dolaylı olarak bunlar tarafından kontrol edilen kuruluşların ve bu şahısların adına ya da talimatları doğrultusunda hareket eden şahıs ya da kuruluşlara

---

²²² United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1373 (2001), BM Güvenlik Konseyinin 28 Eylül 2001 tarih 4385 nci toplantısında kabul edilmiştir.

anapara katmalarını, malî katıda veya ekonomik kaynak veya malî ya da buna bağlı diğer hizmette bulunma ve sağlamalarının yasaklamasına karar verilmiştir.

Yukarıdaki hususlara ilave olarak üye Devletlerin;

a- Aktif ya da pasif, hangi şekilde olursa olsun, özellikle terör örgütlerine üye kazandırılmasını ve teröristlere mühimmat sağlanmasını cezalandırarak, terörist eylemlere katılmış şahıs ya da kuruluşlara destek sağlanmasından kaçınmaları,

b- Bilgi değişimi suretiyle acilen diğer Devletleri uyarma dahil, terör eylemlerin işlenmesinin önlenmesi için gerekli adımları atmaları,

c- Terörist eylemlere malî kaynak sağlayanlara, örgütleyenlere, destekleyenlere ya da bu eylemleri işleyenlere ya da faillerine yataklık edenlere sığınma hakkı vermemeleri,

d- Terörist eylemlere malî kaynak sağlayanların, örgütleyenlerin, destekleyenlerin ya da bu eylemleri işleyenlerin, bu nevi eylemleri diğer Devletlere veya diğer Devletlerin vatandaşlarına karşı işlemek amacıyla topraklarını kullanmalarını engellemeleri,

e- Terörist eylemlere malî kaynak sağlayan, örgütleyen veya terörist eylemleri işleyen, iştirak eden ya da onlara destek veren her şahsın yargı önüne çıkartılmasına, terörist eylemlerin ulusal mevzuatta ciddi suç haline getirilmesine ve öngörülen cezaların orantılı olmasına sağlamaları,

f- Terörist eylemlere malî kaynak sağlanmasına ya da uhdelerinde bulunan ve usulî işlemlerde gerekli olacak ispat vasıtalarının elde edilmesine yönelik yardım da dahil olmak üzere, diğer ülkeler tarafından ihtiyaç duyulan desteğin sağlanması ve suç soruşturmaları ve diğer usulî muameleler sırasında en geniş şekilde karşılıklı yardımlaşmalarını,

g- Teröristlerin ve terörist gruplarının sınırlardan geçişini önlemeye yönelik etkili denetimler uygulanmalarını, bu kapsamda teröristlerin hareketlerini, kimlik cüzdanlarını ve seyahat belgelerini kontrol etmeleri ve kimlik ve seyahat belgelerinin taklit edilmesini ya da hileli kullanımını önlemelerini kararlaştırmıştır.

Sözleşme ile taraf Devletlerden;

a- Bilhassa teröristlerin ya da terörist şebekelerinin hareketlerine, sahte seyahat belgelerine, silah, patlayıcı veya hassas maddelerin

kaçakçılığın, teröristler tarafından iletişim teknolojilerinin kullanımına ve terörist grupların sahip olduğu kitlesel imha silahlarının tehdidine ilişkin işlemsel bilgilerin değişiminin yoğunlaştırılması ve hızlandırılması yollarını bulmaları,

b- Terör eylemlerinin önlenmesi amacıyla, uluslararası ve ulusal hukuka uygun olarak adli ve idari bilgi değişiminde bulunmaları,

c- Özellikle, ikili ve çok taraflı sözleşmeler çerçevesinde, terörist eylemleri önlemek ve cezalandırmak ve bu nevi eylemlerin faillerine ilişkin önlemler almak amacıyla işbirliğine gitmeleri,

d- 9 Aralık 1999 tarihli Terörizmin Finansmanın Önlenmesine ilişkin Uluslararası Sözleşme de dâhil olmak üzere, terörizme ilişkin uluslararası sözleşme ve protokollere en kısa sürede taraf olmaları,

e- BMGK'nin 1269 (1999) ve 1368 (2001) sayılı Kararları ile birlikte terörizme ilişkin uluslararası sözleşme ve protokollerin uygulanması ve öngörülen işbirliğini artırmaları,

f- Mülteci statüsü vermeden önce, sığınma talebinde bulunanların terörist eylemleri örgütlediği ya da bunları işlemediğine ve bunlara katılmadığına kesin olarak kanaat getirilmesi amacıyla, insan haklarına ilişkin uluslararası normlar da dâhil olmak üzere, ulusal mevzuatları ve uluslararası hukuka uygun olarak gerekli tedbirleri almaları,

g- Uluslararası hukuka uygun olarak, terörist eylemlerin faillerinin veya örgütleyicilerinin veya bu nevi eylemleri kolaylaştıranların mülteci statüsünü kendi çıkarlarına uygun olarak saptırmamalarına ve terörist olarak varsayılanların iade taleplerinin reddinin siyasî mülahazaları doğrulayacak şekilde reddedilmemesine dikkat etmeleri istenilmiştir.

Kararda aynı zamanda, uluslararası terörizm ve uluslararası örgütlü suçlar, yasadışı uyuşturucu, kara para aklama, silah kaçakçılığı ve nükleer, kimyasal, biyolojik ve ölümcül tehlike teşkil eden diğer maddelerin yasadışı aktarımı arasındaki yakın ilişkiler not edilmiştir. Buradan hareketle uluslararası ve bölgesel düzeyde önemli bir sorun haline gelen terör tehdidine karşı uluslararası işbirliğinin artırılmasına vurgu yapılmıştır.

Terörizm eylemlerinin metotlarının ve uygulamalarının BM'nin amaç ve ilkelerine aykırı olduğu gibi terörist eylemlere malî kaynak sağlanması ve

bu yöndeki örgütlenmenin ya da bu nev'i eylemlere azmettirmenin de aynı şekilde BM'nin amaç ve ilkelerine aykırı olduğu belirtilmiştir.

BMGK, Konseyin bütün üyelerinden oluşan ve bu Kararın uygulanmasını uzmanlar vasıtasıyla takip etmekle görevli bir Komitenin (*Terörizmle Mücadele Komitesi*) kurulmasına karar vermiş ve bütün Devletlerden Komiteye en geç bu Kararın kabulünden itibaren geçen 90 gün içinde ve Komitece teklif olunacak takvime göre, Kararın hayata geçirilmesi ile ilgili aldıkları önlemleri rapor etmeleri istenilmiştir.

1373 sayılı Kararın etkisi ilk dönemde önemli düzeyde olmuş zamanla azalmıştır. Nitekim Eylül 2001'den Kasım 2002 tarihine kadar tüm dünyada 121 milyon dolar varlık dondurulmuştur. Bunun yüzde 80'i ilk üç ayda gerçekleşmiştir. Kasım 2002 tarihinde sonraki bir buçuk yıl içinde ise 80 milyon dolar dondurulmuştur. Bu rakam sonraki yıllarda önemli ölçüde düşmüştür. Amerikan Kongresi için hazırlanan raporda²²³ dondurulan fonlardaki azalışa vurgu yapılarak, terörün finansmanı ile mücadelede stratejisinin fonları dondurmaktan, terör örgütleri ile ilgili daha fazla istihbarat elde etme şeklinde değiştirilmesi önerilmiştir.

9.3.2.2. 1390 sayılı BMGK Kararı²²⁴

Kararda, 1333 ve 1267 sayılı BMGK Kararları'nda öngörülen tedbirlerin uygulanmaya devam edilmesi ve Usame Bin Laden, El Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile bu kişilerle bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için aşağıdaki tedbirlerin hayata geçirilmesi istenilmiştir:

a- Taliban ve bunlarla bağlantılı kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların fonlarını ve diğer mal varlıklarını veya ekonomik kaynaklarını geciktirmeksizin dondurmak,

b- Söz konusu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların ülkeye girişleri veya transit geçişlerini önlemek,

c- Söz konusu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlara, bunların ülkelerinden veya ülkeleri dışındaki vatandaşlarından silah, mühimmat,

---

²²³ Weiss, 2005.

²²⁴ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1390 (2002), BM Güvenlik Konseyinin 28 Ocak 2002 tarih 4452 inci toplantısında kabul edilmiştir.

askeri araç ve teçhizat ve askeri faaliyetlerle ilgili teknik görüş, yardım ve eğitim sağlanmasını önlemek.

Söz konusu tedbirlerin uygulaması 12 aylık dönemler itibarıyla Konseye sunulacaktır.

9.3.2.3. 1452 sayılı BMGK Kararı²²⁵

1452 sayılı Güvenlik Konseyi Kararında 1267 sayılı Kararın 4 (b) paragrafı ile 1390 sayılı Kararın 1 ve 2 (a) paragrafların öngörülen yaptırımların bazı varlık ve harcamalar için istisna tutulmasına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Buna göre üye ülkeler tarafından yiyecek, kira, ipotek, ilaç, ameliyat, vergi, sigorta primleri gibi gerekli temel harcamalar ve/veya olağanüstü harcamalar için olduğu belirlenen fon ve diğer mali değerler ile ekonomik kaynaklara önceden Komite'nin bilgilendirilmesi ve onaylaması koşuluyla uygulanmayacağı karar altına alınmıştır. Böylece daha önce çok katı olan yaptırımlara insani ve zorunlu nitelikte istisnalar eklenmiştir.

Kararda aynı zamanda; 1267 sayılı Kararın 4 (b) paragrafı ile 1390 sayılı Kararın 1 ve 2 (a) paragraflarında yer alan hükümlere tabi olan hesaplara;

a- Hesaba ilişkin faiz veya diğer gelirlerin ve

b- Hesabın anılan Karar hükümlerine tabi olduğu tarihten önce hazırlanan kontrat, sözleşme veya yükümlülükler uyarınca yapılan ödemelerin ilave edilmesine ülkelerin söz konusu ilavelerin de anılan Karar hükümlerine tabi olması şartıyla izin verecekleri karara bağlanmıştır.

1267 sayılı Kararın 6 ncı paragrafı ve 1390 sayılı Kararın 5 inci paragrafı ile belirlenmiş olan görev kapsamında ilgili Komite tarafından malvarlığı dondurulmasına karar verilen kişi ve kuruluş listelerinin güncellenmesine devam edilecektir. Komite aynı zamanda sıra dışı ve insani amaçlı harcamalara ilişkin uygun olanları değerlendirecek ve onaylayacaktır. Dondurma kapsamı dışında bırakılan istisnai harcama ve varlıklara ilişkin düzenleme bu Kararın kabul tarihi itibarıyla geçerli olacaktır. Kararda aynı zamanda dondurulmuş malvarlıklarının bu halinin devamına karar verilmiştir.

---

²²⁵ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1452 (2002), BM Güvenlik Konseyinin 28 Ocak 2002 tarih 4678 inci toplantısında kabul edilmiştir.

9.3.2.4. 1455 sayılı BMGK Karar²²⁶

Kararda, Taliban Yönetimi, El Kaide ve Usame Bin Ladin'e yönelik yaptırımlar öngören Güvenlik Konseyi Kararlarına atıf yapılmış, El Kaide örgütünün ve bu örgütü örnek alan terör örgütlerinin masum insanlara yönelik terörist eylemlerine devam ettiği belirtilmiştir. Uluslararası terörizmin uluslararası barış ve güvenlik için hala önemli bir tehdit oluşturduğu not edilmiştir.

Komitenin üye ülkelere 1390 sayılı Kararın 2 nci paragrafı uyarınca yayınlanan listeyi en az her 3 ayda bir iletmesi gerektiği belirtilmiştir. Komitenin yeni isimleri ve detaylarını listesine ekleyebilmesini teminen üye ülkelerin Komiteye El Kaide ve Taliban ile bunlarla bağlantılı diğer kişi, grup ve kuruluşlara ilişkin isimleri ve kimlik bilgilerini sunmaları gerektiği belirtilmiştir.

9.3.2.5. 1526 sayılı BMGK Kararı²²⁷

Kararda, uluslararası terörizm, El Kaide terör örgütü ve bununla ilişkili örgütlerin uluslararası güvenlik ve barış için oluşturduğu tehdit vurgusu tekrarlanmıştır.

Kararda, benzer konularda 1267, 1333 ve 1390 sayılı BMGK Kararları'nda öngörülen tedbirlerin uygulamaya devam edilmesi ve Usame Bin Laden, El Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için aşağıdaki tedbirlerin uygulanması öngörülmüştür:

a- Bu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar ait fonlar ile diğer mal varlıklarını veya ekonomik kaynaklarını geciktirmeksizin dondurmak,

b- Söz konusu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların ülkeye giriş veya transit geçişlerini önlemek,

c- Söz konusu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlara, bunların ülkelerinden veya ülkeleri dışındaki vatandaşlarından silah, mühimmat, askeri araç ve teçhizat ve askeri faaliyetlerle ilgili teknik görüş, yardım ve eğitim sağlamalarını önlemek.

---

²²⁶ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1455 (2003), BM Güvenlik Konseyinin 17 Ocak 2003 tarih 4686 ncı toplantısında kabul edilmiştir.

²²⁷ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1526 (2004), BM Güvenlik Konseyinin 30 Ocak 2004 tarih 4908 inci toplantısında kabul edilmiştir.

Devletlerin kâr amacı gütmeyen kuruluşların ve gayri resmi/alternatif havale sistemlerinin kötüye kullanılması da dahil terörizmin finansmanı ile mücadele alanında hazırlanan uluslararası kural ve standartları da göz önünde bulundurarak El Kaide, Taliban ve Usama bin Laden'in veya bunlarla bağlantılı kişi ve kuruluşların fon, diğer mali varlıkları ve ekonomik kaynaklarının hareketinin önlenmesine yönelik tedbir alması gerektiği belirtilmiştir.

Devletlerin ve bölgesel kuruluşların, uygun limitler belirlemek suretiyle nakdin sınır dışı hareketinin bildirilmesine yönelik yükümlülükler oluşturmaları gerektiği belirtilmiştir.

1267 sayılı Karar ile kurulan Komite nezdinde görevlerini 18 aylık bir dönem için yerine getirecek olan “*Analitik Destek ve Yaptırımları İzleme Grubu*” oluşturulmasına karar verilmiştir. 1267, 1333, 1390 ve 1455 sayılı Kararların uygulanmasını teminen Komite tarafından ülke ziyaretlerinin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Devletlerin El-Kaide üyesi ve Taliban veya bunlarla veya Usame bin Laden'le bağlantılı kişi, grup ve kişilerin isimlerini Komite'nin listesinde yayınlanmak üzere Komite'ye iletmelerinin önemi vurgulanmıştır.

Devletlerin listeye eklenmek üzere Komite'ye bildirilen kişilerle ilgili kimlik bilgisi ve geçmiş bilgileri gibi detayları da Komite'ye sunmasının önemi vurgulanmıştır. Böylece bu alanda yaşanan sıkıntıların ve haksız uygulamaların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Sekretarya'nın güncellenen listeyi en az her 3 ayda bir üye Devletlere iletmeceği belirtilmiştir.

Devletlerin Kararın ilk maddesinde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için yerel yasal düzenlemelerini veya idari tedbirlerini, söz konusu tedbirleri vatandaşları veya kendi bölgelerinde bulunan veya faaliyetlerini yürüten kişi ve kuruluşlara yönelik olarak ivedilikle gerçekleştirebilmelerini sağlayacak şekilde düzenlemeleri ve uygulanan tedbirleri Komite'ye bildirmeleri gerektiği belirtilmiştir.

9.3.2.6. 1617 sayılı BMGK Kararı²²⁸

1617 sayılı Kararda yer alan bazı hükümler, daha önce yayımlanmış kararlar uyarınca uygulanmakta olan başta terörle ilgili olduğu için listede yer alan kişilere ait malvarlıklarının dondurulması sürecinin insan hakları boyutuna önem verilmeye başladığını gösteren unsurlar içermektedir. Önceki Kararların uygulanması sırasında ortaya çıkan yanlış uygulamaların tekrarlanmamasına yönelik önlemlere yer verilmiştir.

Kararda 1267, 1333 ve 1390 sayılı BMGK Kararları'nda öngörülen yaptırımların uygulamasının devamı ve Usame Bin Laden, El Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için aşağıdaki tedbirlerin uygulanması kararlaştırılmıştır:

a- Usame Bin Laden, El Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların fonlarını ve diğer mal varlıklarını veya ekonomik kaynaklarının vakit geciktirmeksizin dondurulması,

b- Söz konusu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşların ülkeye girişleri veya transit geçişlerinin önlenmesi,

c- Söz konusu kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlara, bunların ülkelerinden veya ülkeleri dışındaki vatandaşlarından silah, mühimmat, askeri araç ve teçhizat ve askeri faaliyetlerle ilgili teknik görüş, yardım ve eğitim sağlanmasının önlenmesi,

Faaliyetlerin finansmanı, planlaması, kolaylaştırılması, hazırlanması ve işlenmesinde birlikte hareket etmek, adı altında veya adına faaliyette bulunmak; silah ve ilgili malzemeleri arz etmek, satmak veya transfer etmek; adam toplamak; faaliyetlerini desteklemek El Kaide, Taliban ve Usame Bin Laden'le bağlantılı olanların tespitinde kullanılacak kriterler olarak sıralanmıştır.

El Kaide, Taliban ve Usame Bin Laden'le bağlantılı olan kişi, grup veya kuruluşun doğrudan veya dolaylı olarak sahip olduğu veya kontrol ettiği veya desteklediği teşebbüslerin de belirlenmiş listeye dahil edileceği belirtilmiştir. Listeye kişi veya kuruluş ilavesine yönelik talepte bulunmak

---

²²⁸ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1617 (2005), BM Güvenlik Konseyinin 29 Temmuz 2005 tarih5244 üncü toplantısında kabul edilmiştir.

için 1526 sayılı BMGK Kararında belirlenen sürecin takip edilmesi ve devletler tarafından Komiteye söz konusu talebin dayanağını açıklayan beyanatta bulunulması gerekmektedir.

Devletlerin listeye alınan ve hakkında tedbir uygulanan kişi ve kuruluşların listeye alınma ve listeden çıkarılma süreci ile konuya ilişkin Komite rehberleri ve 1452 sayılı BMGK Kararındaki hükümlere ilişkin olarak bilgilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Vatandaşı veya ülkesinde yerleşik kişi ve kuruluşların listeye dahil edilmesi halinde, söz konusu kişi ve kuruluşların listeye dahil edilmesine dayanak teşkil edecek bilginin yürütülen incelemede değerlendirilmek üzere Komite tarafından ilgili ülkeye verilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece kişilerin malvarlıkları üzerinde yapılacak önemli dondurma tasarrufu öncesi ilgili devletin bilgilendirilmesi mümkün hale gelmiştir.

Devletlerin aklama ile mücadeleye ilişkin FATF 40 Tavsiyesi ile terörün finansmanının önlenmesine ilişkin 9 Özel Tavsiyesini tam olarak uygulamaları gerektiği belirtilmiştir.

Devletlerin kayıp ve çalıntı pasaport ve diğer seyahat belgelerin hükümsüz kılması ve bu dokümanlara ilişkin bilgileri Interpol'e bildirmeleri kararlaştırılmıştır.

Komitenin 1267, 1333, 1390, 1455 ve 1526 sayılı Kararların uygulanması ve uygulamanın kolaylaştırılması amacıyla teknik alanda veya başka konularda yardım sağlanmasını teminen ülke ziyaretlerini organize etmesi gerektiği belirtilmiştir.

“Analitik Destek ve Yaptırımları İzleme Grubu”nun görev süresinin 17 ay daha uzatılmasına karar verilmiştir.

9.3.2.7. 1730 sayılı BMGK Kararı²²⁹

Kişi ve kuruluşların yaptırımlar listesine alınması, bu listeden çıkarılması ve insani muafiyetlerin sağlanması konusunda adil ve açık prosedürler oluşturulmasını teminen Karar ekinde yayımlanan “listeden çıkarma prosedürü” kabul edilmiş ve Genel Sekreterlikten listeden çıkma

---

²²⁹ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1730(2006), BM Güvenlik Konseyinin 19 Aralık 2006 tarih5549 uncu toplantısında kabul edilmiştir.

taleplerini almak ve Karar ekinde yayınlanan prosedürde belirtilen işlemleri gerçekleştirmek üzere bir odak notası kurulması istenilmiştir.

BMGK, Genel Sekreterlikten Sekretarya (Güvenlik Konseyi Yardımcı Organlar Şubesi) nezdinde listeden çıkarma taleplerini alacak bir odak noktası kurmasını istemiştir. Davacıların listeden çıkarılma talebini aşağıda belirtilen sürece uygun olarak veya vatandaşı oldukları veya yerleşik buldukları ülke aracılığıyla iletebilecekleri belirtilmiştir.

Odak noktası aşağıda belirtilen görevleri yerine getirecektir:

1- Davacıların (Yaptırımlar Komitesinin listesinde yer alan kişi, grup, işletme ve/veya kuruluşlar) listeden çıkarılma taleplerini almak.

2- Talebin yeni veya mükerrer olup olmadığını teyidini yapmak.

3- Mükerrer bir talep ise ve herhangi bir ilave bilgi içermiyorsa, talebi davacıya iade etmek.

4- Talebin alındığına ilişkin bilgiyi davacıya iletmek ve davacıyı talebin değerlendirilme prosedürü hakkında bilgilendirmek.

5- Bilgi edinilmesi ve olası görüşlerinin temini amacıyla davacı tarafından sunulan listeden çıkarılma talebini, davacıyı listeye aldırın ülkeye (ülkelere) ve davacının vatandaşı olduğu veya yerleşik bulunduğu ülkeye (ülkelere) iletmek.

İlgili ülkelerin, davacıyı listeden çıkarmadan önce, davacıyı listeye aldırın ülke ile müzakerelerde bulunmaları öngörülmektedir. Bu amaçla, davacıyı listeye aldırın ülkenin kabul etmesi halinde ülkelerin karşılıklı temasa geçmelerini sağlayacak odak noktasına başvurulabilir.

6- a) Müzakerelerden sonra, ülkelerden herhangi biri davacının listeden çıkarılmasını önerirse, bu ülke önerisini açıklamalarıyla birlikte ya odak noktası aracılığıyla ya da doğrudan Yaptırımlar Komitesinin Başkanına iletilecektir. Bu durumda, Başkan listeden çıkarılma talebini Komite'nin gündemine alacaktır.

b) Müzakerelerden sonra, eğer ülkelerden herhangi biri davacının listeden çıkarılmasını kabul etmezse, odak noktası Komiteyi bilgilendirecek ve listeden çıkarılma talebinin suretini sunacaktır. Komitenin listeden çıkarma talebini destekler nitelikteki bilgiye sahip olan üyesi söz konusu

bilgileri 5 inci paragraf uyarınca listeden çıkarma talebini değerlendiren ülke ile paylaşacaktır.

c) Makul bir süre sonunda (3 ay), listeden çıkarma talebini değerlendiren ülkeler tarafından herhangi bir görüş sunulmazsa veya listeden çıkarma talebi üzerinde halen çalışıldığı ve ilave zamana ihtiyaç duyulduğu Komite'ye bildirilmezse odak noktası tüm Komite üyelerini konu hakkında bilgilendirecek ve listeden çıkarılma talebinin suretini sunacaktır. Davacıyı listeye aldırın ülke ile yapılacak müzakerelerin ardından Komite üyelerinden herhangi biri kişinin listeden çıkarılması tavsiyesinde bulunursa söz konusu talep, Yaptırımlar Komitesi Başkanına bir açıklama eşliğinde sunulacaktır. (Konunun Komite gündemine alınabilmesi için yalnızca bir Komite üyesinin davacının listeden çıkarılmasını tavsiye etmesi yeterlidir.) Bir ay sonra hiçbir Komite üyesi listeden çıkartılmasını tavsiye etmezse talep reddedilmiş sayılacak ve Komite Başkanı odak noktasını konu hakkında bilgilendirecektir.

Odak noktası üye ülkelerden aldığı tüm bilgileri Komitenin bilgisine sunacaktır.

Davacı;

a- Yaptırımlar Komitesinin listeden çıkarma kararı veya

b- Listedен çıkarma talebinin görüşülmesine ilişkin sürecin tamamlandığı ve davacının halen listede yer aldığı,

hususlarında bilgilendirilecektir.

9.3.2.8. 1735 sayılı BMGK Kararı²³⁰

22 Aralık 2006 tarih ve 1735(2006) sayılı BMGK Kararı ile, El Kaide, Usame Bin Laden, Taliban ve bunlarla ilişkili şahıs, grup ve oluşumlarla ilgili olarak Güvenlik Konseyince alınan 1267(1999), 1333(2000), 1390(2002) sayılı Kararlar hatırlatılarak ülkelere alınması istenen önlemlere yer verilmiştir. Bunlar ana başlıkları ile aşağıdaki gibidir:

- 1267(1999), 1333(2000) sayılı Kararlar eki listede yer alan kişi ve grupların doğrudan ve dolaylı olarak sahip oldukları veya kontrol ettikleri

---

²³⁰ United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 1735(2006), BM Güvenlik Konseyinin 22 Aralık 2006 tarih5609 uncu toplantısında kabul edilmiştir.

malvarlıklarının gecikmeksizin dondurulması ve dondurulacak malvarlıklarının tespitinde her türlü ekonomik değerin dikkate alınması,

- Bu kişilerin ülkeye girişlerinin veya transit geçişlerinin önlenmesi (Devletlerin kendi uyruklarındaki kişilerin devlete girişini engellemesi veya devletten ayrılmasını istemesi veya adli işlemlerin yerine getirilmesinde bu önlem geçerli olmayacaktır.)

- Anılan kişi ve gruplara her türlü silah ve mühimmatın doğrudan ve dolaylı olarak arzı, satışı veya transferinin önlenmesi.

Konsolide Listeye İsim Eklenmesi

- Ülkelerin, konsolide listeye²³¹ ekleme yapılmasını Komiteye²³² önerdiklerinde, bu taleplerini destekleyici bilgi ve belgeleri sunmaları, öneride bulunulan kişilerle ilgili iddiaları kamuya paylaşmaları ve talep edilmesi halinde ilgili ülkelere bu bilgileri vermeleri, Konsolide liste için isim önerisinde bulunulacağı zaman karar ekindeki formu kullanmaları istenmektedir.

- Konsolide listeye isim sunulması konusunda ülkeleri teşvik etme görevi Komiteye verilmiştir. Listede yer alan kişi ve kuruluşlarla ilgili güncel dondurulan malvarlığı bilgisi veya bu kişilerin hareket bilgilerinin sunulması konusunda Ülkeleri teşvik etmekle Komite görevlendirilmiştir. Konsolide listeye isim eklenmesini müteakip iki hafta içinde, listeye eklenen kişi veya kuruluşun ikamet ettiği ülkenin daimi temsilciliğine tebligatta bulunulur. Listeye eklenen kişilerle ilgili tebligat alacak ülkeler, bu kişilerin duyurulması ve ilgili kararlarda belirtildiği şekilde kararların alınması için ulusal mevzuatlarında gerekli adımları atmaya davet edilmektedir.

- Ayrıca, El Kaide, Usame bin Laden ve Taliban ve bunlarla ilgili diğer şahıs ve grupları finanse eden ve faaliyetlerini destekleyenlerin konsolide listeye eklenmesi için Komiteye bu kişilerin isimlerinin verilmesi istenmektedir.

---

²³¹ Konsolide liste ile 1267 (1999) ve 1333 (2000) sayılı BMGK Kararları ekinde yer alan kişi ve grup listesi kast edilmektedir.

²³² Komite ile, 1267 (1999) sayılı BMGK Kararı ile Güvenlik Konseyi üyesi ülkelere oluşan ve Konseye mütalaa ve tavsiyelerde bulunan Güvenlik Konseyi Komitesi kast edilmektedir.

Listeden Çıkarma

- Komitenin, konsolide listede yer alan kişi ve grupların belirlenmesiyle ilgili politikaları uygulama ve geliştirme görevinin devam ettiği kararına varılmıştır. Komitenin, konsolide listeden isim çıkarırken dikkate alacağı hususlar;

Kimlik hatası nedeniyle mi listeye eklendiği,

İlgili kararlar, özellikle 1617 (2005) sayılı Karar ile belirlenen kriterlere bağlılığın devam edip etmediği,

Kişinin hayatta olup olmadığı veya El Kadide, Usame bin Laden, Taliban ve bunların destekçilerine karşı sert tutum içinde olup olmadığı

hususlarına ilişkin olacaktır.

Muafiyetler

- 1452 (2002) sayılı BMGK Kararının 1(a) paragrafında; Ülke tarafından Komiteye bildirimde bulunulması ve Komitenin bildirimden itibaren 48 saat içinde olumsuz cevap vermemesini müteakip, ilgili ülkenin, el konulan fonları, dondurulan fonların muhafazası, yasal ödemelerin ve temel harcamaların yapılabilmesi için kullanabileceği belirtilmektedir. 1735 sayılı Karar ile 48 saatlik süre 3 güne çıkarılmıştır.

- 1452 (2002) sayılı Kararın 1 (b) paragrafında; dondurulan fonların olağan dışı harcamalar için kullanılabilmesi için ilgili ülkenin Komiteyi bu konuda bilgilendirmesi ve Komitenin onayının alınması gerekmektedir. 1735 sayılı Karar ile de, bu tür bir başvurunun ilgili ülke tarafından zamanında yapılması ve fonlar kullanılırken terörizmin finansmanı amaçlı kullanılmasının önlenmesi istenmektedir.

Tedbir Uygulamaları

- Ülkelerin paragraf 1'de tanımlanan tedbirleri (malvarlıklarının dondurulması, ülkeye giriş çıkışlarının önlenmesi, her türlü silah satışının önlenmesi) uygulamak için uygun prosedürler geliştirmeleri istenmektedir. Malvarlıklarının dondurulmasına ilişkin tedbirin uygulanmasında tüm mali kaynak türlerinin dikkate alınması istenmektedir. Ülkelerin Komiteye paragraf 1'de tanımlanan tedbirlere ilişkin uyumsuzluk örneklerini tanımlamaları istenmektedir.

- Ülkelerden, konsolide listenin en güncel halinin ilgili kamu kurumlarına ve özellikle malvarlıklarının dondurulması ve sınır kontrollerinden sorumlu birimler başta olmak üzere ilgili birimlere gönderilmesi istenmektedir.

- Genel Sekreterden Birleşmiş Milletler ve Interpol, Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu, Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği, Dünya Gümrük Örgütü gibi ilgili uluslararası ve bölgesel örgütlerle işbirliğinin artırılması için gerekli adımların atılması istenmektedir.

- Ülkelerden, Taliban'la halen ilişkili olan kişilerin isimlerinin konsolide listeye eklenmek üzere Komiteye verilmesi istenmektedir.

- Komitenin tedbirlerin etkili bir şekilde uygulanmasını teminen seçilecek ülkelere ziyaretler yapması öngörülmektedir.

- Komitenin Başkanı aracılığıyla 180 günde bir Konseye Komitenin çalışmaları hakkında rapor sunması istenmektedir.

- 1617 (2005) sayılı Kararın 20 nci paragrafı ile oluşturulan Denetleme Kurulunun²³³ görev süresi 18 ay daha uzatılmış ve bu Kurulun görevleri 1735 (2006) sayılı kararın ekinde sayılmıştır. Buna göre Denetleme Kurulunun görevleri şunlardır;

a- Özellikle 1(a) paragrafında anılan malvarlıklarının dondurulması dâhil diğer tedbirlerin düzenlenmesi, değerlendirilmesi, denetlenmesi ve rapor edilmesi ve bu tedbirler hakkında tavsiyelerde bulunmak,

b- Komiteye tespitleri ve eleştirileri konusunda kapsamlı bir çalışma programı sunmak,

c- 30 Eylül 2007 ve 31 Mart 2008 tarihlerinde olmak üzere bu kararın 1735(2006) 1 inci paragrafındaki tedbirlere ilişkin ülke uygulamaları ve tedbirlerin daha iyi uygulanabilmesi konusunda tavsiyeler ve yeni tedbir önerilerini içeren konuları Komiteye yazılı rapor olarak sunmak,

d- Konsolide listeye ekleme yapılması konusunda üye ülkeleri, isim önermeleri ve ek kimlik bilgileri sunmaları konusunda teşvik etmek,

---

²³³ Denetleme Kurulu, 8 üyeden oluşan ve üyeleri Genel Sekreter tarafından atanan, Komitenin idaresinde olan ve Komitenin işlerinde ona yardımcı olmakla görevli bir kuruldur.

e- Tedbirlerin uygulanmasını güçlendirmek için üye ülkelerin istihbarat ve güvenlik birimleri ile bilgi değişimini kolaylaştırmak amacıyla görüşmeler yapmak,

f- Özel sektör temsilcileri ile ve özellikle mali kurumlarla, malvarlıklarının dondurulmasının pratikte uygulaması hakkında bilgi almak amacıyla görüşmeler yapmak,

g- Tedbirlere uyumun ve farkındalığın sağlanması amacıyla ilgili uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla çalışmalar yapmak,

h- Komiteye, Komitenin talebi veya düzenli aralıklarla, yazılı ve sözlü olarak üye ülkelere yapılan ziyaretler ve faaliyetler dahil çalışmalarını hakkında brifing sunmak.

9.4. FATF ve Terörün Finansmanı ile Mücadele

Aklama ve terörün finansmanı fiilleri arasındaki benzerlikler dikkate alınarak, aklama ile mücadele için getirilmiş önlemlerin ve oluşturulmuş yapıların terörün finansmanı ile mücadele için de kullanılması söz konusu olmuştur. Bunda 11 Eylül 2001 terör eylemleri sonrasındaki uluslararası güvenlik algı ve yaklaşımları büyük oranda etkili olmuştur.

Terörle mücadelenin bir unsuru olarak terörün finansmanı ile mücadele kapsamında BM’i harekete geçiren ABD yönetimi 11 Eylül 2001 saldırılarından 17 gün sonra, terör eylemlerinin uluslararası barış ve güvenliğe yönelik tehditlerine karşı alınması gereken önlemler ve Terörle Mücadele Komitesinin oluşturulmasına ilişkin hükümler içeren 28/09/2001 tarih ve 1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) Kararının yayımlanmasını sağlamıştır. ABD yönetiminin harekete geçirdiği diğer bir kuruluş ise FATF olmuştur. ABD Yönetimi Avrupa Birliği ve G-7 aracılığı ile FATF’in yetki alanının terörizmin finansmanın önlenmesini de kapsayacak şekilde genişletilmesi çağrısı yapılmasını sağlamıştır. Bunun üzerine FATF tarafından 29-30 Ekim 2001 tarihlerinde Washington D.C.’de olağanüstü toplantı yapılmış ve FATF’in kara para aklama ile mücadele görevine terörizmin finansmanın önlenmesi de eklenmiştir. Bununla yetinilmeyerek, terörizmin finansmanın önlenmesi konusunda hazırlanan 8 Özel Tavsiye Kararları (*Eight Special Recommendations*) yayımlanmıştır. 8 Özel Tavsiye’ye 22 Ekim 2004 tarihli FATF Genel Kurul toplantısında nakit paranın fiziki olarak taşınmasını kontrol altına almaya yönelik olan Özel

Tavsiye IX eklenmiştir.²³⁴ Bu tavsiye ile birlikte FATF'in terörizmin finansmanı ile mücadeleye yönelik olarak bugüne kadar yayımlanan Özel Tavsiyelerin sayısı 9'a ulaşmıştır. Aşağıda terörün finansmanı ile mücadeleye has olarak geliştirilmiş 9 Özel Tavsiye Kararı özetlenecektir.

9.4.1. Terörizmin Finansmanı ile Mücadeleye İlişkin Birleşmiş Milletler Belgelerinin Onaylanması ve Yürürlüğe Konulması (Özel Tavsiye I)

Uluslararası alanda mücadelenin eşgüdümü ve uluslararası işbirliğinin etkinliğini sağlamaya yönelik olarak ülkelerin öncelikle BM'nin 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Sözleşmeyi onaylamaları istenilmektedir. Sözleşmenin onaylanması yanında Sözleşme hükümlerinin tam olarak uygulanması için ülkelerden iç hukuklarında acil düzenleme ve önlemler alması da talep edilmektedir. Birinci Tavsiye aynı zamanda ülkelerden, BMGK Kararlarından terörizmin finansmanına ilişkin olanlarının da derhal yürürlüğe konulması istenilmektedir.

9.4.2. Terörizmin, Terörist Eylemlerinin ve Terör Örgütlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi (Özel Tavsiye II)

Terörizmin finansmanı suçu ile mücadelenin önemli bir boyutu, ülkelerin hukuksal yapılarında yapılacak uyumlaştırmadır. Bu kapsamda tüm ülkelerde terörizmin finansmanının suç haline getirilmesi önem taşımaktadır. Tavsiye ile her ülkenin, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanını suç haline getirmesi istenilmektedir.

BM Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede Terör eylemleri kavramı taraf devletlerin cezalandırılmasını kabul ettikleri eylemlere atıfta bulunmak suretiyle tanımlanmaktadır. Özel Tavsiye II'de terör örgütü tanımı yapılmamış ve her ülkeye kendi amaçları çerçevesinde bu tanım yapma inisiyatifini tanınmıştır.

Ülkelerin Özel Tavsiye II'ye uyum durumlarının değerlendirilmesi sırasında esas alınan Metodolojiye göre; terörün finansmanının BM Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede yapılan tanım çerçevesinde ülke mevzuatında suç haline getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca Metodoloji uyarınca; terör eyleminin başka bir ülkede işlenmesi veya

---

²³⁴ FATF, *Special Recommendations on Terrorist Financing*, Paris, FATF/OECD, 2004.

teröristlerin veya terör örgütlerinin başka bir ülkede bulunması halinde de dahi terörün finansmanı fiilinin gerçekleşmiş sayılması; terörün finansmanı suçunun bilerek bu suça karışan gerçek ve tüzel kişileri kapsamaması; ülkenin iç hukukunun izin vermesi durumunda terörün finansmanı suçunun tüzel kişiler açısından da cezalandırılabilir bir suç olarak kabul edilmesi; terörün finansmanı suçu için etkin, orantılı ve caydırıcı cezai veya idari yaptırımların belirlenmesi gerekmektedir.

Ayrıca, Özel Tavsiye II'ye göre ülkeler tarafından, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanı suçunun kara para aklamanın öncül suçları arasında yer almasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.²³⁵

9.4.3. Terörizmin ve Terör Örgütlerinin Finansmanında Kullanılan Malvarlıklarının Dondurulması, El Konulması ve Müsaderesi (Özel Tavsiye III)

III. Özel Tavsiyede; terörist eylemlerin finansmanının önlenmesi ve durdurulmasına ilişkin BMGK Kararları uyarınca, her ülkenin terörizmin ve terör örgütlerinin finanse edilmesinde kullanılan paraların veya diğer malvarlıklarının gecikmeksizin dondurulması için gerekli önlemleri uygulamaları gerektiği belirtilmiştir.

Tavsiyede ayrıca, her ülkenin, terörizmin, terörist eylemlerin veya terör örgütlerinin finansmanına ait veya bunların finansmanında kullanılan ya da kullanılması tasarlanan malvarlığına el konulması ve bu malvarlığının müsaderesi için yetkili otoritelere imkân sağlayan yasal önlemleri de içeren önlemleri benimsemesi ve yürürlüğe koyması gerektiği belirtilmiştir.

Dondurma, el koyma ve müsadere BM Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme, BMGK Kararları ve FATF'in Özel Tavsiyelerinde farklı açılardan ele alınmıştır. Sözleşmede taraf devletlere, terör fonlarının tespiti ve dondurulması veya el konulması ve müsadere edilebilmesi için iç hukukları çerçevesinde gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getirilmektedir.

BMGK Kararlarında ise bir adım daha ileri gidilmekte ve ülkelere "1267 Komitesi" tarafından yayınlanan listelerde ismi geçen kişi ve kuruluşların malvarlıklarını dondurma yükümlülüğü getirilmektedir. BMGK Kararlarında terör ve terörün finansmanı ile bağlantılı kişi ve kuruluşların

---

²³⁵ IMF, 2003, s. 49.

malvarlıklarının yalnızca dondurulması öngörülmekte, ülkelerden söz konusu malvarlıklarına el koyma veya bunları müsadere etme yönünde bir girişimde bulunmaları beklenmemektedir.

FATF'in III. Özel Tavsiyesi ise; Sözleşme ve BMGK Kararlarını bir arada değerlendirmekte ve terör ve terörün finansmanıya bağlantılı kişi ve kuruluşların malvarlıklarının dondurulmasını, el konulmasını ve müsadere edilmesini öngörmektedir.

9.4.4. Terörizmle İlgili Şüpheli İşlemlerin Bildirimi (Özel Tavsiye IV)

IV. Özel Tavsiye uyarınca; kara paranın aklanmasının önlenmesine dair yükümlülükler tabi olan mali kurumların veya diğer işletmelerin veya varlıkların, fonların terörizm, terörist eylemler veya terörist örgütlerle bağlantılı veya ilgili olduğundan ya da bunun için kullanıldığından şüphelenmeleri ya da şüphelenmek için makul nedenlerinin bulunması halinde, durumu yetkili otoritelere derhal bildirmeleri gerekmektedir.

IV. Özel Tavsiye, kara para aklamayla mücadele kapsamında getirilen şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü terörün finansmanını da içerecek şekilde genişletmektedir. Bu da; ülkelerin aklama ile mücadele mevzuatını bu kapsamda revize etmeleri gereğini doğurmuştur.

FATF tarafından hazırlanan Rehberde; şüpheli işlem bildiriminde subjektif veya objektif kriterlerin kullanılmasını ülkelerin seçimine bırakmıştır.

9.4.5. Uluslararası İşbirliği (Özel Tavsiye V)

V. Özel Tavsiye uyarınca; karşılıklı adli yardımlaşma veya bilgi değişimine dair bir anlaşma, düzenleme veya diğer bir mekanizmaya dayanarak, her ülkenin bir diğer ülkeye, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanına ilişkin davalar, idari araştırma ve soruşturmalar ile cezai ve medeni uygulamalarda mümkün olan maksimum yardımı sağlaması gerekmektedir. Ayrıca, ülkelerden, terörizmin, terörist eylemlerin veya terörist örgütlerin finansmanı ile suçlanmış şahıslar için güvenli sığınaklar sağlanmamasını teminen olası tüm önlemleri almaları ve mümkün olduğu takdirde bu şahısların suçu işledikleri ülkeye iade edilmesi için yürürlüğe konmuş prosedürlere sahip olmaları istenilmektedir.

9.4.6. Alternatif Havale Yöntemleri (Özel Tavsiye VI)

VI. Özel Tavsiye; ülkelerin kara para aklama ile mücadele çerçevesinde geliştirmiş oldukları tedbirlerin alternatif havale yöntemleri için de uygulanmasını sağlamalarını öngörmektedir.

Terörizmin finansmanı ile etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi için yalnızca resmi bankacılık sisteminin veya finansal sektörün değil aynı zamanda alternatif havale yöntemlerinin de inceleme altına alınması gerekmektedir. Teröristler tarafından kullanılan alternatif finansman mekanizmalarının tespiti, takibi ve alınacak adli ve idari nitelikteki tedbirlerle engellenmesi önem taşımaktadır. Terör örgütlerinin tüm yasadışı faaliyetlerinin ve finansal hareketlerinin tespit edilmesi mümkün olmasa da teröristlerin resmi bankacılık sisteminin yanı sıra alternatif havale sistemlerini kullanmak suretiyle gerçekleştirdikleri faaliyetlere ve finansal işlemlere ilişkin olarak da sistematik bir şekilde bilgi toplanması ve söz konusu bilgilerin analiz edilmesi, terör ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik çalışmalara ciddi katkılarda bulunacaktır.²³⁶

Alternatif havale yöntemlerinin genel kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Ancak, yasa uygulama birimleri çoğunlukla alternatif havale yöntemlerini ortak özelliklerini temel almak suretiyle tanımlamaktadırlar. Alternatif havale yöntemleri, spesifik etnik, kültürel veya tarihi faktörlere dayanmaktadır ve bazı durumlarda da 19 ve 20 nci yüzyıllarda kullanılan Batı bankacılık sisteminin geleneksel uzantısı olarak geleneksel bir para havale yöntemi şeklinde kendini göstermektedir.

Alternatif havale sistemleri veya daha geniş bir şekilde ele alınacak olursa gayri resmi değer transfer sistemleri, bir fonun çoğunlukla başka bir coğrafik alandaki bir kişiye ödenmesi hizmetini ifade eden ve geçmiş yüzlerce yıl öncesine dayanan bir tür fon transfer yöntemidir.

Alternatif havale sistemleri, Hue (Vietnam), Fei-Ch'ien (Çin), Phei Kwan (Tayland), Hundi (Güney Asya), Hui Kuan (Hong Kong) veya Hawala (Güney Asya, Orta Doğu) isimleriyle de anılmaktadır.²³⁷

---

²³⁶ Matthew Levitt, "Combating Terrorist Financing: Where the War on Terror Intersects the 'Road Map'" *The Washington Institute for Near East Policy*, 14 Ağustos 2003.

²³⁷ Levitt, a.g.e.

Değişik isimlendirmeler yapılmasına rağmen genelde “Havale” (Hawala) terimi adı altında gruplanan gayri resmi finansal transfer sistemlerinin rolü, terörizm için büyük ilginin olduğu Orta Doğu, Güney Asya ve Güneybatı Asya’da geniş çapta kullanılmaktadır.²³⁸

Havale sistemi, tam olarak takastan ve kapital kontrollerinden kaçınma girişimi ve ayrıca vergiden ve banka ödemelerinden kaçmak için bir metot olarak ortaya çıkmıştır. Sistem, bazı devletlerde asırlarca olmasa da yıllarca kısmen güvenli ve maliyeti düşük serbest pazar işlem aracı olarak hizmet vermiştir.²³⁹

Alternatif havale sistemleri, resmi mali kuruluşların etkin bir şekilde faaliyette bulunduğu gelişmiş ekonomilerde dahi işlerliğini koruyabilmektedir. Alternatif havale sistemlerinin tercih edilme sebepleri çok çeşitlidir ancak bunların başında resmi bankacılık sistemindeki yüksek maliyetler, deneyim yetersizliği veya bilinen kültürel geleneklerin dışındaki kuruluşlara karşı duyulan rahatsızlık gelmektedir. Alternatif havale yöntemleri kullanılmak suretiyle para havale edilmesi çok daha ucuz, daha güvenli, kısıtlayıcı nakit döviz düzenlemelerine karşı daha etkilidir. Alternatif havale yöntemleri ile geleneksel veya resmi mali kuruluşların ulaşamadığı bölgelere ulaşım imkânı sağlanmaktadır. Tüm bunlara ilave olarak; alternatif havale yöntemleri genellikle düzenleyici birimler tarafından denetim veya kontrole tabi tutulmamaktadır.²⁴⁰

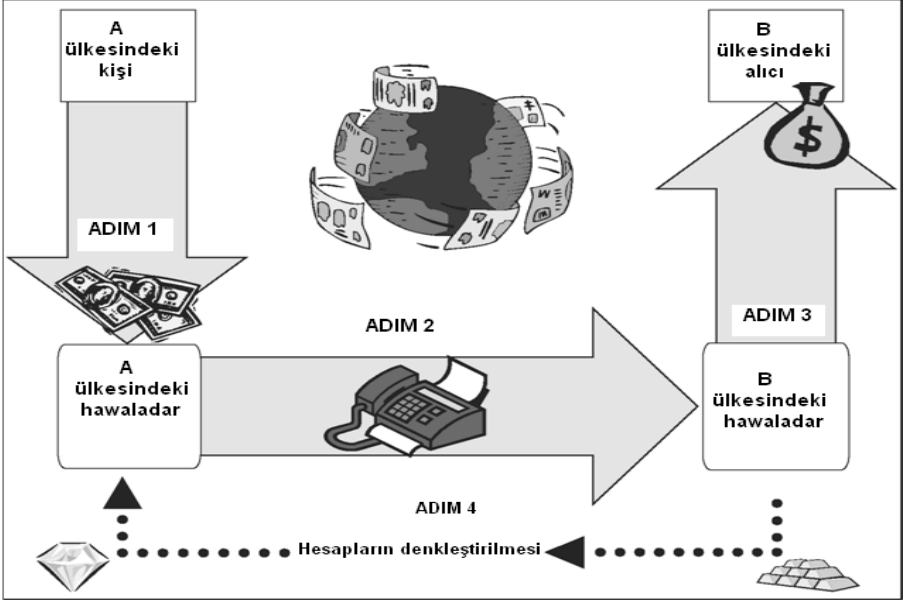
Terör örgütleri ve organize suç örgütleri tarafından da sıklıkla kullanılan alternatif havale sistemi, güven esasına dayalı bir sistem olup, çok az kayıt tutan veya hiç tutmayan bir ağ sistemi ile hesapların denkleştirilmesi esasına dayanır.

---

²³⁸ Thackuk, Kimberley “Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele”, *Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu (Ankara 23-24 Mart 2006)*, Genelkurmay Başkanlığı Terörizme Mücadele Mükemmeliyet Merkezi Yayını, Genelkurmay Basımevi, 2006, s.63.

²³⁹ Thackuk, a.g.e., s. 63.

²⁴⁰ IMF, *Suppressing the Financing of Terrorism: A Handbook for Legislative Drafting*, Legal Department International Monetary Fund, 2003, s. 31.

Şekil 9- Hawala Sisteminin İşleyişi

ADIM 1- A ülkesindeki kişi B ülkesindeki alıcıya para göndermek ister. A ülkesindeki kişi bir havaledar ile irtibata geçer. B ülkesindeki alıcıya ulaştırılmasını istediği parayı ve teslim şartlarını havaledara verir.

ADIM 2- A ülkesindeki havaledar B ülkesindeki meslektaşı havaledar ile faks, e-posta, telefon veya diğer metotlarla iletişime geçer ve talimatı iletir.

ADIM 3- B ülkesindeki havaledar B ülkesindeki alıcı ile iletişime geçer. A ülkesindeki gönderici tarafından alıcıya iletilmesi gerekli kodu veya şifreyi teyit eder ve talimata uygun şekilde transfer masrafını düşükten sonra talimatta belirtilene eşit değeri B ülkesindeki alıcıya teslim eder.

ADIM 4- Zaman içinde iki havaledar arasındaki hesap hareketlerinin dengelenmesi gerekir. Bunun için havaledarlar çeşitli yöntemler kullanırlar. Bu yöntemlere; elektronik transfer, çek gönderme, mal ticareti ile ilgili ödemelerin yapılması, değerli taş veya maden ticareti veya kaçakçılığı, fatura sahtekârlığı, fiziki para transferi, karşılıklı müşterilerinin paralarını ödeme örnek olarak gösterilebilir.

Havale sistemiyle karşı karşıyayken unutulmaması gereken husus şudur; belirli bir bölgeye para gönderilmek istendiği zaman para fiziki olarak ilgili bölgeye gönderilmemektedir ve resmi bankacılık sistemine herhangi bir

nakit girişi olmamaktadır. İşlem havaledarlar arasındaki iletişim yoluyla sağlanmaktadır ve kayıt altına alınmamakta ve yazılı bir kontrata bağlanmamaktadır. Havaledarlar arasında güven esası geçerlidir.

Genellikle maddi durumu iyi olmayan kişiler tarafından düşük maliyetli, güvenli ve hızlı olması sebebiyle gayri resmi havale sistemi tercih edilmektedir. Ayrıca Pakistan ve Afganistan gibi resmi bankacılık sistemi veya resmi mali kuruluşları bulunmayan veya etkin veya yeterli olmayan ülkelerde de gayri resmi havale sistemi yaygın olarak kullanılmaktadır.

Havale sisteminin kayıt esasına tabi tutulmaması, aklayıcılar ve terörü finanse eden kişiler tarafından mali işlemlerin gizlenmesi amacıyla sıklıkla tercih edilmesine sebep olmakta ve bu durum da sistemin en temel yasal sakıncasını beraberinde getirmektedir.²⁴¹

ABD Mali İstihbarat Birimi FinCEN'e göre, her ne kadar gayri resmi havale sisteminin önemli bir bölümü yasal amaçlarla kullanılsa da, sistemin terörün finansmanı ve diğer suç faaliyetleri için de yoğun olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bu nedenle, kanun uygulama birimleri ve uluslararası kuruluşlar gayri resmi havale sisteminin terörün finansmanı amacı ile kullanılma ihtimali üzerine yoğun bir şekilde eğilmeye başlamışlardır. FBI'a göre 11 Eylül eylemlerini gerçekleştirenlerin bazıları saldırı öncesinde gayri resmi havale sistemini kullanmak suretiyle binlerce doları ABD'ye sokmuş ve çıkarmışlardır.²⁴²

Yasa uygulama ve terörizme karşı koyma perspektifinden, Havale sistemi ile olan problem kesinlikle ödeyen ve alacaklı arasındaki işlemi kayıt eden belge izlerinin yok olmasıdır.²⁴³ Havaledarlar arasındaki dengelerin kurulumu tipik bir şekilde çeşitli havaledarlar arasında ve çoğu zaman üçüncü ülkelerdeki işlemleri içeren kompleks finansal ve bazen ticari işlemleri (sıklıkla az veya fazla faturalama ile) kapsar. Hawala operatörlerinin hesapların denkleştirilmesi veya değerlerin transferi amacıyla

---

²⁴¹ Robert E Looney, "Following the Terrorist Informal Money Trail: The Hawala Financial Mechanism", *Strategic Insights*, Volume I, Issue 9, Center for Contemporary Conflict-Naval Postgraduate School, California, 9 Kasım 2002.

²⁴² GAO, (2003), *Terrorist Financing*, United States General Accounting Office, GAO 04-163, s. 18.

²⁴³ Thackuk, a.g.e., 63.

değerinin üzerinde veya altında sahte faturalama yöntemini kullandıkları rapor edilmiştir.²⁴⁴

Alternatif havale yöntemleri, bankalar gibi fonları bir ülkeden diğerine transfer fonksiyonunu yerine getiren resmi mali sektör kuruluşlarını kullanmayan havale yöntemleridir.

VI. Özel Tavsiye uyarınca; her ülkenin, gayri resmi bir para veya değer transfer sistemi veya ağı aracılığıyla transfer de dâhil olmak üzere, para veya değer transferi hizmeti sağlayan şahıs veya tüzel kişiliklerin lisanslı veya kayıtlı olmaları ve bankalara ve banka dışı mali kurumlara uygulanan tüm FATF Tavsiyelerine tabi tutulmalarının sağlanabilmesi için gerekli önlemleri alması gerekmektedir. Ayrıca her ülke, bu hizmeti yasadışı bir şekilde yerine getiren şahısların veya tüzel kişiliklerin idari, medeni veya cezai yaptırımlara tabi olmasını temin etmelidir.

9.4.7. Elektronik Transferler (Özel Tavsiye VII)

VII. Özel Tavsiye ulusal ve uluslararası elektronik transferlerde müşterinin kimliğinin tespitine ilişkin hususları düzenlemektedir. VII. Özel Tavsiyeye göre; ülkelerin, para havale edenler de dâhil olmak üzere mali kurumların fon transferlerinde ve ilgili mesajlarda havaleyi yapan kişiye ilişkin tam ve makul bilgileri (isim, adres, hesap numarası) temin etmelerini gerekli kılmak için önlemler alması ve söz konusu bilginin transfer veya ödemeler zincirindeki mesajlarda yer alması gerekmektedir.

Ayrıca ülkeler, para havale edenler de dâhil olmak üzere mali kurumların, havaleyi yapan kişiye ilişkin tam bilgiyi (isim, adres, hesap numarası) içermeyen şüpheli fon transferi faaliyetlerini sıkı bir şekilde incelemelerini ve izlemelerini sağlamak için önlemler almalıdır.

9.4.8. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar (Özel Tavsiye VIII)

VIII. Özel Tavsiyeye göre; ülkelerin, terörizmin finansmanı amacıyla kötüye kullanılabilen varlıklarla ilgili kanun ve yönetmeliklerin yeterliliğini yeniden gözden geçirmesi gerekmektedir. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar terörün finansmanında kullanılmaya çok müsait bir yapı sergilemektedir. Bu sebeple, ülkelerin kâr amacı gütmeyen finansal kuruluşların;

(i) terörist örgütler tarafından yasal varlık süsü verilerek,

---

²⁴⁴ GAO, a.g.e., s. 22.

(ii) varlıkların dondurulması önlemlerinden kaçmak amacı da dâhil olmak üzere, terörizmin finansmanının sağlanması amacıyla kendi çıkarları doğrultusunda kullanılarak,

(3) yasal amaçlı fonların el altından terörist örgütlere saptırılmasını gizleyerek veya saklayarak,

kötüye kullanılmasını engelleyecek tedbirleri almaları gerekmektedir.

9.4.9. Kuryeler Aracılığıyla Para Nakli (Özel Tavsiye IX)

IX. Özel Tavsiyeye göre; ülkelerin, nakit para ve para yerine geçen kıymetli evrakların fiziksel sınır ötesi naklini tespit etmek için bir bildirim sistemi ya da diğer beyan yükümlülüklerini de içeren önlemler almaları gerekmektedir.

Ülkeler, kendi yetkili makamlarının terörizmin finansmanı ya da kara para aklama ile bağlantısı olduğundan şüphelenilen ya da yanlış olarak bildirilen ya da beyan edilen nakit ya da para yerine geçen kıymetli evrakların durdurulması ya da engellenmesine ilişkin yasal yetkilere sahip olmalarını sağlamalıdır.

Ülkeler, yanlış bildirim(ler) ya da açıklama(lar) yapan kişilerle ilgili olarak etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların uygulamaya konmasını sağlamalıdır. Nakit para ya da para yerine geçen kıymetli evrakların terörizmin finansmanı ya da kara para aklama ile bağlantılı olması durumunda ülkeler söz konusu para ya da araçların müsadereğine imkân veren Tavsiye 3 ve Özel Tavsiye III'e uygun yasamaya ilişkin olanları da içeren önlemler almalıdır.

FATF'in kuryeler aracılığı ile para nakli konusu üzerinde durmasının ardında paranın bir defa sınırdan geçmesi sonrasında, kaynağının ve nihai olarak ne için kullanılacağına tespit ve engellenmesinin güçleşmesi yatmaktadır. Terör faaliyetleri için gerekli paranın bazen düşük tutarlı olabilmesi, bunların tespit ve engellenmesini daha da güç hale getirmektedir.²⁴⁵

Nakit kuryelerin kullanılması, terörün finansmanı amacına has olarak geliştirilmiş bir yöntem değildir. Daha çok nakit ekonomisinin geçerli olduğu ve finansal sistemin bulunmadığı veya çok yetersiz olduğu Orta

---

²⁴⁵ FATF, *Terrorist Financing*, Paris, FATF/OECD, 2008, s. 24.

Doğu ve Güney Asya ülkelerinde yaygın olarak kullanılmaktadır²⁴⁶ (Weiss, 2005). Ancak, aklama ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik olarak uygulamaya konulan tedbirler sonrası, nakit kuryeler aracılığı ile paranın fiziki olarak bir ülkeden başka bir ülkeye nakli terör örgütleri ve aklayıcılar tarafından sıklıkla kullanılmaya başlanması FATF'in bu alana da yönelmesi sonucunu doğurmuştur.

Terörist gruplar büyük miktarlardaki nakdi, kuryeler aracılığı ile bir ülkeden başka bir ülkeye veya farklı coğrafyalara nakletmektedirler. Kuryeler aracılığı ile para transferi terör örgütleri için cazip fon transfer mekanizmasıdır. Bu mekanizmada çoğunlukla dolar gibi uluslararası geçerliliği olan paralar kullanılmaktadır. Kuryelerin kullanılması sayesinde geride herhangi bir belge veya iz bırakılmasının önüne geçilmekte ve banka görevlileri tarafından ilgili ülkenin mali istihbarat birimine şüpheli işlem bildiriminde bulunulması riskine maruz kalınmamaktadır. Bu yöntemde, teröristler paranın transferinde kontrolü tam olarak ellerinde bulundurmaktadırlar.²⁴⁷

Türkiye'de Hizbullah terör örgütünün gelir ve gider trafiğinde finansal kuruluşları kullanmamaya özen gösterdiği, para hareketlerini sorumlu örgüt militanları aracılığı ile elden yürüttüğü belirtilmektedir. Bu konuda en ufak bir suiistimal ağır bir şekilde cezalandırılmaktadır. Bu ağır yaptırım sisteminin bir neticesi olarak yolda bulunan bir jeton dahi gelir kayıtları arasında gösterilmiştir.²⁴⁸

ABD'de kuryeler aracılığı ile paranın ülke dışına çıkarılması işleminin bir aklama ve terörün finansmanı tekniği olarak kullanıldığı ileri sürülmektedir. Genellikle ülke dışına doğru olan para akışında kişiler, gemi, konteynır, kara araçları veya uçak kullanılmaktadır. FBI, 11 Eylül saldırısında yer alan kişilerden bazılarının fon transferinde nakit parayı ülkeye beraberlerinde getirmek suretiyle soktuklarını iddia etmektedir.²⁴⁹

---

²⁴⁶ Weiss, Martin A. (2005) "Terrorist Financing: The 9/11 Commission Recommendation", *CRS Report for Congress*, <http://www.fas.org/sgp/crs/terror/RS21902.pdf>

²⁴⁷ Aykın ve Sözmen, a.g.e., s. 59.

²⁴⁸ Ömer Alper Yurtseven, *Türkiye'de Faaliyet Gösteren Dini bir Terör Örgütü Olarak Hizbullah*, Gebze, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, s. 146.

²⁴⁹ GAO, a.g.e., s.19.

Nakit paranın fiziksel olarak hareketi sayesinde teröristler fonları, finansal kurumlarca sıkı bir şekilde uygulanan aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik önleyici tedbirlerle muhatap olmadan bir yerden başka bir yere naklederler. Bu bazen, nakit paranın yüksek değerli, taşınması kolay ve izinin sürülmesi güç altın veya değerli taşlara çevrilerek finansal sistem kullanılmadan fonların ülkeler arasında nakli şeklinde olabilmektedir.²⁵⁰

Teröristlere karşı yürütülen operasyonlarda teröristlerin kuryeler aracılığı ile fonları Orta Doğu ve Güney Asya'ya transfer ettikleri anlaşılmıştır. Doğrudan uçuşlarda bu transfer basit bir şekilde gerçekleşirken, aktarmalı uçuşlarda birden fazla nakit kurye kullanılmakta, bazen fonlar farklı para cinslerine çevrilmekte ve karmaşık bir plan dahilinde yürütülmektedir.²⁵¹

Nakdin fiziki olarak sınırlar arasında dolaşması yönteminin kullanılma sıklığı, elektronik bankacılık sisteminin yeterince gelişmemiş olması veya bankacılık uygulamalarının toplumun çoğunluğunca kabul görmemesi ile de bağlantılıdır. Örneğin, Afrika'nın önemli bir kesimi ile Orta Doğu büyük oranda nakit esaslı ekonomiye sahiptirler. Bu durumun doğal sonucu, para hareketinde kuryelerin veya alternatif havale yöntemlerinin kullanılmasıdır. Ancak, bazı terör olaylarının analizinde nakit kuryelerinin kullanılmasının Avrupa ile finansal sistemi çok gelişmiş ülkeler arasında bile aktif bir şekilde kullanıldığı görülmüştür. Nakit kuryelerin kullanılması ile ilgili pek çok olayda kişilerin finansal sistemin dışında para hareketi yöntemini tespit edilme riskini engellemek amacı ile kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.²⁵²

---

²⁵⁰ Aykın ve Sözman, a.g.e., s. 60.

²⁵¹ FATF, Terrorist Financing, s. 23.

²⁵² FATF, a.g.e., s.23.

KAYNAKLAR

- Ağbal, N. (2002), “Terörizmle Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirimi Uygulaması-II”, *Yaklaşım Dergisi*, Nisan 2002.
- Akın, E. (2009), *Anayasa Mahkemesi-Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçları*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Alkan, N. (2004), “Terörün Örgütlerinin Finans Kaynakları”, *Polis Dergisi*, Nisan-Mayıs 2004, Sayı: 40.
- Arlacchi, P. (1998), "The Need for a Global Attack on Money-Laundering", *Attacking the Profit of Crime: Drugs, Money and Laundering*, Vienna: United Nations, ss. 5-8.
- AUSTRAC, (2006), *Annual Report 2005-06*, Australia, The Australian Transaction Reports and Analysis Centre.
- Aydın, T. (2007), *Türkiye’de Narko Terörizm ve PKK/KONGRA-GEL Terör Örgütünün Rolü*, Ankara, G.Ü. SBE, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Master Tezi.
- Aykın, H. (2007) “Aklama Suçu- Öncül Suç İlişkisi”, *Yaklaşım Dergisi*, Sayı 172, Nisan 2007, ss. 59-66.
- Aykın, H. (2007), “Dünyanın (...) En Büyük Endüstrisi Organize Suç Örgütleri ve Kara Para Aklama-1”, *Yaklaşım Dergisi*, Sayı. 176, Ağustos 2007: ss. 44-48.
- Aykın, H. (2007), “Dünyanın (...) En Büyük Endüstrisi Organize Suç Örgütleri ve Kara Para Aklama-2”, *Yaklaşım Dergisi*, Sayı. 176, Eylül 2007: ss. 41-45.
- Aykın, H.(2007), “Karaparanın Aklanmasıyla Mücadele Konusundaki Temel Uluslararası Metinler ve Oluşumlar”, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar*, Sayı 25, Mayıs 2007, ss. 33-40.
- Aykın, H.(2008), “Terör A.Ş.”, *E-Yaklaşım*, Temmuz 2008.
- Aykın, H.(2008), “Aklama ile Mücadele Sisteminde Önleyici Tedbirler”, *Aklama ve Terörün Finansmanı* (Editör: S. Aydın), Ankara, Adalet Yayınevi, ss. 3-54.

- Aykın, H.(2008), “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı: 65, Haziran 2008, ss. 37-65.
- Aykın, H. (2008), “Kayıtdışı Ekonominin Yaygın Olduğu Ortamda Kara Para İle Etkin Mücadele Mümkün mü?”, Ankara, *Yaklaşım*, Sayı 183, Mart 2008, ss.201-209.
- Aykın, H. (2008), “Organize Suç Örgütleri ve Özgürlükler”, *Demokrasi Platformu*, Yıl 4, Sayı 16 Güz 2008, ss. 59-70.
- Aykın, H. ve Avcı, Ş. (2008), “Kara Para Aklama Suçu Açısından OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlisine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi ve Türkiye”, *Vergi Sorunları*, Aralık 2008, sayı 243, ss. 63-74.
- Aykın, H. ve Sözmen, K.(2009), *Terörün Finansmanı*, 2. Baskı, Ankara, MASAK Yayınları No:12.
- Aykın, H.(2009), “Yenilenen Aklama Suçu Sonrasında Kara Paranın Ve Kara Para Aklayıcısı Olmanın Sınırları”, *E-Yaklaşım Dergisi*, Eylül 2009, Sayı 201.
- Aykın, H.(2009), “Aklama ve Terörün Finansmanı Suçları ile Mücadele Aracı olarak Mali İstihbarat Birimi”, *Kriminoloji Dergisi*, Temmuz 2009, Sayı.2.
- Baity, W.(2000) “Banking on Secrecy-The Price for Unfettered Secrecy and Confidentiality in the Face of International Organised Crime and Economic Crime”, *Journal of Financial Crime*, Vol. 8, No.1., ss. 83-86.
- Bal, İ. ve Laçiner, S.(2003), “Küresel Terörle Mücadelede ABD Güvenlik Politikalarının Türkiye'nin İç Güvenliğine Yansımaları”, *Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik* (Editörler: Karaosmanoğlu, F. ve İçli, T.G.), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, ss. 107-123.
- Basel Committee, (1988), *Prevention of Criminal Use Of The Banking System for the Porpose of Money Laundering (December 1988)*, Basel Committee on Banking Supervision, <http://www.bis.org/publ/bcbse137.pdf>

- Basel Committee, (1997) *Core Principles for Effective Banking Supervision (September 1997)*, Basel Committee on Banking Supervision, <http://www.bis.org/publ/bcbs30a.pdf>
- Basel Committee, (1999) *Core Principles Methodology*, Bank for International Settlements, Basel Committee on Banking Supervision, <http://www.bis.org/publ/bcbs61.pdf>
- Basel Committee, (2001), *Customer Due Diligence for Banks*. Bank for International Settlements, Basel Committee on Banking Supervision, <http://www.bis.org/publ/bcbs85.pdf>
- Basel Committee, (2006a), *Core Principles for Effective Banking Supervision (October 2006)*, Basel Committee on Banking Supervision, <http://www.bis.org/publ/bcbs129.pdf>
- Basel Committee, (2006b), *Core Principles Methodology*, Bank for International Settlements, Basel Committee on Banking Supervision, <http://www.bis.org/publ/bcbs130.pdf>
- Başak, R. (1998), *50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi*, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No:206.
- Carlson, J.(2000), "Money Laundering and Corruption: Two Sides of the Same Coin", *No Longer Business as Usual Fighting Bribery and Corruption*, Paris, OECD, 2000, ss:127-136.
- CE, (2005), *Organised Crime Situation Report 2005 Focus on the Threat of Economic Crime*, Strasbourg, Council of Europe.
- Chrisafis, A.(2005), "Spotlight turns to slick IRA Money-making Machine", *The Guardian*, 19 Şubat 2005.
- CNN, (2001), "Transcript of President Bush's Adres to a Joint Session of Congress on Thursday Night, September 20, 2001", <http://edition.cnn.com/2001/20/gen.bush.transcript> Erişim 08/04/2009.
- COAF, "Law No9.613" <https://www.coaf.fazenda.gov.br/conteudo-ingles/legislacaoe-normas/legislation/law-no-9613-of-march-3-1998/>, Erişim. 17/08/2007
- Dalby, S. (1997), "Contesting an Essential Concept: Reading the Dilemmas in Contemporary Security Discourse", *Critical Security Studies*, Keith Krause ve Michael C. Williams (Ed.), Minneapolis: Borderlines.

- Demirel, E.(2002), *Terör*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Dumanlı, C.(2007), *Ulusal Güvenlik Sorunlarımız*, İstanbul, Bizim Kitaplar.
- Economist, (2001), “The Financial Front Line: Hitting Terrorist’ Cash”
Finance & Economics, Oct. 25th 2001
- Egmont Group, (2004) *Statement of Purpose of the Egmont Group of Financial Intelligence Units*, Guernsey, 23 June, 2004.
- Egmont Group, (2009), *Annual Report 2008-2009*, Toronto.
- Ersoy, Ö.(2004), “Terör ve Organize Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi”, *Polis Dergisi*, Nisan-Mayıs 2004, Sayı: 40.
- European Union, A Secure Europe in a Better World: European Security Strategy, Brussels, 12 Aralık 2003.
<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>
- FATF, (1996a), Financial Action Task Force on Money Laundering Issues a Statement About the Lack Of Anti-Money Laundering Law in Turkey”, SG/COM/NEWS (96)85, Paris, 19 Eylül 1996.
- FATF, (1996b), Financial Action Task Force on Money Laundering Welcomes Anti-Money Laundering Law in Turkey, SG/COM/NEWS(96)116, Paris, 12 Aralık 1996.
- FATF, (1998), *Best Practice Guidelines on Providing Feedback to Reporting Financial Institutions and Other Persons*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2003), *The Forty Recommendations*, (Incorporating the Amendments of 22 October 2004) Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2004), *Special Recommendations on Terrorist Financing*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2005), *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terroism of Italy*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2006a), *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing Of Terroism of Spain*, Paris, FATF/OECD.

- FATF, (2006b) *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing of Terrorism of Suisse*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2006c), *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing of Terrorism of Portugal*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2006d), *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing of Terrorism of United States of America*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2007b), *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing of Terrorism of Turkey*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2007c), *Annual Report 2006-2007*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2007d), *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing of Terrorism of The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2007e), *Third Mutual Evaluation Report on Anti Money Laundering and Combating The Financing of Terrorism of Greece*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2008a), *Terrorist Financing*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2008b), *Annual Report 2007-2008*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2009a), *Annual Report 2008-2009*, Paris, FATF/OECD.
- FATF, (2009b) *Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations*, Paris, FATF/OECD.
- FINTRAC, (2006) *Annual Report 2006*, Ottawa, Financial Transactions and Reports Analysis Centre of Canada.
- FINTRAC, (2007) *Guideline 6G: Record Keeping and Client Identification for Financial Entities*, <http://www.fintrac.gc.ca/publications/guide/guide6/22>, Erişim 17/08/2007.

- Fierke, K. M. (1997), "Changing World of Security", Keith Krause ve Michael C. Williams (Eds.), *Critical Security Studies*, Minneapolis: Borderlines, ss. 223-254.
- GAO, (2003), *Terrorist Financing*, United States General Accounting Office, GAO 04-163.
- Ganor, B. *The Counter-Terrorism Puzzle a Guide of Decision Makers*, London, Transaction Publishers.
- Gilmore, W. C. (2004), *Dirty Money*, Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Giraldo, J. ve Trinkunas, H.(2007), "Transnational Crime", Alan Collins (Ed.), *Contemporary Security Studies*, Oxford: Oxford University Press, ss. 346-366.
- Gunaratna, R. (2001), "The Lifeblood of Terrorist Organisations: Evolving Terrorist Financing Strategies", *Countering Terrorism Through International Cooperation*, (Editör: Alex Schmid) International Scientific and Professional Advisory Council of the UN Cooperation and the UN Terrorism Prevention Branch, ss. 180-205.
- Güney, N. A. (2006), *Batı'nın Yeni Güvenlik Stratejileri AB-NATO-ABD*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Haber Türk, (2008), "PKK'nın yıllık geliri 400-500 milyon avro", 11.03.2008, <http://www.haberturk.com/haber.asp?id=60645&cat=110&dt=2008/03/11>, Erişim: 07/04/2009
- Horgan, John ve Taylor, Max (1999), "Playing the "Green Card"-Financing the Provisional IRA:Part1", *Terrorism and Political Violence*, Vo. 11, No. 2 (Summer 1999) (Published by Frank Cass) London, ss. 1-38.
- IAIS, (2002) *Anti-Money Laundering Guidance Notes for Insurance Supervisors and Insurance Entities* (January 2002), The International Association of Insurance Supervisors
- IAIS, (2003) *Insurance Core Principles and Methodology*, Approved in Singapore on 3 October 2003, The International Association of

- Insurance Supervisors, http://www.iaisweb.org/__temp/Insurance_core_principles_and_methodology.pdf
- IAIS, (2004a), Guidance Paper on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, The International Association of Insurance Supervisors
- IAIS, (2004b), Principles on the Supervision of Insurance Activities on the Internet, The International Association of Insurance Supervisors http://www.iaisweb.org/__temp/Principles_on_the_supervision_of_insurance_activities_on_the_internet.pdf
- IAIS, (2009), <http://www.iaisweb.org/index.cfm?pageID=28> Erişim Tarihi 12/07/2009
- Imolin, (2009), <http://www.imolin.org/>, Erişim Tarihi 27/06/2009.
- Interpol, (2009), <http://www.interpol.int/public/icpo/default.asp> Erişim Tarihi 05/07/2009
- IOSCO, (2003), *Objectives and Principles of Securities Regulation*, International Organization of Securities Commissions.
- IOSCO, (2009), <http://www.iosco.org/about/index.cfm?section=history>
- IMF, (2003), *Suppressing the Financing of Terrorism: A Handbook for Legislative Drafting*, Legal Department International Monetary Fund.
- IMF-WB (2004), *Financial Intelligence Units: An Overview*, Washington: International Monetary Fund – World Bank.
- Karaal, H. (2009), *Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı İle Mücadelede Bildirimler*, Ankara: MASAK Yayın No:15.
- Kapanşahin, C.(2008), “Karaparanın Aklanması Suçuyla Mücadelede Uluslararası Bilgi Değişimi Kanalları”, *E-Yaklaşım Dergisi*, Sayı: 189, Eylül 2008.
- Karaosmanoğlu, A.(2006), “Küresel Terörizmin Ulaştığı Boyutlar Çerçevesinde Edinilen Tecrübeler” *Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu (Ankara 23-24 Mart 2006)*, Genelkurmay Başkanlığı Terörizme Mücadele Mükemmeliyet Merkezi Yayını, Genelkurmay Basımevi., ss. 75-87.

- KOM, (2006), *Faaliyet Raporu 2005*, Ankara, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı.
- Kolodziej, E.A. (1992) 'Renaissance in security studies? Caveat lector!'. *International Studies Quarterly* 36(4): 421-38
- Krause, K. and Williams, M. C. (1996) 'Broadening the agenda of security studies: politics and methods'. *International Studies Quarterly* 40(2): 229-54.
- Laçiner, S.(2008), “NARKOTERÖR: Terörün Geliri de Ölümden”, *Star Gazetesi*, 10/02/2008. (<http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?type=3&id903> Erişim 26/09/2008)
- Laqueur, W.(1999), *The New Terrorism*, Oxford, Oxford University Press.
- Laqueur, W. (2007) “Terrorism A Brief History, Countering the Terrorist Mentality”, *e-Journal USA*, May 2007.
- Levitt, M. (2003), “Combating Terrorist Financing: Where the War on Terror Intersects the ‘Road Map’” *The Washington Institute for Near East Policy*, 14 Ağustos 2003.
- Lilley, P. (2006), *Dirty Dealing, The Untold Truth About Global Money Laundering*, London and Philadelphia, Kogan Page.
- Looney, R. E. (2002), “Following the Terrorist Informal Money Trail: The Hawala Financial Mechanism”, *Strategic Insights*, Volume I, Issue 9, Center for Contemporary Conflict-Naval Postgraduate School, California, 9 Kasım 2002
- Lutz, M. ve Lutz, B. J. (2004), *Global Terrorism*, London: Routledge.
- Mango, A. (2005), *Türkiye'nin Terörle Savaşı*, (Çev: Orhan Azizoğlu), İstanbul, Doğan Kitap.
- MASAK, (2006), *Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi*, Ankara, Mali Suçları Araştırma Kurulu.
- MASAK, (2007), *Faaliyet Raporu 2006*, Ankara, Mali Suçları Araştırma Kurulu.
- MASAK, (2008), *Faaliyet Raporu 2007*, Ankara, Mali Suçları Araştırma Kurulu.
- Matthews, J. T. (1989) 'Redefining security'. *Foreign Affairs* 68(2): 162-77.
- Ullman, R.(1983) “Re-defining security”, *International Security*, 8:128-53

- Mueller, J. (2006), *Overblown*, London, Free Press.
- NTVMSNC.COM, (2008), "PKK Uyuşturucudan 60 Milyon \$ Bekliyor," 23.01.2002 <http://ntvmsnbc.com/news/131593.asp> erişim 10/04/2008.
- OECD, (1997), *Report On The application of The Convention On Combating Bribery of foreign Public Officials In International Business Transactions And The 1997 Recommendation On combating Bribery In International Business Transactions*.
- OECD, (2006), *Mid-Term Study of Phase 2 Reports, OECD Working Group on Bribery in International Business Transactions*, Paris.
- OECD, (2007), *Corruption: A Glossary of International Criminal Standards*, Paris.
- OECD, (2008), *Consultation Paper - Review of the OECD Instruments on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions Ten Years after Adoption*, Paris.
- OSTERLAND, A, (2007) "American Express slapped with money-laundering fines", August 7, 2007, <http://financialweek.com/apps/pbcs.dll/article?AID=/20070807/REG/70807001/1006/rss02&rssfeed=rss02> Erişim 13/08/07.
- Oxford English Dictionary, (1989), Second Edition. Oxford University Press.
- Rider, B. (1996), "Taking the Profit Out of Crime", *Money Laundering and Control*, (Ed. B. Rider ve M. Ashe), Dublin, Round Hall Sweet & Maxwell, ss. 1-27.
- Reuter, P. and Truman, E. M., (2004), *Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering*, Washington, DC: Institute for International Economics.
- Reuvid, J. (1995), "Teeth for Regulators and International Standarts of Practice", *The Regulation and Prevention of Economic Crime Internationally*, London: Kagan Page.
- Robinson, J., (2006), *Karapara Aklayıcıları*, Arion Yayınevi.
- Schneider, F. (2008), "Money Laundering and Financial Means of Organized Crime. Some Preliminary Empirical Findings", – *Illicit*

Trade and Globalization Conference 14-15 July 2008, CESifo Venice Summer Institute 2008, s. 10.

Schott, P.A. (2006) *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*, Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX, Washington, The World Bank/IMF.

TBB, (2003), *Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri*, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği Yayın No: 235.

TBB, (2006), *Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelenin Önemi ve Türk Bankacılık Sisteminde Uygulama Kılavuzu*, Türkiye Bankalar Birliği Yayın No: 246.

Thachuk, K. (2006) “Terörizme Destek Veren Kaynaklarla Mücadele”, *Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu (Ankara 23-24 Mart 2006)*, Genelkurmay Başkanlığı Terörizme Mücadele Mükemmeliyet Merkezi Yayını, Genelkurmay Basımevi., ss. 57-74

The 9/11 Commission Report: *Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States*, (2004) Official Government Edition, Washington, DC: U.S. Government Printing Office.

TRACFIN, (2007), *Rapport d'activité 2006*, Paris, Traitement du renseignement et action contre les circuits financiers clandestins.

Transparency International (UK), (2003), *Clean Money Dirty Money*, Policy Research Paper 02, June 2003

Türk Dil Kurumu (2005), *Türkçe Sözlük*.

UN, (1999), *Global studies on organized crime*, Vienna: Office for Drug Control and Crime Prevention.

UN, (2006), *Uniting against terrorism: recommendations for a global counter-terrorism strategy*, Report of the Secretary-General, 25 April 2006, A/60/825.

UN&WB, (2007) *Stolen Asset Recovery (StAR) Initiative: Challenges, Opportunities, and Action Plan*, Washington DC, The World Bank.

UNODC, (2007), *2007 World Drug Report*, New York: United Nations Publication.

- UNODC, (2009), <http://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html>
Erişim Tarihi 27/06/2009
- USDS (2006) *Country Reports on Terrorism 2005*, United States Department of State Publication 11324, Office of the Coordinator for Counterterrorism.
- USDS, (2007), *International Narcotics Control Strategy Report Volume II Money Laundering and Financial Crimes*, United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs.
- USDS, (2008), *International Narcotics Control Strategy Report Volume II Money Laundering and Financial Crimes*, United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs.
- USDS, (2009), *International Narcotics Control Strategy Report Volume II Money Laundering and Financial Crimes*, United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs.
- Üstün, O. (2005), *Açıklamalı İngilizce-Türkçe Karapara Terimleri ve Kavramları Sözlüğü*, Türkiye Bankalar Birliği Yayını, Yayın No. 240.
- Üstün, O.(2008) “Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimler ve Araçlara Toplu Bakış”, *Bankacılar Dergisi*, Haziran 2008, ss. 19-36.
- Yaraşlı, G. O.(2005), “Mali Suçlar ve Takibi”, *Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu 30 Nisan-1 Mayıs 2005*, TOBB Yayın No: 2005-25.
- Yurtseven, Ö.A.(2006), *Türkiye’de Faaliyet Gösteren Dini bir Terör Örgütü Olarak Hizbullah*, Gebze, Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Walker, J.(2006), “Presentation on the U.K Financial Service Authority”, *Conference on Combating Terrorist Financing 9 – 11 November 2005, Session 3*, Vienna, Organization for Security and Co-operation in Europe.
- Weiss, M. A. (2005) “Terrorist Financing: The 9/11 Commission Recommendation”, *CRS Report for Congress*, <http://www.fas.org/sgp/crs/terror/RS21902.pdf>

Wolfsberg, (2000), *Global Anti Money-Laundering Guidelines for Private Banking – Wolfsberg AML Principles*, First Revision May 2002, www.wolfsberg-principles.com.

Ziegler, J.(1999), *Suçun Derebeyleri Demokrasiye Karşı Yeni Mafyalar*, (Çev.Akkoyunlu A.C.), İstanbul: Doğan Kitap.

UN Security Council *Resolution 1617*, 29 Temmuz 2005, Threats to International Peace and Security caused by Terrorist acts.

INDEX

1

11 Eylül, 14, 39, 114, 160, 166
11 Eylül 2001, 14, 134, 136, 150
1267 sayılı Karar, 145, 154
1373 sayılı Karar, 136, 145, 150

4

40 Tavsiye, 14, 39, 40, 69, 72, 73,
143, 178
40 Tavsiye Kararı, 14
4208 sayılı Kanun, 17, 87
4208 Sayılı Kanun, 17

9

9 Özel Tavsiye, 14, 161

A

adli yardımlaşma, 163
akaryakıt, 129
aklama, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20,
22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,
31, 34, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44,
47, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 57,
58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67,
68, 69, 72, 73, 89, 91, 92, 94, 95,
97, 99, 100, 101, 102, 103, 107,
108, 109, □110, 111, 112, 113,
114, 115, 116, 117, 118, 119, 120,
121, 122, 123, 124, 127, 129, 131,
135, 138, 141, 149, 152, 156, 162,
163, 167, 177

aklama suçu, 16, 17, 50, 95, 103

aklayıcı, 101, 122

alternatif havale sistemi, 164

araştırma, 163

ATM, 133

Avrupa Birliği, 39, 110, 135, 160

Avrupa Konseyi, 64, 102, 135

ayırıştırma, 24

B

banka, 57, 133, 164, 166

bankacılık sırrı, 43

Basel Komitesi, 46, 51, 117, 118, 119

bastırıcı tedbirler, 32

beneficial owner, 143

Birleşmiş Milletler, 10, 14, 16, 22,

28, 29, 30, 34, 36, 94, 96, 98, 100,

115, 133, 134, 136, 138, 148, 159,

160, 161

BM, 64, 134, 135, 137, 138, 139,

140, 141, 144, 145, 148, 149, 152,

161, 162

BMGK Kararları, 152, 154, 155, 158,

162

bütünleştirme, 24

D

değerli taş, 165

dernek, 131

dondurma, 145, 162

döviz, 114, 164

Dünya Bankası, 36, 40, 113, 114, 135

E

Egmont Grubu, 36, 72, 73, 79, 89, 90,
91

Egmont Grup, 72, 73, 74, 104

El Kaide, 147, 148, 152, 154, 155,
157, 158

el koyma, 65, 162

ESW, 10, 89, 90

Eşik Yaklaşımı, 20

F

FATF, 14, 21, 28, 34, 35, 36, 37, 38,
39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48,
49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58,
59, 60, 61, 65, 66, 67, 68, 69, 70,
71, 72, 73, 110, 114, 119, 121,
125, 128, 132, 133, 135, 136, 137,
143, 156, 161, 162, 166, 171, 172,
177

FATF Benzeri Bölgesel Yapılar, 14

FIU, 9, 10, 60, 72, 73, 74, 75, 76, 77,
79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88,
89, 90, 91, 105, 112, 113, 177
finans kaynakları, 128
finansal kuruluşlar, 44, 49, 50, 52, 57,
62
FinCEN, 79, 166
fon transferi, 167

G

G-7, 13, 34, 39, 160
Genelkurmay, 126, 129, 173, 175
göçmen kaçakçılığı, 21, 28

H

haraç, 129
havale, 143, 154, 163, 164, 166, 167
Hawala, 163, 164, 166
Hundi, 163

I

IMF, 15, 29, 34, 40, 65, 79, 86, 87,
113, 114, 117, 135, 161, 164, 173,
175

İ

inceleme, 65, 90, 145, 163
İnsan ticareti, 21
internet, 133
istihbarat, 46, 52, 54, 56, 57, 58, 60,
62, 63, 72, 74, 75, 76, 78, 79, 91,
97, 99, 104, 105, 152, 160

K

Kaçakçılık, 128, 173
kanun uygulama birimleri, 166
kara liste, 17, 67
kara para, 40, 50, 72, 73, 112, 129,
149, 152, 160, 161, 162, 163, 167
Kara para, 15, 18, 22, 24, 26, 27, 39,
63, 65, 97, 112, 115, 123
kara paranın aklanması, 57, 72, 73,
90, 100
Karapara, 42, 50, 176

karşılıklılık, 90
kimlik tespiti, 45, 97
kolluk, 28, 63, 66, 76, 77, 86, 87, 88,
99
Kolluk, 86
kontrollü teslimat, 95
Kontrollü teslimat, 96
kurye, 130
Küreselleşme, 28, 106, 132

L

Liste Yaklaşımı, 20

M

maden, 165
Mali Eylem Görev Gücü, 13, 17, 21,
34, 70, 71, 135, 136
mali istihbarat, 63, 72, 77
Mali İstihbarat Birimi, 10, 58, 62, 73,
79, 84, 112, 166, 170
Mali Sektör Değerlendirme Programı,
65
Mali Suçları Araştırma Kurulu, 137,
174
MASAK, 15, 58, 79, 84, 90, 91, 93,
126, 137, 170, 174
Metodoloji, 40, 56, 65, 74, 121, 161
money laundering, 15
MOU, 89, 122
mutabakat muhtırası, 90
Mutabakat muhtırası, 90
müsadere, 15, 64, 65, 95, 104, 139,
162
Müsadere, 42, 96
müşterini tanı, 44, 49, 52, 120

N

nakit işlem bildirimini, 58, 59, 60, 75

O

OECD, 10, 21, 30, 34, 35, 36, 37, 38,
39, 40, 42, 51, 58, 66, 68, 105,

106, 107, 108, 109, 110, 125, 132,
161, 170, 171, 172, 174, 181
organize suç, 13, 14, 24, 27, 28, 29,
30, 31, 32, 94, 98, 127, 132, 135,
164

organize suçlar, 28, 96

Ö

öncül suç, 15, 19, 20, 21, 23, 24, 41,
95, 96, 98, 103, 107

önleyici tedbirler, 32, 40, 42, 102,
111, 135, 143

örgütlü suçlar, 94, 98, 152

Özel Tavsiye, 40, 160, 161, 162, 163,
166, 167

Özel Tavsiyeler, 14

P

Palermo Konvansiyonu, 22, 28, 41,
96, 98

para transferi, 144, 165

PEP, 47

PKK, 129, 131

polis, 30, 73, 86, 91, 105, 116

politik nüfuz sahibi kişiler, 47

psikotrop madde, 16, 94, 95

R

raporlama görevlisi, 56

Risk temelli yaklaşım, 46

rüşvet, 21, 31, 47, 98, 106, 107, 108,
109, 110

S

sahtecilik, 129

self money launderer, 18

shell bank, 49

sınıraşan örgütlü suçlar, 96

silah, 129, 130, 149, 151, 152, 153,
154, 155, 158, 159

Soğuk Savaş, 13, 30, 128, 135

Strasburg Konvansiyonu, 16

Strasburg Konvansiyonu, 16, 102,
103, 104

Suç gelirleri, 96

suç örgütleri, 13, 14, 15, 24, 28, 29,
30, 31, 94, 127, 132, 133, 135

*suçtan kaynaklanan malvarlığı
değeri*, 22

Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı
Değerlerini Aklama, 18

SWIFT, 132

Ş

Şüpheli eylem bildirim, 59

şüpheli işlem, 87, 143, 162

şüpheli işlem bildirim, 46, 54, 55,
75, 91, 105

Şüpheli işlem bildirim, 54, 58, 59, 75

şüpheli işlem bildirimleri, 53, 62, 75,
86, 91

T

tabela banka, 49

Taliban, 145, 146, 147, 148, 149,
152, 154, 155, 157, 158, 159

tedbir, 154, 156, 160

terör eylemi, 141

Terör örgütleri, 14, 129, 130, 131

terörist, 125, 129, 132, 133, 134, 148,
150, 151, 152, 161, 162, 163, 167

Terörizm, 36, 126, 129, 152, 173, 175

terörizmin finansmanı, 13, 14, 40, 73,
91, 92, 104, 112, 125, 126, 133,
134, 138, 149, 159, 161, 167

Terörizmin Finansmanı, 112

terörle mücadele, 138, 142

terörü finanse edenler, 44, 45, 101,
132

terörün finansmanı, 14, 22, 34, 36,
37, 38, 39, 40, 42, 44, 46, 49, 52,
56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 67,
68, 69, 73, 74, 75, 77, 79, 89, 91,
100, 101, 104, 112, 113, 119, 121,

126, 127, 133, 134, 137, 138, 139,
140, 141, 142, 143, 144, 145, 152,
160, 161, 166
Terörün finansmanı, 140
terörün finansmanı ile mücadele, 37,
40, 73
Ticari sır, 43
transfer, 155, 163, 164, 165, 166, 167
Tüm Suçlar Yaklaşımı, 20
Türkiye, 35, 68, 79, 173, 174

U

uluslararası işbirliği, 40
Usame Bin Laden, 145, 148, 152,
154, 155, 157
uyum görevlisi, 55, 56, 120
uyuşturucu, 13, 16, 24, 25, 27, 28, 34,
94, 95, 100, 101, 103, 111, 117,
128, 129, 131, 148, 149, 152
uyuşturucu ticareti, 130, 149

V

vakıf, 131
Viyana Konvansiyonu, 13, 16, 22, 28,
39, 41, 72, 94, 101

W

Wolfsberg Grubu, 119, 120

Y

Yaptırımlar Komitesi, 147, 157
yasal risk, 117
yerleştirme, 24
yoğunlaşma riski, 117
yolsuzluk, 47, 98, 109, 110, 111
Yolsuzluk, 21, 48, 96, 97, 98, 178
yükümlü, 112, 143, 149
yükümlülük, 134, 139

EK 1: FATF ve FATF Benzeri Kuruluşların Üyeleri²⁵³

Members (34)	Members (36)	Members (30)	Members (10)	Members (17)	Members (30)	Members (7)	Members (14)	Members (15)	Members (17)
<ul style="list-style-type: none"> • Argentina • Australia • Austria • Belgium • Brazil • Canada • China • Denmark • European Commission • Finland • France • Germany • Greece • Italy • Gulf Co-operation Council • Hong Kong, China • Iceland • Ireland • Japan • Kingdom of the Netherlands • Luxembourg • Mexico • New Zealand • Norway • Portugal • Russian Federation • Singapore • South Africa • Spain • Sweden • Switzerland • Turkey • United Kingdom • United States 	<ul style="list-style-type: none"> • Afghanistan • Australia • Bangladesh • Brunei • Azerbaijan • Darussalam • Cambodia • Canada • Chinese Taipei • Cook Islands • Fiji • Hong Kong, China • India • Indonesia • Japan • Lao People's Democratic Republic • Macau, China • Malaysia • Marshall Islands • Mongolia • Myanmar • Nauru • New Zealand • Niue • Pakistan • Republic of Korea • Palau • Philippines • Samoa • Singapore • Sri Lanka • Solomon Islands • Thailand 	<ul style="list-style-type: none"> • Albania • Andorra • Armenia • Azerbaijan • Bosnia and Herzegovina • Bulgaria • Croatia • Cyprus • Czech Republic • Estonia • France • Georgia • Hungary • Latvia • Liechtenstein • Lithuania • Malta • Moldova • Monaco • Montenegro • The Netherlands • Poland • Romania • Russian Federation • San Marino • Serbia • Slovakia • Slovenia • The former Yugoslav Republic of Macedonia • Ukraine 	<ul style="list-style-type: none"> • Argentina • Bolivia • Brazil • Colombia • Ecuador • Mexico • Paraguay • Peru • Uruguay <p style="text-align: center;">Advisory Members</p> <ul style="list-style-type: none"> • CFATF • FATF • Organization of American States (OAS) / Inter-American Drug Abuse Control Commission (CICAD) 	<ul style="list-style-type: none"> • Algeria • Bahrain • Egypt • Jordan • Kuwait • Lebanon • Morocco • Oman • Qatar • Republic of Iraq • Saudi Arabia • Sudan • Syria • The Islamic Republic of Mauritania • Tunisia • United Arab Emirates • Yemen <p style="text-align: center;">Observer</p> <p style="text-align: center;">Jurisdictions:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The Republic of France • The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland • The United States of America 	<ul style="list-style-type: none"> • Anguilla • Antigua & Barbuda • Aruba • Bahamas • Barbados • Belize • Bermuda • British Virgin Islands • Cayman Islands • Costa Rica • Dominican Republic • El Salvador • Grenada • Guatemala • Guyana • Haiti • Honduras • Jamaica • Montserrat • Nicaragua • Netherland Antilles • Panama • St. Kitts & Nevis • St. Lucia • St. Vincent & the Grenadines • Suriname • Trinidad & Tobago • Turks & Caicos Islands • Venezuela 	<ul style="list-style-type: none"> • Belarus • China • Kazakhstan • Kyrgyzstan • Russia • Tajikistan • Uzbekistan <p style="text-align: center;">Observers countries</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afghanistan • Armenia • Georgia • Germany • France • Italy • Japan • Lithuania • Moldova • Turkey • Ukraine • United Kingdom • United States <p style="text-align: center;">Observers</p> <p style="text-align: center;">Jurisdictions:</p> <ul style="list-style-type: none"> • United Kingdom • United States 	<ul style="list-style-type: none"> • Benin • Burkina Faso • Cape Verde • Côte d'Ivoire • Gambia • Ghana • Guinea Bissau • Guinea Conakry • Liberia • Mali • Niger • Nigeria • Senegal • Sierra Leone • Togo 	<ul style="list-style-type: none"> • Botswana • Kenya • Lesotho • Malawi • Mauritius • Mozambique • Namibia • Seychelles • South Africa • Swaziland • Tanzania • Uganda • Zambia • Zimbabwe <p style="text-align: center;">Observers</p> <p style="text-align: center;">Jurisdictions:</p> <ul style="list-style-type: none"> • United Kingdom • United States <p style="text-align: center;">Observers</p> <p style="text-align: center;">Organisations:</p> <ul style="list-style-type: none"> • African Development Bank (ADB) • COMESA Secretariat 	<ul style="list-style-type: none"> • Aruba • Bahamas • Bahrain • Barbados • Bermuda • Cayman Islands • Gibraltar • Guernsey • Hong Kong, China • Isle of Man • Jersey • Labuan • Macau, China • Mauritius • Netherlands Antilles • Panama • Vanuatu <p style="text-align: center;">Observers</p> <ul style="list-style-type: none"> • British Virgin Islands • Eastern Caribbean Central Bank • Samoa
						<ul style="list-style-type: none"> • Financial Action Task Force on Money 			

²⁵³ Bu tablonun hazırlanması nedeniyle Mali Suçları Araştırma Uzmanı Sayın Kadir Güler'e teşekkür ederim.

<p>American Committee Against Terrorism (OAS/CICTE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organization of American States / Inter-American Drug Abuse Control Commission (OAS/CICAD) • Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) • Offshore Group of Banking Supervisors (OGBS) • United Nations - Office on Drugs and Crime (UNODC) • Counter-Terrorism Committee of the Security Council • World Bank • World Customs Organization (WCO) 	<p>Intelligence Units</p> <ul style="list-style-type: none"> • FATF • GAFISUD (South American FATF-Style Regional Body) • International Monetary Fund (IMF) • Interpol • Offshore Group of Banking Supervisors (OGBS) • Middle East and North African Financial Action Task Force (MENAFATF) • Oceania Customs Organisation (OCO) • Pacific Financial Technical Assistance Centre (PFTAC) • Pacific Islands Forum Secretariat (PIFS) • United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) • World Bank • World Customs Organisation (WCO) 	<ul style="list-style-type: none"> • Offshore Group of Banking Supervisors (OGBS) • Secretariat General of the Council of the European Union • United Nations Counter Terrorism Committee (UNCTC) • United Nations Crime Prevention and Criminal Justice Division • United Nations Office on Drugs and Crime / United Nations Drug Control Program (ODC / UNDCP) • World Bank 	<p>(IADB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpol • Jersey • Offshore Group of Banking Supervisors (OGBS) • Organization of American States / Inter-American Drug Abuse Control Commission (OAS/CICAD) • United Nations Office for Drug Control and Crime Prevention (UNDCP) • World Bank • World Customs Organisation (WCO) 	
--	---	---	---	--

• APG : Asia/Pacific Group on Money Laundering – FSRB – FATF Associate member ; CFATF : Caribbean Financial Action Task Force – FSRB

• EAG : Eurasian Group on Combating Money Laundering and Financing of Terrorism – FSRB

• ESAAMLG GIABA : Eastern and South African Anti Money Laundering Group – FSRB ; GAFISUD : Intergovernmental Action Group against Money-Laundering in Africa – FSRB ; FATF on Money Laundering in South America – FSRB – FATF Associate member;

• MENAFATF : Middle East & North Africa Financial Action Task Force – FSRB – FATF Associate member

• MONEYPAL : Council of Europe's Action Against Money Laundering and Financing of Terrorism – FSRB – FATF Associate member

• OGBS : Offshore Group of Banking Supervisors

Türkiye FATF'de üye, MONEYPAL ve EAG'de gözlemci konumundadır.

EK 2: Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile İlgili İngilizce-Türkçe ve Türkçe-İngilizce Terimler Sözlüğü.

İNGİLİZCE	TÜRKÇE
administrative fine	idari para cezası
Alternative Remittance System	Alternatif Havale Sistemi
armed organized criminal groups	silahlı organize suç örgütü
asset recovery	mal varlıklarının geri alınması
asset sharing	müsadere edilen malın paylaşımı
association	dernek
batch transfer	toplu transfer
biennial update	iki yılda bir yapılan güncelleme
bribery	rüşvet
burden of proof	ispat külfeti
carousel fraud	hayali ihracat dolayısıyla KDV iadesi sahtekarlığı
cash courier	nakit kurye
cash transaction report	nakit işlem bildirim
census information	nüfus bilgileri
CoE Council of Europe	Avrupa Konseyi
competent authorities	yetkili otoriteler
compliance officer	uyum görevlisi
computer related crimes	bilgisayarla ilişkili suçlar
concealing	gizleme
concealing of proceeds of crime	suç gelirlerini gizleme
concentration risk	yoğunlaşma riski
confidential information	gizli bilgi
confiscation	müsadere
confiscation of benefits	kazanç müsaderesi
confiscation of goods	eşya müsaderesi
controlled delivery	kontrollü teslimat
controlled transit	kontrollü geçiş
conversion	dönüştürme
conversion of proceeds of crime	suç gelirlerinin dönüştürülmesi
Coordination Board for Combating Financial Crimes	Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu

Core Principles for Effective Banking Supervision	Etkin Bankacılık Denetiminde Temel Prensipler
corruption	Yolsuzluk
counterfeiting	sahtecilik
counterfeiting currency	Parada sahtecilik
counterintelligence	karşı istihbarat
counterterrorism	terörizme karşı
counterterrorism regulations	terörizmle mücadele düzenlemeleri
credit card fraudulent	kredi kartı sahtekarlığı
crime intelligence	suç istihbaratı (kolluk istihbaratı)
criminal law	ceza yasası
criminal procedure law	ceza usul yasası
curator	kayyım
currency smuggling	nakit kaçakçılığı
currency transaction report	nakit işlem bildirimini
Customer Due Diligence (CDD) measures	müşterinin tanınmasına ilişkin tedbirler
customer identification	müşterinin kimliğinin tespiti
customer profile	müşteri profili (iş, meslek, ticari faaliyet açısından)
customs fraud	gümrük yolsuzluğu
customs inspector	gümrük müfettişi
cybercrime	siber (elektronik) suç
cybermoney	siber (elektronik) para
declaration to customs administration	gümrük idaresine beyan
decree of council of ministers	bakanlar kurulu kararı
denoncuation	ihbar
designated non-financial businesses and professions	belirli finansal olmayan kuruluşlar ve profesyoneller
designated threshold	belirlenmiş eşik
dirty money	kara (kirlili) para
disclosure of secret	sırrın ifşası
disclosure to customs administration	gümrük idaresine açıklama
disguising	maskeleyenmek
disguising of proceeds of crime	suç gelirlerinin maskelenmesi
domestic transfer	ülke içinde yapılan transfer

drug	yasadışı uyuşturucu madde
drug offences	uyuşturucu suçları
drug trafficking	uyuşturucu ticareti
dual criminality	iki ülkede de aynı fiilin suç olması
Egmont Secure Web (ESW)	Egmont Grubu Güvenli İletişim Ağı
embezzlement	zimmet
Enhanced Customer Due Diligence (CDD) measures	Ağırlaştırılmış Müşterini Tanı Tedbirleri
environmental crime	çevre Suçu
extortion	gasp (yağma)
extradition	suçluların iadesi
face to face meeting	yüzyüze görüşme (ülke değerlendirmesi sonucu yazılan taslak raporla ilgili olarak yapılan yüz yüze görüşme)
false declaration	yanlış beyan
false disclosure	yanlış açıklama
FATF Forty Recommendations	FATF 40 Tavsiyesi
FATF Special Recommendations	FATF Özel Tavsiyeleri
FATF Style Regional Bodies FSRBs	FATF Benziri Bölgesel Kuruluşlar
foundation	vakıf
Finance Inspector	Maliye Müfettişi
Financial Action Task Force - FATF	Mali Eylem Görev Gücü
FATF Plenary	FATF Genel Kurulu
financial asset	finansal varlık
financial crimes	mali suçlar
Financial Crimes Investigation Board	Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)
Financial Crimes Investigation Expert	Mali Suçları Araştırma Uzmanı (MSA Uzmanı)
Financial Intelligence Unit (FIU)	Mali İstihbarat Birimi
financial institutions	finansal kuruluşlar
financial intelligence	mali istihbarat
financing of terrorism	terörizmin finansmanı
follow-up Report	izleme raporu
forgery	evrakta Sahtekarlık
forgery on official documents	resmi belgede sahtecilik
forgery on private documents	özel belgede sahtecilik

fraud	dolandırıcılık
fraudulent bankruptcy	hileli iflas
Freze	dondurma (mal varlıklarını)
front companies	göstermelik şirketler
frozen assets	dondurulmuş malvarlığı
Fundamental principles of domestic law	İç hukukun temel prensipleri
grievous bodily injury	ağır yaralama
hawala system	alternatif havale sistem türü
hijacking of aircraft	hava araçlarının kaçırılması
hindu system	alternatif havale sistem türü
hostage taking	rehin alma
Identification data	kimliğe ilişkin bilgi
Imprisonment	hapis cezası
International Association of Insurance Supervisors	Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği
Internal control and risk management	iç kontrol ve risk yönetimi
International Organization of Securities Commissions	Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü
Insider trading	içerden öğrenenlerin ticareti
illegal proceed	yasadışı gelir
illegal restrain	yasadışı alıkoyma
illicit arms trafficking	Yasadışı silah ticareti
illicit trafficking in stolen and other goods	Çalıntı ve diğer eşyaların yasadışı ticareti
integration	bütünleştirme
international terrorism	uluslararası terörizm
international terrorism	uluslararası terörizm
judicial fine	adli para cezası
judicial penalty	adli ceza
jurisdiction	yargı çevresi
key recommendations	temel tavsiyeler
kidnapping	Adam kaçırma
know your client (KYC)	Müşterini tanı
know your customer (KYC)	Müşterini tanı
Law enforcement authorities	kanun uygulama birimleri, kolluk
Law enforcement intelligence	kolluk istihbaratı (suç istihbaratı)

layering	ayırıştırma
legal person (entity)	tüzel kişi
liaison officer	irtibat görevlisi
market manipulation	piyasa manipülasyonu
memorandum of understanding	mutabakat muhtırası
migrant smuggling	göçmen kaçakçılığı
misdemeanour	kabahat
Missing Trader Fraud	Hayalı ihracat dolayısıyla KDV iadesi sahtekarlığı
Missing trader intra-community (MTIC)	Hayalı ihracat dolayısıyla KDV iadesi sahtekarlığı
money laundering	kara para aklama
money laundering offence	kara para aklama suçu
money remitter	para transferi yapan kuruluş
murder	cinayet
mutual legal assistance	adli yardımlaşma
Narcoterrorism	narkoterörizm
narcotics	uyuşturucu madde
natural person	gerçek kişi
non cooperative countries	işbirliği yapmayan ülkeler
non-profit organisations	kar amacı gütmeyen kuruluşlar
obliged party	yükümlü
occasional transaction	süreklilik arz etmeyen işlem
offences against national security	milli güvenliği karşı işlenen suçlar
off-shore banking	kıyı bankacılığı
on site visit	yerinde ziyaret (ülke değerlendirmelerinin ilgili ülkede gerçekleştirilen kısmı)
Opium	afyon
organised crime	organize suç
organised crime group	organize suç örgütü
OSCE Organization for Security and Cooperation in Europe	Avrupa için Güvenlik ve İşbirliği Örgütü
Participation in an organised criminal group	Organize suç örgütüne katılma
payable-through accounts	aktarmalı muhabir hesaplar
perpetrator	fail
pillage	yağmalama
piracy	korsanlık

piracy of products	korsan ürün
placement	yerleştirme
politically exposed person	politik nüfuz sahibi kişiler
predicate offence	öncül suç
predicate offender	öncül suç faili
proceeds of crime	suç geliri
prosecuter	savcı
prosecution	kovuşturma
public interest	kamu yararı
public officials	kamu görevlileri
public procurement	kamu ihalesi
racketeering	haraç
reciprocity	karşılıklılık
Reduced Customer Due Diligence (CDD) measures	Azaltılmış Müşterini Tanı Tedbirleri
reporting officer	(Şüpheli işlem) bildirim görevlisi
regular follow up	düzenli izleme
revenue comptroller	gelirler kontrolörü
reverse burden of proof	ispat külfetinin tersine çevrilmesi
risk based approach	risk esaslı yaklaşım
robbery	soygun
safe deposit box	kiralık kasa
safe house	teröristlerin için güvenli barınma yerleri
security measures for corporate bodies	tüzel kişiler için güvenlik tedbirleri
seizure	el koyma
self money launderer	öncül suçu işleyenin kara para aklaması
serious offence	ciddi suçlar
sexual exploitation	cinsel istismar
sexual exploitation of children	çocukların cinsel istismarı
shell bank	tabela banka
shell companies	tabela şirketler
simplified CDD measures	basitleştirilmiş müşterini tanı tedbirleri
sleeping data	uyuyan veri (daha sonra kullanılmak üzere depolanın veri)
Smuggling	kaçakçılık
special investigative techniques	özel soruşturma teknikleri

standart settler	standart koyucu
suspicious action report (SAR)	şüpheli eylem bildirimini
suspicious transaction	şüpheli işlem
suspicious transaction report (STR)	şüpheli işlem bildirimini (ŞİB)
Sworn-in Bank Auditor	Bankalar Yeminli Murakıbu
tax avoidance	vergiden kaçınma
tax evasion	vergi kaçırma
tax havens	vergi cennetleri
Terror	terör
Terrorism	Terörizm
Terrorist	Terörist
terrorist act	terör eylemi
terrorist attack	terör saldırısı
terrorist financing	terörün finansmanı
terrorist financing offence	terörün finansmanı suçu
terrorist organisation	terör örgütü
Theft	Hırsızlık
tipping off	bilgi sızdırma
trafficking in human beings	İnsan ticareti
treasury comptroller	hazine kontrolörü
walking/occasional customer	yükümlü nezdinde hesabı olmaksızın işlem yapan müşteriler (gezici/geçici müşteri)
white collar crimes	beyaz yakalı suçları

TÜRKÇE	İNGİLİZCE
Adam kaçırma	kidnapping
adli ceza	judicial penalty
adli para cezası	judicial fine
adli yardımlaşma	mutual legal assistance
afyon	opium
ağır yaralama	grievous bodily injury
Ağırlaştırılmış Müşterini Tanı Tedbirleri	Enhanced Customer Due Diligence (CDD) measures
aktarmalı muhabir hesaplar	payable-through accounts

alternatif havale sistem türü	hawala system
alternatif havale sistem türü	hindu system
Alternatif Havale Sistemi	Alternative Remittance System
Avrupa için Güvenlik ve İşbirliği Örgütü	OSCE Organization for Security and Cooperation in Europe
Avrupa Konseyi	CoE Council of Europe
ayırıştırma	layering
Azaltılmış Müşterini Tanı Tedbirleri	Reduced Customer Due Diligence (CDD) measures
bakanlar kurulu kararı	decree of council of ministers
Bankalar Yeminli Murakıby	Sworn-in Bank Auditor
basitleştirilmiş müşterini tanı tedbirleri	simplified CDD measures
belirlenmiş eşik	designated threshold
belirli finansal olmayan kuruluşlar ve profesyoneller	designated non-financial businesses and professions
beyaz yakalı suçları	white collar crimes
bildirim görevlisi	reporting officer
bilgi sızdırma	tipping off
bilgisayarla ilişkili suçlar	computer related crimes
bütünleştirme	integration
ceza usul yasası	criminal procedure law
ceza yasası	criminal law
ciddi suçlar	serious offence
cinayet	murder
cinsel istismar	sexual exploitation
Çalıntı ve diğer eşyaların yasadışı ticareti	illicit trafficking in stolen and other goods
çevre Suçu	environmental crime
çocukların cinsel istismarı	sexual exploitation of children
dernek	association
dolandırıcılık	fraud
dondurma (mal varlıklarını)	freeze
dondurulmuş malvarlığı	frozen assets
dönüştürme	conversion
düzenli izleme	regular follow up
Egmont Grubu Güvenli İletişim Ağı	Egmont Secure Web (ESW)
el koyma	seizure

eşya müsadereesi	confiscation of goods
Etkin Bankacılık Denetiminde Temel Prensipler	Core Principles for Effective Banking Supervision
evrakta sahtekarlık	forgery
fail	perpetrator
FATF 40 Tavsiyesi	FATF Forty Recommendations
FATF Benziri Bölgesel Kuruluşlar	FATF Style Regional Bodies FSRBs
FATF Genel Kurulu	FATF Pleanary
FATF Özel Tavsiyeleri	FATF Special Recommendations
finansal kuruluşlar	financial institution
finansal varlık	financial asset
gasp (yağma)	extortion
gelirler kontrolörü	revenue comptroller
gerçek kişi	natural person
gizleme	concealing
gizli bilgi	confidential information
göçmen kaçakçılığı	migrant smuggling
göstermelik şirketler	front companies
gümrük idaresine açıklama	disclosure to customs administration
gümrük idaresine beyan	declaration to customs administration
gümrük müfettişi	customs inspector
gümrük yolsuzluğu	customs fraud
hapis cezası	Imprisonment
haraç	racketeering
hava araçlarının kaçırılması	hijacking of aircraft
Hayalı ihracat dolayısıyla KDV iadesi sahtekarlığı	Missing Trader Fraud
Hayalı ihracat dolayısıyla KDV iadesi sahtekarlığı	Missing trader intra-community (MTIC)
hayali ihracat dolayısıyla KDV iadesi sahtekarlığı	carousel fraud
hazine kontrolörü	treasury controller
Hırsızlık	Theft
hileli iflas	fraudulent bankruptcy
İç hukukun temel prensipleri	Fundamental principles of domestic law
iç kontrol ve risk yönetimi	Internal control and risk management
içerden öğrenenlerin ticareti	Insider trading

idari para cezası	administrative fine
ihbar	denoncuation
iki ülkede de aynı fiilin suç olması	dual criminality
iki yılda bir yapılan güncelleme	biennial update
İnsan ticareti	trafficking in human beings
irtibat görevlisi	liaison officer
ispat külfeti	burden of proof
ispat külfetinin tersine çevrilmesi	reverse burden of proof
işbirliği yapmayan ülkeler	non cooperative countries
izleme raporu	follow-up Report
kabahat	misdemeanour
kaçakçılık	Smuggling
kamu görevlileri	public officials
kamu ihalesi	public procurement
kamu yararı	public interest
kanun uygulama birimleri, kolluk	Law enforcement authorities
kar amacı gütmeyen kuruluşlar	non-profit organisations
kara (kirli) para	dirty money
kara para aklama	money laundering
kara para aklama suçu	money laundering offence
karşı istihbarat	counterintelligence
karşılıklılık	reciprocity
kayyım	curator
kazanç müsaderesi	confiscation of benefits
kıyı bankacılığı	off-shore banking
kimliğe ilişkin bilgi	Identification data
kiralık kasa	safe deposit box
kolluk istihbaratı (suç istihbaratı)	Law enforcement intelligence
kontrollü geçiş	controlled transit
kontrollü teslimat	controlled delivery
korsan ürün	piracy of products
korsanlık	piracy
kovuşturma	prosecution
kredi kartı sahtekarlığı	credit card fraudulent
mal varlıklarının geri alınması	asset recovery
Mali Eylem Görev Gücü	Financial Action Task Force - FATF

mali istihbarat	financial intelligence
Mali İstihbarat Birimi	Financial Intelligence Unit (FIU)
mali suçlar	financial crimes
Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)	Financial Crimes Investigation Board
Mali Suçları Araştırma Uzmanı (MSA Uzmanı)	Financial Crimes Investigation Expert
Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu	Coordination Board for Combating Financial Crimes
Maliye Müfettişi	Finance Inspector
Maskelemek	disguising
milli güvenliği karşı işlenen suçlar	offences against national security
mutabakat muhtırası	memorandum of understanding
Müsadere	confiscation
müsadere edilen malın paylaşımı	asset sharing
müşteri profili (iş, meslek, ticari faaliyet açısından)	customer profile
Müşterini tanı	know your client (KYC)
Müşterini tanı	know your customer (KYC)
müşterinin kimliğinin tespiti	customer identification
müşterinin tanınmasına ilişkin tedbirler	Customer Due Diligence (CDD) measures
nakit işlem bildirimi	cash transaction report
nakit işlem bildirimi	currency transaction report
nakit kaçakçılığı	currency smuggling
nakit kurye	cash courier
Narkoterörizm	Narcoterrorism
nüfus bilgileri	census information
organize suç	organised crime
organize suç örgütü	organised crime group
Organize suç örgütüne katılma	Participation in an organised criminal group
öncül suç	predicate offence
öncül suç faili	predicate offender
öncül suçu işleyenin kara para aklaması	self money launderer
özel belgede sahtecilik	forgery on private documents
özel soruşturma teknikleri	special investigative techniques

para transferi yapan kuruluş	money remitter
Parada sahtecilik	counterfeiting currency
piyasa manipülasyonu	market manipulation
politik nüfuz sahibi kişiler	politically exposed person
rehin alma	hostage taking
resmi belgede sahtecilik	forgery on official documents
risk esaslı yaklaşım	risk based approach
rüşvet	bribery
sahtecilik	counterfeiting
savcı	prosecuter
sırrın ifşası	disclosure of secret
siber (elektronik) para	cybermoney
siber (elektronik) suç	cybercrime
silahlı organize suç örgütü	armed organized criminal groups
soygun	robbery
standart koyucu	standart settler
suç geliri	proceeds of crime
suç gelirlerini gizleme	concealing of proceeds of crime
suç gelirlerinin dönüştürülmesi	conversion of proceeds of crime
suç gelirlerinin maskelenmesi	disguising of proceeds of crime
suç istihbaratı (kolluk istihbaratı)	crime intelligence
suçluların iadesi	extradition
süreklilik arz etmeyen işlem	occasional transaction
şüpheli eylem bildirimini	suspicious action report (SAR)
şüpheli işlem	suspicious transaction
şüpheli işlem bildirimini (ŞİB)	suspicious transaction report (STR)
tabela banka	shell bank
tabela şirketler	shell companies
temel tavsiyeler	key recommendations
terör	Terror
terör eylemi	terrorist act
terör örgütü	terrorist organisation
terör saldırısı	terrorist attack
Terörist	Terrorist
teröristlerin için güvenli barınma yerleri	safe house
Terörizm	Terrorism

terörizme karşı	counterterrorism
terörizmin finansmanı	financing of terrorism
terörizmle mücadele düzenlemeleri	counterterrorism regulations
terörün finansmanı	terrorist financing
terörün finansmanı suçu	terrorist financing offence
toplu transfer	batch transfer
tüzel kişi	legal person (entity)
tüzel kişiler için güvenlik tedbirleri	security measures for corporate bodies
Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü	International Organization of Securities Commissions
Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği	International Association of Insurance Supervisors
uluslararası terorizm	international terrorism
uluslararası terörizm	international terrorism
uyum görevlisi	compliance officer
uyuşturucu madde	narcotics
uyuşturucu suçları	drug offences
uyuşturucu ticareti	drug trafficking
uyuyan veri (daha sonra kullanılmak üzere depolanmış veri)	sleeping data
ülke içinde yapılan transfer	domestic transfer
vakıf	foundation
vergi cennetleri	tax havens
vergi kaçırma	tax evasion
vergiden kaçınma	tax avoidance
yağmalama	pillage
yanlış açıklama	false disclosure
yanlış beyan	false declaration
yargı çevresi	jurisdiction
yasadışı alıkoyma	illegal restraint
yasadışı gelir	illegal proceed
Yasadışı silah ticareti	illicit arms trafficking
yasadışı uyuşturucu madde	drug
yerinde ziyaret (ülke değerlendirmelerinin ilgili ülkede gerçekleştirilen kısmı)	on site visit
yerleştirme	placement

yetkili otoriteler	competent authorities
yoğunlaşma riski	concentration risk
yolsuzluk	corruption
yükümlü	obliged party
yükümlü nezdinde hesabı olmaksızın işlem yapan müşteriler (gezici/geçici müşteri)	walking/occasional customer
yüzyüze görüşme (ülke değerlendirmesi sonucu yazılan taslak raporla ilgili olarak yapılan yüz yüze görüşme)	face to face meeting
zimmet	embezzlement